

Gençlik Alanı Sivil İzleme Raporu

Adrese Büyüteç

Hobyar Mahallesi Rahvancılar Sokak
No: 5 1. Vakıf Han Kat: 1 34112 Eminönü/İstanbul
T. 0212 522 10 30-32
F. 0212 522 10 34

Birinci Baskı

İstanbul, Haziran 2011

ISBN: 978-9944-0458-5-8

Proje Sorumlusu

Gökdağ Göktepe

Proje Uzmanları

Yörük Kurtaran
Volkan Akkuş
Evren Sener Ünal
Laden Yurttagüler

Proje Asistanları

Özlem Çolak
Özge Konuralp

Gençlik Araştırmaları

Departmanı Yöneticisi
Özlem Ezgin

İzleme ve Değerlendirme Uzmanı

Betül Selcen Özer

Dokümantasyon Yönetmeni

Neslihan Öztürk

Yapım

Ceviz İletişim

Koordinasyon

İnanç Mısırlıoğlu

Kapak ve Kitap Tasarımı

Banu Yılmaz Ocak

Sayfa Tasarım ve Uygulama

Gülderen Rençber Erbaş

Baskı Öncesi Hazırlık Koordinasyon

Nergis Korkmaz

Baskı

İmak Ofset

Bu çalışmanın tüm yayın hakları saklıdır. Aynen ya da özet olarak hiçbir bölümü, telif hakkı sahibinin yazılı izni alınmadan kullanılamaz.

Baskıdan kaynaklanabilecek hata veya eksiklikleri için lütfen www.tog.org.tr linkini ziyaret ediniz.

Gençlik Alanı Sivil İzleme Raporu

Adrese Büyüteç,

gençlere hizmet ve temsiliyet sağlayan kamu kurumlarının, katılımcı izleme yöntemiyle gözlenmesini içeren bir savunuculuk faaliyetidir.

33

İzleme, Değerlendirme ve Kavramsal Çerçeve

Projenin İzleme ve Değerlendirme Raporu, Projenin Kavramsal Çerçevesi, Dokümantasyon Süreci

125

Türkiye’de Gençlere Hizmet ve Temsiliyet Sağlayan Kamu Kurumlarının Durumu

Gençlik Meclisleri, Avrupa Birliği Ofisleri, Kredi ve Yurtları Kurumu Yurtları, GSGM Gençlik Merkezleri, Sağlık Kültür Spor Daireleri-Üniversitelerde Örgütlenme Özgürlüğü, MEDİKO-Üniversitelerde Sağlık Hizmetleri

İçindekiler

6

Teşekkür, Proje Ekibi, Sunuşlar

191

Genel Öneriler

17

Giriş

Neden Savunuculuk, Karar verme ve Politika Yapım Süreçlerine Katılım, Adrese Bütüç ve Katılımcı İzleme, Katılımcı İzlemeyi Değerlendirirken, Proje tarihçesi

197

Ekler

Adrese Bütüç Projesi Eğitim Oturumları, Çalışma Ziyaretleri, Lobi Maratonu

TEŞEKKÜR

Adrese Büyüteç Projesi Final Raporu isimli bu kitap, Toplum Gönüllüleri Vakfı'nın İstanbul Bilgi Üniversitesi Gençlik Çalışmaları Birimi ve İstanbul Bilgi Üniversitesi STK Eğitim ve Araştırma Birimi ortaklığı ile gençlik alanında uygulamaya başladığı izleme çalışmalarının ilkidir. Bir projeyi yürütmek, hele ki uzun dönemli bir projeyse bir proje ekibinden fazlasının ürünüdür. Bu nedenle de birçok kişiye teşekkür borçludur. Bu projenin gerçekleştirilmesi sürecinde;

- Yerellerinde izleme çalışmalarını yürüten, raporlayan ve savunuculuğunu yürüten Toplum Gönüllüsü gençlere,
- Çalışmanın başından sonuna tüm gayretleriyle hem içerik olarak hem de teknik olarak birçok işin arasında vakit bulup bu projenin gerçekleşmesinde büyük emeği geçen proje Uzmanları Evren Sener Ünal'a, Laden Yurttagüler'e, Volkan Akkuş'a ve Yörük Kurtaran'a,
- Projenin her etkinliğinde sessiz sedasız arkada durarak bütün proje süresince bizi gözleyen ve projenin hedefleriyle gerçekleştirdiklerimizi, biz işin

içinde boğulurken bize gösteren İzleme ve Değerlendirme Uzmanımız Betül Selcen Özer'e,

- 58 adet video kaseti, elinde cipsi, yanında kolası ile yaklaşık 1200 dakika kadar bir zaman dilimi içinde çeken, izleyen, kesen, biçen ve sonunda yaptığımız tüm çalışmanın bir görsel arşivini çıkartan Neslihan Öztürk'e,
- Proje boyunca karşılaştığımız tüm zorlukların üstesinden birlikte geldiğimiz Proje Asistanları Özlem Çolak ve Özge Konuralp'e,
- Bu çalışmaya kaynak ayıran ve mali desteğini bizden esirgemeyen Avrupa Birliği Türkiye Delegasyonu ve National Endowment for Democracy'ye,
- Kurumsal ortaklığından dolayı İstanbul Bilgi Üniversitesi STK Eğitim ve Araştırma Birimi'ne ve İstanbul Bilgi Üniversitesi Gençlik Çalışmaları Birimi'ne,
- Çalışma Ziyaretleri sırasında yoğun takvimlerine rağmen bize randevu verip zaman ayıran,
 - İstanbul Bilgi Üniversitesi Çocuk Çalışmaları Birimi'nden Gözde Durmuş'a,

- Doğa Derneği'nden Derya Engin'e,
- Eğitim Reformu Girişimi'nden Batuhan Aydagül'e ve Işık Tüzün'e
- Kadının İnsan Hakları-Yeni Çözümler Derneği'nden Şehnaz Kıymaz Bahçeci'ye,
- Kamu Harcamaları İzleme Platformu'ndan Nurhan Yentürk'e,
- KONDA Araştırma Şirketi'nden Bekir Ağırda'a,
- Sosyal Değişim Derneği'nden Levent Şensever'e,
- Türkiye Ekonomik ve Sosyal Etütler Vakfı'dan Hale Akay'a,
- Türkiye Milletvekillerini ve Seçilmişleri İzleme Komiteleri'nden Mustafa Durna'ya,
- Türkiye Üçüncü Sektör Vakfı'ndan Zeynep Meydanoğlu ve Başak Ersen'e,

- Uluslararası Af Örgütü'nden Cennet Özcömert'e,
- Lobi Maratonu öncesinde bize randevu veren ve sırasında bulgularımızı merakla dinleyen, sorular soran ve destekleyen kurumlara,

Ve burada ismini saymayı unuttuğumuz, projenin çeşitli işleriyle uğraşmış, bize destek olmuş herkese teşekkür ederiz.

Elinizde tuttuğunuz bu rapor 2008 yılından bu yana deneyerek yanılarak ve öğrenerek geçirdiğimiz üç buçuk yıllık bir sürecin en son çıktısıdır. Raporu yukarıda isimlerini saydığımız ve sayamadığımız birçok insanın emeğini göreceksiniz.

Alanda yapılacak daha fazla çalışmaya esin kaynağı olması dileğiyle.

Proje Ekibi Adına
Gökdağ Göktepe-Özlem Ezgin

PROJE KOORDİNASYON EKİBİ

Gökdağ Göktepe Proje Koordinatörü

1984 yılında Afyon'da doğdu. İlk öğrenimini İstanbul'da, ortaöğrenimini Balıkesir-Gönen'de tamamladı. Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Sosyoloji Bölümü'nden 2009 yılında lisans mezunu oldu. Üniversite öğrenimi sırasında Toplum Gönüllüleri Vakfı ile tanıştı. Vakıfta gönüllü olarak çeşitli sorumluluklar ve görevler aldı. Non-formel tekniklerle yürütülen akran eğitmenliği, proje sorumluluğu aldığı sorumluluklarından bazılarıdır. Yanı sıra Avrupa Konseyi'nin çeşitli eğitimlerine ve Bilgi Üniversitesi Gençlik Çalışmaları Birimi'nin bazı çalışmalarına katıldı. Mezuniyetinin hemen ardından Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Sahne Sanatları Bölümü'nde iletişim uzmanlığı görevini yerine getirdi. 2009 yılı Ekim ayından bu yana Toplum Gönüllüleri Vakfı Gençlik Araştırmaları ve Sosyal İlişkiler Departmanı'nda gençlik araştırmaları koordinatörü olarak görev yapmaktadır. Avrupa Konseyi Gençlik Çalışmaları Kısa Dönem Master Programı mezunudur. Gençlik çalışmaları, insan hakları, savunuculuk, demokrasi ilgi alanlarıdır.

Özlem Çolak Proje Asistanı

1983 yılında İstanbul'da doğdu. İstanbul Üniversitesi Psikoloji Bölümünü bitirdi. Daha sonra İstanbul Üniversitesi Adli Tıp Enstitüsü'nde Yüksek Lisansını yaptı. Halen aynı Enstitüde Doktora çalışmasına devam ediyor. 2006 yılından beri hak temelli örgütlerde gönüllü ve profesyonel çalışmalar yaptı ve yapmaya devam ediyor.

Özge Konuralp Proje Asistanı

1982 İstanbul doğumlu. Orta Doğu Teknik Üniversitesi Sosyoloji Bölümü'nden mezun olduktan sonra şu anda Orta Doğu Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sosyal Politika Bölümünde Yüksek Lisans öğrenimine devam etmekte. Sivil Toplum Kuruluşları, Dünya Bankası Gençlik Programı, Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı, GAP İdaresi Genel Müdürlüğü gibi kurumlarda üye, araştırma görevlisi ve sosyal kalkınma uzmanı olarak çeşitli projelerde çalışmalarda bulunmuştur. 2006 yılında "Ankara Koordinasyon Merkezi ve Saha Sorumlusu" olarak çalışmaya başladığı Toplum Gönüllüleri Vakfı'nda, 2007-2011 yılları arasında İstanbul merkezde "Saha Koordinatörü" olarak üniversitelerde gençlik örgütlenmeleri kurulması ve sürdürülmesi adına çalışmalarda bulundu. 2011 Şubat ayından beri de "Adrese Büyüteç" projesinde proje asistanı olarak görev yapmakta. Şu anda Ankara'da yaşıyor.

Özlem Ezgin Toplum Gönüllüleri Vakfı Gençlik Araştırmaları Departmanı Yöneticisi

1982, Mardin doğumlu. Lisans eğitimini Marmara Üniversitesi, Siyaset Bilimi ve Uluslar arası İlişkiler bölümünde tamamladı. Ardından Bilgi Üniversitesi İnsan Hakları Hukuku bölümünde yüksek lisans yaptı. Tez çalışmasını, Alevi gençler ve örgütlenme üzerine yaptı. 2005 yılında beri Toplum Gönüllüleri Vakfı'nda farklı pozisyonlarda çalışmakta.

PROJE UZMAN EKİBİ

Betül Selcen Özer

İzleme ve Değerlendirme Uzmanı

Betül Selcen Özer, Orta Doğu Teknik Üniversitesi Sosyoloji Bölümü'nden mezun oldu. Yüksek lisans derecesini Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü Ekonomik ve Sosyal Demografi Ana Bilim Dalı'ndan aldı. 2000 yılından beri çeşitli sivil toplum kuruluşlarında üreme sağlığı, aile planlaması, çevre, kurumsal sosyal sorumluluk ve gençlik alanlarında çalıştı. Halen sivil alanda çalışmalarını sürdürmektedir.

Evren Sener Ünal

Proje Uzmanı

1978 yılında doğan Sener, ODTÜ Havacılık Mühendisliği'nden lisans derecesini aldı. Genç Anlayış ve Değişim Derneği ve YEU International'da özellikle uluslararası gençlik projelerinde, gönüllü olarak çalıştı. 2000 yılında başlayan serbest öğretmenlik deneyimini halen sürdüren Sener, 2004 yılında Toplum Gönüllüleri Vakfı'nda Ankara Koordinasyon Merkezi sorumluluğunda bulundu. Sonunu göremediğimiz 2 adet yüksek lisans çabasını "bir deneyimsel öğrenme süreci" olarak gören, gönüllü çalışmalarında yoğunlaştığı formal olmayan öğrenme üzerine deneyimlerini arttıran Sener, şu an TOG'da Eğitim ve Saha Departmanı koordinasyonunu yürütmekte.

Laden Yurttagüler

Proje Uzmanı

Laden Yurttagüler 2005 yılından beri Bilgi STK'da çalışıyor. Çalışma alanları insan hakları eğitimi, sosyal haklar, sivil toplum ve katılım, formal olmayan eğitim, gönüllülük, beden politikaları ve feminist teori olarak sıralanabilir. Gönüllülük, sivil toplum, insan hakları eğitimi, savunuculuk gibi konularda yayınları bulunmaktadır. Halen Boğaziçi Üniversitesi Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Enstitüsü'nde doktora yapmaktadır.

Neslihan Öztürk
Dokümantasyon Yönetmeni

1980 doğumlu Neslihan, 2002 – 2006 yılları arasında Toplum Gönüllüleri Vakfı'nda (TOG) Saha Koordinatörü olarak çalıştı. 2006 yılında Letonya'da Avrupa Gönüllü Hizmeti yaptı. 2007 yılından sonra Gençlik Çalışmaları Birimi'nde (GÇB) çeşitli projelerde koordinatör ve yerel gençlik çalışması yapılan Kısa Dalga Gençlik Merkezi'nde gençlik çalışanıydı. Halen aynı kuruma bağlı olarak Gençlik Çalışmalarında Video Aktivizmi Projesi'nin koordinatörlüğünü yapıyor.

Volkan Akkuş
Proje Uzmanı

Volkan Akkuş, yaklaşık on yıldır çeşitli sivil toplum kuruluşlarıyla birlikte gönüllü olarak proje koordinasyon, eğitim ve danışmanlık faaliyetlerinde bulunuyor. İnsan hakları ve ayrımcılık, demokrasi, örgüt yönetimi, gönüllülerle ve dezavantajlı gruplarla işbirliği başlıca çalışma alanları. Halen Ege Üniversitesi Türk Dili Edebiyatı bölümünde öğrenci. "Toprak" isminde bir köpekle birlikte yaşıyor.

Yörük Kurtaran
Proje Uzmanı

1974 doğumlu Kurtaran, Bilkent Üniversitesi Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü'nde lisans ve yüksek lisans yaptı. 1997 yılından itibaren TESEV, Willows Foundation ve TÜSiAD gibi çeşitli STK'larda görev aldı. 2003 yılında Toplum Gönüllüleri Vakfı (TOG), 2006 yılında Gençlik Çalışmaları Birimi'nde görev yapmaya başladı. Şu anda Toplum Gönüllüleri Vakfı'nın genel müdürüdür. Kurtaran'ın gençlik çalışmaları, gençlik ve sosyal haklar ve gençlik politikaları ile ilgili yayınları bulunmaktadır.

TOPLUM GÖNÜLLÜLERİ VAKFI

Toplum Gönüllüleri Vakfı 2002 yılında yola çıktığı zaman, birçoklarına göre oldukça riskli bir adım atıyordu. Bu yorumu yapan kişiler, aslında, yetiştikleri ortam içinde böyle bir önyargıya sahip olmakta hiç de haksız değillerdi. İlgili alanımıza giren 18-29 yaş arasındaki kişiler, devlet yetkilileri ve toplumumuzun yaşça daha büyük kesimleri tarafından, hep kontrol edilmesi zor ve potansiyel problem odağı olarak görülmüşler, gösterilmişlerdi.

TOG'un kuruluşundaki felsefe ise toplumdaki bu önyargı ile hiç örtüşmüyordu. İlk günden itibaren TOG, yapılacak faaliyetlerden, burs verme şekline, örgütlenme yapısından, yönetim kurulunun oluşumuna kadar gençlere güvenmeyi seçti. Birkaç ay sonra onuncu yaşını kutlayacak olan Toplum Gönüllüleri'nin bugüne kadarki tecrübesi, gençlerin bu güveni herkesin beklediğinden çok daha iyi değerlendirdiğini gösteriyor.

İlk yıllarda gençlerin güçlendirilmesine yoğunlaşan vakfımız, beraber çalıştığı,

çok büyük kısmı üniversite öğrencisi olan, gençlerin yaşadığı problemleri çeşitli örnekler üzerinden takip etti. 2009 yılında ise, o güne kadar biriken anekdotları daha bilimsel metodlarla yapılmış bir araştırma ile desteklemeye karar verdi. 43 ilde 59 üniversitede toplam 1886 gençin katılımı ile yapılan "Üniversite Gençliğinin İhtiyaçları Araştırması" 2009 yılı Aralık ayında yayınlandı.

Yapılan çalışmada sağlık, barınmaya, sosyal hayattan, beslenmeye kadar problemler alanlar 12 başlık altında toplandı. Tüm bu alanlardaki ihtiyaçların iki ortak sebebi olduğu tesbit edildi. Araştırmanın sorunlar bölümünün en altında bulunan paragraf aslında bu iki alanı özetler nitelikte:

"Gençliğin sahip olduğu olanaklar yetersiz, ancak mesele sadece bundan ibaret değil; mesele, bu olanakların rasyonel olmayan uygulamalarla kullanılmasıdır; rasyonel olmayan yaklaşımların kaynağı, eldeki olanakların tasarlanmasından tüketilmesine kadar hiçbir aşamada

gençliğin fikrinin alınmaması, gençliğin kendine özgü koşul ve özelliklerinin hesaba katılmamasıdır; gençliği hesabın dışında tutmak gençleri gelişmemiş nitelikleriyle baş başa bırakmaktadır; gençlik, yüksek sesle soylemese bile geri kaldığının, geride ve yalnız bırakıldığının farkındadır.”

Yapılan bu tesbit sonrasında, gençlerin en çok dile getirdikleri ihtiyaçlara ve bu ihtiyaçları karşılamakla yükümlü olan kurumlara odaklanan Adrese Büyüteç Projesi tasarlandı. İlk aşamada beş kurum izlemesi yapıldı: Gençlik Meclisleri, Gençlik Spor Genel Müdürlüğü Gençlik Merkezleri, Üniversitelerin AB Dış İlişkiler Ofisleri, Üniversitelerdeki Sağlık Kültür Spor Dairesi ve Medikolar, ve Kredi Yurtlar Kurumuna bağlı Yurtlar.

Ülkemizde yeni yeni uygulanmaya başlanılan metodla, kurumlar hizmeti alması gereken kişilerce denetlendi. Ortaya çıkan sonuçlar ise işin gerçek sahibi olan kurumlarla paylaşıldı. Problemleri ortadan kaldırmak veya azaltmakla ilgili öneriler iletildi.

TOG olarak bundan sonra benzer çalışmalar yapmaya devam edeceğiz. Yukarıda bahsi geçen kurumlardaki gelişmeleri takip ederken, başka kurumları da izlemeyi ve çözümler üretmeyi sürdüreceğiz.

Gençlere hizmet üretmekle sorumlu kurumları, daha rasyonel ve genç dostu uygulamalar geliştirmeleri için, gençlerle beraber çalışmaya, onları dinlemeye ve fikirlerini almaya cesaretlendireceğiz. Geçtiğimiz on yıl içinde, gençlik alanındaki karar alıcıların, hizmet götürmekle yükümlü oldukları kesimle beraber çalışırken ihtiyaç duyacakları, araç ve metodları geliştirdik. Sorunlu olduğunu tesbit ettiğimiz alanlar ve çözüm önerilerimizle beraber tüm bu deneyimimizi de, yararlanmak isteyen yetkililerle, paylaşmaya hazırız.

Bu çalışmada emeği geçen, başta gönüllülerimiz olmak üzere, herkesi kutluyorum.

Yönetim Kurulu Başkanı
Kerim PAKER

İSTANBUL BİLGİ ÜNİVERSİTESİ GENÇLİK ÇALIŞMALARI BİRİMİ

İstanbul Bilgi Üniversitesi Gençlik Çalışmaları Birimi (GÇB), Türkiye'de demokratik gençlik politikalarının oluşturulmasını desteklemek amacıyla 2006'da İstanbul Bilgi Üniversitesi bünyesinde Toplum Gönüllüleri Vakfı'nın da desteğiyle kuruldu. Halen Birim 4 program altındaki çalışmalarla faaliyetlerine devam ediyor. Ağ Kurma Programı kapsamında gençlerle çalışanların ve gençlik kuruluşlarının bir araya gelmesine yönelik çalışmaları yürütüyor. Araştırma Programı çerçevesinde Türkiye'deki gençler ve özellikle gençlik çalışması alanındaki araştırma eksikliğini gidermeye yönelik çalışmaları bizzat hayata geçiriyor ve destekliyor. Modelleme Programıyla gençlik çalışması alanındaki yenilikçi faaliyetlerin hayata geçmesine yönelik ortaklıklar kuruyor. Kapasite Geliştirme

Programı kapsamında gençlik kuruluşlarının faaliyetlerini daha iyi yürütmelerine yönelik destekler veriyor.

GÇB Adrese Bünyeteci Modelleme Programı kapsamında önce kendi bünyesinde pilot olarak uyguladı. Daha sonra sivil ortaklarla beraber daha geniş bir coğrafyada uygulayarak sadece gençlik alanı için değil sivil toplumun diğer alanlarına da örnek teşkil edebilecek bir model oluşturmaya destek oldu. Bunu yaparken pilot dönemdeki doğrudan uygulama sorumluluğunu TOG'a devrederek daha çok uygulamaların raporlar ve videolar çerçevesinde kayda geçilmesiyle ve internet siteleri aracılığıyla elektronik medyada yaygınlaştırılmasına odaklandı. Ayrıca tüm çalışmanın yürütülmesiyle ilgili içeriğine yönelik de destekler verdi.

Çalışmanın bu aşaması 16 ay sürse de Adrese Büyüteç'le olan tanışıklığımız daha uzun süredir mevcut. Her ne kadar çalışmanın bu aşamasının hayata geçmesinde onlarca gencin emeği olsa da geçmiş dönemlerin deneyimleri olmasaydı işimiz bu kadar kolay ilerlemeyebilirdi. Bu yüzden Adrese Büyüteç'in pilot dönemlerinde tüm emeği geçen arkadaşlara buradan teşekkürü bir borç biliriz. Eğer onlar ve bu çalışmada yer alan arkadaşlar bu kadar özverili olmasaydı şu an elimizdeki veriler ve kitaplar da olmazdı. İyi ki varsınız.

Önümüzdeki dönem, bu çalışmanın sivil alandaki farklı paydaşlar tarafından kendi ihtiyaçlarına göre uyumlu hale getirilerek hayata geçmesi en büyük hayallerimizden biri. Buna ek olarak değişen ihtiyaçları ve hayatın kendi

ritmini hesaba katarak bu çalışmayı nasıl elektronik bir ortama taşıyabiliriz ve alanda daha fazla gencin kullanımına açabiliriz konularında da fikir alışverişi yapmaya devam ediyoruz. Bu da bizleri oldukça heyecanlandırıyor.

Son olarak Adrese Büyüteç sadece Türkiye'deki gençlik alanı için değil, Avrupa'daki gençlik çalışması alanı için yenilikçi bir çalışmaydı. Yapılanların aynılığına alıştığımız bir ortamda yeniyi arama yolunda önemli bir deneyim elde ettik. Umarız bu gibi çalışmalar Türkiye'de hem gençlerin lehine olan gelişmelerin yolunu açar hem de daha demokratik bir toplum ve devleti destekleyici farklı çalışmalara da örnek olur.

Yörük Kurtaran

İSTANBUL BİLGİ ÜNİVERSİTESİ STK EĞİTİM VE ARAŞTIRMA BİRİMİ

İstanbul Bilgi STK, hak temelli çalışan sivil toplum kuruluşlarını desteklemek ve Türkiye'nin demokratikleşmesine katkıda bulunmak için İstanbul Bilgi Üniversitesi'nde 2003 yılında kuruldu. İstanbul Bilgi STK'nın amacı sivil toplum örgütlerini güçlendirerek karar verme ve politika yapma mekanizmalarına katılımı arttırmak, hatta sağlamaktır. İstanbul Bilgi STK 2003 yılından itibaren hem sınıf eğitim programı, hem uzaktan öğrenim programıyla, yayınları, interaktif cd'ler gibi farklı dokümanlarla, ağ oluşturma aktiviteleri ve uzmanlarla aktivistleri buluşturmasıyla sivil alanı güçlendirmeye çalışmıştır.

İstanbul Bilgi STK'nın bir başka faaliyeti ise yeni yöntemlerin sahaya buluşması ve deneyim paylaşımı için bir platform oluşturmaktır. Adrese Büyüteç projesi bir yandan gençleri desteklemesi, diğer yandan ise katılımcı izleme metodunu kullanması açısından önemli bir yere sahiptir. Katılımcı izleme metodu, hizmetleri alanların kendi deneyimlerine dayanarak ilgili kurum, politika, yasa ve

hizmetleri izlemeleri ve raporlamaları üzerine kuruludur. Böylelikle hizmeti alan gençler ilgili politikaları ve kararları etkilemek için raporlama yapabilecek alanı bulmuşlardır. Dahası birilerinin onlar adına karar vermeleri yerine, kendi ihtiyaçlarını görünür kılabilecekleri ve talep edebilecekleri bir imkan yaratmışlardır.

İstanbul Bilgi STK bu süreçte katılımcı izleme metodunun bir model olarak oluşmasını heyecanla takip etmiş ve desteklemiştir. İlerleyen süreçlerde ise az kullanılan bu metodun olgunlaşmasına ve yaygınlaştırılmasına destek olmayı amaçlamaktadır.

Adrese Büyüteç süresince hem bu projenin ortaya çıkmasında, hem de bu metodun oluşmasında gönüllülerin emeği esas güçtür. Bu proje ve metodun ortaya çıkmasında harcadıkları emekten ötürü gönüllülere müteşekkirimiz.

Laden Yurttagüler

GİRİŞ

Neden Savunuculuk?

Karar Verme ve Politika Yapım Süreçlerine Katılım

Adrese Büyüteç ve Katılımcı İzleme

Katılımcı İzlemeyi Değerlendirirken

Proje Tarihçesi

A) GİRİŞ

Laden Yurttaşlar ve Özlem Ezgin

Temsili demokrasinin krizi son on yılda sıklıkla üzerinde durulan ve tartışılan konulardan biridir. Gerek dünyada, gerekse Türkiye’de farklı ihtiyaçların daha fazla tanımlanır ve görünür olmaya ve farklı kimliklerin farklı ihtiyaçlarını ortaya koymaya başlamasıyla beraber temsili demokrasinin kısıtları ve sorunları daha fazla konuşulur hale geldi. Temsili demokrasinin önemli sorunlarından birisi çoğunluğu temsilen seçilen vekillerin farklı grupların ihtiyaçlarını dillendirmede ve görünür kılmada yetersiz kalmalarıdır. Dahası, merkezde durmanın getirdiği miyoplukla seçildiği çoğunluğun taleplerini dillendirmede de yetersiz ve/ya kısıtlı kalabilir. Yurttaşları temsil etmeleri için seçilen vekillerin, karar verme ve politika yapma süreçlerinde yurttaşların ihtiyaçlarını karşılamayan kararları vermeleri ya da yurttaşların taleplerine sağlaşmaları olasıdır. Böyle durumlarda yurttaşların taleplerini veya ihtiyaçlarını duyurmak için örgütlendiklerine tanık olabiliriz. Karar verme ve politika yapma süreçlerine katılmak ve söz sahibi olmak için örgütlenen yurttaşlar karşılık bulmayan ihtiyaçlarına ilişkin yapısal değişiklikleri talep edebilirler.¹ Genellikle sivil toplum örgütleri aracılığıyla örgütlenen yurttaşlar, taleplerini dile getirmek için ve görünür kılmak için kampanyadan raporlamaya kadar

farklı yollar seçebilirler. Bu bölümde öncelikle karar verme ve politika yapma süreçlerine dahil olmak için kullanılan metotlar kısaca tanımlanmaya çalışılacak ve Türkiye’den örneklerle zenginleştirilecektir. Ardından savunuculuğun, yurttaşlıkla ilişkisi tartışılacaktır. Bölümün üçüncü kısmında, Adrese Büyüteç’e ve yöntem olarak kullanılan metoda odaklanılacaktır. Son kısımda ise Adrese Büyüteç’in gerçekleşmesini sağlayan gönüllülerin metoda ilişkin değerlendirmelerine yer verilecektir.

KARAR VERME VE POLİTİKA YAPMA SÜREÇLERİNE KATILIM

Yurttaşların karar verme ve politika yapma süreçlerine katılımı, özellikle, son 20 yılda artarak tartışılmaya başlanmıştır. Sivil toplum örgütlerinin sayısı dünyada ve Türkiye’de artarken, hizmet odaklı çalışan örgütlerin sayısı savunuculuk odaklı çalışan örgütlerin sayısının 2-3 katıdır. Süreç içinde savunuculuk odaklı çalışan örgütlerin sayısı çok olmasa da etki alanları genişlemiştir. Bu süreçte yurttaşların aktif katılımını arttırmak için farklı mekanizmalar ve yollar ortaya çıkmıştır. Bu mekanizmalar farkındalık yaratmaktan, kampanya örgütlemeye kadar çeşitlilik göstermektedir.

Katılımı arttırmak için, farkındalık yaratmak önemli yollardan biridir. Farkındalık yaratmak, yurttaşların belli bir konuda birikimlerini, deneyimlerini ve/ya bilgilerini arttırmayı amaçlamaktadır. Farkındalık yaratmak, belli bir tema hakkında olabileceği gibi, genel olarak savunuculuk yolları hakkında da olabilir. Farkındalık

1 Aksakoğlu, Yiğit. "STK'lar İçin Savunuculuk Rehberi", Sivil Toplum Geliştirme Merkezi, 2006.

yaratmak için yaygın yöntemlerden birisi eğitimler düzenlemektir. Savunuculuk ve politikaları etkileme konusunda sivil toplum örgütlerini güçlendirmek için düzenlenen eğitimler, hem katılım yolları konusunda sivil toplum örgütlerini güçlendirmeyi amaçlamış, hem de katılımı arttırmak için farklı yolların bilgisinin dağılımını sağlamıştır. İstanbul Bilgi Üniversitesi STK Eğitim ve Araştırma Birimi, Sivil Toplum Geliştirme Merkezi (STGM), gibi sivil toplum örgütlerini desteklemeyi amaçlayan kurumlar, savunuculuk ve politikaları etkileme konusunda 2006'dan beri eğitimler düzenlemektedir. Eğitimlerde tartışılan konuları ve deneyimleri toparlayan yayınlar da sahada farkındalığın ve birikimin artmasını sağlamaktadır. Yine aynı kurumlar tarafından hazırlanan ve dijital olarak herkesin kullanımına açık olan kitaplar sahanın zenginleşmesini sağlamaktadır.² Farkındalık yaratmak için tematik olarak düzenlenen faaliyetler arasında seminerler, konferanslar gibi yeni tartışma alanları açan aktiviteler sıralanabilir. Farkındalık yaratma ve yeni tartışma alanları açma anlamında yapılan konferans faaliyetlerine örnek olarak, öncülerden, Helsinki Yurttaşlar Derneği tarafından 2002 ve 2003 yıllarında düzenlenen "İnsan Haklarında Yeni Taktikler" konulu çalışma grupları ve konferans faaliyeti verilebilir.³

Farkındalık yaratma konusunda yapılan faaliyetlerden bir diğeri ise

- 2 detaylı bilgi için bakınız: www.bilgi.edu.tr, www.stgm.org.tr.
- 3 detaylı bilgi için bakınız: <http://www.hyd.org.tr/?pid=179>, <http://www.newtactics.org/>

raporlamadır. Raporlama sahaya giren bilginin niteliği ve kontrolü açısından önemli bir faaliyettir. Sivil toplum örgütleri tarafından üretilen raporlar belli bir alan hakkında alternatif bilginin üretilmesini sağlar. Bilgiyi toparlayan ve yorumlayan özne, ihtiyaç sahipleri olunca bilginin getirdiği güçten kaynaklanan asimetri bozulur ve sivil toplum örgütleri de süreçte görüşlerini ortaya koyabilir. Dolayısıyla ilgili politikalara da müdahale edebilir. Özellikle son 10 yılda eğitim, sağlık, göç, sosyal politika gibi farklı alanlarda Eğitim Reformu Girişimi, Türkiye Ekonomik ve Sosyal Etüdler Vakfı, Sosyal Politika Forumu, Pozitif Yaşam Derneği gibi sivil toplum örgütleri tarafından pek çok rapor üretilmiştir.⁴ Bu raporlar bir taraftan farklı bir perspektiften ilgili durumu değerlendirirken, bir yandan da görünmez olan konuları ortaya çıkarmaya yarımışlardır. Bir başka farkındalık yaratma aracı ise kampanyalardır. Kampanyalar, bir yandan kamuoyunda belli bir konu hakkında farkındalık yaratmaya yararken, diğer yandan çeşitli eylemlerle ve/ya performanslarla talepleri ortaya koyarlar. Son dönemde ses getiren kampanyalar arasında, 2007 yılında "Türkiye Kyoto'yu İmzalasın" kampanyası⁵, 2002 yılında "Irak'ta Savaşa Hayır" kampanyası, 2002-

4 detaylı bilgi için bakınız: www.tesev.org.tr/, www.erg.sabanciuniv.edu/, www.spf.boun.edu.tr, www.pozitifyasam.org

5 detaylı bilgi için bakınız: <http://www.kyotoyuimzala.com/>, <http://www.savaskarsitlari.org/arsiv.asp?ArsivTipID=9&ArsivAnalID=37811>,

2004 yılları arasında yürütülen TCK Kampanyası sayılabilir. Karar verme ve politika yapma süreçlerine katılmanın bir diğer yolu izlemedir. İzleme, hem raporlama, hem de kampanya sürecinin ilk aşaması olarak kurgulanabilen, mevcut durumu tespit için yapılandırılan bir metod olarak kullanılabilir. İzleme sürecinde mevcut politikalar, uygulamalar ve/ya kanunlar, ilgili öznelerin kanunları göz önüne alınarak incelenir. İzleme uzmanlar tarafından yapılabilecek bir uygulama olduğu kadar, doğrudan yararlanıcılar tarafından da yapılabilir. Hizmetlerin doğrudan yararlanıcılar tarafından izlendiği durumlara “katılımcı izleme” adı verilir. Adrese Bütüteç projesi, katılımcı izleme metodunu kullanan ve bu yolla katılımcıların güçlenmesini amaçlayan bir projedir.

ADRESE BÜYÜTEÇ VE KATILIMCI İZLEME

Savunuculuk ve İzleme

Savunuculuk, STK'ların ortak bir çıkar için herhangi bir kamu politikasını etkileme girişimidir. Karar vericileri etkileyerek, yasaları veya politikaları toplumdan dışlanmış kesimler lehine değiştirmek için, bilgiyi stratejik olarak kullanma süreci olarak da tanımlanabilir. Savunuculuk, politika veya yasa değişiklikleri talep etmeyi veya yapılan değişikliklere katkıda bulunmayı amaçlar.

Politika ve yasa değişikliklerinde karar vericiler önemli bir konumdadır. Karar vericiler, yerel, bölgesel, ulusal veya uluslararası düzeyde, atanmış veya seçilmiş kişiler olabilir. Örneğin,

bakanlar ve milletvekilleri ulusal düzeyde seçilmiş karar vericiler, valiler ve kaymakamlar yerel düzeyde atanmış karar vericilerdir. Çözmeye çalıştığınız sorun için ulusal, yerel ve uluslararası düzeylerde, atanmış veya seçilmiş karar vericileri etkileme sürecidir.⁶

Adrese Bütüteç Projesi de bu kapsamda, bir savunuculuk faaliyetidir. Savuculuk projelerinin hedeflerine ulaşabilmek için belirledikleri yöntemler vardır. Bunlar; kampanyacılık, lobicilik, model yaratma, gündem oluşturma, raporlama gibi farklı yöntemler olabilir. Adrese Bütüteç projesinin, bu anlamda kendisine belirlediği yöntem “katılımcı izleme” yöntemidir.

Bir Savunuculuk Aracı Olarak Katılımcı İzleme⁷

İspanyolcada “kazmak” anlamına gelen “cavar” ilk defa izleme süreci için Homero Fuentes tarafından bir metafor olarak kullanılmıştır.

6 Aksakoğlu, Yiğit. A.g.e., s:4.

7 “Katılımcı İzleme” kavramının açıklanmasına yönelik olan kısımda “Participation and Civic Engagement” adlı metinden yararlanılmıştır. <http://web.worldbank.org/WBSITE/EXTERNAL/TOPICS/EXTSOCIALDEVELOPMENT/EXTPCENG/0,,contentMDK:20509352~menuPK:1278203~pagePK:148956~piPK:216618~theSitePK:410306,00.html>

C A V A R

Context
(Bağlam)

Archive
(Arşiv)

Visit
(Ziyaret)

Analysis
(Analiz)

Report
(Raporlama)

Farklı düzeylerdeki paydaşların belirli bir proje, program ya da politikanın izleme sürecine dâhil oldukları, izlemenin içerik gelişimi, yürütülmesi ve sonuçlanması

süreçlerine aktif katılım gösterdikleri ve sonuçları takip edecek adımların geliştirilmesi sürecinde müdahil oldukları bir süreçtir.

İzleme ve değerlendirme çalışmalarının güvenilir ve sorunsuz bir şekilde gerçekleşmesi için gerekli bazı kriterlerden bahsedilebilir.

1

İzlemenin yapılacağı alanın bilgisini elde etmek için, yerel aktivitelerin, gençlik alanında verilen hizmetlerin ve kimler tarafından nasıl verildiğinin alt yapı bilgisine (gençlik alanından çalışan kaç kurum var? Ne tür ve ne kadar proje ve etkinlik var? Bunları kimler yapıyor?) ve durumuna öncelikli olarak ulaşmak gereklidir. Böylelikle neyin izleneceğine ilişkin söz konusu hedefler belirlenebilir.

2

Gençlik alanında mevcut güncel verileri, bilgi kaynaklarını sürekli takip etmek ve bunları arşivlemek izleme faaliyetinin yönünü çizmekte yardımcı olabilir.

3

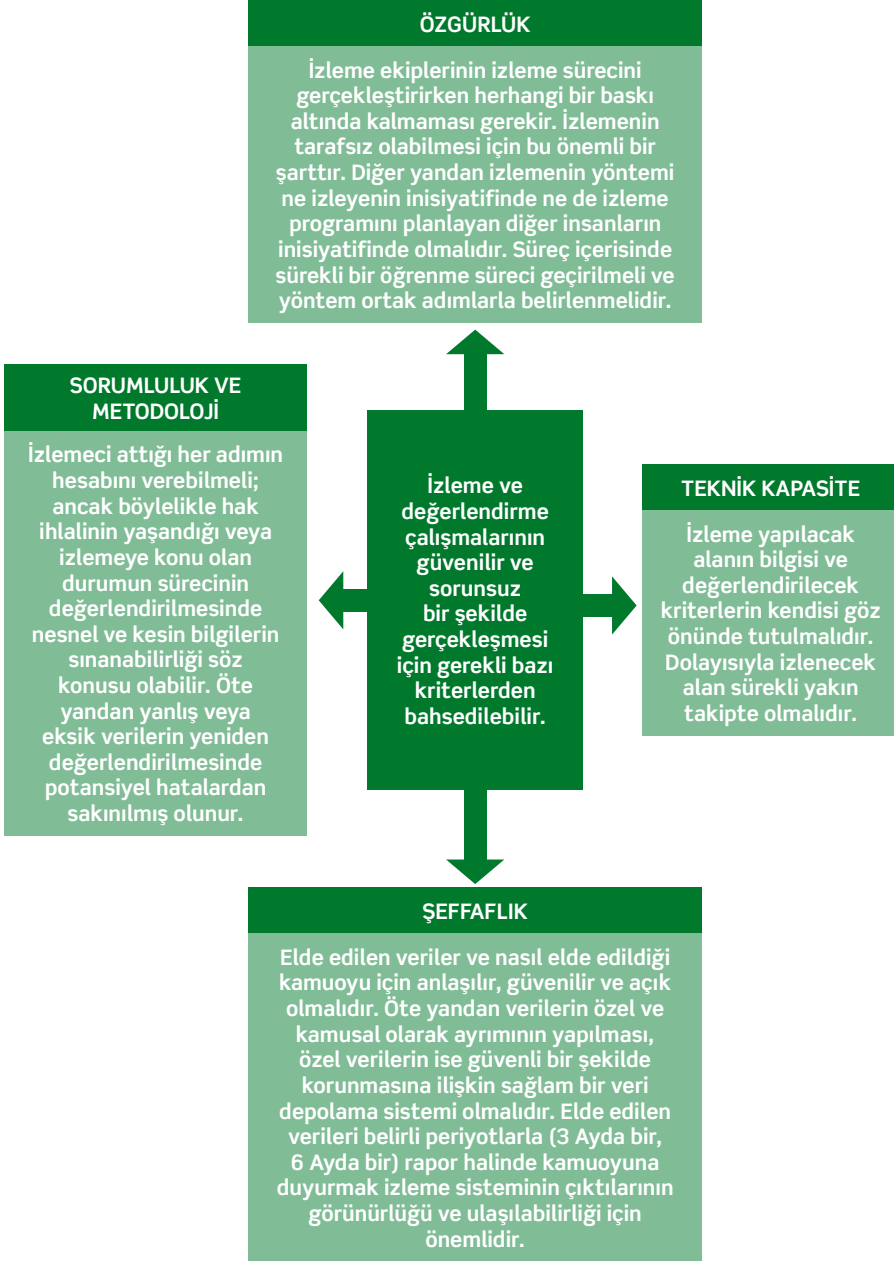
Toplanan verilerin niteliğini dikkatlice değerlendirmek ve sınamak, izlemenin güvenilir veriler elde edip etmediğini görmek için gerekli bir işlemdir. Bunun için uzman danışmanlığı söz konusu olabilir; akademiyle işbirliği çerçevesinde ortak bir süreç yaratılabilir.

5

İzleme sonucu elde edilen verilerin ve yukarıdaki süreçten geçmiş verilerin ifşa edilmesiyle adresi belirlenmiş sorunların çözümüne ilişkin yollar oluşturulabilir.

4

4-Süreklileşmiş bir şekilde gençler üzerindeki baskının, olumlu veya olumsuz uygulamaların kapsamını tayin etmek ve ölçmek izlemenin hedeflerini ve biçimini revize etmek için önemli olabilir.

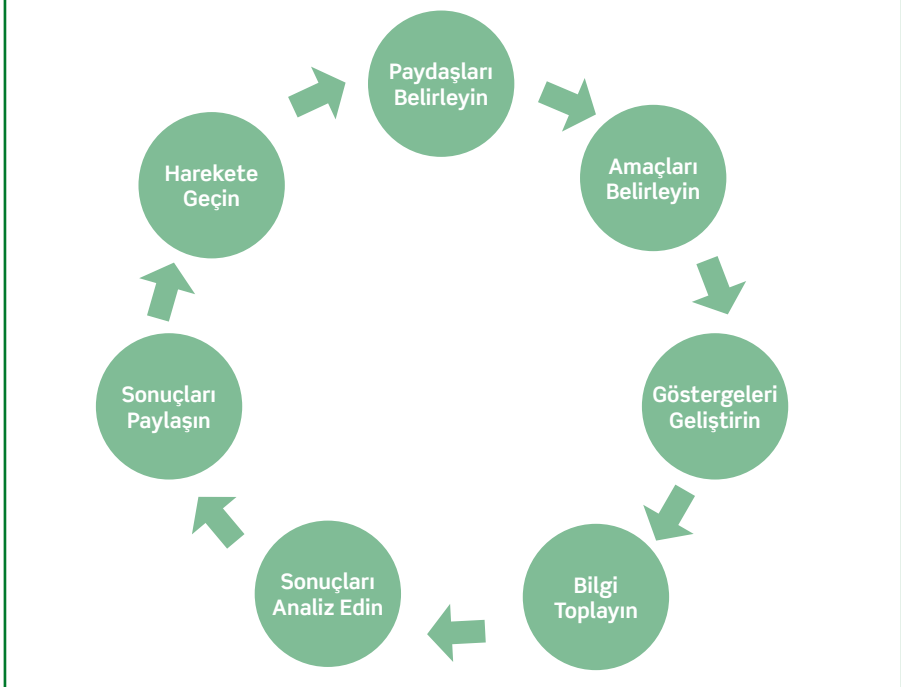

Klasik izleme ve katılımcı izlemenin farklı yöntemleri aşağıdaki gibi şemalaştırılabilir:⁸

	Klasik İzleme	Katılımcı İzleme
Süreci kim planlar ve yürütür?	Üst düzey yönetici veya uzmanlar	Yereldeki kişiler, proje katılımcıları ve paydaşlar; çoğunlukla bir kolaylaştırıcının desteğiyle
Ana Paydaşların/ Yararlanıcıların Rolü	Sadece bilgi sağlarlar	Yöntemi tasarlar, veriyi toplar ve analiz eder, çıktıları paylaşır, somut eylem planları geliştirir
Başarısı nasıl ölçülür?	Dışarıdan belirlenir, ağırlıklı olarak nicel göstergeler içerir	Göstergeler içeriden belirlenir, ağırlıklı olarak nitel göstergeler içerir
Yaklaşım	Önceden belirlenir	Süreçte uyarlanabilir

Katılımcı izlemenin en önemli özelliği; ana paydaşların aktif katılımıdır.

Katılımcı izlemenin süreci, aşağıdaki gibi şemalaştırılabilir:

8 IDS Policy Briefing: Participatory Monitoring and Evaluation: Learning from Change)

Katılımcı izleme önemlidir; çünkü:

- Birinci dereceden etkilenenlerin ihtiyaçlarına ve isteklerine daha kapsayıcı ve hızlı cevap verebilecek değişimlerden öğrenmeyi sağlar,
- Etki analizi için doğrudan yararlanıcının katılımını sağlayan bir yöntem önerir,
- Yapılan izleme çalışmasına yönelik aidiyet duygusu geliştirir,
- Yararlanıcıları konu özelinde güçlendirir,
- Hesap verebilir ve şeffaf bir süreç üzerinden yürür,
- Sonuçlar doğrultusunda doğru ve etkili eylemlerin geliştirilmesini sağlar.

Katılımcı izlemenin ana ilkeleri de şu şekildedir:

- Ana paydaşlar aktif katılımcı olmalıdır. / Sadece bilgi kaynağı değillerdir!
- Yereldeki katılımcıların analiz etme, sorgulama ve eyleme geçme yönünde kapasitelerini geliştirmelidir.
- Farklı düzeydeki paydaşların beraber öğrenmelerini sağlamalıdır.
- Sonucunda ortaya çıkacak eylem planına yönelik ortak taahhüt geliştirmelidir.

Adrese Büyüteç projesi, gençlik alanında gençlerin aktif katılımcı olarak yer aldıkları bir katılımcı izleme projesidir. Çünkü gençlik alanında

yapılacak bir izlemenin en etkin şekilde; bizzat hizmetlerin doğrudan etkileneni olan, kendi ihtiyaçlarını tanımlayabilen ve bu ihtiyaçları günlük hayatında deneyimleyen gençler tarafından yapılabileceğini düşünüyoruz.

Bu İzleme Aracını Kullanmak Genel Olarak Sivil Alanın “İzleme” Biçimine Ne Katıyor?

Genel olarak Türkiye’de “yönetişim” kavramının uygulama alanlarının genişlemesi, özel olarak da ihtiyaç temelli ve etkili bir gençlik politikası gelişimi için, gençlerin kendileri ile ilgili karar süreçlerine katılımı kadar; bu kararların uygulanma aşamasının izlenme sürecine katılımları da önemlidir. Gençler, kendi ihtiyaçlarını ve haklarını tanımlama ve ifade etme yönünde güçlendirilmelidir. Katılım, demokratik düzenlerin sadece bir çıktısı değil aynı zamanda temeli olduğu için; bu durum, demokrasi kültürünün gelişmesine katkı sağlayacaktır.

Bu kapsamda, Adrese Büyüteç projesinin çıkış noktası, gençlik politikaları gelişim sürecinde, gittikçe daha fazla şekilde beliren, gençlerin katılımına duyulan ihtiyaçtır. 16 farklı ilde gençler tarafından, yerellerindeki gençlik hizmetlerini izleme süreci sonunda ortaya çıkan bu raporun ülkedeki gençlik politikaları gelişim sürecine katkı sunması beklenmektedir. Bu çalışmanın, devlet tarafından sunulan hizmetlerin doğrudan yararlanıcıları tarafından izlenmesi anlamında, sivil alana bir model oluşturması hedeflenmektedir.

**Bir “Adrese Büyüteç Hikâyesi”:
Kim Tarafından? Kime Yönelik?
Kimin Finansmanıyla?**

Adrese Büyüteç Projesi 16 farklı ilde gençler tarafından, gençlere hizmet veren 5 kurum izlenerek yürütülmüştür. Projenin saha faaliyetleri Toplum Gönüllüleri Vakfı tarafından koordine edilirken; içerik desteği İstanbul Bilgi Üniversitesi Gençlik Çalışmaları Birimi ve İstanbul Bilgi Üniversitesi Sivil Toplum Kuruluşları Eğitim ve Araştırma Birimi’nden alınmıştır. Projenin finansal

desteğini Avrupa Birliği Türkiye Delegasyonu ve National Endowment for Democracy (NED) sağlamışlardır.

**KATILIMCI İZLEMİYİ
DEĞERLENDİRİRKEN**

Adrese Büyüteç sürecinde katılımcı izleme metodunu kullanan proje gönüllüleri, metodu değerlendirdiler. Katılımcı izlemenin neler öğrettiği sorulduğunda:

Katılımcı izleme ne öğretti, öğretti mi?

- Hak arama yöntemlerini ve haklarımızı “sorgulamayı”,
- Politika süreçlerine, uygulamalara ve kurumlara eleştirel gözle bakmayı,
- Kurumlardan ve çalışanlarından zaman zaman tatmin edici cevaplar gelmeyebileceğini,
- Çalışanların kişisel inisiyatiflerinin, yönetmeliklerin ve yasaların önüne geçebildiğini,
- Haklar ve uygulamalar konusunda araştırmacı olmak gerektiğini,
- Vatandaşlık bilincinin ve hakların üstüne düşmenin sürece katılım sağladığını,
- Kurumların zaman zaman kendi yönetmeliklerini bilmediğini,
- Gençlerin kendilerine hizmet veren kurumlar hakkında bilgi sahibi olmadığını,
- Gençlerin bu kurumlardan aldıkları hizmetler konusunda neden bilgi sahibi olmadıklarını sorgulamadıklarını,
- Hizmet veren kurumların kendilerini yeterince tanıtmadıklarını,
- Gençlere ilişkin karar verme ve politika yapma mekanizmalarında gençlerin olmadığını,
- İzleme sürecinin gençlerin kendilerine olan güvenlerinin artmasında önemli etkisi olduğunu,
- Ön araştırmanın önemli olduğunu,
- Kurum ve hizmet alan arasındaki iletişim eksikliğini,
- Kurumda çalışanların genç dostu olmadığını,
- Verilen hizmetlerin ve verilmesi gerekenlerin aslında bir lütuf değil, gereklilik olduğunu ve bunların bizim haklarımız olduğunu,
- Genellikle kurumların engelli dostu olmadığını,
- Gençlik hizmetlerinin yetersiz olduğunu,
- Kurumların genel anlayışında toplumsal cinsiyet eşitliği olmadığını, öğrendik.

Gönüllü gençlerin yukarıda da sıraladığı gibi, gençler hizmet aldıkları kurumlar hakkında geniş bilgi edinmişler ve haklarını talep etme süreçlerini öğrenmişlerdir. Katılımcı izleme metodu gençlerin kurumlar hakkında da bilgi edinmesine (tüzükleri, görevleri gibi) yardımcı olmuştur.

Katılımcı izleme öncesi yapılması gerekenleri katılımcılar aşağıdaki gibi sıralamışlardır.

Katılımcı izleme öncesi hazırlık süreci

- Katılımcı izleme öncesinde iş bölümü (görev dağılımı) açık bir şekilde yapılmalı.
- Hizmet veren kurumlara gidilmeden önce haklarında araştırma yapılmalı ve bilgi edinilmeli.
- Katılımcı izleme yapmaya başlamadan önce temel sorulardan haberdar olunmalı.
- Katılımcı izlemeye başlamadan önce, ilgili hizmeti daha önce alanlarla bağlantılar kurulmalı.
- Daha önce katılımcı izleme yapanlardan deneyimleri öğrenilmeli ve bir izleme stratejisi belirlenmeli.
- Katılımcı izleme için ilgili kurumlardan randevu alınmalı.
- Katılımcı izlemeden önce prova yapmalı ve senaryo yazıp rol biçmeli.
- İzlenecek kurumların adresleri belirlenmeli.
- Hizmet veren kurumlara ilişkin olumsuz yargılardan arınmalı.
- Kurumlara girişlerde yasal yollar izlenmeli.
- Mevcut kurum hakkında daha önceden bilgisi olan kişilerle görüşüp bilgi alınmalı ve deneyim paylaşılmalı.
- İzleme formu okunup incelenmeli.
- İzleme takvimi belirlenmeli.

Kurumu izleme sırasında yaşanabilecek olumlu ve olumsuz olaylar aşağıdaki gibi sıralanmıştır.

Katılımcı izlemenin zayıf yönleri

- Alınan bilginin doğruluğu hakkında şüphelerin bulunması.
- Gözlemcinin bilgi ve donanım eksikliği olabilir.
- Gözlem formu gerekli alanları kapsamayabilir.
- Gözlemcinin deneyimlerini aktarımda eksik davranabilmesi.
- Gözlemcilerin izlemelerden edindikleri deneyimlerini paylaşarak, izleme yapmamış olan gözlemciyi etkilemeleri.
- Yapılan izlemenin zamanlamasının yanlış olması.
- Daha önce benzer yöntemin uygulanmaması ve örneğinin bulunmamasından kaynaklanan sorunlar.
- Kurum izlemelerini hep aynı kişilerin yapması ve tek yönlü bakışa sahip olmaları.
- Kurumdaki çalışanlarla yakınlık ve yakınlığın nesnellığı etkilemesi.
- Gözlem yapılacak olan kuruma girememe.
- Genç olduğu için sorguya çekilme
- Kurumun işleyişini bilmeme.
- Yapılan gözlemin sorular doğru ifade edilemediği için eksik kalması.

Katılımcı izlemenin güçlü yönleri

- Farklı bakış açılarının yansımına imkan sağlaması.
- İzlenen kurumlarla ilgili bilgi sahibi olunması ve elde edilen bilgilerin paylaşılabilmesi.
- Hizmet almadığımız bir kurumların işleyişlerinin farkına varılması.
- Yönetmelik ve uygulamanın farklılıklarının tespit edilmesi.
- İzleme yapılan kurumlara dahil olmak için harekete geçilebilmesi (örneğin gençlik meclisine üye olmak).
- Daha önceden kullanılmış bir yöntem olmadığı için “katılımcı izleme” yönteminin diğer kuruluşlara örnek oluşturması.
- Bu yöntemle sorunun gerçekliğine kanıt oluyoruz!
- Birebir görüşme olduğu için bilgi edinmeden ziyade kurum çalışanlarının davranışlarının da gözlemlenebilmesi.

Katılımcı izleme sonrası yapılanlar aşağıda sıralanmıştır.

Katılımcı izleme sonrası;

- Katılımcı izleme sonrası ilgili kurumlar hakkında raporlar hazırlandı.
- Gözlemi yapan ekipler içerisinde ilgili kurumlara ilişkin gözlemler tartışıldı ve kurumların eleştirisi yapıldı.
- Gözlemciler haklarını öğrendiler.
- Sonraki izlemeler için deneyim kazanıldı.
- Yeni projeler için fikirler üretildi.
- Raporlar tüm ekiplerle paylaşıldı.
- Öğrenilenler çevredeki gençlerle paylaşıldı.
- Bilgi edinilen kurum daha iyi tanındı.
- Kurumlardan daha fazla faydalanılmaya başlandı.
- Katılım mekanizmalarına etki edebilme olanağı yakalandı.

ADRESE BÜYÜTEÇ TARİHÇE DENEMESİ

Gökdağ Göktepe ve Yörük Kurtaran

Adrese Büyüteç’in tarihi, daha bu “proje”, bir fikir halindeyken 2007 yazında İstanbul Bilgi Üniversitesi’ndeki Gençlik Çalışmaları Birimi ofisinde yapılan bir toplantıya dayanıyor. Senelik program üzerinden konuşurken herkes aklındakini paylaşıyordu. “Yeni” bir şey yapmak istiyorduk. Tüm bu politika mevzusu konuşulurken özellikle Türkiye’deki kadın hareketinin geçtiğimiz 15 senede yaptığı sıçramadan da esinlenerek “onların” neyi nasıl yaptığına daha bir merakla bakılmaya başlanmıştı.

Tüm bu konuşmalar sonucu – konuşma değil de karşılıklı kafa açma, fikir çarpıştırma diyelim- Türkiye’deki gençlik alanıyla ilgili de bazı tespitler yapıldı. Tabi bu tespitleri sıralamak kolay olmadı. Oysa tüm bu konuşmalar tarafı olduğumuz konularda şikayet edip çözüm bulmaya çalıştığımız yüzlerce cümleden ibaretti.

Hazırlık Toplantıları

Tabi tüm bu süreci düşünürken acaba kimler bu çalışmalarda yer almak ister diye de kafa patlatıldı. İzleme diyoruz politika diyoruz ya, bu dilden anlayacak kişilerle (dikkat örgütlenme değil) tartışma ihtiyacı vardı. Uzun uzun bu işi neden yapacağımızı konuşmadan sadece nasılına beraber karar verebileceğimiz arkadaşlarla irtibata geçildi. Tüm süreci beraber tasarlamada eğer özne – ki bu durumda buradaki arkadaşlarımız – işin içinde olmazsa yeterince katılımcı olamayabiliyor. Bu aşamadan sonra temel çalışma

biçimimiz bu çalışmayı yapmak isteyen arkadaşlara alan açmak ve imkan sağlamak biçiminde oldu.

Yoğun bir telefon ve e-posta trafiği üzerinden Malatya, Kocaeli ve Samsun'la anlaştık. Dediler ki – haklı olarak – bu iş çok soyut. Sizden birileri gelsin gönüllülere beraber bu işi anlatalım. Malatya ve Kocaeli'ye gittik. Samsun sıradaki hedef...

Bu toplantılarda daha çok bu işi neden yapmamız gerektiği üzerine sohbetler yapıldı. Sonuçta irtibata geçtiklerimiz için olay net, ama herkese de anlatmak gerekiyor uzun uzun. Ahali de haklı: "Neden izleme?" diyor, "Somut değil" diyor, "Ne politikası?" diyor...

Kocaeli'de Gölcük Belediyesi'ne ait bir Kültür Merkezi'nde 2 günlük bir çalışma yaptık. İkinci gün kar yağmaya başlayınca bir dostun evine kaçıştık. Dışarıda kar, içerde soba, yemekli kahkahalı bir çalışma yapmıştık.

Malatya için de önce okul kantininde bir ekiple – o kadar insan arasında – bir toplantı yapmaya çalışmıştık. Daha sonra bu sefer iki kişi tekrar giderek – soğuk il halk kütüphanesinde, bir sabah da neredeyse kapıda kalarak – iki günlük bir toplantı yapma imkanımız olmuştu. Bu maceradan aklımda kalan Kahramanmaraş – Malatya arasındaki otobüs yolculuğunda rahatsızlanmam ve – STK dayanışması sağolsun – Malatya AEGEE'nin bize evini açması oldu.

İlk Çalışma Ziyareti

Tüm bu gelişmeler yavaş yavaş hayatımızı şenlendirmeye başlarken çalışma ziyaretleriyle izlemeleri

birleştirelim demiştik.⁹ Açık çağrı yapmadık çünkü hangi illerden kimin geleceği az çok belliydi. Yolda bize Samsun ve İzmir –gerçekten tesadüf eseri- katıldı. Tam başlayacakken "abi sen de gelsene bak şöyle şöyle bir durum var" vakasıyla ayakları yere basan bir başlangıç yapma fırsatı bulduk İzmir'de. Samsun'da şans eseri bir yol arkadaşı bulduk, çok da iyi oldu. Arada Ankara'ya bir çıkarma denemesi yaptık, arkadaşlar ilgilenmedi. Ol(a)madı.

Mart 2008'de bu illerden gelen (her ilden iki demiştik) gençlerin özellikle politika oluşturma, savunuculuk yapma gibi konularda gençlik alanı dışındaki STK'lar ne yaptığını doğrudan deneyimlemesine yönelik bir çalışma oldu. Çok eğlendik. Ayrıca bir çok farklı kurumun izleme dahil hangi yöntemlerle kendi alanlarında politika oluşturma süreçlerine baktığını bizzat karşılıklı tartışma imkanı bulduk. 10 günde yaklaşık 25 kişi ve kurumla yüz yüze görüşme imkanımız oldu. Çalışma ziyaretlerinin son gününde katılımcılarla neye nasıl bakılacağına dair bir taslak rapor formatı da hazırladık. Kolay olmadı. Ama bakınca, galiba az çok değiştirmeye, bunu kullanıyoruz. E fena olmamış demek...

Bu arada bir de baktık ki bu izleme işinin adı Adrese Büyüteç olmuş.

9 Bahsetmeden geçmeyelim, bu ilk sene – adı daha Adrese Büyüteç olmayan "izleme" projesini Açık Toplum Enstitüsü'nün (www.osiaf.org.tr) katkılarıyla, çalışma ziyaretlerini de Olof Palme Merkezi'nin (www.palmecenter.se) desteğiyle hayata geçirdik. Teşekkürü unutmamak lazım bu iki kuruma da...

İlk Çabalar

Amatörlük diz boyu; disiplin sıfırdan hallice; açıkçası ilk tecrübe için düşe kalka öğrenmeye başladık. Her ilde yeni arkadaşlarla tanıştık. Adrese Büyüteç ziyaretlerindeki anekdotlarla güldük. Aldığımız geri bildirim üzerinden bu seneye ilgili belki de en önemli kazanımlardan biri, bu işi yerelde örgütleyen arkadaşların kendi yerellerine başka bir gözlükle bakabilmeleri konusunda almış olduğumuz yoldur. Özellikle ilk sene emeği geçenleri ismen olmasa da burada anarak teşekkür etmek hem bizleri hem onları iyi hissettirecektir sanırım.

Yeni Bir Ortaklık

İşin içine TOG girdi. Zaten bizlerin irtibata geçtiği gençler Toplum Gönüllüleri'ydi. Fısıltı gazetesi yavaş yavaş çalışmaya başladı. Vallahi biz örgütlemedik. Konseyler, e-posta grupları derken bir baktık, olmuş. Bu işi yapan arkadaşların sahiplenmesiyle hem başka arkadaşlar aramıza katıldı, hem de TOG'un kurumsal bir ortak olması gerçekleşti.

Bunun ilk somut çıktısı Samsun 19 Mayıs Gençlik Merkezi'nde, 2008 sonbaharında 3 günlük bir paylaşım toplantısı oldu. Bu günden itibaren finansmanı TOG sağlamaya başladı. Bilgi Üniversitesi Gençlik Çalışmaları Birimi de yavaş yavaş işi bizzat örgütleyen değil modeli devreden ve işin daha kalem kağıt işine bulaşan bir yanını tutmaya başladı. Hem bu işi kendi yerelinde örgütleyenlerin bir buluşması, hem de yeni örgütlenmelerden bu işi sahiplenmek isteyenlerin toplantısı

olarak Adrese Büyüteç tarihine geçtik. Yine kararlar alındı, formlar güncellendi, deneyimler paylaşıldı. Motivasyon tam ve saha...

Arada üç ile gidip ekiplerin deneyimlerini onlarla sohbet ederek videoya çekme imkanı bulduk.

2010-2011 Dönemi

Ağırlıklı olarak 2009'daki izlemeler üzerinden elimizde birçok izleme raporu var. Bunlar üzerinde çalıştık. Projenin finansmanı ile ilgili yeni destekçiler bulundu.¹⁰ Ayrıca İstanbul Bilgi Üniversitesi STK Eğitim ve Araştırma Birimi¹¹ de artık bu çalışmaya ortak oldu. Rapor bitti. Bu işin yerelde nasıl örgütlendiğine yönelik – tüm deneyimlerin de olduğu – bir kitapçık oluşturuldu. Buna bir de dokümantasyon film eklendi. Projenin internet sitesi yayına başladı¹². İnternet sitesinin yanında bir de projenin bloğu yayına başladı¹³. 2009 yılının son aylarından 2011 yılının Haziran ayına kadar 16 ilde 250'den fazla Toplum Gönüllüsü, Adrese Büyüteç Projesi'nde yer aldı. Proje illerinde çalışmaların başlangıcı 2010 yılının Mart ayında gerçekleştirdiğimiz "Proje Eğitimi" ile başlangıç aldı. Eğitim boyunca önceki

10 2009 sonbaharında önce National Endowment for Democracy (NED) (www.ned.org), daha sonra da Avrupa Birliği Türkiye Delegasyonu (<http://ec.europa.eu/>) Adrese Büyüteç'in yaklaşık 16 aylık destekçisi oldular.

11 detaylı bilgi için bakınız: <http://stk.bilgi.edu.tr/>

12 detaylı bilgi için bakınız: www.adresebuyutec.net

13 detaylı bilgi için bakınız: <http://adresebuyutecgunlugu.blogspot.com>

deneyimlerimizi, katılımcı sivil izlemeyi neden yaptığımızı, izleme çalışmasının yönteminin neler olduğunu, ve bu çalışmaları illerimizde hangi biçimlerde örgütlenerek yapacağımızı konuştuk.

Beş kamu kurumu, 167 kere 16 ilden genç arkadaşlar tarafından izlendi. Bu süre zarfında izleme ve politika çalışmalarının soyutluğu, gündelik yaşamda birebir karşılığının bulunmaması, sonuçlarının ancak uzun vadede görülebilecek olması birçok arkadaşımızın motivasyonunu etkiledi, proje ekibinin çok daha fazla çaba sarf etmesine neden oldu, ama oldu.

Temmuz ayında bir ara değerlendirme toplantısı gerçekleştirdik. Çalışmalarımızı yürütürken yaşadığımız sorunları, projenin ikinci döneminde nasıl devam etmemiz gerektiğini konuştuk. Sonrasında Eylül ayında tekrardan buluşmak üzere ayrıldık.

Eylül ayında tıpkı 2008 yılında, sonucu Adrese Büyüteç projesi olan, “Çalışma Ziyaretleri”ne benzer bir etkinlik daha yaptık. Kendi alanlarında izleme yöntemini kullanan, savunu çalışmaları yürüten 11 sivil toplum kuruluşunu proje gönüllüleriyle birlikte ziyaret ettik. Kendi deneyimlerimizden bahsettik ve yerellerimizde yürüttüğümüz çalışmaların niteliğini arttırmak için yeterince bilgi ve araç elde ettik.

2011 yılının Ocak ayına geldiğimizde, proje gönüllüleri yerellerinde izleme çalışmalarını noktalamıştı. Şubat sonunda çalışmanın çıktılarını nasıl paylaşacağımızı konuşmak ve yaptığımız çalışmanın etkilerini arttırmak için ne tür araçlar kullanmamız gerektiğini kararlaştırmak üzere İstanbul’da buluşmuştuk.

Şubat ayında elde ettiğimiz çıktıların tümünü karar alıcılarla, kanaat önderleriyle, kamu yetkilileriyle ve kamuoyu ile paylaştık. Lobi Maratonu adını verdiğimiz bu etkinlikte gençler kamu kurumlarıyla kendi ihtiyaçlarını konuşmak üzere bir araya geldik.

Mayıs ayında projenin çıktılarını Türkiye’nin önde gelen gazetecileriyle, köşe yazarlarıyla ve benzer yöntemler kullandığımız sivil toplum kuruluşlarıyla yaptığımız iki toplantıyla paylaştık.

Proje 2011 yılının Mayıs ayında son buldu. Projenin sonunda bir dokümantasyon filmi, bir web sitesi, bir proje rehberi, bir proje raporu, etkinliklerin özet kitapçıkları oluşturuldu. Bunun yanı sıra 250 genç gönüllü birer yurttaş olmanın önemli gerekliliklerinden biri olan kamuyu izleme konusunda deneyim kazandı.

Bundan Sonrası

2008 yılından 2011 yılının Mayıs ayına geldiğimizde elimizde Türkiye’de daha önce elde edilmeyen birçok deneyim birikti. Türkiye’deki milyonlarca gencin bir arada, demokratik yollardan haklarını aramalarına ilişkin, birer yurttaş olarak devletin kendilerine verdikleri hizmetleri izlemesi ve ihtiyaçları çerçevesinde yeni taleplerde bulunmasına ilişkin yeni bir yöntem, yeni bir bakış açısı elde ettik.

Bundan sonraki süreçte de elde ettiğimiz deneyimlerin ışığında projenin daha fazla, daha etkin araçlarla yaygınlaştırılmasına ilişkin çalışmalar sürdürmek niyetindeyiz.

İZLEME, DEĞERLENDİRME VE KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Projenin İzleme ve Değerlendirme Raporu

Projenin Kavramsal Çerçevesi

Dokümantasyon Süreci

B) İZLEME, DEĞERLENDİRME VE KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Betül Selcen Özer, İzleme ve
Değerlendirme Uzmanı

ADRESE BÜYÜTEÇ PROJE DEĞERLENDİRME RAPORU

Giriş

Bu raporun amacı, Adrese Büyüteç Projesinin sonuç ve etkilerinin genel bir değerlendirmesini yaparak projenin proje ekibi, hedef gruplar ve diğer paydaşlar üzerinde yarattığı etkileri; projenin olumlu ve olumsuz deneyimlerini tespit etmektir. Bu çerçevede rapor, sonraki çalışmalarda izlenecek stratejilerin oluşturulmasına katkı sunmayı hedeflemektedir.

Projenin Özeti

“Adrese Büyüteç” projesi National Endowment For Democracy ve Avrupa Birliği Türkiye Delegasyonu’ndan fon olarak, Toplum Gönüllüleri Vakfı, İstanbul Bilgi Üniversitesi Gençlik Çalışmaları Birimi ve İstanbul Bilgi Üniversitesi STK Eğitim ve Araştırma Birimi tarafından ortak yürütülen bir projedir.

Projenin amacı toplum gönüllüsü gençlerin birer yurttaş olarak devletin kendilerine sunduğu hizmetleri izlemesi ve sorgulaması yoluyla demokrasinin gerekliliklerinden birini deneyimlemelerini sağlamaktır.

Bu çerçevede Toplum Gönüllüleri örgütlenmeleri bünyesindeki gençlik izleme grupları tarafından 16 ilde - İstanbul, Ankara, İzmir, Samsun, Kocaeli, Malatya, Aksaray, Trabzon, Kars, Hatay, Muğla, Erzurum, Kilis, Konya, Adana ve Edirne- çalışmaların uygulanmasına karar verilmiştir.

Adrese Büyüteç projesi; Gençlik politikalarının yapım sürecinde gençlerin katılımını arttırmak, devlet ile iletişime geçilebilecek ve lobi yapılabilecek kadar veri elde etmek, gençlerin gençlik hizmetleri hakkında bilgilendirilmesini sağlamak, İzleme metodu geliştirerek gençlik alanında bir savunuculuk aracı oluşturmak ve gençlik politikaları yapımında ihtiyaç-temelli bir anlayış katmayı hedeflemiştir.

Projede yöntem olarak katılımcı izleme metodu kullanılmaktadır. Katılımcı izleme, belirli bir durum ya da olayla ilgili olarak var olan hizmetleri tespit etmek, hizmetlerin kalitesini ölçmek, hak ihallerini tespit etmek ve hizmetin sağlanması için baskı oluşturmak amacıyla yürütülen ve ana paydaşların aktif katılımıyla şekillenen bir süreçtir. Katılımcı izleme, ayrıca, bir durumun iyileştirilmesi için alınan önlemlerin işe yarayıp yaramadığını tespit amacıyla da yürütülür. Bu anlamda bir duruma cevap vermesi amacıyla yürütülen etkinliklerin çoğu, belirli bir olay gerçekleşikten sonra yürütülen tepkisel faaliyetler olarak değerlendirilir.

Katılımcı izleme süreci, paydaşların belirli bir proje, program ya da politikanın izleme sürecine dâhil oldukları, izlemenin içerik gelişimi,

yürütülmesi, sonuçlanması ve sonuçlarını takip edecek adımların geliştirilmesi süreçlerine aktif katılım gösterdikleri, müdahil oldukları bir süreçtir. Proje süresince gençler, kendilerine eğitim dışında hizmet veren kamu kurumlarını – Yurtlar, Gençlik Merkezleri, Gençlik Meclisleri, AB Ofisleri, SKS ve Mediko - katılımcı izleme metodunu kullanarak altı ay süresince izleyip gençlik alanındaki uygulamaların bir haritasını çıkartmışlardır.

Proje Değerlendirme Metodolojisi

Proje süresince geliştirilen değerlendirme ölçütlerinin ve göstergelerinin her biri, amaca, düzeye ve alıcı gruplara göre farklı perspektifler düşünülerek tasarlanmıştır. Değerlendirme sırasında projenin ana hedefleri ve stratejileri ile güncel durumu karşılaştırılmıştır. Adrese Büyüteç Proje Değerlendirme Raporu - Uygunluk, Etkinlik, Verimlilik, Sosyal Etki ve Sürdürülebilirlik- olmak üzere beş ana başlığa yönelik değerlendirme ve çözümler içermektedir.

Projeye ilişkin değerlendirmelerde, projenin çeşitli aşamalarında, niteliksel ve niceliksel araştırma yöntemleri kullanılmıştır. Araştırma sürecinde başlıca kullanılan niteliksel yöntemlere baktığımızda, projenin “vaka çalışması” olarak ele alındığı görülmektedir. Bu vaka çalışması sırasında, projede yer alan katılımcıların gençlik hizmetleri konusundaki bakış açılarına, proje süresince deneyimlerine, eğilimlerine, fikirlerine, duygularına, tutum ve alışkanlıklarına dair derinlemesine ve çok boyutlu nitel bilgi edinmek

amacıyla, projenin farklı dönemlerinde, toplam 9 adet odak grup çalışması yapılmıştır. Projenin değerlendirme aşamasında kullanılan diğer niteliksel araştırma yöntemleri olarak gözlemler ve metin analizleri de sayılabilir.

Projenin yerel izleme gruplarında yer alan katılımcıların eğitim programı ile ilgili görüşlerini alarak genel bir değerlendirme yapmak amacıyla yapılandırılmış bir eğitim sonu değerlendirme formu da değerlendirme sürecinde kullanılmıştır. Bunun dışında proje kapsamında geliştirilen izleme formlarından elde edilen veriler de değerlendirme sürecinde kullanılan niceliksel araştırma yönteminin temelini oluşturmaktadır. Fiziki Koşullar, Bilgiye Erişim, Denetlenebilirlik ve Katılım, Hizmet Kalitesi ve Toplumsal Cinsiyet olmak üzere beş konu başlığı altında kurumlara dair mevcut durumun tespiti için hazırlanan bu formlar sayesinde tüm örgütlenmelerden gelen nicel verilerin standart bir şekilde analizi yapılabilmeye ve bunun yanı sıra izlem formlarında kullanılan açık uçlu sorular kurumların daha derinlemesine ve çok boyutlu olarak analiz edilebilmesine imkan sağlamıştır.

PROJENİN UYGUNLUĞU

Projenin Gereçesi

Türkiye’de gençlere yönelik kamusal hizmetler eğitim, sağlık, çalışma hayatı, sosyal güvenlik, istihdam, kültürel yaşantı, serbest zamanların değerlendirilmesi konu başlıkları altında toplanabilir. Bu hizmetler, değişik bakanlıklar ve bu amaçla kurulmuş sivil toplum örgütleri tarafından yerine

getirilmektedir. Gençlik alanında merkezi devlet kurumları, üniversiteler ve belediyeler tarafından gençlere sağlanan olanakların ve hizmetlerin çerçevesi ise çeşitli kanunlar ve yönetmelikler ile belirlenmiştir.

Gençlik Merkezleri gençlerin serbest zamanlarını sosyal, kültürel, sanatsal ve sportif faaliyetlerle değerlendirmek, bilgi ve beceri sahibi olmalarına yardımcı olmak amacıyla Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü bünyesinde Gençlik Hizmetleri Dairesi Başkanlığı tarafından il müdürlüklerinde faaliyet göstermek üzere açılmıştır. 2010 yılında Türkiye’de Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğüne bağlı Gençlik Merkezi Sayısı 157 iken, bu merkezlere üye genç sayısı ise 286.379 dur.

Gençlik merkezleri gençlerin serbest zamanlarını çeşitli sosyal ve kültürel faaliyetlerle değerlendirmelerine imkan tanıyan, kişisel gelişimlerini destekleyen, gençler tarafından çözüm üretilen ve projeler geliştirilen kurumlardır. Anayasanın 58. ve 59. maddeleri gereğince gençleri her türlü zararlı alışkanlıklardan korumak, onların serbest zamanlarını sosyal, kültürel ve sportif faaliyetlerle değerlendirmelerini temin etmek amacıyla gençlik merkezlerinin açılmasına ve faaliyetlerini sürdürmesine karar verilmiştir.

Gençlik Hizmetleri Dairesi Başkanlığı tarafından belirlenen hedefler; gençlik merkezlerini gençlerin için cazibe merkezi haline getirmek, merkezlerdeki faaliyet sayılarını artırmak, yetenekli gençleri bulup, onları teşvik etmek ve gelişimlerini

sağlamak, gençlik merkezleri arasında bilgi akışını sağlamak, faal olmayan gençlik merkezlerini aktif hale getirmek, ülke genelinde gençlik merkezlerini yaygınlaştırmak ve merkezlere katılacak genç sayılarını artırmak, gençlik ve spor kulüpleri, gençlik merkezleri ve sivil toplum kuruluşlarınca gençliğe yönelik projeler hazırlanmasını ve bu projelere merkezlerde yetişen gençlerin katılımını teşvik etmek, gençlik alanında çalışan resmi ve sivil toplum kuruluşları ile ilişkiler kurmak ve ortaklaşa çalışmalarını yapmak olarak sıralanabilir.

Türkiye’de üniversite öğrencilerine barınma hizmetleri sağlamakla yükümlü kurum ise **Yüksek Öğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumu**’dur. Kurum misyonunu; yüksek öğrenim öğrencilerinin çağdaş ve güvenilir barınma, beslenme, kredi-burs hizmetleriyle öğrenimlerine, sosyal, kültürel ve sportif faaliyetlerle kişisel gelişmelerine sosyal devlet yaklaşımıyla katkıda bulunmak olarak belirlemiştir. Yüksek Öğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumu, 1961 Anayasasının 50. maddesinde “Devlet maddi imkanlardan yoksun başarılı öğrencilerin, en yüksek öğrenim derecelerine kadar çıkmalarını sağlamak amacıyla burslar ve başka yollarla gerekli yardımları yapar” hükmünden hareketle 16 Ağustos 1961 tarihinde kabul edilerek 22 Ağustos 1961 tarihinde yürürlüğe giren “351 sayılı Yüksek Öğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumu Kanunu” ile kurulmuştur.

Kurum, başlangıçta Millî Eğitim Bakanlığının denetiminde iken, bu denetim 06 Şubat 1970 günlü Cumhurbaşkanlığı Tezkeresi

gereğince Gençlik ve Spor Bakanlığına devredilmiş, daha sonra 13.12.1983 tarihli Resmi Gazetede yayımlanan 179 sayılı KHK'nin 52/b maddesi ile Millî Eğitim Bakanlığı'nın bağlı kuruluşu, 04.05.2009 tarih ve 27218 (Mükerrer) sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Cumhurbaşkanının onayı ile Başbakanlığa bağlı kuruluş haline getirilmiş, 10.12.2010 tarih ve 27781 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 6082 sayılı Kanun ile de Başbakanlığa bağlanmıştır. Yüksek Öğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumu tüzel kişiliğe sahip, özel hukuk hükümlerine tabi, özel bütçeli ve sosyal amaçlı hizmet veren bir kamu kuruluşudur.

Kurum; 351 sayılı Yüksek Öğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumu Kanunu gereğince, 1962 yılından itibaren öğrenim kredisi, 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu gereğince, 1985 yılından itibaren katkı kredisi, 5102 sayılı Yüksek Öğrenim Öğrencilerine Burs, Kredi Verilmesine İlişkin Kanun gereğince, 2004 yılından itibaren de burs vermektedir. Kurum halen 81 il, 112 ilçede bulunan toplam 279 yurtta 248.557 yatak kapasitesi ile hizmet vermektedir.

MEDİKO ve Sağlık Kültür ve Spor Daire Başkanlığı (SKS), 2547 sayılı Yüksek Öğretim Kanununun 46. ve 47. maddeleri uyarınca kurulmuş, Yüksek Öğretim Kurulu'nun yapacağı plan ve programlar gereğince, öğrencilerin beden ve ruh sağlığının korunması, beslenme, barınma, çalışma, dinlenme ve boş zamanlarını değerlendirme gibi sosyal ihtiyaçlarını karşılama ve bu amaçla bütçe imkanları nispetinde okuma salonları, yataklı sağlık merkezleri, öğrenci kantin ve

yemekhaneleri açmak, toplantı, tiyatro ve sinema salonları, spor salon ve sahaları, kamp yerleri sağlamakla ve bunlardan öğrencilerin en iyi şekilde yararlanmaları için gerekli önlemleri almakla görevlendirilmiştir.

Üniversitelerde hizmet veren Sağlık Kültür ve Spor Daire Başkanlığı hizmet verdiği kesimin bütünü için bir sağlık kuruluşu, öğrencilerin sosyal, kültürel, danışma ve rehberlik ile spor ihtiyaçlarını karşılayan bir hizmet, aynı zamanda eğitim ve öğretimin desteklenmesi amacıyla bu alanda uygulama ve araştırmaların yapıldığı bir uygulama dairesi olarak tanımlanmaktadır. Üniversitelerde rektör veya rektör tarafından görevlendirilen bir rektör yardımcısına bağlı olarak çalışmalarını sürdürmektedir. Dairede yürütülen başlıca hizmetler; Sağlık Hizmetleri, Beslenme Hizmetleri, Sosyal Hizmetler, Kültürel Hizmetler ve Spor Hizmetleri ana başlıkları altında toplanabilir.

Avrupa Birliği Ofisi (AB Ofisi),

Türkiye'de yürütme ve yönetimi Devlet Planlama Teşkilatı (DPT)- Avrupa Birliği Eğitim ve Gençlik Programları Merkezi- Ulusal Ajans (www.ua.gov.tr) tarafından gerçekleştirilen AB Eğitim ve Gençlik Programlarının (Socrates/Leonardo da Vinci/Youth) yürütülmesi amacıyla kurulan birimlerdir. Üniversitelerin akademik ve idari birimleriyle işbirliği içinde danışmanlık ve koordinasyon hizmeti de veren AB Ofisi ayrıca, Avrupa ve diğer yabancı ülkelerden gelen üniversite temsilcileri ile yapılabilecek karşılıklı anlaşmalar için ön görüşmeler yapmak, üniversiteyi bu programlarla ilgili ulusal ve uluslararası toplantılarda

temsil etmek gibi faaliyetleri yürütmektedir.

Gençlik Meclisleri, gençlerin yerel yönetimler ile beraber gençlik için ortak projeler üretmesi, yerel yönetimler ile gençler arasında iletişim sağlanması, gençlere özgüven kazandırarak onların idealist ve aktif olmaları, çözümün bir parçası haline gelmelerinin sağlanması, gençlerin danışma, karar, yönetim ve yürütme süreçlerinde eşitlik ve demokrasi anlayışı içinde yer almalarının sağlanması ve gençlerin sorunlarını belirleyerek ve bu sorunlara çözümler üretmek amacıyla 5393 Sayılı Belediye Kanunu'nun 13. Maddesine¹⁴ istinaden oluşturulmuştur. Gençlik Meclisi üyeleri 15 – 24 yaşları arasında gençlerden oluşur. Meclisin dönem süresi iki yıldır ve yılda iki kez olağan olarak toplanır. Meclisin sekretaryasını belediyelerin halkla ilişkiler müdürlüğü tarafından yürütülür ve Gençlik Meclisi tarafından Belediye Meclisi'ne tavsiye kararları alabilir.

14 MADDE 13. — Herkes ikamet ettiği beldenin hemşerisidir. Hemşerilerin, belediye karar ve hizmetlerine katılma, belediye faaliyetleri hakkında bilgilendirme ve belediye idaresinin yardımlarından yararlanma hakları vardır. Yardımların insan onurunu zedelemeyecek koşullarda sunulması zorunludur. Belediye, hemşeriler arasında sosyal ve kültürel ilişkilerin geliştirilmesi ve kültürel değerlerin korunması konusunda gerekli çalışmaları yapar. Bu çalışmalarda üniversitelerin, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının, sendikaların, sivil toplum kuruluşları ve uzman kişilerin katılımını sağlayacak önlemler alınır. Belediye sınırları içinde oturan, bulunan veya ilişkisi olan her şahıs, belediyenin kanunlara dayanan kararlarına, emirlerine ve duyurularına uymakla ve belediye vergi, resim, harç, katkı ve katılma paylarını ödemekle yükümlüdür.

Türkiye'de gençlere sağlanan olanakların ve hizmetlerin çerçevesi çeşitli kanunlar ve yönetmelikler ile belirlenmiş durumda olsa da yasal çerçevenin nasıl uygulandığı, mevcut hizmetlerin içeriği yasal durum ile uyumlama ve paydaşların birbirleri ile olan ilişkileri konusunda hizmet alıcıların yaşadıkları tecrübelerle yönelik uygulamalar bilinmemektedir. Bu konuda kurumların yapmış oldukları çalışmalar ve araştırmalar çok kısıtlıdır. Bu uygulamaların nasıl olduğu bilinmediği ölçüde gençlik alanında akılcı önermeler yapmak neredeyse imkansız hale gelmektedir.

Projenin Ulusal ve Yerel Önceliklere Uygunluğu

Projenin çıkış noktası, toplum gönüllüsü gençlerin birer yurttaş olarak devletin kendilerine sunduğu hizmetleri izlemesi ve sorgulamasıyla demokrasinin gerekliliklerinden birini deneyimlemelerini sağlamaktır.

Projenin hazırlık aşamasında göz önüne alınan ölçütlerin başında mevcut durumun tespiti gelmektedir. 2009 yılında Toplum Gönüllüleri Vakfı tarafından, İstanbul Bilgi Üniversitesi Gençlik Çalışmaları Birimi desteğiyle, aralarında Samsun, Kocaeli, Malatya, İzmir'in olduğu 4 pilot ilde devletin gençlere sağladığı hizmetler incelenmeye başlanmıştır. Hizmetlerin yaygınlığı, ulaşılabilirliği ve içeriğiyle ilgili veri toplayan gruplar, bizzat o an yaşadıkları tecrübeleri raporlar haline getirmişler ve tüm bu süreci saha ziyaretleri ve İstanbul'da hayata geçen on günlük bir çalışma ziyaretiyle desteklemişlerdir. Adrese

Büyükteç projesi kapsamında kurumlar incelenmeye başlandığında, projeye katılan gençlerle birlikte yapılan atölye çalışmalarında kurumlarda hangi alanlara ve konulara odaklanılacağı konularında birlikte karar verilmiştir. İlgili kurumlar Fiziki Koşullar, Bilgiye Erişim, Denetlenebilirlik ve Katılım, Hizmet Kalitesi ve Toplumsal Cinsiyet olmak üzere beş konu başlığı altında izlenmiştir. Her konu başlığı bir kamu kurumunda yeterli düzeyde verilmesi gereken hizmetlerin gerçekleştirilmesi için gerekli ön koşulları içermektedir. Bu pilot çalışma ile hem bu kurumlarla ilgili gözlemler hem de bu izleme sürecinin gençlik grupları tarafından nasıl kurgulandığına dair çok önemli bilgiler tecrübeyle kazanılmış durumdadır. Bu pilot çalışmanın sonuçları, ana projenin şekillenmesinde önemli bir yol haritası olmuştur.

Projenin hedef kitlesi belirlenirken öncelikle yereldeki 15 farklı örgütlenmeden toplam 40-45 Toplum Gönüllüsü gencin eğitilmesi ve yerellerinde uygulanacak izlemelerde aktif olarak görev almaları hedeflenmiştir. Bu gençlerden hareketle Türkiye'nin farklı il ve ilçelerinde 94 TOG yerel örgütlenmesinde aktif olan 23 binden fazla genç de hedef kitle içine dahil edilmiştir. Toplum Gönüllüsü gençlerin kendilerinin bizzat içerisinde buldukları ve hizmet aldıkları kurumlara farklı bir gözle bakmaları, bu bilgileri paylaşmaları ve gerektiğinde başka bir yol önermeleri hedef kitlenin seçim aşamasında ön plana çıkarılan konu başlıklarıdır. Projenin etkisinin artırılması ve modelin yaygınlaştırılması

açısından, farklı gençlik örgütleri ve buralarda aktif olan gençler de proje hedef kitlesine dahil edilmiştir.

Projenin Yöntemi

Sivil Toplum Kuruluşlarının ortak bir çıkar için herhangi bir kamu politikasını etkileme girişimine savunuculuk adı verilmektedir. Karar vericileri etkileyerek, yasaları veya politikaları toplumdan dışlanmış kesimler lehine değiştirmek için, bilgiyi stratejik olarak kullanma süreci olarak da tanımlanabilir. Savunuculuk, politika veya yasa değişiklikleri talep etmeyi veya yapılan değişikliklere katkıda bulunmayı amaçlar.

Adrese Büyükteç Projesi de bu kapsamda, bir savunuculuk faaliyetidir. Savunuculuk projelerinin hedeflerine ulaşabilmek için belirledikleri yöntemler vardır. Bunlar; kampanyacılık, lobicilik, model yaratma, gündem oluşturma, raporlama gibi farklı yöntemler olabilir. Adrese Büyükteç projesinin, bu anlamda kendisine belirlediği yöntem "katılımcı izleme" yöntemidir. Bu yöntem farklı düzeylerdeki paydaşların belirli bir proje, program ya da politikanın izleme sürecine dâhil oldukları, izlemenin içerik gelişimi, yürütülmesi ve sonuçlanması süreçlerine aktif katılım gösterdikleri ve sonuçları takip edecek adımların geliştirilmesi sürecinde müdahil oldukları bir süreçtir. İzleme, belirli bir durum ya da olayla ilgili olarak neyin yanlış olduğunu belirlemek ve bunların düzeltilmesi için alınması gereken önlemleri tanımlamak amacıyla yürütülen bir faaliyetin yanı sıra bir durumun iyileştirilmesi için alınan önlemlerin işe yarayıp yaramadığını tespit amacıyla da yürütülür.

Adrese Büyüteç projesi, gençlik alanında gençlerin aktif katılımcı olarak yer aldıkları bir katılımcı izleme projesi olarak tanımlanmaktadır. Gençlik alanında yapılacak bir izlemenin en etkin şekilde; bizzat hizmetlerin doğrudan yararlanıcısı olan, kendi ihtiyaçlarını tanımlayabilen ve bu ihtiyaçları günlük hayatında deneyimleyen gençler tarafından yürütülmesi projenin etkinliği, şeffaflığı ve sonuçları açısından önemli bir başlangıç noktasıdır.

PROJENİN VERİMLİLİĞİ

Proje Hazırlık ve Temel Eğitim Planlama Süreci

Projenin hazırlık aşamasında üzerinde titizlikle durulan en önemli konuların başında TOG örgütlenmelerinde oluşturulacak yerel izleme gruplarının eğitim programının tasarlanması gelmektedir. Eğitim planlama sürecinde proje görev alacak eğitmenlerin ve proje ekibinin katıldığı toplam 6 adet hazırlık toplantısı düzenlenmiştir. Ön hazırlık toplantılarında kavramsal zemin, oturumların içerikleri ve genel olarak eğitimin akışı tartışılmıştır. İhtiyaç analizi, eğitimin amaç ve metotlarının saptanması konularının da tartışıldığı bu ön hazırlık toplantılarında 4 gün sürmesi planlanan temel eğitimin genel öğrenme hedefleri;

- Gençlerin yurttaşlık kavramını kendileri ile ilişkilendirmelerini sağlamak.
- Gençlerin yurttaşlık kavramıyla ilişkilendirdikleri kavramları dile getirmelerini sağlamak.

- Yurttaşlığın eşitlik üzerine kurulu ve sivil, siyasi ve ekonomik haklardan oluşan bir bütün olduğu konusunda farkındalık yaratmak.
- Yurttaşların katılım yolları ve biçimleri hakkında tartışmak ve farkındalık sağlamak.
- Gençlerin katılımı, katılımları önündeki engeller ve imkanları tartışmak.
- Sivil alan aktörlerinin kamu politikalarını etkileme yöntemleri hakkında bilgi vermek.
- Farklı çalışma alanlarına dair (çevre, bilişim, insan hakları vs), yerelde, ulusal ve uluslar arası düzeyde geliştirilen savunuculuk çalışmaları konusunda farkındalık yaratmak.
- Farklı savunuculuk yöntemlerine ilişkin farkındalık yaratmak (model oluşturma, lobcilik, kampanyacılık ve raporlama).
- Katılımcıların, bu kamu politikalarını etkileme süreçlerini içerisinde yer aldıkları savunuculuk projesi ile bağdaştırmalarını sağlamak.
- Savunuculuk araçlarından biri olan sivil izlemeyi katılımcılara tanıtmak.
- Sivil izleme metodunun süreçleri ve hedeflediği değişim konusunda katılımcılara bilgi vermek.
- Gençlik alanında kullanılacak sivil izleme yöntemi üzerine tartışmak.

- Savunuculuk, sivil izleme ve Adrese Büyüteç projesi arasında ilişki kurulmasını sağlamak.
- Türkiye’de savunuculuk çalışması yürütülen hak alanları hakkında katılımcıların bilgi edinmesini sağlamak.
- Savunuculuk örnekleri üzerinden savunuculuk kavramının arka planına dair bilgi vermek ve farkındalık yaratmak.
- Adrese Büyüteç Projesi kapsamında yürütülecek savunuculuk çalışmasına dair katılımcıları bilgilendirmek.
- Hak alanlarında yaşanan sorunlara dair katılımcılarda farkındalık oluşturmak
- Kendi faaliyetlerine tarihsel perspektiften bakmalarını sağlayarak sivil toplumdaki çalışmaların tarihsel olaylarla neden – sonuç ilişkisini kurmalarına katkı yapmak,
- Genel tarihsel koşulların bir sonucu olarak gençlikle ilgili konuların tartışıldığını anlamalarına katkı sağlamak,
- Türkiye ve Avrupa’da gençlik çalışmalarının bir sonucu olarak gençlerle, katılımcı demokrasiyi ve “katılımcı izleme” yöntemlerini, hem de gençlere yönelik kamu hizmetlerinin izlenmesini konuşuyor olduğumuz konusunda farkındalık yaratmak,
- ‘Genç’ diye tanımladığımız kitlenin homojen bir grup olmadığıyla ilgili farkındalık yaratmak,
- Farklı gençlerin farklı ihtiyaçları olduğuyla ilgili farkındalık yaratmak,
- Tüm farklılıklarına rağmen gençlerin bazı ortak karakteristikleri olabileceğiyle ilgili farkındalık yaratmak,
- Kamu kurumlarıyla ilgili yaşam deneyimlerini hatırlamalarını sağlamak,
- Deneyimler çerçevesinde kendi ihtiyaçlarını ortaya çıkarmalarına olanak sağlamak,
- İhtiyaçlarla mevcut durum arasında (varsa) farklılıklara dikkat çekmek,
- Avrupa Birliği Dış İlişkiler Ofisleri’nin, Kredi ve Yurtlar Kurumu’nun, Gençlik Spor Genel Müdürlüğü Gençlik Hizmetleri Dairesi’ne bağlı Gençlik Merkezleri’nin, Kent Konseylerine bağlı Gençlik Meclisleri’nin ve Üniversitelerin Sağlık, Kültür ve Spor (SKS) birimlerinin işlevi ve yapısı hakkında düşünmelerini sağlamak ve bilgilendirmek,
- Gençlere sağlanan kamu hizmetleri hakkında katılımcıların bilgilendirilmesini sağlamak,
- Katılımcıların izleyecekleri kurumların yönetmelikleri ve hizmetleri hakkında tartışma yürütebilecekleri kadar bilgi edindirmek,
- Kurumlarda gözlemlenebilir hizmetlerin neler olduğuna dair farkındalık yaratmak,
- Kısıtlar çerçevesinde önceliklerini belirlemelerini sağlamak,

- Çalışma kapsamında diğer illerde benzer çalışmaları yapan gençlik gruplarıyla işbirliği olanakları konusunda farkındalıklarını arttırmak,
- Katılımcıların örgütlenmelerine geri döndüklerinde eğitim içeriğini etkin bir şekilde aktarabilmelerini sağlamak için ellerine araç vermek,
- İzleme yöntemini yerellerinde uygulayabilmeleri için gerekli olan ofis desteğine dair güvence vermek ve işbirliği sürecine dair planlama yapmak,
- Proje takviminin işletilmesine ve koordinasyonuna dair iletişim araçlarını birlikte oluşturmak,
- Proje sırasında internet sitesi, blog, mail grubu gibi araçların etkin ve verimli bir şekilde kullanılabilmesi için katılımcıların bu tip becerilerini geliştirmek

olarak belirlenmiştir.

Ön hazırlık toplantılarında kavramsal zemin, oturumların içerikleri ve genel olarak eğitimin akışı tartışılmıştır. Süreç içerisinde yapılacak tartışmanın ise gençlik hizmetlerinin nasıl olması gerektiği üzerine değil, Türkiye'deki mevcut durum üzerine yapılmasına karar verilmiştir.

Her oturum için diğer oturumlarla ilişkileri, ileriye veya geriye doğru verilecek referanslar ve programın genel akışıyla ilgili olarak metotlar sıralanmıştır. Eğitim programı oluşturulurken oturumlarda benzer metotların kullanılmaması ve oturum

içeriklerinin birbirine referans verecek şekilde oluşturulmasına özellikle dikkat edilmiştir.

Eğitim Öncesi

Projenin en önemli safhalarından biri olan temel eğitim süreci başlamadan önce 12 Mart 2010 tarihinde kadın ve erkek katılımcılar ile bir adet odak grup çalışması gerçekleştirilmiştir. Toplam 15 katılımcı ile gerçekleştirilen odak grup çalışmasında katılımcıların projeye ve eğitime dair düşüncelerinin derinlemesine öğrenilmesi amaçlanmıştır. Gruplardaki kadın katılımcıların yaş ortalaması 20,8 iken, erkek katılımcıların yaş ortalaması 21,4'dür. Kadın ve erkek katılımcılar büyük oranda üniversite üçüncü sınıfa (% 49,3) devam etmektedirler.

Katılımcılara bu projeden nasıl haberdar oldukları sorulduğunda, katılımcıların çoğunluğu projeyi Genç Gönüllüler e-posta grubu ve TOG Web Sitesi vasıtasıyla duyduklarını belirtmişlerdir. Bazı örgütlenmelerde ise yerel toplantılar sayesinde projeden haberdar olanlar da bulunmaktadır.

Odak grup çalışması sırasında katılımcıların ortak görüşü bu projenin daha önce gerçekleştirmiş oldukları diğer projelerden çok farklı olduğu yönündeydi.

"...bence bugüne kadar yapmış olduğumuz diğer bütün projelerden daha farklı bir proje olacak. Buraya bu yüzden geldim." (Kadın, 21)

"...ilk defa çok önemli bir iş yapacağımızı ve sesimizi bir yerlere ulaştırabileceğimizi düşünüyorum" (Erkek, 20)

Katılımcılar bu projenin kendileri için de çok önemli olduğunu çünkü kurumların kendilerine sunduğu hizmetleri, yasal haklarını ve mevzuatları bilmediklerini ve bu yüzden talepte bulunamadıklarını belirttiler.

“Ben bana sunulan imkânların ne kadarından faydalanıyorum ki...” (Kadın, 19)

“...yasal çerçevelerle belirlenmiş olan haklarımız ne ölçüde veriliyor bunların hiçbirini bilmiyoruz” (Erkek, 21)

Odak grup sırasında, katılımcılar ilk kez gençlik politikaları yapım sürecine gençlerin katılımını arttırmayı amaçlayan bu projenin içinde yer almaktan duydukları heyecanı ve hizmet aldıkları kurumları etkileyebilmek için gençlik alanıyla ilgili veri elde etmenin çok önemli olduğunu da vurguladılar. Proje süresince veri toplamaya dair herhangi bir fikirleri olmasa da, proje yürütücülerinin gençlik alanı çalışmalarında bilgi elde etmek için genç dostu bir izleme aracı geliştiriyor olması gerektiğini belirttiler.

Temel Eğitim

Proje kapsamında 2 Şubat 2010 tarihinde eğitim programı duyuruları yapılmış, gelen toplam 105 adet başvuru cinsiyet dengesi, coğrafi dağılım gibi kriterler göz önüne alınarak değerlendirilmiş ve toplam 41 katılımcı programa kabul edilmiştir. Eğitim programı 12 – 17 Mart 2010 tarihleri arasında 15 ilden¹⁵ gelen toplam 41 katılımcı ile İstanbul - Silivri’de

gerçekleştirilmiştir (*Ek I: Adrese Büyüteç Eğitim Programı Katılımcı Listesi*)

Toplam beş gün süresinde 24 oturumdan (*Ek II: Adrese Büyüteç Eğitim Programı Oturumları*) oluşan eğitim programında dokuz kişilik eğitmen ve proje ekibi görev almıştır¹⁶. Oturumlar sırasında aktif ve katılımcı öğrenme yöntemleri izlenmiştir. Simülasyon ve rol oyunları gibi etkileşimli öğrenme metotlarının uygulandığı oturumlarda katılımcıların konuya ilgisi sağlanmakla beraber, yeni bir ortamda, yeni bir metotla öğrenim fırsatı da sunulmuştur. Yurttaşlık-savunuculuk ilişkisini kavramak, gençlik alanında hizmet veren kurumların bilgisini edinmek, ihtiyaç kavramı hakkında farkındalık oluşturmak ve katılımcı izleme kavramı konusunda atölyelerin gerçekleştirildiği eğitimde aynı zamanda Toplum Gönüllüleri sahasında bu konularda izleme yapılmasına yönelik çalışmalar gerçekleştirilmiştir.

Oturumlar sırasında aktif ve katılımcı öğrenme yöntemleri izlenmiştir. Her oturum diğer oturumlarla ilişkilendirilmiş, ileriye veya geriye doğru verilen referanslar ile eğitim programının genel akışı arasında geçişler olması sağlanmıştır. Eğitim programı süresince oturumlarda benzer metotların kullanılmaması ve oturum içeriklerinin birbirine referans verecek şekilde oluşturulmasına özellikle dikkat edilmiştir.

15 Aksaray, Ankara, Erzurum, Hatay, İstanbul, İzmir, Kars, Kocaeli, Kilis, Konya, Malatya, Mersin, Muğla, Samsun, Trabzon

16 Yörük Kurtaran, Laden Yurttagüler, Evren Sener Ünal, Özlem Ezgin, Gökdağ Göktepe, Özlem Çolak, Volkan Akkuş, Neslihan Öztürk, Betül Selcen Özer

17 Mart 2011 tarihinde Adrese Büyüteç Eğitimi katılımcılarının eğitim programı ile ilgili görüşlerini alarak genel bir değerlendirme yapmak amacıyla eğitim sonu değerlendirme formu (*Ek III: Adrese Büyüteç Eğitim Değerlendirme Formu*) kullanılmıştır. Form eğitim, eğitmenler ve organizasyon olmak üzere başlıca 3 ana bölümden oluşmaktadır.

Katılımcıların en memnun oldukları konuların başında, eğitim sırasında bilgi ve tecrübelerinin paylaşımına imkan bulmaları ve eğitim programında

kullanılan sunumların eğitimin içeriğine uygun olması gelmektedir (% 100). Gençler tarafından programa ayrılan zaman yeterli bulunmakla beraber eğitim programında yer alan konu başlıklarının projenin amacına uygun olduğu düşünülmüştür (%94,1). Proje uygulamasına yönelik verilen örneklerin yeterli sayıda olmadığını düşünen katılımcı gençler en büyük eksik olarak kurumların mevcut yasalar ve yönetmelikler çerçevesinde yeterince işlenmemiş olmasını göstermişlerdir (*Tablo I: Adrese Büyüteç Eğitim Değerlendirme Sonuçları*).

Tablo I: Adrese Büyüteç Eğitim Değerlendirme Sonuçları

EĞİTİM	Kesinlikle Katılıyor	Katılıyor	Kararsız	Katılmıyor	Kesinlikle Katılmıyor	Boş	TOPLAM
Eğitim programına ayrılan zaman yeterliydi	58,8	35,3	5,9	0	0	0	100,0
Eğitim programında yer alan konu başlıkları projenin amacına uygundu	52,9	41,2	5,9	0	0	0	100,0
Eğitim programındaki konular uygun yöntem ve tekniklerle verildi	52,9	35,3	0	5,9	0	5,9	100,0
Eğitim programındaki uygulamalar konuların anlaşılması açısından yeterliydi	52,9	29,4	11,8	5,9	0	0	100,0
Eğitim programında kullanılan sunumlar eğitim içeriğine uygundu	76,5	23,5	0	0	0	0	100,0
Proje uygulamasına yönelik örnekler yeterli sayıdaydı	41,2	35,3	17,6	5,9	0	0	100,0
Eğitim süresince araç, gereç ve dokümanlar verimli ve etkili kullanıldı	52,9	17,6	0	0	0	0	100,0
Eğitim programı sırasında katılımımıza, bilgi ve tecrübelerimizi paylaşmamıza fırsat verildi	82,4	17,6	0	0	0	0	100,0
Eğitim programında yer verilmesini düşündüğüm konuların hepsine değinildi	52,9	29,4	17,6	0	0	0	100,0
TOPLAM	54,9	30,7	9,8	3,9	0	0,7	100,0

Gençler eğitim süresince eğitmenlerin, konu ile ilgili bilgi ve tecrübelerini eğitime yansıtabildiklerini, konuları açık ve anlaşılır bir şekilde aktardıklarını ve eğitim süresince kendileriyle etkili bir iletişim kurduklarını belirtmişlerdir (% 100). Eğitmenlerin, eğitim süresince

katılımı teşvik ettiğini düşünen gençler (%94,1) oturum süresince konuya ilginin sürekliliğini sağlama konusunda eğitmenlerin zaman zaman zorlandıklarını düşünmüşlerdir (%80,5) (Tablo II: Adrese Büyüteç Eğitici Değerlendirme Sonuçları).

Tablo II: Adrese Büyüteç Eğitici Değerlendirme Sonuçları

EĞİTİMCİLER	Kesinlikle Katılıyor	Katılıyor	Kararsızım	Katılmıyorum	Kesinlikle Katılmıyorum	Boş	TOPLAM
Eğitmenler konu ile ilgili bilgi ve tecrübelerini eğitime yansıtabildiler	64,7	35,3	0,0	0,0	0,0	0,0	100,0
Eğitim konularını açık ve anlaşılır bir şekilde aktardılar	70,6	29,4	0,0	0,0	0,0	0,0	100,0
Tüm oturum boyunca, konuya ilginin sürekliliğini sağlayabildiler	58,4	22,1	19,5	0,0	0,0	0,0	100,0
Eğitim süresince katılımı teşvik ettiler	52,9	41,2	5,9	0,0	0,0	0,0	100,0
Katılımcılarla etkili iletişim kurabildiler	58,8	41,2	0,0	0,0	0,0	0,0	100,0
Eğitim programını zaman çizelgesine uygun olarak yürüttüler	23,5	52,9	17,6	5,9	0,0	0,0	100,0
TOPLAM	50,0	39,2	8,8	2,0	0,0	0,0	100,0

Katılımcılar tarafından organizasyon ile ilgili yapılan değerlendirme sonucunda en yüksek notu, organizasyon ekibinin sorunlara karşı hassasiyeti ve sorun çözme becerisi ile katılımcılara karşı tutum ve davranışlarının çok olumlu olması almıştır (%100). Katılımcıların az bir bölümü (%29,4) eğitim programına katılmadan önce aldığı bilgilerin yeterli

olduğunu düşünmektedir. Gençlerin çoğunluğu eğitime gelmeden önce temanın katılımcı izleme olduğunu bilseler de, program ve içerik konusunda daha fazla bilgiye sahip olmak istemişlerdir (Tablo III: Adrese Büyüteç Organizasyon Değerlendirme Sonuçları).

Tablo III: Adrese Bütüteç Organizasyon Değerlendirme Sonuçları

ORGANİZASYON	Kesinlikle Katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Kesinlikle Katılmıyorum	Boş	TOPLAM
Eğitim programına katılmadan önce aldığım bilgiler yeterliydi	0,0	29,4	11,8	47,1	5,9	5,9	100,0
Eğitim yerine ulaşımında hiçbir sıkıntı yaşamadım	64,7	23,5	5,9	5,9	0,0	0,0	100,0
Konaklama hizmetlerinden memnun kaldım	52,9	41,2	5,9	0,0	0,0	0,0	100,0
Yemeklerden memnun kaldım	52,9	11,8	23,5	5,9	5,9	0,0	100,0
Eğitim salonu katılımcı sayısına uygun olarak seçilmişti	58,8	17,6	17,6	0,0	0,0	5,9	100,0
Eğitim ortamında dikkatimi dağıtacak (ses, ışık, havalandırma vs.) unsurlar yoktu	23,5	5,9	29,4	17,6	23,5	0,0	100,0
Organizasyon ekibinin katılımcılara karşı tutum ve davranışları çok olumluydu	64,7	35,3	0,0	0,0	0,0	0,0	100,0
Organizasyon ekibinin sorunlara karşı hassasiyeti ve sorun çözme becerisi çok iyiydi	52,9	47,1	0,0	0,0	0,0	0,0	100,0
TOPLAM	46,3	24,3	14,0	9,6	4,4	1,5	100,0

Eğitim programı sonunda katılımcılar; bu eğitimle birlikte yurttaşlık, sivil izleme, savunuculuk kavramları hakkında farkındalıklarının arttığını, proje hakkında detaylı fikir sahibi olduklarını ve proje boyunca hedeflenen amaçlara ulaşmak için çok iyi araçlarla donatıldıklarını belirtmişlerdir.

Katılımcı İzleme Metodunun Oluşturulması

Eğitim sürecinde katılımcı gençler tarafından yerlerinde kullanılacak Katılımcı İzleme Metodu'nun ana hatları şekillenmiş ve eğitim sonrası son haline getirilip katılımcılarla paylaşılmıştır. Bu metod ile gençlerin hizmet aldıkları kurumlardaki hak ihlallerinin, var olan

hizmetlerin tespiti ve hizmetlerin kalitesinin ölçümü gibi hususların detaylı ve tüm proje illerinde standart bir biçimde incelenmesi mümkün olacaktır.

Katılımcı izleme; politikaları etkileme sürecinde doğrudan yararlanıcının katılımını sağlayan bir yöntem önerdiği, yapılan izleme çalışmasına yönelik aidiyet duygusunu geliştirdiği, yararlanıcıları konu özelinde güçlendirdiği, hesap verebilir ve şeffaf bir süreç üzerinden yürüdüğü ve sonuçlar doğrultusunda doğru ve etkili eylemlerin geliştirilmesini sağladığı için çok önemlidir.

Katılımcı izleme süreci, paydaşların belirli bir proje, program ya da politikanın izleme sürecine dâhil oldukları, izlemenin içerik gelişimi, yürütülmesi ve sonuçlanması ve sonuçları takip edecek adımların geliştirilmesi süreçlerine aktif katılım gösterdikleri müdahil oldukları bir süreçtir. Proje süresince gençler, kendilerine eğitim dışında hizmet veren kamu kurumlarını – Yurtlar, Gençlik Merkezleri, Gençlik Meclisleri, AB Ofisleri, SKS ve Mediko - katılımcı izleme metodunu kullanarak altı ay süresince izleyip gençlik alanındaki uygulamaların bir haritasını çıkartmışlardır.

Adrese Büyüteç Projesi kapsamında, gençlik alanında gençlerin aktif katılımcı olarak yer aldıkları bir katılımcı izleme projesi olması sebebiyle, gençlik alanında hizmet veren kurumları izlemek için nelere bakılacağı konusunda bizzat hizmet alıcılar olan proje yürütücüleri ile ortak fikir birliğine varılmış ve kurumlara özel izlem formları geliştirilmiştir. (Ek IV: Adrese Büyüteç İzleme Formları)

İzlem Formları

- Adrese Büyüteç Yurt İzlem Formu
- Adrese Büyüteç SKS-Mediko İzlem Formu
- Adrese Büyüteç Gençlik Merkezi İzlem Formu
- Adrese Büyüteç Gençlik Meclisi İzlem Formu
- Adrese Büyüteç AB Ofis İzlem Formu

Fiziki Koşullar, Bilgiye Erişim, Denetlenebilirlik ve Katılım, Hizmet Kalitesi ve Toplumsal Cinsiyet olmak üzere beş konu başlığı altında kurumlara dair mevcut durumun tespiti için hazırlanan bu formlar sayesinde tüm örgütlenmelerden gelen nicel verilerin standart bir şekilde analizi yapılabilmiş ve bunun yanı sıra izlem formlarında kullanılan açık uçlu sorular kurumların daha derinlemesine ve çok boyutlu olarak analiz edilebilmesine de imkan sağlamıştır.

Yerel İzleme Çalışmaları

Yerel proje grupları, katılımcı sivil izleme metodunu kullanarak kendi illerindeki kurumların hizmet durumunu tespit etmek üzere Nisan – Haziran 2010 ve Ekim – Kasım 2010 tarihleri arasında izleme çalışmalarını yürütmüşlerdir. 16 proje ilinde, 250 genç gönüllüyle gerçekleştirilen bu savunuculuk çalışmasında gençlere hizmet veren 5 kamu kurumu – Yurtlar, Gençlik Merkezleri, Gençlik Meclisleri, AB Ofisleri, SKS ve Mediko - çeşitli periyotlarda gençler tarafından 167 kez izlenmiştir. Projenin genel hedefi 225 izleme iken, 167 izleme ile bu hedefin % 74'ünün tutturulduğu görülmektedir.

Katılımcı izleme sırasında nelere bakıldığı kadar, nasıl bakılması gerektiği de bir diğer önemli konudur. İzleyicinin duruma yada olaya herhangi bir müdahalede bulunmadığı ve var olanı saptamakla yetindiği varsayımından hareket edilse de izleyicinin bakış açısına göre yorumlarda değişiklik olması ihtimali de atlanmamalıdır. Yerel izleme gruplarının raporları incelendiğinde, örgütlenmelerde her

izlem için proje ekibinden en az iki kişinin yer alması, her bir kurumun proje süresince farklı kişiler tarafından ortalama iki kez izlenmesi ve projenin 16 farklı ilde gerçekleştirilmesi izlemelerin güvenilirliği açısından önemli noktalaradır.

Kamu kurumları “fiziki koşullar”, “bilgiye erişim”, “denetlenebilirlik ve katılım”, “hizmet kalitesi” ve “toplumsal cinsiyet”

başlıkları altında izlenmiştir. İzleme yönteminin özelliklerine içerik ve biçim olarak baktığımızda “objektif” veriler sağlayacak bir form olmasından öte, izleme yapmanın gençlerin öğrenme sürecinin bir parçası olduğu ve yaşadıkları kişisel deneyimlerin göz ardı edilemeyecek derecede değerli olduğu gözlemlenmiştir.

Tablo IV: Adrese Bütüç Projesi Örgütlenme Bazında Yerel İzleme Sayıları*

ÖRGÜTLENME	Yurt	SKS - Mediko	AB Ofis	Gençlik Merkezi	Gençlik Meclisi	TOPLAM
Adana	1	1		1	1	4
Aksaray	1	3	2		2	8
Ankara	3	1	2	1	2	9
Edirne		1	1		1	3
Erzurum	2	1	2	1	1	7
Hatay	1	3	2		3	9
İstanbul	2	1	1	1	2	7
İzmir	3	2	1	2	2	10
Kars	5	4		3	5	17
Kilis	4	4	4	4	4	20
Kocaeli	4	4	4	4	4	20
Konya	1	1		1	3	6
Malatya	2	1	3	3	3	12
Muğla	2	3	2	2	3	12
Samsun	4	2	4	1	2	13
Trabzon	2	2	2	2	2	10
TOPLAM	37	34	30	39	27	167

* Boş kutular o ilde ilgili kurumun olmadığını veya ilgili kuruma gençler tarafından ulaşılmadığını gösterir.

Kars, Kocaeli ve Kilis örgütlenmeleri en fazla izlem gerçekleştiren örgütlenmeler içinde yer alırken, Edirne, Adana ve Konya örgütlenmelerinin izlem sayıları diğer örgütlenmelerin çok altında kalmıştır. Örgütlenmeler tarafından en çok izlenen kurumlar Gençlik Merkezi, SKS-Mediko ve Yurtlar olurken, en az izlenen kurum Gençlik Meclisi olmuştur.

Yerel proje grupları tarafından yürütülen izleme çalışmaları sonrasında elde edilen özet bulgular aşağıdaki gibidir;

Gençlerin %40'ı fiziki olarak gençlik meclisine ulaşmakta zorlanırken, meclislerin %50'sinin internet sitesi olmadığı ve alınan kararların %40'ının uygulanmadığı tespit edilmiştir. Gençlik merkezlerine bakıldığında ise %88 oranında kayıt gibi bürokratik işlemlerin gençlere çok ağır geldiği, %56'sının güvenli ulaşılabilen bir mevkide olmadığı ve %81'inde engelli gençlere yönelik herhangi bir uygulama olmadığı tespit edilmiştir. Gençler AB Ofislerinin %85 oranında genç dostu olduğunu belirtirken, fakültelerdeki AB Ofisi birimlerinin %54'ünde bilgiye erişim olmadığını tespit etmişlerdir. Bununla beraber AB ofislerinde erişilen bilgilerin %8'i güncel değildir.

Üniversitelerde her 3 öğrenciden 2'sinin Mediko sağlık biriminin görev ve işleyişini bilmediği, Medikoların sadece %25'inde ambulans bulunduğu ve hiçbir Medikunun yönetmelik gereği öğrenciyi yılda bir defa sağlaması gereken Sağlık taraması hizmetini sağlamadığı ön plana çıkan tespitler arasındadır. SKS'lerin ise %44'ü öğrencilerin üniversiteye oryantasyonu

için herhangi bir etkinlik yapmamakla beraber, üniversite ile ilgili bilgilerin internet sitelerinde bulunmama oranı sadece %40 dır. Yerel izleme grupları tarafından yapılan izlemeler üniversitelerin %40'ında aynı konuda birden fazla kulüp kurulamayacağını göstermiştir.

Gençlerinin en çok hizmet aldıkları kurumların başında gelen yurtların %80'i internet erişimi konusunda yetersiz olmakla beraber hiçbir yurttan acil durumlar için oluşturulmuş bir sağlık ekibi ve revir yoktur. Toplumsal Cinsiyet konusunda yapılan izlemelerde tüm yurtlarda kadın ve erkeklerin giriş-çıkış saatlerinin birbirinden farklı olduğu tespit edilmiştir.

Ara Toplantı

Proje ara toplantısı 15-18 Temmuz 2010 tarihlerinde İstanbul'da toplam 15 katılımcı ile gerçekleştirilmiştir. Katılımcıların seçimi sırasında 12-17 Mart 2010 tarihli temel eğitime katılmayanlara öncelik verilmiştir (*Ek V: Adrese Büyüteç Ara Toplantı Katılımcı Listesi*). Gelen katılımcıların biri dışında hepsi yerellerinde Adrese Büyüteç ekibi içerisinde aktif olarak görev yapmaktadır. Toplantı tarihi okulların tatil olduğu döneme geldiği için toplantıya gelecek kişilerin seçim süreçlerinde yerel ekipler içinde sağlıklı bir işbölümü yapılmadığı gözlenmiştir. Yine tarih itibarıyla toplantıdan elde edilen deneyimlerin aktarılmasında sıkıntılar yaşanmıştır (*Ek VI: Adrese Büyüteç Ara Toplantı Eğitim Programı*).

Tablo V: Adrese Bütüteç Ara Toplanma Eğitim Değerlendirme Sonuçları

EĞİTİM	Kesinlikle Katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Kesinlikle Katılmıyorum	Boş	TOPLAM
Eğitim programına ayrılan zaman yeteriydi	58,3	41,7	0,0	0,0	0,0	0,0	100,0
Eğitim programında yer alan konu başlıkları projenin amacına uygundu	33,3	66,7	0,0	0,0	0,0	0,0	100,0
Eğitim programındaki konular uygun yöntem ve tekniklerle verildi	50,0	50,0	0,0	0,0	0,0	0,0	100,0
Eğitim programındaki uygulamalar konuların anlaşılması açısından yeteriydi	58,3	41,7	0,0	0,0	0,0	0,0	100,0
Eğitim programında kullanılan sunumlar eğitim içeriğine uygundu	50,0	50,0	0,0	0,0	0,0	0,0	100,0
Proje uygulamasına yönelik örnekler yeterli sayıdaydı	25,0	41,7	33,3	0,0	0,0	0,0	100,0
Eğitim süresince araç, gereç ve dokümanlar verimli ve etkili kullanıldı	41,7	58,3	0,0	0,0	0,0	0,0	100,0
Eğitim programı sırasında katılıma, bilgi ve tecrübelerimizi paylaşmamıza fırsat verildi	75,0	16,7	8,3	0,0	0,0	0,0	100,0
Eğitim programında yer verilmesini düşündüğüm konuların hepsine değinildi	50,0	41,7	8,3	0,0	0,0	0,0	100,0
TOPLAM	49,1	45,4	5,6	0,0	0,0	0,0	100,0

Katılımcıların en memnun oldukları konuların başında, eğitim sırasında bilgi ve tecrübelerinin paylaşımına imkan bulmaları gelmektedir (% 91,7). Gençler tarafından programa ayrılan zaman yeterli bulunmakla beraber eğitim programında yer alan konu başlıklarının projenin amacına uygun olduğu konusunda ortak fikirdedirler. Eğitim ile ilgili yapılan genel değerlendirmede en düşük notu proje uygulamasına yönelik verilen örneklerin yeterli sayıda olmaması almaktadır (% 66,7). (Tablo V: Adrese Bütüteç Ara Toplanma Eğitim Değerlendirme Sonuçları).

Gençler eğitim süresince eğitmenlerin, konu ile ilgili bilgi ve tecrübelerini eğitime yansıtabildiklerini, konuları açık ve anlaşılır bir şekilde aktardıklarını ve eğitim süresince kendileriyle etkili bir iletişim kurduklarını belirtmişlerdir. Eğitmenlerin, eğitim süresince katılımı teşvik ettiğini düşünen gençler, oturum süresince konuya ilginin sürekliliğini sağlama konusunda eğitmenlerin başarılı olduğunu düşünmüşlerdir. (Tablo II: Adrese Bütüteç Ara Değerlendirme Toplantısı Eğitici Değerlendirme Sonuçları).

Tablo VI: Adrese Bütüç Ara Değerlendirme Toplantısı Eğitici Değerlendirme Sonuçları

EĞİTİMCİLER	Kesinlikle Katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Kesinlikle Katılmıyorum	Boş	TOPLAM
Eğitmenler konu ile ilgili bilgi ve tecrübelerini eğitime yansıtabildiler	50,0	50,0	0,0	0,0	0,0	0,0	100,0
Eğitim konularını açık ve anlaşılır bir şekilde aktardılar	58,3	41,7	0,0	0,0	0,0	0,0	100,0
Tüm oturum boyunca, konuya ilginin sürekliliğini sağlayabildiler	25,0	66,7	8,3	0,0	0,0	0,0	100,0
Eğitim süresince katılımı teşvik ettiler	33,3	58,3	0,0	8,3	0,0	0,0	100,0
Katılımcılarla etkili iletişim kurabildiler	33,3	58,3	0,0	8,3	0,0	0,0	100,0
Eğitim programını zaman çizelgesine uygun olarak yürüttüler	58,3	33,3	8,3	0,0	0,0	0,0	100,0
TOPLAM	43,1	51,4	2,8	2,8	0,0	0,0	100,0

Tablo VII: Adrese Bütüç Ara Değerlendirme Toplantısı Organizasyon Değerlendirme Sonuçları

ORGANİZASYON	Kesinlikle Katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Kesinlikle Katılmıyorum	Boş	TOPLAM
Eğitim programına katılmadan önce aldığım bilgiler yeterliydi	16,7	41,7	33,3	8,3	0,0	0,0	100,0
Eğitim yerine ulaşımında hiçbir sıkıntı yaşamadım	58,3	25,0	8,3	8,3	0,0	0,0	100,0
Konaklama hizmetlerinden memnun kaldım	25,0	66,7	8,3	0,0	0,0	0,0	100,0
Yemeklerden memnun kaldım	25,0	58,3	16,7	0,0	0,0	0,0	100,0
Eğitim salonu katılımcı sayısına uygun olarak seçilmişti	66,7	25,0	8,3	0,0	0,0	0,0	100,0
Eğitim ortamında dikkatimi dağıtacak (ses, ışık, havalandırma vs.) unsurlar yoktu	41,7	41,7	8,3	8,3	0,0	0,0	100,0
Organizasyon ekibinin katılımcılara karşı tutum ve davranışları çok olumluydu	66,7	25,0	8,3	0,0	0,0	0,0	100,0
Organizasyon ekibinin sorunlara karşı hassasiyeti ve sorun çözme becerisi çok iyiydi	50,0	33,3	16,7	0,0	0,0	0,0	100,0
TOPLAM	43,8	39,6	13,5	3,1	0,0	0,0	100,0

Gençlerin çoğunluğu eğitime gelmeden önce eğitim ile ilgili, program ve içerik konusunda daha fazla bilgiye sahip olmak istemişlerdir (*Tablo VII: Adrese Büyüteç Organizasyon Değerlendirme Sonuçları*).

Çalışma Ziyaretleri

Adrese Büyüteç projesi kapsamında 23-26 Eylül 2010 tarihlerinde İstanbul'da projenin yerel ekiplerinden toplam 14 temsilcinin katılımı ile bir çalışma ziyareti düzenlenmiştir (*Ek VII: Adrese Büyüteç Çalışma Ziyaretleri Katılımcı Listesi*). Çalışma ziyaretinin hedefi olan, yerel ekiplerin Adrese Büyüteç projesi kapsamında yaptıkları araştırma, sivil izleme ve savunuculuk faaliyetleri konusunda kapasitelerini artıracakları örnekler ile tanışmaları sağlanmıştır (*Ek VIII: Adrese Büyüteç Çalışma Ziyareti Programı*).

Çalışma ziyaretleri kapsamında ziyaret edilen kurumlar ve kişiler:

- Kadının İnsan Hakları Derneği
- Uluslar arası Af Örgütü
- Doğa Derneği
- Kamu Harcamalarını İzleme Platformu
- Eğitim Reformu Girişimi
- Türkiye Üçüncü Sektör Vakfı
- Hale Akay
- KONDA Araştırma Merkezi
- İstanbul Bilgi Üniversitesi Çocuk Çalışmaları Birimi-ÇOÇA
- Sosyal Değişim Derneği

Katılımcıların ziyaret ettikleri her kurumun ortak paydası; kendi alanında belirli hedefler doğrultusunda sorun yaşanan alan hakkında bilgi toplayıp bu bilgilerin yaygınlaştırılması ve çözüm için kullanılması için çeşitli savunuculuk çalışmaları yürütmeleridir. Bu örnekler proje katılımcıları için, gençlere hizmet veren kamu kurumlarını izleyerek bu alanda yaşanan sorunları tespit edip elde edilen verilerin çözüm önerileri oluşturmaları ve bu önerilerin gerçekleşmesini sağlamaları için çok yol gösterici olmuştur.

Final Toplantısı

20-23 Ocak 2011 tarihlerinde, Adrese Büyüteç Projesini yürüten 16 üniversite örgütlenmesinden toplam 30 kişi İstanbul'da Final Toplantısı için bir araya gelmiştir (*Ek IX: Adrese Büyüteç Final Toplantısı Katılımcı Listesi*). Lobi maratonu öncesi son buluşma olan final toplantısının (*Ek X: Adrese Büyüteç Final Toplantısı Oturumları*) hedefleri;

- Proje ekiplerinin izleme süreçlerini değerlendirmek
- İzlemelerin nasıl yapıldığı üzerinden izleme metodolojisini netleştirmek
- İzlemeler sonucunda elde edilen verilerin analizini yapmak
- Lobi ve savunuculuk ilişkisini ortaya koymak
- Lobi Maratonu sürecine hazırlanmak olarak belirlenmiştir.

Adrese Büyüteç Projesi'nin "Final Toplantısı" etkinliğine katılarak lobi faaliyeti için hazırlıklara başlayan 16

ilden proje ekibi temsilcisi gönüllü, izlenen kurumlarla ilgili aralarında iş bölümü yaparak lobi etkinliği tarihine kadar ilgili kurumlar hakkında veriler toplayıp, ilgili kurumların gözlem verilerinden oluşan uzman makalelerinin oluşturulmasına destek

vermişlerdir. Ankara’da gerçekleşecek “Lobi Maratonu” etkinliğinin içerik ve teknik hazırlık aşaması proje ekibi ve proje gönüllüleriyle birlikte final toplantısını takip eden günlerde beraber gerçekleştirilmiştir.

Tablo VIII: Adrese Bütçe Final Toplantısı Değerlendirme Sonuçları

FİNAL TOPLANTISI	Kesinlikle Katılıyor	Katılıyor	Kararsız	Katılmıyor	Kesinlikle Katılmıyor	Boş	TOPLAM
Final toplantısına ayrılan zaman yeterliydi	14,3	53,6	21,4	10,7	0,0	0,0	100,0
Final toplantısında yer alan konu başlıkları projenin amacına uygundu	25,0	71,4	3,6	0,0	0,0	0,0	100,0
Final toplantısındaki konular uygun yöntem ve tekniklerle verildi	17,9	50,0	28,6	3,6	0,0	0,0	100,0
Final toplantısında uygulamalar konuların anlaşılması açısından yeterliydi	14,3	46,4	32,1	3,6	0,0	3,6	100,0
Final toplantısında kullanılan sunumlar / simülasyonlar eğitim içeriğine uygundu	28,6	46,4	17,9	7,1	0,0	0,0	100,0
Proje uygulamasına yönelik örnekler yeterli sayıdaydı	0,0	39,3	42,9	14,3	0,0	3,6	100,0
Final toplantısı süresince araç, gereç ve dokümanlar verimli ve etkili kullanıldı	28,6	57,1	14,3	0,0	0,0	0,0	100,0
Final toplantısı sırasında katılımımıza, bilgi ve tecrübelerimizi paylaşmamıza fırsat verildi	57,1	42,9	0,0	0,0	0,0	0,0	100,0
Final toplantısında yer verilmesini düşündüğüm konuların hepsine değinildi	28,6	28,6	35,7	7,1	0,0	0,0	100,0
TOPLAM	23,8	48,4	21,8	5,2	0,0	0,8	100,0

Adrese Bütçe Projesi’nin “Final Toplantısı” etkinliğine katılan proje ekiplerinden temsilciler, toplantıda yer alan konu başlıklarının projenin amacına uygun olduğunu düşünmekle beraber (%96,4), proje uygulamasına

yönelik verilen örneklerin yeterli sayıda olduğunu düşünmemektedir. Katılımcıların % 60,7’si örneklerin yetersiz olduğunu ve bu nedenle konuların anlaşılmadığını belirtmişlerdir.

Tablo IX: Adrese Bütçe Final Toplantısı Eğitim Değerlendirme Sonuçları

EĞİTİMCİLER	Kesinlikle Katılıyor	Katılıyor	Kararsızım	Katılmıyorum	Kesinlikle Katılmıyorum	Boş	TOPLAM
Eğitmenler konu ile ilgili bilgi ve tecrübelerini eğitime yansıtılabildiler	32,1	57,1	10,7	0,0	0,0	0,0	100,0
Konularını açık ve anlaşılır bir şekilde aktardılar	28,6	64,3	7,1	0,0	0,0	0,0	100,0
Tüm oturum boyunca, konuya ilginin sürekliliğini sağlayabildiler	14,3	42,9	35,7	3,6	0,0	3,6	100,0
Toplantı süresince katılımı teşvik ettiler	35,7	32,1	28,6	3,6	0,0	0,0	100,0
Katılımcılarla etkili iletişim kurabildiler	35,7	50,0	14,3	0,0	0,0	0,0	100,0
Toplantı programını zaman çizelgesine uygun olarak yürüttüler	39,3	53,6	7,1	0,0	0,0	0,0	100,0
TOPLAM	31,0	50,0	17,3	1,2	0,0	0,6	100,0

Tablo X: Adrese Bütçe Final Toplantısı Organizasyon Değerlendirme Sonuçları

ORGANİZASYON	Kesinlikle Katılıyor	Katılıyor	Kararsızım	Katılmıyorum	Kesinlikle Katılmıyorum	Boş	TOPLAM
Eğitim programına katılmadan önce aldığım bilgiler yeterliydi	35,7	28,6	7,1	28,6	0,0	0,0	35,7
Eğitim yerine ulaşımında hiçbir sıkıntı yaşamadım	46,4	39,3	0,0	14,3	0,0	0,0	46,4
Konaklama hizmetlerinden memnun kaldım	35,7	60,7	3,6	0,0	0,0	0,0	35,7
Yemeklerden memnun kaldım	28,6	64,3	0,0	7,1	0,0	0,0	28,6
Eğitim salonu katılımcı sayısına uygun olarak seçilmişti	28,6	28,6	14,3	28,6	0,0	0,0	28,6
Eğitim ortamında dikkatimi dağıtacak (ses, ışık, havalandırma vs.) unsurlar yoktu	42,9	17,9	10,7	28,6	0,0	0,0	42,9
Organizasyon ekibinin katılımcılara karşı tutum ve davranışları çok olumluydu	53,6	46,4	0,0	0,0	0,0	0,0	53,6
Organizasyon ekibinin sorunlara karşı hassasiyeti ve sorun çözme becerisi çok iyiydi	42,9	57,1	0,0	0,0	0,0	0,0	42,9
TOPLAM	39,3	42,9	4,5	13,4	0,0	0,0	39,3

Katılımcılar, eğitimcilerin konu ile ilgili bilgi ve tecrübelerini eğitime yansıtılabildiklerini ve konuları açık ve anlaşılır şekilde aktardıklarını düşünmekle beraber (% 89,3 ve % 92,9), tüm oturumlar boyunca konuya ilgiyi sağlamakta zorlanmışlar (% 57,1) ve eğitim süresince katılımı teşvik etmekte zaman zaman yetersiz kalmışlardır.

Katılımcılar en çok eğitim salonunun fiziki koşulları ile ilgili sorun yaşamışlardır. Eğitim salonunun katılımcı sayısına uygun olarak seçilmediğini düşünen katılımcıların oranı %42,9 iken, eğitim ortamında dikkat dağıtıcı unsurlardan şikayetçi olan katılımcıların oranı % 39,3'tür.

Gençlik Panelleri

Proje kapsamında çalışmalarını sürdüren 7 proje ekibi¹⁷, Aralık 2010-Mart 2011 tarihleri arasında gençlik panelleri organize etmişlerdir. Gönüllü gençler, illerinde yaşadıkları sorunları, bir genç olarak gereksinim duydukları

ihtiyaçlarını tespit ederek belirledikleri konuya en uygun uzman konuşmacıyı illerine davet etmişler ve bu panellerin organizasyonunu ekip olarak gerçekleştirmişlerdir.

Yerelerde uygulanan ihtiyaç temelli bir gençlik politikası tartışmasına katkı sağlayacak panel organizasyonları sayesinde gençler ihtiyaçlarını tartışma ve uzmanlara sorularını yöneltme fırsatı bulmuşlardır.

Lobi Maratonu

Proje kapsamında 28 Şubat – 3 Mart 2011 Ankara'da gerçekleştirilen Lobi Maratonu'na, 16 proje ilinden toplam 27 proje gönüllüsü katılmıştır (*Ek XI: Adrese Büyüteç Lobi Maratonu Katılımcı Listesi*). Dört gün boyunca devam eden lobi maratonu kapsamında gençlere hizmet veren ve katılım mekanizması görevi gören bir dizi özel/tüzel kişiler ve özel/kamu kurumu ziyaret edilmiştir.

Lobi Maratonu'nun hedef kitlesi, amaçlar doğrultusunda kapasitelerinin artırılması hedeflenen proje

Tablo XI: Adrese Büyüteç Gençlik Panelleri

Proje Örgütlenmesi	Uzman	Panelin Konusu
Trabzon	Batuhan Aydagül	Eğitim
Muğla	Müge Yamanyılmaz	Genç Kadınların Katılımı
Erzurum	Yörük Kurtaran	Gençlik Politikaları
Kars	Laden Yurttagüler	Gençlik ve Sosyal Haklar
Aksaray	Tuna Öztürk	Gençlik ve Sağlık
Konya	Yörük Kurtaran	Gençlik Politikaları
İstanbul	Yiğit Aksakoğlu	Gençlik ve Savunuculuk

17 Trabzon, Muğla, Erzurum, Kars, Aksaray, Konya, İstanbul

ekiplerinde yer alan genç gönüllüler, bir ağ kapsamında olası işbirliği sürecine dâhil olabilecek Sivil Toplum Kuruluşları, gençlik alanında var olan ihtiyaçları karşılamak ve sorunları çözmek için icra yetkisi olan kamu kurumları ve karar alıcılarıdır.

Sonuç ve önerilerin paylaşılması için ziyaret edilen kurumlar;

- Avrupa Birliği Türkiye Delegasyonu
- Cumhuriyet Halk Partisi
- Devlet Planlama Teşkilatı Gelir Dağılımı ve Sosyal İçerme Dairesi
- Gençlik Hizmetleri Dairesi Başkanlığı
- Gençlikten Sorumlu Devlet Bakanı Danışmanlığı
- İçişleri Bakanlığı Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü
- Kredi ve Yurtlar Kurumu Genel Müdürlüğü
- Sağlık Emekçileri Sendikası
- TBMM Gençlik Komisyonu ve YASA-DER
- Ulusal Ajans Başkanlığı
- Ulusal Öğrenci Konseyi Başkanlığı

Lobi Maratonu öncesi, Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde sandalyesi olan tüm siyasi parti gençlik kollarına görüşme talebi iletilmiş olmasına rağmen tüm partilerden randevu onayı alınmamıştır. Odalar birliği, sendika ve sivil toplum kuruluşundan da benzer şekilde randevu onayı alınmamıştır. Görüşmelerin içeriği, üçer aylık iki dönem olarak toplamda 6 aylık bir sürede gençlere hizmet ve temsiliyet

sağlayan beş kamu kurumunun izlenmesi, gözlem verilerinin raporlanması ve ilgili uzmanların verileri analiz etmesiyle ortaya çıkan durum ve önerilerden oluşmuştur.

Lobi Maratonu etkinliği sonunda; kamu kurumları ve karar alıcılarla bilgi ve deneyim temelli bir diyalog süreci oluşturulmuş, gençlik alanının değeri, önemi ve ihtiyaçları hakkında kamu kurumlarının ve karar alıcılarının bakış açılarında yapıcı bir imaj yaratılmış, gençlerin karar alma süreçlerine katılımı sağlanmış, gençlik politikalarının var olan durumu ve olası geleceği hakkında diyalog ve tartışma ortamı sağlanmış, kamu kurumları ve karar alıcılar ile projenin uygulayıcıları arasında kurumsal ilişkiler kurulmuştur.

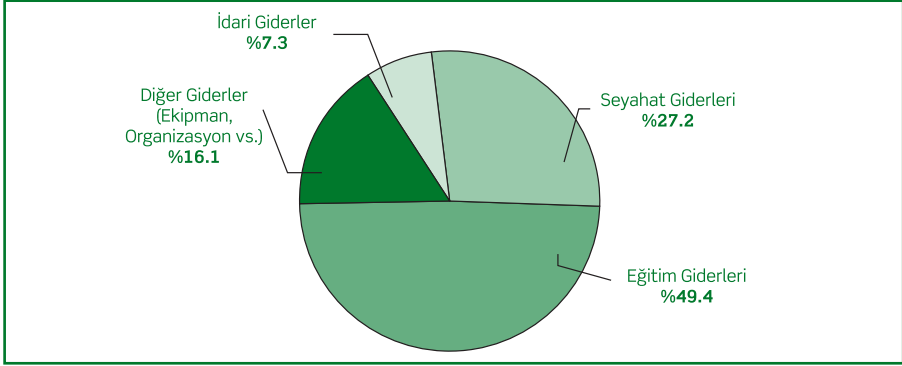
Projede Kaynak Kullanımı

Projedeki maliyet kalemleri ile proje süresince yaratılan değeri mukayese ettiğimiz zaman proje bütçesinin etkin bir biçimde kullanıldığı görülmektedir. Adrese Bütçe proje bütçesinde insan kaynakları kalemi dışında bırakıldığı zaman, projede kalan paranın % 49,4'ünün eğitimlere harcandığı (Tablo XII: Adrese Bütçe Proje Bütçesi Kullanım Grafiği), eğitim hazırlık toplantıları kalemlerindeki miktarların ise daha etkili kullanılmak üzere çalışma ziyaretlerine aktarıldığı tespit edilmiştir. 12-17 Mart 2010 ve 15-18 Temmuz 2010 tarihlerinde yapılan eğitimler sonrası yerel izleme gruplarından temsilciler 23-26 Eylül 2010 tarihlerinde İstanbul'da düzenlenen çalışma ziyaretlerine katılmışlardır. 20-23 Ocak 2011 tarihinde İstanbul'da gerçekleştirilen

final toplantısı ve Ankara'da gerçekleştirilen lobi maratonuyla proje başlangıcında planlanan aktivite hedefleri yerine getirilmiş ve etkinlikler

ile proje çıktılarını ulusal düzeyde de çok daha geniş kapsamlı ve etkili bir şekilde değerlendirebilmek mümkün olmuştur.

Tablo XII: Adrese Bütüçteç Proje Bütçesi Kullanım Grafiği

PROJENİN ETKİNLİĞİ

Hedef Değerlendirmesi

Hedefler	Gerçekleşen
HEDEF 1 Gençlerin birer yurttaş olarak devletin kendilerine sunduğu gençlik hizmetleri hakkında bilgilенmesini sağlamak	Proje hedefleri belirlenirken düşünülen 15 örgütlenme sayısı, eğitim planlama ve proje aşamasında yapılan başvurular da dikkate alınarak 16 örgütlenmeye ¹⁸ yükseltilmiştir. Eğitim programı 12 - 17 Mart 2010 tarihleri arasında toplam 41 katılımcı ile İstanbul - Silivri'de gerçekleştirilmiştir. Eğitim süresince gençlerin; kendilerine sağlanan kamu hizmetleri ve Avrupa Birliği Dış İlişkiler Ofisleri'nin, Kredi ve Yurtlar Kurumu'nun, Gençlik Spor Genel Müdürlüğü Gençlik Hizmetleri Dairesi'ne bağlı Gençlik Merkezleri'nin, Kent Konseylerine bağlı Gençlik Meclisleri'nin ve Üniversitelerin MEDİKO ve Sağlık, Kültür ve Spor (SKS) birimlerinin işlevi ve yapısı hakkında düşünmeleri sağlanmış ve bu konuda bilgilendirilmişlerdir. Tüm bu eğitim süreci sonrasında proje katılımcıları izleyecekleri kurumların yönetmelikleri ve hizmetleri hakkında tartışma yürütebilecek kadar bilgi sahibi olmuştur. Gençler proje kapsamında; yurttaşlık-savunuculuk ilişkisini kavramış, gençlik alanında hizmet veren kurumların bilgisini edinmiş, gençlik hizmetleri hakkında bilgilendirilmeleri sağlanmış, ihtiyaç kavramı hakkında farkındalıkları artmış ve gençlik-savunuculuk ilişkisini kavramış ve aralarındaki ilişkiyi kurabilmişlerdir.

18 İstanbul, Ankara, İzmir, Samsun, Kocaeli, Malatya, Aksaray, Trabzon, Kars, Hatay, Muğla, Erzurum, Kilis, Konya, Adana ve Edirne

Hedefler		Gerçekleşen
HEDEF 2	Gençlerin hizmet aldıkları kurumlardaki hak ihlallerini, var olan hizmetleri tespit etmek ve hizmetlerin kalitesini saptamak amacıyla izleme metodu geliştirilerek gençlik alanında bir savunuculuk aracı oluşturmak	<p>Proje süresince Katılımcı Sivil İzleme Metodu geliştirilirken; hem niteliksel hem de niceliksel açıdan gençlerin hizmet aldıkları kurumların izlenmesine karar verilmiştir. Metot oluşturulmadan önce hizmet alınan kurumları daha derinlemesine ve çok boyutlu olarak analiz edebilmek için odak grup çalışmaları gerçekleştirilmiş ve projenin pilot dönemindeki raporun çıktılarından yararlanılmıştır. Bu çalışma ışığında elde edilen veriler, yerel izleme gruplarının önerileri ve geçmiş proje deneyimleri göz önüne alınarak kurumlara özel, toplam 5 adet izleme formu¹⁹ geliştirilmiştir.</p> <p>Fiziki Koşullar, Bilgiye Erişim, Denetlenebilirlik ve Katılım, Hizmet Kalitesi ve Toplumsal Cinsiyet olmak üzere beş konu başlığı altında hazırlanan formlar sayesinde tüm örgütlenmelerden gelen nicel verilerin standart bir şekilde analizi yapılabilmektedir. Bunun yanı sıra, izlem formlarında kullanılan açık uçlu sorular kurumların daha derinlemesine ve çok boyutlu olarak analiz edilebilmesine de imkan sağlamıştır.</p> <p>İzleme yönteminin özelliklerine içerik ve biçim olarak baktığımızda objektif veriler sağlayabilen bir yöntem olmasından öte, izleme yapmanın gençlerin öğrenme sürecinin bir parçası olması ve yaşadıkları kişisel deneyimlerin göz ardı edilemeyecek derece değerli olması kullanılan araştırma yöntemi ile bağdaşmaktadır.</p>
HEDEF 3	Devlet ile iletişime geçilebilecek ve lobi yapılabilecek kadar veri elde etmek	<p>Katılımcı Sivil İzleme Metodu kullanılarak toplam 16 proje ilinde, 250 genç gönüllüyle gerçekleştirilen çalışmada gençlere hizmet veren 5 kamu kurumu – Yurtlar, Gençlik Merkezleri, Gençlik Meclisleri, AB Ofisleri, SKS ve Medikolar- çeşitli zaman aralıklarında gençler tarafından 167 kez izlenmiştir. Projenin genel hedefi 225 izleme iken, 167 izleme ile bu hedefin % 74'ünün tutturulduğu görülmektedir.</p> <p>Yerel izleme gruplarının raporları incelendiğinde, örgütlenmelerde her izlem için proje ekibinden en az iki kişinin yer alması, her bir kurumun proje süresince farklı kişiler tarafından ortalama iki kez izlenmesi ve projenin 16 farklı ilde gerçekleştirilmesi izlemlerin güvenilirliği açısından önemli noktalaradır.</p>

19 Adrese Büyüteç Yurt İzlem Formu, Adrese Büyüteç SKS-Mediko İzlem Formu, Adrese Büyüteç Gençlik Merkezi İzlem Formu, Adrese Büyüteç Gençlik Meclisi İzlem Formu, Adrese Büyüteç AB Ofis İzlem Formu

Hedefler		Gerçekleşen
HEDEF 3	Devlet ile iletişime geçilebilecek ve lobi yapılabilecek kadar veri elde etmek	<p>Proje kapsamında 28 Şubat – 3 Mart 2011 Ankara'da gerçekleştirilen Lobi Maratonu'na, 16 proje ilinden toplam 31 proje gönüllüsü katılmıştır. Dört gün boyunca devam eden lobi maratonu kapsamında gençlere hizmet veren ve katılım mekanizması görevi gören bir dizi özel-tüzel kişiler ve özel-kamu kurumu ziyaret edilmiştir.</p> <p>Kamu kurumları ve karar alıcılar ile projenin uygulayıcıları gençler arasında kurulan kurumsal ilişki gençlerin kişisel gelişimlerine büyük katkı sağlamıştır. Yapılan odak grup çalışmalarında gençlerin artık kendilerini rahatça ifade edebildikleri, özgüvenlerinin bu proje ile yükseldiği, sorunların çözümüne yönelik inisiyatif alma konusunda geliştikleri ve daha aktif bir yurttaş oldukları gözlenmiştir.</p>
HEDEF 4	Gençlik politikalarının yapım sürecinde gençlerin katılımını arttırmak ve gençlik politikaları yapımında ihtiyaç-temelli bir anlayış kazandırmak	<p>Proje kapsamında; gençlik politikalarının yapım sürecine gençlerin katılımı artırılmış, devlet ile iletişime geçilebilecek ve lobi yapılabilecek kadar veri elde etmeleri sağlanmış, izleme metodu geliştirilerek gençlik alanında bir savunuculuk aracı oluşturulmuş ve gençlik politikaları yapımında ihtiyaç-temelli bir anlayış kavramı kazandırılmıştır.</p> <p>Süreç içerisinde; kamu kurumları ve karar alıcılarla bilgi ve deneyim temelli bir diyalog süreci oluşturulmuş, gençlik alanının değeri, önemi ve gençlerin ihtiyaçları hakkında lobi çalışmaları yürütülmüş, gençlerin karar alma süreçlerine katılımı sağlanmış, gençlik politikalarının var olan durumu ve olası geleceği hakkında diyalog ve tartışma ortamı oluşturulmuş, gençlik politikaları hakkında gelecek eylem planı sunulmuş ve her iki taraf arasında kurumsal ilişkiler kurulmuştur. Gençler bu proje kapsamında devletin karar organlarıyla savunuculuk faaliyeti yürütmek üzere bir etkinlik gerçekleştirmişlerdir.</p>

Proje Hedeflerini Etkileyen Unsurlar

Proje başlangıcında koyulan hedeflerin çoğunlukla belirgin, ölçülebilir, gerçekçi ve ulaşılabilir olması hedeflerin zamanında tamamlanabilmesini sağlamıştır. Uzun ve kısa vadeli belirlenen hedeflere belli bir zaman planı içerisinde ve birbirini takip eden adımlarla ulaşılmaya çalışılması bir sonraki odaklanan noktaya daha planlı varılmasına neden olmuştur.

Proje süresinin uzunluğu, projede tamamen gönüllü olarak görev alan bazı yerel izleme gruplarında süreç içerisinde değişimlere neden olmuştur. Bilgi aktarımı sırasında meydana gelen eksiklikler yüzünden bazı yerel izleme gruplarında süreç diğer gruplara göre daha yavaş işlemiştir. İzlenen kurumların sayısının fazla olması, gençlerin bu kurumları tanımaları ve kurumların verdikleri hizmetler

hakkında yeterli derecede bilgi sahibi olma süreçlerinin uzamasına neden olmuştur. Gençler hizmet aldıkları kurumlar hakkında - yurt, mediko, sks vb.- yönetmeliklere ve işleyişe daha hakim iken, hizmet almadıkları kurumların izlenmesinde sıkıntılar yaşamışlardır.

Proje çıktılarının, web sitesi, blog, mail grubu gibi iletişim araçları etkili bir şekilde kullanılarak, hem ulusalda hem de yerelde görünürlüğünü ve bilinirliğini daha da artırabilir. Bunun yanında, proje yöneticileri, hedef grupları, ilgili sivil toplum kuruluşları, yerel yönetimler ile kamu sektörü projenin sürdürülebilirliği için katılımcı kılınabilir.

Toplum Gönüllüsü örgütlenmeler içinde savunuculuk alanında sorumluluk alan gönüllülerin sayısının bir önceki yıla göre istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde arttığı görülmekle beraber, örgütlenmelerin yürüttükleri yerel projeler içinde savunuculuk temalı projelerin sayısının bir önceki yıla göre artmadığı görülmektedir. Bu konuda örgütlenme içerisinde hareketlenmeler olsa da yeni projelerin hayata geçirilmesi konusunda henüz istenilen hedefe ulaşılmamıştır. Yeni gerçekleşecek ve/veya halihazırda devam eden projeler ve eğitimler ilgili tüm süreçler katılımcı izleme bakışı açısıyla yeniden gözden geçirilmelidir. Öte yandan, projede görev alan yerel izleme gruplarının hayata geçirecekleri diğer projelerde de sivil izleme mekanizmalarını kullanmaları desteklenmelidir.

PROJENİN ETKİSİ

Planlanan faaliyetlerin gerçekleştirilmesi sonucunda elde edilen çıktılara baktığımız zaman özellikle projeye katılan gençlerde ve projenin sürdürüldüğü örgütlenmelerde projenin önemli etkileri görülmektedir. Projeye dahil olan gençler ve örgütlenmeler doğrudan yararlanıcısı oldukları hizmetler konusunda izleme yaparak, kendi sorunlarının kaynaklarını kendi gözlemleriyle tespit edebilmiş ve bununla ilgili savunuculuk faaliyetlerinde bulunmuşlardır. Katılımcı demokrasinin vücut bulduğu bu çalışma tekniği, gençler ve örgütlenmeler için oldukça öğretici bir süreç olmuştur.

Proje gönüllülerindeki değişimi izlemek için proje süresince kadın ve erkek katılımcılar ile odak grup çalışmaları gerçekleştirilmiştir. Adrese Büyüteç Projesine katılmak için gönüllü olarak başvuran ve proje süresince aktif olarak görev alan gençlerin, proje kapsamında, birer yurttaş olarak, demokrasinin gerekliliklerinden birini deneyimleyerek devletin kendilerine sunduğu hizmetleri izlemeleri ve sorgulamaları ve kendi sorunlarına savunuculuk yöntemini kullanarak çözüm aramaları ile diğer proje paydaşlarına oranla daha büyük kazanımlar elde ettikleri görülmektedir. Projeye katılan gençler arasından, takip eden sene içinde savunuculuk çalışmalarına devam etmek isteyenlerin oranı ise %91 civarındadır.

Adrese Büyüteç projesi gençlik politikaları gelişim sürecinde, gücünü ve etkinliğini, gençlerin katılımına duyulan ihtiyaçtan almaktadır. Gençlerin, kendilerine eğitim dışında hizmet veren

kamu kurumlarını – Yurtlar, Gençlik Merkezleri, Gençlik Meclisleri, AB Ofisleri, SKS ve Mediko – altı ay süresince katılımcı izleme metodu ile izleyerek, gençlik alanındaki uygulamaların bir haritasını çıkartmaları Türkiye’de bir ilktir. Yalnızca proje ortakları, proje katılımcıları ve proje çıktıları açısından değil, tüm diğer kuruluşlar açısından bakıldığında son derece özgün ve yenilikçi bir projedir. Katılımcıların yerellerindeki gençlik hizmetlerini izleme süreci sonunda hazırladıkları raporların, ülkedeki gençlik politikaları gelişim sürecine önemli bir katkı sunması beklenmektedir. Bu çalışmanın, devlet tarafından sunulan hizmetlerin doğrudan yararlanıcıları tarafından izlenmesi anlamında, sivil alana bir model oluşturduğu görülmektedir.

Gençler proje kapsamında; yurttaşlık-savunuculuk ilişkisini kavramış, gençlik alanında hizmet veren kurumların bilgisini edinmiş, “ihtiyaç” ve “sosyal hak” kavramları hakkında farkındalıkları artmış, gençlik-savunuculuk ilişkisini kavramış ve tüm bunlar arasındaki ilişkiyi kurabilmişlerdir. Kamu kurumları ve karar alıcılar ile projenin uygulayıcısı gençler arasında kurulan kurumsal ilişki gençlerin kişisel gelişimine büyük katkı sağlamıştır. Yapılan odak grup çalışmalarında gençlerin artık kendilerini rahatça ifade edebildikleri, özgüvenlerinin bu proje ile yükseldiği, sorunların çözümüne yönelik inisiyatif alma konusunda geliştikleri ve daha aktif bir yurttaş oldukları gözlenmiştir.

Proje kapsamında; gençlik politikalarının yapım sürecinde gençlerin katılımı arttırılmış, devlet ile iletişime geçilebilecek ve lobi

yapılabilecek kadar veri elde etmeleri sağlanmış, izleme metodu geliştirerek gençlik alanında bir savunuculuk aracı oluşturulmuş ve gençlik politikaları yapımında ihtiyaç temelli bir anlayış kavramı kazandırılmıştır.

Süreç içerisinde; kamu kurumları ve karar alıcılar ile bilgi ve deneyim temelli bir diyalog süreci oluşturulmuş, gençlerin karar alma süreçlerine katılımının sağlanması için karar alıcılarla tartışma ortamı oluşturulmuştur. Gençler bu proje kapsamında Türkiye Cumhuriyeti Devleti’nin karar organlarıyla savunuculuk faaliyeti yürütmek üzere bir etkinlik gerçekleştirmişlerdir.

Adrese Bütçe Projesi, özellikle Toplum Gönüllüleri içinde savunuculuk kavramını gündeme getirmesi ve etkilerini yaygınlaştırması açısından çok önemli bir rol üstlenmiştir. Özellikle ulusal etkinliklerde (konsey vs.) katılımcı sivil izleme mevzuu etkinliklere damgasını vuran konuların en başında yer almaya başlamıştır. Tüm bu göstergeler bize örgütlenmelerin yürüttüğü yerel projeler arasında katılımcı sivil izleme temalı projelerin sayısının yakın zamanda artmaya başlayacağını işaret etmektedir.

PROJENİN SÜRDÜRÜLEBİLİRLİĞİ

Adrese Bütçe Projesi “sürdürülebilirlik” kavramı çerçevesinde düşünülürken, projenin devamının finansal desteğe indirgenmemesi ve temel olarak proje süresince elde edilen somut çıktılar doğrultusunda düşünülmesi de gerekmektedir. Proje kapsamında, hedef gruplara yönelik hazırlanan

modüller somut çıktılar üretebilirken; yerel izleme gruplarının ulusal etkinliklerde kullanılması gibi öngörülmeven çıktılara da ulaşabilmiştir.

Özellikle proje kapsamında geliştirilen katılımcı sivil izleme metodunun farklı gruplara yaygınlaştırılarak devam ettirilmesi hedeflenmektedir. Final raporu ve eğitim modülleri, proje sonrasında farklı gençlik gruplarının da faydalanabilmesi için projenin web sitesi olan www.adresebuyutec.net adresinde kullanımına açılacaktır. Adrese Büyüteç projesinin temel amaçlarından biri de proje çıktılarını proje süresinin ötesine taşımaktır. Proje sonuçlarının yaratacağı çarpan etkilerle sürdürülebilirlik sağlamanın önünde bir engel olmadığı ve özellikle proje yürütücülerinin, başarısı kanıtlanan ve bir model oluşturan çalışmalarını uzun vadede sürdürülebilir kılmak için bugüne kadar gerekli kaynağı yaratmaya öncelik verdiği bilinmektedir.

Projenin tasarımı aşamasında sürdürülebilirlik kavramına salt finansal açıdan yaklaşmadığı, özellikle proje fikrinin ve amaçlarının sürdürülebilirliğine ilişkin mekanizmaların tasarlanmasına öncelik verildiği de görülmektedir. Projenin sürdürülebilirliğini sağlayacak en önemli noktalardan biri ise proje fikrini ve amaçlarını sürdüreceği kurumların kendinden ibaret görmemesi ve çarpan etkileri sürdürülebilirlik stratejisi ile uyumlu tasarlaması olmuştur.

Öte yandan uzmanlar tarafından hazırlanan proje rehberi ile konunun diğer Toplum Gönüllüsü gençler arasında yaygınlaştırılması mümkün

olacaktır. Benzer şekilde, farklı gençlik örgütleri de, rehber sayesinde savunuculuk, katılımcı sivil izleme vb. konuları gençlik örgütlerinin gündemine taşıyabileceklerdir. Rehberde yer alan proje deneyiminden ve çıktılarından faydalanabilecek ve dilerlerse benzer bir çalışmayı kendi içlerinde gerçekleştirebileceklerdir. Bu da göstermektedir ki, Adrese Büyüteç Projesi, Toplum Gönüllüsü örgütlenmeler dışında diğer gençlik örgütlerine model olabilecek bir potansiyele sahiptir.

SONUÇ

Türkiye’de gençlere sağlanan olanakların ve hizmetlerin çerçevesi çeşitli kanunlar ve yönetmelikler ile belirlenmiş durumda olsa da yasal çerçevenin nasıl uygulandığı ve mevcut hizmetlerin içeriği hakkında yeterli bilgi bulunmamaktadır. Adrese Büyüteç projesi ile Türkiye’de ilk kez bu konu üzerine bir çalışma yapılması, gençleri diğer kurumlar ve hizmetler konusunda düşünmeye, konuşmaya ve sonrası için yapılabilecek projeler geliştirmeye teşvik etmiştir.

Adrese Büyüteç Projesi, proje ortakları, proje katılımcıları ve çıktıları ile yalnızca kendi deneyimleri açısından değil tüm diğer kuruluşlar açısından bakıldığında son derece özgün ve yenilikçi bir projedir. TOG içerisinde, başta projeye katılan yerel örgütlenmeler olmak üzere, “gençlerin katılımı” ve “katılımcı sivil izleme” kavramlarının kesiştiği önemli bir süreç Adrese Büyüteç Projesi ile birlikte tetiklenmiştir. Proje, sadece Toplum Gönüllüleri içinde değil, temel önceliği katılımcı

sivil izleme olmayan tüm gençlik STK'larında, gençlerin katılımını artıracak araçların geliştirilmesine imkân tanıyacaktır. Benzer şekilde, farklı gençlik örgütleri ve sivil toplum kuruluşları da, katılımcı izleme, gençlik-savunuculuk, hizmetlerin kalitesini ölçmek, hak ihlallerini tespit etmek ve ana paydaşların aktif katılımını sağlamak gibi konuları kendi gündemine taşıyabileceklerdir. Adrese Büyüteç Projesi, Toplum Gönüllüsü örgütlenmeler dışında diğer gençlik örgütlerine model olabilecek bir potansiyele sahiptir. Diğer sivil toplum kuruluşlarının projeye olan ilgisi modelin sadece gençlik alanında değil diğer alanlarda da uygulanacağını göstermektedir.

Planlanan faaliyetlerin gerçekleştirilmesi sonucunda elde edilen çıktılara baktığımız zaman özellikle projeye katılan gençlerde ve projenin sürdürüldüğü örgütlenmelerde projenin etkisinin yoğun bir şekilde olduğu görülmektedir. Gençler proje kapsamında birer yurttaş olarak devletin kendilerine sunduğu hizmetleri izlemesi ve sorgulamasıyla demokrasinin gerekliliklerinden birini deneyimleyerek diğer proje paydaşlarına oranla daha büyük kazanımlar elde etmişlerdir.

Kamu kurumları ve karar alıcılar ile projenin uygulayıcısı gençler arasında kurulan kurumsal ilişki gençlerin kişisel gelişimlerine büyük katkı sağlamıştır. Yapılan odak grup çalışmalarında gençlerin artık kendilerini rahatça ifade edebildikleri, özgüvenlerinin bu proje ile yükseldiği, sorunların çözümüne yönelik inisiyatif alma konusunda geliştikleri

ve daha aktif bir yurttaş oldukları gözlenmiştir.

Lobi faaliyetleri sürecinin Toplum Gönüllüleri Vakfı'nın kurumsal kimliği açısından ve olası işbirlikleri konusunda olumlu etkileri olmuştur. Bunun yanı sıra, elde edilen veriler üzerinden çözüme yönelik gerçekleştirilen ziyaretler gençlik alanında yeni bir yaklaşımdır. Bu projeden öğrenilenler insan haklarına ve sosyal haklara saygılı, ihtiyaç ve bilgi temelli bir gençlik politikası gerçekleştirilmesine yönelik modeller oluşturulmasına yardımcı olacaktır.

Her ne kadar proje tasarımı sırasında iç tutarlılığa önem verilip, doğru durum ve ihtiyaç analizi yapılmış olsa da bazı hedefler konusunda sıkıntılar yaşanmıştır. Özellikle proje süresince bazı örgütlenmeler içindeki görev dağılımlarındaki değişim, bilgi aktarımı sırasında meydana gelen eksiklikler sürecin diğer proje gruplara göre daha yavaş işlemesine neden olmuştur. Proje süresince izlenen kurumların sayısının fazla olması gençlerin kurumları tanıma, kurumların verdiği hizmetler ve yönetmelikler hakkında yeterli bilgi edinme süreçlerinin uzamasına neden olmuştur. Gençler doğrudan hizmet aldıkları kurumlar hakkında - yurt, mediko, sks vb.- yönetmeliklere ve işleyişe daha hakimken, hizmet almadıkları kurumların izlenmesinde diğer kurumlara oranla çeşitli sıkıntılar yaşamışlardır.

EKLER**Ek I: Adrese Büyüteç Eğitim Programı Katılımcı Listesi (12-17 MART 2010)**

	AD- SOYAD	ÖRGÜTLENME
1	Taner Lüleci	KOCAELİ - Kocaeli Üniversitesi
2	Dilara Çetiner	KOCAELİ - Kocaeli Üniversitesi
3	Serap Derinoğlu	KOCAELİ - Kocaeli Üniversitesi
4	Ali Şahin	KONYA - Selçuk Üniversitesi
5	Zehra Takcı	KONYA - Selçuk Üniversitesi
6	Esra Karakılıç	KONYA - Selçuk Üniversitesi
7	Serkan Çeliker	SAMSUN - Ondokuz Mayıs Üniversitesi
8	Gülçin Keskin	SAMSUN - Ondokuz Mayıs Üniversitesi
9	Habibe Erol	SAMSUN - Ondokuz Mayıs Üniversitesi
10	Kamil Yücel	ANKARA - Çankaya Üniversitesi
11	Bulut Öncü	ANKARA - Ankara Üniversitesi
12	Hazal Kutkan	İSTANBUL - Galatasaray Üniversitesi
13	Hande Akdeniz	İSTANBUL - Galatasaray Üniversitesi
14	Gökhan Yay	İSTANBUL - Galatasaray Üniversitesi
15	M.Emre Yücedal	ERZURUM - Atatürk Üniversitesi
16	Çetin Bitmez	ERZURUM - Atatürk Üniversitesi
17	Ayşe Gül Danacı	ERZURUM - Atatürk Üniversitesi
18	Rıdvan Yılmaz	MALATYA - İnönü Üniversitesi
19	Sinem Güp	MALATYA - İnönü Üniversitesi
20	Ersin Sönmez	MALATYA - İnönü Üniversitesi
21	Kübra Kara	TRABZON - Karadeniz Teknik Üniversitesi
22	Serdar Tarık Güler	TRABZON - Karadeniz Teknik Üniversitesi
23	Melda Akşit	TRABZON - Karadeniz Teknik Üniversitesi
24	Aysu Taşçı	KARS - Kafkas Üniversitesi
25	Nevin Karahan	KARS - Kafkas Üniversitesi
26	Adem Dayı	KARS - Kafkas Üniversitesi
27	Atilla Yılmaz	KİLİS - Yedi Aralık Üniversitesi
28	Ali Akgül	KİLİS - Yedi Aralık Üniversitesi
29	Meryem Er	KİLİS - Yedi Aralık Üniversitesi
30	Kübra Mıtiş	MERSİN - Çağ Üniversitesi
31	Yahya Mendi	MERSİN - Çağ Üniversitesi
32	Esra Özdemir	HATAY - Mustafa Kemal Üniversitesi
33	Dilay Duman	HATAY - Mustafa Kemal Üniversitesi
34	Fedai Ekinci	AKSARAY - Aksaray Üniversitesi
35	Nurullah Özdemir	AKSARAY - Aksaray Üniversitesi
36	Zeliha Coşkun	AKSARAY - Aksaray Üniversitesi
37	Hasan Bilgin	MUĞLA - Muğla Üniversitesi
38	Mücahit Acar	MUĞLA - Muğla Üniversitesi
39	Aycan Şahin	İZMİR - Dokuz Eylül Üniversitesi
40	Hüseyin Şenol Parlak	İZMİR - Dokuz Eylül Üniversitesi
41	Rengin Ergül	İZMİR - Dokuz Eylül Üniversitesi

EK II: Adrese Büyüteç Eğitim Programı Oturumları (12-17 MART 2010)

OTURUMLAR	EĞİTMENLER	
Hoş geldiniz Teknik Bilgilendirme	Gökdağ Göktepe	TOG / Adrese Büyüteç Proje Koordinatörü
Tanışma	E. Sener Ünal	TOG / Eğitim Departmanı Yöneticisi
Beklentiler	Özlem Ezgin	TOG / Gençlik Araşt. Ve Sosyal İliş. Dep. Yöneticisi
Proje Tanıtımı	Gökdağ Göktepe	TOG / Adrese Büyüteç Proje Koordinatörü
Program Tanıtımı	Özlem Ezgin	TOG / Gençlik Araşt. ve Sosyal İliş. Dep. Yöneticisi
Yurttaşlık	Laden Yurttagüler	Bilgi Üniversitesi STK Eğitim ve Araştırma Birimi / Öğretim Görevlisi
Babil Kulesi	Laden Yurttagüler / E. Sener Ünal	Bilgi Üniversitesi Gençlik Çalışmaları Birimi / Öğretim Görevlisi / TOG / Eğitim Departmanı Yöneticisi
Savunuculuk Örnekleri	Laden Yurttagüler / Özlem Ezgin	Bilgi Üniversitesi STK Eğitim ve Araştırma Birimi / Öğretim Görevlisi TOG / Gençlik Araşt. Ve Sosyal İliş. Dep. Yöneticisi
Politikayı Etkileme	E. Sener Ünal	TOG / Eğitim Departmanı Yöneticisi
İzleme	Özlem Ezgin	TOG / Gençlik Araşt. Ve Sosyal İliş. Dep. Yöneticisi
Neler Oluyor Hayatta?	Laden Yurttagüler	Bilgi Üniversitesi STK Eğitim ve Araştırma Birimi / Öğretim Görevlisi
Gençlik Tarihi 101	Yörük Kurtaran	Bilgi Üniversitesi Gençlik Çalışmaları Birimi / Öğretim Görevlisi
Gençlik Aşuresi	E. Sener Ünal	TOG / Eğitim Departmanı Yöneticisi
Bana ne lazım?	Yörük Kurtaran	Bilgi Üniversitesi Gençlik Çalışmaları Birimi / Öğretim Görevlisi
Kurumlar I	Gökdağ Göktepe / Özlem Çolak	TOG / Adrese Büyüteç Proje Koordinatörü TOG / Gençlik Araştırmaları Proje Asistanı
Kurumlar II	Gökdağ Göktepe / Özlem Çolak	TOG / Adrese Büyüteç Proje Koordinatörü TOG / Gençlik Araştırmaları Proje Asistanı
Altın Portakal	Demir Çeneli Kadınlar Film Gösterimi	
Dürbün I	Yörük Kurtaran	Bilgi Üniversitesi Gençlik Çalışmaları Birimi / Öğretim Görevlisi
Dürbün II	Yörük Kurtaran	Bilgi Üniversitesi Gençlik Çalışmaları Birimi / Öğretim Görevlisi
Acısıyla Tatlısıyla Deneyimler	Gökdağ Göktepe / Rengin Ergül / Serkan Çeliker	TOG / Adrese Büyüteç Proje Koordinatörü Bir Önceki Dönem Proje Gönüllüleri
Peki ya sonrası?	Gökdağ Göktepe	TOG / Adrese Büyüteç Proje Koordinatörü
Örgü	Özlem Ezgin	TOG / Gençlik Araşt. Ve Sosyal İliş. Dep. Yöneticisi
Yüzük Kardeşliği	Yörük Kurtaran	Bilgi Üniversitesi Gençlik Çalışmaları Birimi / Öğretim Görevlisi
Değerlendirme	Özlem Ezgin	TOG / Gençlik Araşt. Ve Sosyal İliş. Dep. Yöneticisi

12-17 Mart 2010 Adrese Bütüç Projesi Eğitim Programı

	Cuma	Cumartesi	Pazar	Pazartesi	Salı	Çarşamba
1	GİRİŞ	Beklentiler, Proje ve Program Tanıtımı	Politikayı Etkileme	Gençlik Aşuresi	Dürbün	Yüzük Kardeşliği
		Ara	Ara	Ara	Ara	Ara
2		Yurttaşlık	İzleme	Bana Ne Lazım?	Acısıyla Tatlısıyla Deneyimler	Yüzük Kardeşliği
		Yemek	Yemek	Yemek	Yemek	Yemek
3		Babil Kulesi	Neler Oluyor Hayatta?	Kurumlar-1	Örgü	Değerlendirme
		Ara	Ara	Ara	Ara	
4		Savunuculuk Örnekleri	Gençlik Tarihi101	Kurumlar-2	Peki Ya Sonrası?	BAŞLIYORUJUZ!
		Değerlendirme	Değerlendirme	Değerlendirme	Değerlendirme	
		Yemek	Yemek	Yemek	Yemek	
5		Hoş geldiniz, Tanışma, Teknik Bilgilendirme	Briefing	Altın Portakal; "Demir Çeneli Kadınlar" Film Gösterimi		

Ek III: Adrese Bütüç Eğitim Değerlendirme Formu (12-17 MART 2010)

EĞİTİM DEĞERLENDİRME FORMU

EĞİTİM	Kesinlikle Katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Kesinlikle Katılmıyorum
Eğitim programına ayrılan zaman yeterliydi					
Eğitim programında yer alan konu başlıkları projenin amacına uygundu					
Eğitim programındaki konular uygun yöntem ve tekniklerle verildi					
Eğitim programındaki uygulamalar konuların anlaşılması açısından yeterliydi					
Eğitim programında kullanılan sunumlar eğitim içeriğine uygundu					
Proje uygulamasına yönelik örnekler yeterli sayıda idi					
Eğitim süresince araç, gereç ve dokümanlar verimli ve etkili kullanıldı					
Eğitim programı sırasında katılımımıza, bilgi ve tecrübelerimizi paylaşmamıza fırsat verildi					
Eğitim programında yer verilmesini düşündüğüm konuların hepsine değinildi					
Yukarıda eğitimle ilgili yazmış olduğunuz bazı cümlelere katılıyorum ÇÜNKÜ...					

OTURUMLAR	↑	→	↓
Hoş geldiniz / Teknik Bilgilendirme			
I. GÜN			
Tanışma			
Beklentiler			
Proje Tanıtımı			
Program Tanıtımı			
Yurttaşlık			
Babil Kulesi			
Savunuculuk Örnekleri			
II. GÜN			
Politikayı Etkileme			
Sakin İzleme			
Neler Oluyor Hayatta?			
Gençlik Tarihi 101			
III. GÜN			
Gençlik Aşuresi			
Bana ne Lazım?			
Kurumlar I			
Kurumlar II			
Altın Portakal			
IV. GÜN			
Dürbün I			
Dürbün II			
Acısıyla Tatlısıyla Deneyimler			
Peki ya Sonrası?			
Örgü			
V. GÜN			
Yüzük Kardeşliği			
Değerlendirme			

EĞİTMENLER	Kesinlikle Katılıyor	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Kesinlikle Katılmıyorum
Eğitmenler konu ile ilgili bilgi ve tecrübelerini eğitime yansıtabildiler					
Eğitim konularını açık ve anlaşılır bir şekilde aktardılar					
Tüm oturum boyunca, konuya ilginin sürekliliğini sağlayabildiler					
Eğitim süresince katılımı teşvik ettiler					
Katılımcılarla etkili iletişim kurabildiler					
Eğitim programını zaman çizelgesine uygun olarak yürüttüler					
Yukarıda eğitimlerle ilgili yazmış olduğunuz bazı cümlelere katılmıyorum ÇÜNKÜ...					

ORGANİZASYON	Kesinlikle Katılıyor	Katılıyor	Kararsız	Katılmıyorum	Kesinlikle Katılmıyorum
Eğitim programına katılmadan önce aldığım bilgiler yeterliydi					
Eğitim yerine ulaşımında hiçbir sıkıntı yaşamadım					
Konaklama hizmetlerinden memnun kaldım					
Yemeklerden memnun kaldım					
Eğitim salonu katılımcı sayısına uygun olarak seçilmişti					
Eğitim ortamında dikkatimi dağıtacak (ses, ışık, havalandırma vs.) unsurlar yoktu					
Organizasyon ekibinin katılımcılara karşı tutum ve davranışları çok olumluydu					
Organizasyon ekibinin sorunlara karşı hassasiyeti ve sorun çözme becerisi çok iyiydi					
Yukarıda organizasyonla ilgili yazmış olduğunuz bazı cümlelere katılmıyorum ÇÜNKÜ...					

**Bu dört günün ardından
MUTLAKA SÖYLEMEM GEREKENLER...**

Görüşlerinizi bizimle paylaştığınız için teşekkür ederiz...

Ek IV: Adrese Büyüteç İzleme Formları

ADRESE BÜYÜTEÇ

AB OFİS İZLEM FORMU

A. Fiziki Koşullar

A1. Ofis gençlerin kolayca ulaşabileceği bir yerde mi?

Evet Hayır

A2. Ofis  niversite/kampüsün neresinde?

A3. Ofis hangi günler açık? (Birden fazla ık işaretleyebilirsiniz)

Pazartesi Salı arşamba Perşembe Cuma Cumartesi Pazar

A4. Hangi saatler açık?

Giriş _____

ıkış _____

A5. Öğrencilerin bekleyebilecekleri bir yer var mı?

Evet Hayır

A6. Var ise sandalye mevcut mu?

Evet Hayır

A7. AB ofis binası engelli dostu mu?

Evet Hayır

ADRESE BÜYÜTEÇ

AB OFİS İZLEM FORMU

B. Bilgiye Erişim

B1. Erasmus ve Gençlik Programı hakkında bilgilendirme toplantıları yapılıyor mu?

Evet	☐
Hayır	☐

B2. Erasmus ve Gençlik Programı hakkında broşür/kitapçık vs. veriliyor mu?

Evet	☐
Hayır	☐

B3. Bilgi materyallerindeki bilgiler güncel mi?

Evet	☐
Hayır	☐

B4. Barınma, ulaşım gibi erasmus programı dışında bilgilendirmeler yapılıyor mu?

Evet	☐
Hayır	☐

B5. İlgili internet sitelerinin adresleri veriliyor mu?

Evet	☐
Hayır	☐

B6. Bilgilendirme için ne kadar zaman ayrılıyor?

B7. Üniversite öğrencisi olmayan kişilere de bilgi veriliyor mu?

Evet	☐
Hayır	☐

B8. Bölüm ve fakültelerde ilgili/görevli kimseler var mı? (Danışman veya fakülte ofisi gibi)

Evet	☐
Hayır	☐

B9. Kapıda "AB ofisi" tabelası var mı?

Evet	☐
Hayır	☐

B10. Ortam nasıl?

ADRESE BÜYÜTEÇ**AB OFİS İZLEM FORMU**

B11. Duvarlarda bilgilendirici posterler var mı?

Evet	☐
Hayır	☐

B12. AB projeleri danışmanı, uzmanı nasıl ulaşılabileceği ofis yeri saatleri hakkında gitmeden önce bilgi alınabiliyor mu?

Evet	☐
Hayır	☐

B13. Nereden?

B14. Ayrı kampuslarda fakültelerde ab danışmanlık birimi bulunuyor mu?

Evet	☐
Hayır	☐

C. Denetlenebilirlik ve Katılım

C1. Erasmus'a gidecek öğrencilerin seçim kriterleri nelerdir?

C2. Bu kriterler yazılı bir şekilde mevcut mu?

Evet	☐
Hayır	☐

C3. Öğrenciler bu bilgiye internet üzerinden ulaşabiliyorlar mı?

Evet	☐
Hayır	☐

C4. Kimlik bırakmaya gerek var mı?

Evet	☐
Hayır	☐

C5. AB ofisinde gönüllülük yapmak mümkün mü?

Evet	☐
Hayır	☐

C6. Erasmus'a gidecekler belirlenirken, kim karar veriyor?

C7. Öğrenciler bu karar alma sürecinde yer alabiliyor mu?

Evet	☐
Hayır	☐

ADRESE BÜYÜTEÇ

AB OFİS İZLEM FORMU

D. Hizmet Kalitesi

D1. Bilgiyi verenin yaklaşımı nasıl? Genç dostu mu?

D2. Kaç kişi çalışıyor?

E. Toplumsal Cinsiyet

E1. Çalışanların cinsiyet dağılımı nasıl?

Kadın _____

Erkek _____

Toplam _____

E3.Erasmus'a giden öğrencilerin cinsiyet dağılımı nasıl?

Kadın _____

Erkek _____

Toplam _____

ADRESE BÜYÜTEÇ**GENÇLİK MECLİSİ İZLEM FORMU****A. Fiziki Koşullar**

A1. Gençlik meclisine ulaşım zor mu? (Mesela hava karardığında güvenli ulaşılabilen bir yer mi? veya şehir merkezinden tek vasıtayla ulaşılabilir mi?)

Evet
Hayır

A2. Gençlik meclisi hangi günler açık? (Birden fazla şık işaretleyebilirsiniz)

Pazartesi
Salı
Çarşamba
Perşembe
Cuma
Cumartesi
Pazar

A3. Gençlik meclisi hangi saatler açık?

Giriş _____
Çıkış _____

A4. Toplantı mekânları olarak nereler kullanılıyor?

A5. Meclis binası engelli dostu mu?

Evet
Hayır

B. Bilgiye Erişim

B1. Yereldeki gazete, dergi ve TV kanallarının meclisten haberi var mı?

Evet
Hayır

B2. Düzenli olarak basına bilgilendirme yapılıyor mu?

Evet
Hayır

ADRESE BÜYÜTEÇ

GENÇLİK MECLİSİ İZLEM FORMU

B3. Öğrenci birlikleriyle (ilk ve orta öğretim)/stk'larla/diğer gençlerle iletişime geçiliyor mu?

Evet

Hayır

B4. İnternet sitesi var mı?

Evet

Hayır

C. Denetlenebilirlik ve Katılım

C1. Nasıl bir örgütlenme yapısı var? (Başkan, çalışma grupları, vs)

C2. Gençlik meclisine üye olma şartları nelerdir? (Her isteyen meclise üye olabiliyor mu? Kriterler var mı?)

C3. Yönetim Kurulu var mı?

Evet

Hayır

C4. Nasıl seçiliyor?

C5. Yürütme Kurulu var mı?

Evet

Hayır

C6. Yürütme kuruluna benzer başka yapılar var mı?

Evet

Hayır

C7. Kent Konseyi ile gençlik meclisinin ilişkisi nedir?

C8. Gençlik Meclisinin üye sayısı nedir?

C9. Toplantılar dışında gençlik meclisi başka tür aktiviteler yapıyor mu? (Gönüllü projeler gibi)

Evet

Hayır

ADRESE BÜYÜTEÇ

GENÇLİK MECLİSİ İZLEM FORMU

C10. Gönüllü yapılanması nasıl?

C11. Ulusal Gençlik Parlamentosu ile gençlik meclisinin ilişkisi nasıl?

C12. Meclise ait bir ofis ve çalışanlar var mı?

Evet
Hayır

C13. Kaç kişi çalışıyor?

C14. Çalışanların ücretlerini kim karşılıyor?

C15. Sigortaları var mı?

Evet
Hayır

C16. Çalışanlar nasıl seçiliyor?

C17. Belediye ne kadar katkı sağlıyor?

C18. Belediyeler sadece maddi katkı mı sağlıyor?

Evet
Hayır

C19. Gençlik meclislerinin yapısı iktidara göre farklılık gösteriyor mu?

Evet
Hayır

C20. Gençlik meclislerinde karara katılabiliniyor mu?

Evet
Hayır

ADRESE BÜYÜTEÇ

GENÇLİK MECLİSİ İZLEM FORMU

C21. Gençlik meclislerinde alınan kararlar uygulanabiliyor mu?

Evet	☐
Hayır	☐

C22. Proje geliştirme süreçleri nasıl geliştiriliyor? Kimler dâhil ediliyor?

C23. Gönüllülerin kişisel gelişimlerine yönelik neler yapılıyor?

C24. Belediyenin sizi desteklediğinden bahsettiniz peki sizin üzerinizde bu nedenle siyasi bir baskı var mı?

C25. Peki yabancı uyruklular ve Müslüman olmayanlar ve farklı dinlere mensup kişilerde katılabilir mi?

D. Hizmet Kalitesi

D1. Meclis genel kurulu toplanıyor mu?

Evet	☐
Hayır	☐

D2. Eğer toplanıyorsa ne kadar sıklıkla toplanıyor?

Haftada bir	☐
Ayda bir	☐
Üç ayda bir	☐
Altı ayda bir	☐
Diğer	☐

D3. Hedef kitle nedir?

D4. Çalışmalar hangi çerçevede yapılıyor?

D5. Peki 400 üyede aktif olursa yine de sayıyı sınırlandırır mısınız?

Evet	☐
Hayır	☐

ADRESE BÜYÜTEÇ

GENÇLİK MECLİSİ İZLEM FORMU

E. Toplumsal Cinsiyet

E1. Gençlik meclisine  ye olanların cinsiyet dağılımı nasıl?

Kadın _____

Erkek _____

Toplam _____

E2. Yönetim kurulu başkanı kadın mı?

Evet

Hayır

E3. Yönetim kurulundaki kişilerin cinsiyet dağılımı nasıl?

Kadın _____

Erkek _____

Toplam _____

E4. Yürütme kurulunun başkanı kadın mı?

Evet

Hayır

E5. Yürütme kurulundaki kişilerin cinsiyet dağılımı nasıl?

Kadın _____

Erkek _____

Toplam _____

ADRESE BÜYÜTEÇ

GENÇLİK MERKEZİ İZLEM FORMU

A. Fiziki Koşullar

A1. Merkez hangi saatler arasında çalışıyor?

Giriş _____

Çıkış _____

A2. Merkez haftasonları açık mı?

Evet

Hayır

A3. Merkez nerede?

A4. Kendi binası var mı?

Evet

Hayır

A5. Ulaşım nasıl?

A6. Hava karardığında güvenli ulaşılabilen bir yer mi?

Evet

Hayır

A7. Şehir merkezinden tek vasıtayla ulaşılıyor mu?

Evet

Hayır

A8. Bahçesi var mı?

Evet

Hayır

A9. Merkezin içinde beklenecek bir yer var mı?

Evet

Hayır

A10. Bekleme yerinde oturmak için sandalyeler mevcut mu?

Evet

Hayır

ADRESE BÜYÜTEÇ**GENÇLİK MERKEZİ İZLEM FORMU**

A11. Gönüllülerin vakit geçirebilmeleri için ayrılmış bir yer var mı?

Evet
Hayır

A12. Merkez binası engelli dostu mu?

Evet
Hayır

A13. Gönüllülerin etkinlik yapabilecekleri atölye salonları var mı?

A14. Salon varsa geniş mi?

Evet
Hayır

A15. Tuvalet var mı?

Evet
Hayır

A15. Tuvalet var ise temiz mi?

Evet
Hayır **B. Bilgiye Erişim**

B1. Kapıda "Gençlik Merkezi" tabelası var mı?

Evet
Hayır

B2. Daha fazla bilgi için broşür, kitapçık benzeri belge veriliyor mu?

Evet
Hayır

B3. (Bu tür bilgilendirme materyalleri veriliyorsa) talep edince mi yoksa talep etmeden de veriliyor mu?

Evet
Hayır

B4. Merkezin içi nasıl?

ADRESE BÜYÜTEÇ

GENÇLİK MERKEZİ İZLEM FORMU

B5. Duvarlarda projelerle ilgili, gençleri bilgilendirmek için posterler var mı?

Evet
Hayır

B6. Güncellenen bir bilgilendirme panosu mevcut mu?

Evet
Hayır

B7. Yereldeki gazete, dergi ve TV kanallarının merkezden haberi var mı?

Evet
Hayır

B8. Düzenli olarak basına bilgilendirme yapıyor mu?

Evet
Hayır

C. Denetlenebilirlik ve Katılım

C1. Merkeze nasıl üye olunuyor ?

C2. Üyelik kriterleri var mı?

Evet
Hayır

C3. Üyelerin yükümlülükleri mevcut mu?

Evet
Hayır

C4. Yaş aralığı nedir?

C5. Her gelen genci kabul ediyorlar mı?

Evet
Hayır

C6. Yapılacak etkinliklere nasıl karar veriliyor?

ADRESE BÜYÜTEÇ**GENÇLİK MERKEZİ İZLEM FORMU**

C7. Katılım mekanizmaları nasıl işliyor?

C8. Gençlik merkezi üyelerinin katıldığı düzenli toplantılar yapıyor mu?

Evet

Hayır

C9. Gençlik merkezi kendini nasıl finanse ediyor?

C10. Gençlik Merkezi'nin bir danışma kurulu var mı?

Evet

Hayır

C11. Gençlik merkezinin gençlere sunduğu etkinlikler nelerdir?

C12. Gençlik merkezi gençlerin katılımı için neler yapıyor?

C13. Lider ve yöneticilerin seçim şekli nasıldır?

C14. Liderlerin kaı spor kökenli?

C15. Madde bağımsız, eski hükümlü gençler v.b. Gençlik merkezlerinde gönüllülük yapabiliyor mu?

Evet

Hayır

D. Hizmet Kalitesi

D1. Merkezde kaç kişi alışıyor?

D2. Lider ve öğreticilerin sigortası var mı?

Evet

Hayır

ADRESE BÜYÜTEÇ

GENÇLİK MERKEZİ İZLEM FORMU

D3. Çalışanların yaş ortalaması nedir?

D4. Çalışanların davranışları, üye olmak isteyenlerin yaşlarına, dış görünüşlerine vs. göre değişiyor mu?

Evet
Hayır

D5. Lider kişilerin yaş ortalaması nedir?

D6. Yapılan kurslar, aktiviteler gençlerin ihtiyacına cevap veriyor mu?

Evet
Hayır

E. Toplumsal Cinsiyet

E1. Merkezde çalışanların cinsiyet dağılımı nasıl?

Kadın _____
Erkek _____
Toplam _____

E3. Liderlerin cinsiyet dağılımı nasıl?

Kadın _____
Erkek _____
Toplam _____

E3. Liderlerin cinsiyet dağılımı nasıl?

Kadın _____
Erkek _____
Toplam _____

ADRESE BÜYÜTEÇ**SKS - MEDİKO İZLEM SORULARI****A. Fiziki Koşullar**

A1. Kulüplerin ayrı odaları var mı?

Evet	☐
Hayır	☐

A2. Bir kulübün odası olması için yerine getirmesi gereken bir kriter var mı?

Evet	☐
Hayır	☐

A3. Cevap EVET ise bu kriterler nelerdir?

A4. Bir oda kaç kulüp tarafından kullanılıyor? (Birden fazla şık işaretleyebilirsiniz)

1	☐
2	☐
3	☐
4	☐
5	☐
6	☐
7 ve daha fazla	☐

A5. Kulüp odaları hangi saatler arasında kullanılabilir?

Evet	☐
Hayır	☐

A6. Kulüp odalarında internet bağlantısı mevcut mu?

Evet	☐
Hayır	☐

A7. Etkinlikler için üniversitenin imkanlarından yararlanılabilir mi?
(spor salonunu kullanmak, toplantı salonunu kullanmak gibi)

Evet	☐
Hayır	☐

A8. SKS / Mediko'nun çalışma saatleri nelerdir?

Başlangıç _____
Bitiş _____

ADRESE BÜYÜTEÇ

SKS - MEDİKO İZLEM SORULARI

A9. SKS / Medikoda kaç kişi çalışıyor?

Kadın _____

Erkek _____

Toplam _____

A10. Kapıda SKS / Mediko tabelası var mı?

Evet

Hayır

A11. Beklenecek yer var mı?

Evet

Hayır

A12. Engelliler için özel bir uygulama var mı?

Evet

Hayır

A13. Medikoya bağlı öğrencilerin yararlanabileceği bir sosyal tesis var mı?

Evet

Hayır

A14. Üniversiteyi tanıtıcı ve aydınlatıcı bilgiler veren etkinlikler düzenleniyor mu?

Evet

Hayır

A15. Öğrencilerin barınma ihtiyacına yönelik ne gibi olanakları var?
Öğrenci yurtlarıyla ilgili bilgiyi öğrenciye sağlıyor mu?

Evet

Hayır

A16. Kampuslar arası veya kampus uzaktaysa merkezi yerlere ulaşım sağlanıyor mu?

Evet

Hayır

A17. Her öğrenci bu hizmetten yararlanabiliyor mu?

Evet

Hayır

A18. Bu hizmet ücretli mi?

Evet

Hayır

ADRESE BÜYÜTEÇ**SKS - MEDİKO İZLEM SORULARI**

A19. Spor tesisleri mevcut mu?

Evet
Hayır

A20. Spor tesisleri günün hangi saatlerinde kullanılabilir?

Evet
Hayır

A21. Spor tesislerinde yürütülen faaliyetler nelerdir?

A22. Farklı kampuslarda ayrı spor tesisleri var mı?

Evet
Hayır

A23. Her öğrenci kullanabilir mi?

Evet
Hayır **B. Bilgiye Erişim**

B1. Kulüp / topluluk / grup kurma süreçleri yazılı biçimde bir yerde – mesela internet sitesinde – mevcut mu?

Evet
Hayır

B2. Kulüp / topluluk / grup kurmak için nereye başvuruluyor?

B3. Kulüpler yönetmeliği var mı?

Evet
Hayır

B4. Bu yönetmelik internette mevcut mu? Yada yazılı olarak ulaşılabilir mi?

Evet
Hayır

ADRESE BÜYÜTEÇ

SKS - MEDİKO İZLEM SORULARI

B5. Klüp kapatma kriterlerine internetten ulaşılabilir mi?

Evet	☐
Hayır	☐

B6. Medikoda daha fazla bilgi için dökümantasyon veriliyor mu? (broşür, kitapçık vs.)

Evet	☐
Hayır	☐

B7. Duvarlarda bilgilendirme posterleri var mı?

Evet	☐
Hayır	☐

B8. Medikunun web sayfası var mı?

Evet	☐
Hayır	☐

B9. Tabelalar yeterli mi?

Evet	☐
Hayır	☐

B10. Afiş vb. bilgilendirme materyalleri kullanılıyor mu?

Evet	☐
Hayır	☐

B11. Kurs, sergi, konferans, tiyatro vb. aktivitelere ilişkin bilgiler yazılı biçimde bir yerde – mesela internet sitesinde – mevcut mu?

Evet	☐
Hayır	☐

B12. Üniversiteyi tanıtıcı ve aydınlatıcı bilgiler veren etkinliklere ilişkin bilgiler yazılı biçimde bir yerde – mesela internet sitesinde – mevcut mu?

Evet	☐
Hayır	☐

C. Denetlenebilirlik ve Katılım

C1. Üniversitede toplam kaç kulüp var?

C2. Bu kulüplerin faaliyet alanları nelerdir?

ADRESE BÜYÜTEÇ

SKS - MEDİKO İZLEM SORULARI

C3. Kulüplere  ye toplam  ğrenci sayısına ulaşılabiliyor mu?

Evet	☐
Hayır	☐

C4. Kulüpler en az kaç kişi ile kurulabiliyor?

C5. Topluluk kurmak için not ortalaması aranıyor mu?

Evet	☐
Hayır	☐

C6. Danışman hoca olması gerekiyor mu?

Evet	☐
Hayır	☐

C7. Danışman hocayı kim belirliyor?

C8. İstenilen konuda kulüp kurulabiliyor mu?

Evet	☐
Hayır	☐

C9. Kulüp tüzüğü nasıl hazırlanıyor?

C10. Üniversitenin kulüp tüzüğüne müdahalesi mevcut mu?

Evet	☐
Hayır	☐

C11. Diğerk topluluklarla beraber etkinlik yapılabiliyor mu?

Evet	☐
Hayır	☐

C12. Öğrenci Kulüpleri Birliği ne yapıyor?

ADRESE BÜYÜTEÇ

SKS - MEDİKO İZLEM SORULARI

C13. Öğrenci Kulüpleri Birliğinin yönetimle ilişkisi nasıl?

C14. Birlik başkanı, yönetim kurulu, denetleme kurulu nasıl seçiliyor?

--

C15. Kulüpler nereye bağlı?

--

C16. Kulüpler herhangi bir yere rapor veriyorlar mı?

Evet	☐
Hayır	☐

C17. Evet ise nereye raporlama yapıyorlar?

--

C18. Kulüplere finansman sağlama sistemi nedir?

--

C19. Kulüplere saptanacak finansmanın kriterleri belli mi?

Evet	☐
Hayır	☐

C20. Finansman kararını kim alıyor?

--

C21. Kulüplerin etkinlikleri için izin sistemi nedir ve kriter nelerdir?

--

ADRESE BÜYÜTEÇ

SKS - MEDİKO İZLEM SORULARI

C22. Üniversitede öğrenci olup hiçbir kulübe üye olmayan öğrenciler etkinlik düzenleyebiliyor mu?

Evet	☐
Hayır	☐

C23. Kulüp kapanma kriterleri nelerdir?

C24. Kapatma kararını kim alır?

C25. Aynı amaca yönelik birden fazla kulüp kurulabiliyor mu?

Evet	☐
Hayır	☐

C26. Bir öğrenci konseyi var mı?

Evet	☐
Hayır	☐

C27. Temsilci seçimleri nasıl yapılıyor?

C28. Kapanan kulübün tekrar açılma imkanı var mı?

Evet	☐
Hayır	☐

C29. Üniversite öğrencilerinin SKS / Mediko gibi yerlerde gönüllülük yapma imkanları var mı?

Evet	☐
Hayır	☐

C30. Üniversite öğrencilerinin SKS / Mediko gibi yerlerde maaşlı asistan öğrencilik yapma imkanları var mı?

Evet	☐
Hayır	☐

C31. Öğrencilerin boş zamanlarını değerlendirmelerine ve yetenek ve ilgi alanlarına yönelik ne gibi faaliyetler yapılıyor?

(Kurs, sergi, konferans, tiyatro, ...)

ADRESE BÜYÜTEÇ

SKS - MEDİKO İZLEM SORULARI

C32. Bu faaliyetler ücretli mi?

Evet	☐
Hayır	☐

C33. Spor tesislerinin kullanımı öğrencilere ücretli mi?

Evet	☐
Hayır	☐

C34. Spor tesislerinin kullanımı için ne gibi şartlar aranıyor?

D. Hizmet Kalitesi

D1. Kulüp kurmak isteyen gençlerle ve kulüplerde aktif olan gençlerle kim çalışıyor?

D2. Bu kişinin birikimi nedir?

D3. Gençlere karşı yaklaşımı nasıl?

D4. SKS yapmakla yükümlü olduğu hizmetleri veriyor mu? (afiş, fotokopi, tişört)

Evet	☐
Hayır	☐

D5. Bürokrasi yüzünden işler yavaş yürüyor mu?

Evet	☐
Hayır	☐

D6. SKS / medikoda bilgilendirme için ne kadar zaman ayırılıyor?

ADRESE BÜYÜTEÇ**SKS - MEDİKO İZLEM SORULARI**

D7. Bilgilendirme yapan kişinin yaklaşımı nasıl? Genç dostu mu?

Evet
Hayır

D8. Üniversitede sosyal etki araştırması yapılıyor mu? (Psikolojik sorunlara yönelik)

Evet
Hayır

D9. Öğrencilere sahip olacakları mesleğe ilişkin iş imkanlarından haberdar etmek için faaliyetler yapılıyor mu?

Evet
Hayır

D10. Kariyer Planlama Merkezi var mı?

Evet
Hayır **E. Toplumsal Cinsiyet**

E1. Kulüplere üye toplam öğrencilerin kaç kadın kaç erkek?

Kadın _____
Erkek _____
Toplam _____

E2. Sağlık Merkezinde çalışan personel sayısı nedir?

Kadın _____
Erkek _____
Toplam _____**F. Sağlık Hakkı**

F1. Üniversitede gençlere yönelik bir sağlık merkezi var mı?

Evet
Hayır

F2. Sağlık Merkezinde hangi poliklinikler var?

ADRESE BÜYÜTEÇ

SKS - MEDİKO İZLEM SORULARI

F3. Öğrencinin tedavi olabilmesi şartlar aranıyor mu?

Evet	☐
Hayır	☐

F4. Evet ise bu güvenceler neler? (SSK, Bağ kur güvenceleri veya sağlık karnesi gibi)

F5. Öğrencilere ilaç, gözlük gibi ihtiyaçlarını sağlamak üzere ne gibi hizmetler sunuluyor?

F6. Öğrencilere yönelik rutin sağlık kontrolleri yapılıyor mu?

Evet	☐
Hayır	☐

F7. Yapılıyorsa ne sıklıkta?

G. Eğitim Hakkı

G1. Burs olanakları var mı?

Evet	☐
Hayır	☐

G2. Kaç kişiye burs sağlanıyor?

Evet	☐
Hayır	☐

G3. Burs olanakları konusunda bilgilendirme ve yönlendirme konusunda ne gibi çalışmalar var?

ADRESE BÜYÜTEÇ**YURT İZLEM FORMU****A. Fiziki Koşullar**

A1. Yurt giriş-çıkış saatleri nedir?

Giriş _____

Çıkış _____

A2. Yurtta ki tüm odalar aynı mı?

Evet Hayır

A3. Kaç kişilik odalar mevcut?

1 2 3 4 5 6 7 ve daha fazlası

A4. Yurt okula yakın mı?

Evet Hayır

A5. Yurt şehir merkezine yakın mı?

Evet Hayır

A6. Çalışma salonları nasıl?

A7. Sandalye, masa, dolap sayısı nasıl yeterli mi?

Evet Hayır

A8. Televizyon, radyo, gazete, dergi bulunan yerler var mı?

Evet Hayır

A9. Yurtta ısınma problemi var mı?

Evet Hayır

ADRESE BÜYÜTEÇ

YURT İZLEM FORMU

A10. Yurtta sıcak su problemi var mı?

Evet
Hayır

A11. Yemekhaneler, kantinler saat kaçta kadar açık?

A12. Yurt binası engelli dostu mu?

Evet
Hayır

B. Bilgiye Erişim

B1. Yurtla ilgili bilgi edinmek için bir oryantasyon programı söz konusu mu?

Evet
Hayır

B2. Yurtta ücretsiz olarak internet erişimi mevcut mu?

Evet
Hayır

B3. Yurttaki bilgi / duyuru panoları var mı?

Evet
Hayır

B4. Yurttaki bilgi / duyuru panolarından üniversitedeki ve / veya şehirdeki sosyal aktiviteler (toplantı, konser, tiyatro, gösteri vs.) öğrenebiliyor mu?

Evet
Hayır

B5. Yurda yerleşmek için bekleyen öğrenciler kaçınıcı yedek olduklarını biliyorlar mı?

Evet
Hayır

C. Denetlenebilirlik ve Katılım

C1. Yurda giriş çıkış saatleri neye göre belirleniyor?

C2. Yurttan çıkışta izin alma süreci nasıl?

ADRESE BÜYÜTEÇ

YURT İZLEM FORMU

C3. Yurt içinde uygulanan sosyal, kültürel, sportif faaliyetler var mı?

Evet
Hayır

C4. Varsa neler?

C5. Nasıl gerçekleşiyor?

C6. Talep nasıl?

C7. Yurtta mesai saatleri nasıl?

Başlangıç _____
Bitiş _____

C8. Yurtta mesai saatlerine uyuluyor mu?

Evet
Hayır

C9. Yurtta güvenlik sistemi nasıl?

C10. Öğrenci giriş çıkışı nasıl gerçekleşiyor?

C11. Yurtta  ğrenci temsilcisi var mı?

Evet
Hayır

C12. Öğrenci temsilcisi varsa nasıl seçiliyor?

ADRESE BÜYÜTEÇ

YURT İZLEM FORMU

C13. Yurtta bir etkinlik yapmak için nasıl bir yol izleniyor?

C14. Gençlerin bu konuda söz sahibi mi?

Evet

Hayır

C15. Yurt içerisinde uygulanan kılık kıyafet yönetmeliği var mı?

Evet

Hayır

C16. Disiplin yönetmeliği var mı?

Evet

Hayır

C17. Disiplin yönetmeliği konusunda herkes bilgilendiriliyor mu?

Evet

Hayır

C18. Yurtta çalışan personel genç dostu mu?

Evet

Hayır

C19. Yurtta mahremiyete saygı gösteriliyor mu? (odalar aranması, eşyaların kontrol edilmesi vs.)

Evet

Hayır

C20. Yurtta öğrenciler arasında gruplaşmalar var mı?

Evet

Hayır

D. Hizmet Kalitesi

D1. Yurtta kalan öğrenci sayısı kaç?

Kadın ____

Erkek ____

Toplam ____

ADRESE BÜYÜTEÇ

YURT İZLEM FORMU

D2. Yurtta çalışan personel sayısı kaç?

Kadın ____

Erkek ____

Toplam ____

D3. Yurt personeli hizmet içi eğitim alıyor mu?

Evet Hayır

D4. Yurtta rehberlik ve danışmanlık hizmetleri var mı?

Evet Hayır

D5. Bu hizmetler varsa nasıl işliyor?

D6. Yurttaki ortak kullanım alanları temiz mi?

Evet Hayır

D7. Öğrencilerin kaldığı odalar düzenli olarak yurt görevlileri tarafından temizleniyor mu?

Evet Hayır

D8. Yurtta yemek çıkıyor mu?

Evet Hayır

D9. Yurtta çıkan yemekler kalite ve çeşit açısından diğer işletmelerle karşılaştırılınca yeterli mi?

Evet Hayır

D10. Yurtta çıkan bir öğün yemeğin fiyatı kaç lira?

_____ TL

D11. Yurda dışarıdan yiyecek sokulması yasak mı?

Evet Hayır

ADRESE BÜYÜTEÇ

YURT İZLEM FORMU

D12. Yurdun yakınlarında gençlerin vakit geçireceği alanlar mevcut mu?

Evet

Hayır

D13. Gençlerin yurttaki vakit geçirebileceği alanlar mevcut mu? (kafeterya, internet kafe, kütüphane vs.)

Evet

Hayır

D14. Yurttaki aşağıdakiler mevcut mu? (Birden fazla şık işaretleyebilirsiniz)

Lokanta

Kantin

Kafeterya

Çamaşırhane

Ayakkabı Tamircisi

Kuru Temizleme

Kırtasiye

Fotokopi

Kuaför / Berber

D15. Yurt yönetiminin öğrencilerin farklı ihtiyaç, istek, beklentilerine yaklaşımları nasıl?

Olumlu

Olumsuz

D16. Yurdun fiziki yapısı, sosyal donatı alanları yeterli mi?

Evet

Hayır

D17. Yurda giriş için yapılan mali sözleşme çıkış durumunda ne gibi yaptırımlar getiriyor?

D18. Odalarda priz var mı?

Evet

Hayır

ADRESE BÜYÜTEÇ**YURT İZLEM FORMU****E. Toplumsal Cinsiyet**

E1. Yurda giriş çıkış saatleri kadın ve erkek öğrenciler için aynı mı?

Evet	☐
Hayır	☐

E2. Yurtta uygulanan kurallar kadın ve erkek öğrencilere göre farklılık gösteriyor mu?

Evet	☐
Hayır	☐

E3. Kadın yurtlarında katlara erkek personel çıkıyor mu?

Evet	☐
Hayır	☐

E4. Erkek personel katlara çıkıyorsa bu konuda anons yapılıyor mu?

Evet	☐
Hayır	☐

F. Sağlık Hakkı

F1. Sağlıkla ilgili acil bir durumda başvurabilecek bir sağlık görevlisi yurtta her zaman mevcut mu?

Evet	☐
Hayır	☐

F2. Sağlıkla ilgili acil bir durumda kullanılacak sağlık ekipmanı yurtta her zaman mevcut mu?

Evet	☐
Hayır	☐

F3. Bulaşıcı hastalık durumunda özel bir uygulama var mı?

Evet	☐
Hayır	☐

G. Barınma Hakkı

G1. Yurtta engelliler için barınma söz konusu mu?

Evet	☐
Hayır	☐

G2. Gayrimüslim / değişim programı ile gelen gençler yurtta barınabiliyor mu?

Evet	☐
Hayır	☐

ADRESE BÜYÜTEÇ

YURT İZLEM FORMU

G3. Öğrenciler yaz okuluna geldiği zaman yurttan kalabiliyor mu?

Evet

Hayır

G4. Bazı gençlerin barınması için özel koşullar uygulanıyor mu? (şehit aileleri, engelli gençler vs...)

Evet

Hayır

G5. YURTKUR kimliği ile başka yurtlarla kalmaya izin veriliyor mu?

Evet

Hayır

Ek V: Adrese Büyüteç Ara Eğitim Programı Katılımcı Listesi (15-18 Temmuz 2010)

	AD- SOYAD	ÖRGÜTLENME
1	Hazal Tutkan	İstanbul
2	Hüseyin Parlar	Erzurum
3	Berçem Çetin	Kilis
4	Ahmet İlhan	Hatay
5	Eray Demirel	Trabzon
6	Naz Kirazlı	Muğla
7	Belkıs Kaya	Kocaeli
8	Esra Nevcihan Altun	Konya
9	Sevgi Aksoy	İzmir
10	Yahya Mendi	Adana
11	Gamze Mandik	Ankara
12	Zafer Dost	Samsun
13	Mesut Öztürk	Aksaray
14	Mustafa Dinçer	Malatya
15	Hasan Çiçek	Kars

Ek VI: Adrese Büyüteç Ara Toplantı Eğitim Programı (15-18 Temmuz 2010)

15-18 Temmuz Adrese Büyüteç Ara Toplantı Programı				
	Perşembe	Cuma	Cumartesi	Pazar
1	GELİŞ	Proje Ekibi Teknik Aktarım	Projede Durum Ne? Önümüzdeki Dönem (Takvim)	İzleme ve değerlendirme
2		Ara	Ara	Ara
3		İzleme Metodumuz neydi? İlk Dönem İzleme Çıktılarının Analizi	Nasıl Örgütleniriz? Saha Departmanı Desteği	İzleme ve değerlendirme-2
4		Öğle Yemeği	Öğle Yemeği	Öğle Yemeği
5		Siz Nasıl Yaptınız? (Deneyim Aktarımı)	İzleme Metodu'nda Standartlaşmak	GELİŞ

Ek VII: Adrese Büyüteç Çalışma Ziyaretleri Katılımcı Listesi

	AD- SOYAD	ÖRGÜTLENME
1	Mehmet Can	Malatya
2	Simge Sönmez	Ankara
3	Başar Kaya	İstanbul
4	Esra Karakılıç	Konya
5	Aşkın Kilis	Trabzon
6	Elif İnce	Samsun
7	Emre Yücedal	Erzurum
8	Hüseyin Şenol Parlak	İzmir
9	Aysu Taşçı	Kars
10	İdris Alp	Aksaray
11	Hasan Bilgin	Muğla
12	Atakan Tembel	Kilis
13	Lami Ösge	Adana
14	Alper Serdar	Kocaeli
15	Buket Kayaoğlu	Hatay

Ek VIII: Adrese Büyüteç Çalışma Ziyaretleri Programı (22-26 Eylül 2010)

	Çarşamba	Perşembe	Cuma	Cumartesi	Pazar
1	GELİŞ	09:30-10:30 * Neden çalışma ziyareti? * Hangi kurumlar ve izleme konusunda ne yapıyorlar? * Haritada neredeler? (2010 Gönüllü Programı Ofisi Halep Pasajı)	09:00-10:00 Güne Başlangıç (2010 Gönüllü Programı Ofisi Halep Pasajı)	09:00-10:00 Güne Başlangıç (2010 Gönüllü Programı Ofisi Halep Pasajı)	09:30-12:00 Adrese Büyüteç Bundan sonra (TOG Ofisi)
2		11:00-12:30 Uluslar arası Af Örgütü Cennet Özcömert (Talihane Ofisi)	10:00-12:00 Kadının İnsan Hakları Şehnaz Kıymaz Bahçeci (Gümüşsuyu Ofisi)	10:00-12:00 TESEV Hale Akay (Şiirci Kafe)	13:30-14:45 Değerlendirme (TOG Ofisi)
Öğle Yemeği					
3		14:00-15:00 Doğa Derneği (Çengelköy Ofisi) Derya Engin ----- 13:00-14:30 KONDA Bekir Ağırır (Gayrettepe-Şişli Ofisi)	13:00-15:00 TÜSEV (Başak Etkin ve Zeynep meydanı) (karaköydeki sabancı binası)	13:00-15:00 Sosyal Değişim Derneği Levent Şensever Cengiz Alğan	DÖNÜŞ
4		16:00-17:30 Kamu Harcamalarını İzleme Platformu Nurhan Yentürk (Dolapdere-Santral)	16:00-17:30 ERG Batuhan Aydagül (Karaköy-SA İletişim Merkezi)	16:00-18:00 ÇOÇA (santraldeki E-3)	
Akşam Yemeği					
5		19:30-20:45 * Hoşgeldiniz * Tanışma * Adrese Büyüteç * Lojistik (TOG Ofisi)	18:00-19:30 Değerlendirme Toplantısı (2010 Gönüllü Programı Ofisi)	18:00-19:30 Değerlendirme Toplantısı (2010 Gönüllü Programı Ofisi)	

Ek IX: Adrese Bütüç Final Toplantısı Katılımcı Listesi

	AD- SOYAD	ÖRGÜTLENME
1	Başar Kaya	İstanbul
2	Fulya Korkan	İstanbul
3	Gamze Mandik	Ankara
4	Bulut Öncü	Ankara
5	Cem Yılmaz	İzmir
6	Aycan Şahin	İzmir
7	Alper Serdar	Kocaeli
8	Aydın Sangül	Kocaeli
9	Serkan Dünder	Muğla
10	Hasan Bilgin	Muğla
11	Özgün Köybaşı	Adana
12	Bekir Kırac	Adana
13	Dilay Duman	Hatay
14	Buket Kayaoğlu	Hatay
15	Atilla Yılmaz	Kilis
16	Adnan Turan	Kilis
17	Mihail Atik	Malatya
18	Kübra Gülhas	Malatya
19	Çetin Bitmez	Erzurum
20	Ayşegül Danacı	Erzurum
21	Aysu Taşçı	Kars
22	Fedai Ekinci	Aksaray
23	İdris Alp	Aksaray
24	Mehmet Kaya	Konya
25	Bilal Dönmez	Samsun
26	Aşkın Kilis	Trabzon
27	Eray Demirci	Trabzon
28	Arzu Ulutaş	Edirne
29	Sebiha Küçükçal	Edirne

Ek X: Adrese Bütçe Final Toplantısı Programı (20-23 Ocak 2011)

	Perşembe	Cuma	Cumartesi	Pazar
1	GELİŞ	HİKAYENİ ANLAT!	SAVUNCULUK VE LOBİ NEDİR?	PROJEDE SON VİRAJ
		Kahve Arası	Kahve Arası	Kahve Arası
2		BİR ZAMANLAR ADRESE BÜYÜTEÇ NEYMIŞ? BİR ZAMANLAR ADRESE BÜYÜTEÇ NASILMIŞ?	NEDEN ADRESE BÜYÜTEÇ? NEDEN ADRESE BÜYÜTEÇ'TE LOBİ?	ODAK GRUP DEĞERLENDİRME
		Öğle Yemeği	Öğle Yemeği	Öğle Yemeği
3		BULDUKLARIMIZ NE SÖYLÜYOR-1	LOBİ PROGRAMI VE KURUMLAR	DEĞERLENDİRME VE KAPANIŞ
		Kahve Arası	Kahve Arası	Kahve Arası
4		BULDUKLARIMIZ NE SÖYLÜYOR-2	LOBİ YAPMAK	GİDİŞ
		Akşam Yemeği	Akşam Yemeği	
5		AÇILIŞ	FİLM GECESİ	

Ek XI: Adrese Büyüteç Lobi Maratonu Katılımcı Listesi

	AD- SOYAD	ÖRGÜTLENME
1	Gökhan Yay	İstanbul
2	Fulya Korkan	İstanbul
3	Gamze Mandik	Ankara
4	Bulut Öncü	Ankara
5	Cem Yılmaz	İzmir
6	Aycan Şahin	İzmir
7	Alper Serdar	Kocaeli
8	Aydın Sarıgül	Kocaeli
9	Serkan Dünder	Muğla
10	Hasan Bilgin	Muğla
11	Özgün Köybaşı	Adana
12	Dilay Duman	Hatay
13	Atilla Yılmaz	Kilis
14	Adnan Turan	Kilis
15	Mihail Atik	Malatya
16	Kübra Gülhas	Malatya
17	Çetin Bitmez	Erzurum
18	Emre Yücedal	Erzurum
19	Aysu Taşçı	Kars
20	Fedai Ekinci	Aksaray
21	İdris Alp	Aksaray
22	Mehmet Kaya	Konya
23	Bilal Dönmez	Samsun
24	Aşkın Kilis	Trabzon
25	Eray Demirel	Trabzon
26	Arzu Ulutaş	Edirne
27	Sebiha Küçükçal	Edirne

PROJE FAALİYETLERİ VE KAVRAMSAL TARTIŞMALAR METNİ

Volkan Akkuş, Proje Uzmanı

Adrese Büyüteç, “katılımcı izleme” yöntemini kullanarak gençlerin hizmet aldıkları kurumları izledikleri bir savunuculuk projesidir. Katılımcı izleme metodunu kullanarak gençlerin “öznesi” oldukları deneyimleri elle tutulur veriler haline getiren proje, “çalışma ziyaretleri” ve “lobi maratonu” gibi faaliyetlerle bu verileri muhataplarıyla buluşturarak bir savunuculuğu faaliyeti özelliği kazanmıştır.

Proje fikrinin ilk oluştuğu dönem ve fikrin olgunlaşma süreciyle ilgili bilgiye projenin 2008 raporundan²⁰ ulaşılabilir. Proje süreci hakkında daha ayrıntılı bilgiye ulaşmak için projenin internet sitesine²¹ başvurulabilir.

Bu metin, Adrese Büyüteç fikrinin kavramsal dayanaklarına, proje faaliyetleri süresince yapılan tartışmalara, bu faaliyetlerin hangi teorik/kavramsal gerekçelerle ve hangi nedenle bu muhatap kişi/kurumlarla yürütüldüğüne dair bilgiler içermektedir. Metnin bundan sonraki kısmında genel hatlarıyla:

1. Adrese Büyüteç Projesinin kavramsal dayanakları nelerdir?
2. Proje Faaliyetleri süresince yürütülen tartışmalar ve içerikler nelerdir?
3. Nedenleri ve nasıllarıyla proje faaliyetleri ve içerikleri nelerdir?

Sorularına cevap verilmeye çalışılacaktır.

ADRESE BÜYÜTEÇ PROJESİNİN KAVRAMSAL DAYANAKLARI NELERDİR?

Adrese Büyüteç fikrinin temel dayanağı, gençlerin, görece şanslı bir azınlık olan üniversite öğrencileri dahil, temsiliyetleri ve sosyal hakları olan hizmetlere erişimleri anlamında dezavantajlı bir grup olarak ele alınması ile başlar. Hemen her farklı kaynakta farklı tanımları ve farklı yaş aralıkları olan “gençlik”le ilgili algı “geleceğin bireyleri” olmaktan öteye gitmez. Öte yandan gençlerin, insan haklarıyla, “sosyal haklarıyla” ve yaşam pratiklerinde özel “ihtiyaçlarıyla” ilgili tartışmalar yürüten kurumlar, maalesef hak temelli faaliyetler yürüten sivil toplum kuruluşları ve gençlik örgütleri ile sınırlıdır.

Nerede ve hangi şekilde tanımlanıyor olursa olsun, gençlerin temsiliyeti ve hak talepleriyle ilgili mekanizmaların işlerliği tartışmaya açıktır. Bu temsiliyet sorunu parlamenter sistemde kendine yer bulabilen genç bireylerin sayısı, “gençler adına” karar vermekle sorumlu yetkililerin yaş ortalamaları, yerel ve ulusal düzeydeki katılım mekanizmalarının işlerliği gibi birçok problem ile su yüzüne çıkmaktadır.

20 detaylı bilgi için bakınız: <http://www.scribd.com/doc/30852850/Adrese-Buyutec-2008-Pilot-Proje-Raporu>

21 detaylı bilgi için bakınız: <http://www.adresebuyutec.net>

Sonuç olarak, sosyal devlet ile genç bireyler arasındaki sözleşmenin işlerliği ile ilgili, derinlikli bir tartışmayla yüz yüzeyiz.

İnsan hakları ve sosyal haklar tartışmasını ihtiyaç temelli bir düzlemde ele almak ve konuyla ilgili verileri görünür kılmak, gençlere sağlanan hizmetlerin niteliği ve yeterliliği konusunda bir fikir edinmemize ön ayak olacaktır.

Adrese Büyüteç projesinin bir fikir olarak ortaya çıktığı günden bu güne dayandığı temel nokta, birey-devlet arasında gerçekleşen sözleşme kapsamında sunulan hizmetlerin yeterli ve işler olup olmadığı bilgisine ulaşmaktır. Türkiye'deki durumda, projenin izleme faaliyetlerine konu olan kurumların verdiği hizmetler konusunda, gençlerin deneyimleri de göz önüne alındığında bazı problemler olduğu açıkça görülebilmektedir. Adrese Büyüteç projesi, temsili demokrasi pratiği üzerinden kendilerine sunulan hizmetler ile ilgili taleplerini iletmek konusunda çeşitli problemlerle karşılaşan gençlerin, kendi taleplerini ortaya koyabilmeleri için bir savunuculuk faaliyeti olarak kurgulanmıştır. Projenin “katılımcı demokrasi”yi ön plana çıkaran yapısı, temsili demokrasinin homojen bir “geleceğin bireyleri grubu” olarak gördüğü ve sıkça görmezden geldiği gençlerin, karar mekanizmalarına ve hayatlarını birinci dereceden etkileyen politikalara katılımlarını sağlamak anlamında önemli bir yerde durmaktadır. Katılım aracı olarak gönüllülük ve savunuculuk zemininden yola çıkan proje, bir savunuculuk aracı

olarak “katılımcı izleme” metodunu kullanmaktadır. Kısaca, katılımcı izleme metodu ile birlikte, temsiliyetleriyle ve temel sosyal haklarının sağlanmasıyla ilgili söyleyecek sözleri, talepleri ve önerileri olan gençler, topladıkları verileri bir savunuculuk aracı olarak ilgili kurumlara ileme fırsatı bulmuşlardır.

2010 Ocak ayından bu yana devam eden projede gençler politik taleplerinin ve önerilerinin “öznesi” olarak, bazı ortak ihtiyaçları için temsiliyet arayan “aktivistler” olarak projede yer aldılar. Bu kitabın giriş bölümünde: “Başkaları Adına Karar Verme”, “Savunuculuk ve Hizmet”, “Deneyim ve Deneyim Üzerine Savunuculuk” gibi bazı başlıklarla ilgili bilgilere ulaşabilirsiniz.

PROJE FAALİYETLERİ VE YÜRÜTÜLEN TARTIŞMALAR

Adrese Büyüteç Proje Eğitimi:

Neden Adrese Büyüteç Eğitimi?

Kavramsal zeminini, bir savunuculuk faaliyeti olarak, izleme yöntemi üzerine oturtmuş olan projenin başlangıcında kurgulanan eğitimin esas amacı, projeyi yürütecek olan gönüllülerle yurttaşlık, katılım, savunuculuk ve katılımcı izleme yöntemi başlıkları altında tartışmalar yürütmektir. Bu çerçevede yapılmaya çalışılan tartışmanın ve politik olarak ortaya konan çalışmanın desteklenmesi için genç gönüllülerin konuyla ilgili bilgi, beceri ve kanaatlerini olumlu etkileyecek bir başlangıç eğitimine ihtiyaç duyuldu. Öte yandan Türkiye özelinde de oldukça yeni bir metod olan “izleme” ile ilgili yürütülen pilot çalışmadan edinilen deneyimi aktararak

12-17 Mart 2010 Adrese Büyüteç Projesi Eğitim Programı

	Cuma	Cumartesi	Pazar	Pazartesi	Salı	Çarşamba
1	GİRİŞ	Beklentiler, Proje ve Program Tanıtımı	Politikayı Etkileme	Gençlik Aşuresi	Dürbün	Yüzük Kardeşliği
		Ara	Ara	Ara	Ara	Ara
2		Yurttaşlık	İzleme	Bana Ne Lazım?	Acısıyla Tatlısıyla Deneyimler	Yüzük Kardeşliği
		Yemek	Yemek	Yemek	Yemek	Yemek
3		Babil Kulesi	Neler Oluyor Hayatta?	Kurumlar-1	Örgü	Değerlendirme
		Ara	Ara	Ara	Ara	
4		Savunuculuk Örnekleri	Gençlik Tarihi101	Kurumlar-2	Peki Ya Sonrası?	BAŞLIYORUZ!
		Değerlendirme	Değerlendirme	Değerlendirme	Değerlendirme	
		Yemek	Yemek	Yemek	Yemek	
5		Hoş geldiniz, Tanışma, Teknik Bilgilendirme	Briefing	Altın Portakal; "Demir Çeneli Kadınlar" Film Gösterimi		

yağınlaştırmak ve gençleri öznesi oldukları bu proje sürecine katmak için bu formatta bir eğitime ihtiyaç vardı. Bu teorik tartışmaları yürüterek ve izleme metodu konusunda donanım kazanarak eğitimden ayrılacak olan proje gönüllülerinin, projenin ilerleyen aşamalarında çalışma ziyaretleri ve lobi maratonu gibi faaliyetler üzerinde belirleyici etkileri olması planlanmıştı.

Eğitim Metodolojisi ve Kavramsal/ Teorik İçerik

Projenin izleme faaliyetlerini gerçekleştirerek deneyimlerini raporlayacak olan genç gönüllüler için kurgulanan eğitimin kavramsal akışı, yurttaşlık ve sosyal haklar zemini üzerine kuruldu. Kendi yerlerinde kamu kurumlarını izleyecek olan genç gönüllülerle birlikte tartışılan ilk konu bu kavramsal bağlamda "yurttaşlık" başlığı oldu. Proje koordinasyon ve eğitim ekibi bu kavramsal tartışmanın "eşitlik ve akranlık" çerçevesinde

yapılabilmesi için formel olmayan (non-formal) yöntemleri²² ve akran eğitimi²³ modelini kullanmayı tercih etti.

Projenin hak temelli yaklaşımından yola çıkarak yurttaşlık, devletle yapılan bir sözleşme olarak ele alındı. Bu sözleşme çerçevesinde devlet, yurttaşlarının ihtiyaçlarını, vergi sistemi ile sağladığı kaynakları kullanarak, her grubun özel ihtiyaçlarını da kapsayacak biçimde karşılamakla yükümlüdür. Bütün bu tartışma insan hakları temelinde şekillenen ve haklar arası bir hiyerarşinin²⁴ varlığına karşı duran “hakların bölünmezliği ilkesi”²⁵ üzerine yapılandırıldı.

Eğitimin bu kısmında “örgütlü, aktivist gençler” tarafından ortaya konan bazı tartışmalardan bahsetmeden geçmek, Türkiye’de haklar tartışmasının ve algısının durumuyla alakalı bir fotoğrafı görmezden gelmek olurdu. Eğitim programının bu ilk kavramsal tartışmasından akıllarda kalan şu tartışmaları oldukça anlamlı buluyoruz:

- Devlet ve hukuk çerçevesinden yaklaşım “vatandaş” söylemini, örgütlü ve sivil yaklaşım “yurttaş” kavramını kullanıyor.

22 detaylı bilgi için bakınız: <http://www.unesco.org/iiep/eng/focus/emergency/guidebook/Chapter12.pdf>
<http://www.infed.org/biblio/b-nonfor.htm>
<http://egitimheryerde.org/web/non-formal-yaygin-egitim-hakinda>

23 detaylı bilgi için bakınız: http://en.wikipedia.org/wiki/Peer_education

24 detaylı bilgi için bakınız: http://tr.wikipedia.org/wiki/Maslow_teorisi detaylı bilgi için bakınız:

25 detaylı bilgi için bakınız: <http://www.sosyalhaklar.net/2009/bildiri/gulmez.pdf>

- Birlik, birleşmek, beraberlik gibi kavramlar kullanıldığında “vatandaşlık”, hak talepleriyle ilgili eylemlilik durumlarında “yurttaşlık” kavramı ön plana çıkıyor.
- Devletle yurttaş arası yapılan sözleşmede ‘vatandaş’ ödevleri olan ve kendisinden bir şeyler beklenen birey, “yurttaş” ise devletten ve mekanizmalarından bir şeyler talep eden birey için kullanılıyor.
- “Aynı dili konuşan ve aynı hedefe doğru ortak şekilde ilerleyen...” şeklinde başlayan tanımlama, hak temelli bir yaklaşım olmaktan çok uzak.

Bu tartışmaların ötesinde; “yurttaşlık” kavramının “eşit temsiliyet” demek olmadığı, sosyal haklara sahip olmanın pratikte bazı grupların dezavantajlı durumda olmalarına engel olamadığı üzerinden tartışmalara devam edildi. Kısaca temsiliyet konusu, sosyal hakların belirli bir standarda uygun olarak sağlanması gibi başlıklar altında, farklı sosyal grupların dezavantajlı konumları, katılımcıların birer genç olarak deneyimleri de alınarak ve eğitim modülleri üzerinden tartışmaya açıldı. Bu tematik tartışma kısmının çıktısı olarak eşit temsiliyet eksikliğinin, farklı sosyal gruplarda dezavantajlılık durumuna neden olabildiği, fakat bununla birlikte, vatandaşlık hakları üzerinden, anayasal düzlemde, karar mekanizmalarına ve politikalara katılımla ilgili hak talep etme ve “katılım” yöntemleri bulunduğu.

Bu tematik bölüm sonunda bilgi girdisi olarak Kymlicka ve Norman²⁶ tarafından ortaya çıkarılan kavramsal metnin içeriğine değinildi. Bu kavramsal metin, yeni dönem yurttaşlık algısı ve sosyal sözleşme üzerine yoğunlaşmaktadır. Yurttaşlık kavramını genel hatlarıyla “Statü-Aidiyet-Etkinlik” kavramları üzerinden tanımlayan bu yaklaşım, proje ekibinin yapmayı öngördüğü savunuculuk faaliyetleri için kavramsal bir zemin oluşturmaktadır. Kimlik/ yurttaşlık belgesi üzerinden statüyü tanımlayan bu yaklaşıma göre yurttaşlık –en azından kağıt üzerinde- bir eşitliği tanımlar. Bu toplumsal sözleşme öte yandan “hakları ve ödevleri” de tanımlar. Aidiyet kavramı içeriğe bağlı olarak bireyin coğrafi, siyasi, etnik, kültürel vb aidiyetleri üzerine yoğunlaşır. Son olarak, ele alınan “etkinlik” kavramı ise, bu toplumsal sözleşme içinde bireyin temsil edilme durumunu ve katılımını tanımlar. Bir bütün olarak bu üç kavram üzerinden birlikte yaşamın pratiklerini ve özel alanı “politika” başlığı altında tartışmaya açan yeni tematik bölüme geçiş yapılmıştır.

Bu tematik blok içinde proje gönüllüleri tarafından ortaya konan bazı tartışmalar şu şekilde gerçekleşti:

- Temel hak ve özgürlükler söylemi kamusal alanın hemen her yerinde kullanılıyor ancak bunların tam

olarak neyi kapsadığı konusunda bir netlik yok.

- Çoğulculuk, çokluk ya da çoğunluk demek mi?
- Herhangi bir politik konuyla alakalı tarafsız davranan kişi ve/veya gruplar apolitik midir?
- Demokrasi bir karar verme süreci midir; yoksa bir temsiliyet mekanizması mı?
- Temsili demokrasi bir pazarlık ve karşılıklı taviz verme sistemi ise mağdur olan taraf konusunda ne yapabiliriz?
- Yaşlılık, hastalık gibi bazı dezavantajlılık durumları herkes için mümkün olan durumlar. Bu durumda sistemin kurgusunu kimin yapması gerek?

Yurttaşlık ve politika tartışmalarının ardından, “**katılım**” kavramını, katılım yollarını, “**savunuculuk**” başlığını ve bir yöntem olarak “izleme”yi tartışacak olan yeni kavramsal tartışma bölümüne geçilmiştir. Bu tartışmanın genel hatlarıyla şu akışı izlediği söylenebilir:

Bu tartışmanın esas çıktısı, kullanılan hiçbir yöntemin tek başına mutlak etkili olmadığı ve tüm yöntemlerin aslında birbiri ile bağlantılı bir şekilde kullanılarak etkin olabileceği algısı oldu.

Temsiliyet ve Katılım → Savunuculuk → Karar Alıcılara Etki → Çıkar

Savunuculuk Alanında Katılımcı Yöntemler → Raporlama, Kampanyacılık Lobicilik, Model Yaratma

26 detaylı bilgi için bakınız: <http://fds.oup.com/www.oup.co.uk/pdf/0-19-829644-4.pdf>

Savunuculukta kullanılan her katılımcı yöntem için iyi örnekler incelendikten sonra bir yöntem olarak “sivil izleme” hakkında daha çok bilgi içerikli bölüme geçildi.

Bu tematik bölümün zeminini oluşturan “sivil izleme” kavramıyla alakalı teorik bilgi girdisi oturumun iskeletini oluşturdu. Bunun için ana hatları Homeros Fuentes tarafından ortaya

konan sivil izleme metodu konusunda bilgi aktarımı yapıldı. Bu yöntem için giriş bölümünde yer alan “Katılımcı İzleme” kısmına bakılabilir.

Sivil izlemenin, “**katılımcı izleme**” olarak değerlendirilmesi için, izleme yapanların sürecin bir parçası, yani öznesi/aktörü olması şarttır. Bu çerçevede Adrese Büyüteç Projesi’ne bakıldığında:

1	Amaç ve Paydaşların Belirlenmesi → Adrese Büyüteç Proje Eğitimi
2	Gösterge ve İzleme Alanlarının Belirlenmesi → İzleme Metodunun Katılımcılarla Belirlenmesi
3	Bilgi/Veri Toplama → Yerel İzlemeler, Gençlik Politikaları Tartışma Alanlarının Oluşturulması, Çalışma Ziyaretleri, Yerel Örgütlerin Birbirlerini Ziyaretleri, Uzman Buluşmaları
4	Sonuçların Analizi → Uzman Analizleri ve Makaleler, Ara Toplantı ve Final Buluşması
5	Sonuçların Paylaşılması → İnternet Sitesi, Proje Raporu, Lobi Maratonu ve Rehber Basılması, Proje Filmi
6	Harekete Geçilmesi → Adrese Büyüteç Gibi İzleme Projelerine Yerel Örgütlerden Talepler Gelmesi durumlarının mümkün olduğunca gerçekleştiği söylenebilir.

Ancak tüm bu iyimser tabloya rağmen proje gönüllüleri arasında, özellikle lobi faaliyeti sırasında, kurumların ilgisinin nasıl olacağı ve tam olarak hangi

kurum/kişilerle görüşme yapılması gerektiği konusunda bazı çekinceler olduğunu belirtmek gerekir.

Tüm bu tartışmalara konu olan savunuculukla ilgili daha detaylı bilgi için aşağıdaki bağlantılar²⁷ incelenebilir.

Proje sürecinin pratiğine yönelik, bilgi ve becerilere odaklı olan, tematik bölüm sona erdiğinde yapılacak **“savunuculuk”** faaliyetiyle ilgili genel durumun ne olduğuna dair bir tartışma yürütüldü. Savunuculuk alanında durumları tartışılan konular; “kadın, çocuk, engelli, kültür-sanat, ifade özgürlüğü ve işçi hakları” oldu. Yapılan araştırma sonrasında katılımcılar tarafından hazırlanan gazetelerin başlıklarını iç açıcı bulmak gerçekten zor. Ancak bu durum tespiti hem iyi örneklerin ele alındığı, hem de Türkiye özelinde savunuculuk faaliyetleri ve temsiliyet konusunda yaşanan problemleri tartışma anlamında faydalı bir uygulama oldu. Sivil alanın ve savunuculuk faaliyetlerinin bir analizi niteliğindeki bu oturumdan sonra projenin kendi alanına dair tartışmalar ve bilgi paylaşımı yapılmasına ortam hazırlandı.

“Gençlik Politikaları Alanında Durum Nedir?” başlıklı oturumda 1960'lardan günümüze gençlik alanındaki aktörlere, faaliyetlere, kamu kurumlarının ve yasal çerçevelerin geçirdiği değişimlere bakarak gençlik politikaları alanının büyük resmi ortaya çıkarılmaya çalışıldı. Tartışılan konular arasında öğrenci hareketleri, askeri müdahaleler, ekonomik buhran dönemleri, çevre hareketi, neo-liberalizmin ortaya çıkışı, anayasa değişiklikleri ve özellikle

1990'ların sonundan bu güne kadar sivil alanın ve gençlik alanının geçirdiği değişimler yer aldı. Katılımcı grubun, sivil alanın hızlı büyümesi ve bu alana ayrılan kaynağın artması ile ilgili tartışmalarda aktif olarak yer alması projenin yakalamaya çalıştığı politik zeminle ilgili oldukça ümit vericiydi. Projenin müdahale etmeyi amaçladığı alanla ilgili genel durumun ortaya konması, gençlerin kendi hayatlarını etkileyen politik süreçlere etki etmek konusundaki motivasyonları üzerinde olumlu etki bıraktı.

Gençlerin **homojen bir grup** olarak tanımlandığı ve ortak ihtiyaçları olduğu var sayımının hakim olduğu bir ortamda, proje eğitiminin tartışmalarından bir tanesi de - tabii ki- **“gençler kimdir”** sorusu oldu. Gerçekte homojen bir grup olmayan gençlerin farklı ihtiyaçları ve beklentileri olduğu ortaya konurken, temel sosyal hakları bağlamında bütün grubu ortak olarak ilgilendiren bazı başlıkların da varlığı göz önüne kondu. Gençlik alanındaki ortak ihtiyaçların ve de bu sosyal grup içerisindeki görece dezavantajlı grupların özel ihtiyaçlarının karşılanmasına dair kurumların nasıl işlediği tartışmaya açıldı. Görünüyor ki Türkiye’de genç olmak, Türkiye’de genç ve kadın olmak, Türkiye’de genç ve engelli olmak, Türkiye’de genç ve kadın ve engelli ve bir etnik/kültürel gruba dahil olmak gibi özel durumlarda gençlerin aldığı hizmetlerle ilgili özel politikaların uygulanması öncelikli ihtiyaçlardan birisidir.

Proje kavramsal zeminini hak temelli bir yaklaşım üzerine oturtan Adrese Büyüteç ekibi, bir sonraki tartışma alanını, izleme yapılacak

27 detaylı bilgi için bakınız: <http://www.newtactics.org/> , <http://stk.bilgi.edu.tr/savunuculukseminer.asp> <http://stk.bilgi.edu.tr/docs/SAVUNUCULUK.pdf>

olan kurumların **gençlerin ihtiyaçları** açısından nerede durdukları olarak belirlendi. Sıradaki tartışmalar, sosyal haklar bağlamında gençlerin nelere ihtiyacı olduğu ve toplumsal sözleşme gereği bu ihtiyaçları karşılamakla yükümlü olan kurumların genel durumu oldu. Gençlerin deneyimleri üzerinden şekillenen tartışma sırasıyla; gençlerin kurumlardan beklentileri, kurumların yasayla belirlenmiş görevleri ve son olarak bu görevlerin ne kadar yerine getirildiği üzerine şekillendi. Katılımcı izleme metoduyla uygulanan bu savunuculuk faaliyetinin temel olarak izlediği/izleyeceği yol, hizmet sağlamakla yükümlü kurumların, gençlerin ihtiyaçlarını –en azından- kanunlarla belirlenen tanımlarına uygun, yeterli ve nitelikli olarak sunup sunmadığını gözlemlemek olacaktır. Eldeki verilerin, daha doğrusu gençlerin hizmet aldıkları kurumlarda yaşadıkları deneyimlerin, bir hak talebi haline getirilerek savunuculuk aracı olarak kullanılmasının yasal dayanakları tam da bu kurumların yönetmelikleri ve yasayla tanımlı görevleri üzerinden olacaktır. Bu yüzden de eğitimin bu bölümü, izlemesi yapılacak kurumların görevlerini ve yönetmeliklerini incelemeye ayrıldı. Bu kitabın üçüncü bölümünde bu kurumlarla alakalı veri analizlerini içeren makaleleri bulabilirsiniz.

Yaklaşık olarak beş gün süren eğitim ve tartışmaların sonunda kurumlara yapılacak izlemelerde bakılması gereken başlıklar belirlenerek, izleme formlarına ve izleme yöntemine son hali verilmeye çalışıldı. İzlemelerin “katılımcı” olabilmesi için izleme yapan

yerel ekiplerin mümkünse kurumlardan hizmet almayı deneyimleyerek izleme raporlarını oluşturmalarına karar verildi.

2. Adrese Büyüteç Ara Toplantısı:

Neden Ara Toplantı?

Projenin başladığı günden bu yana ilerleyen süreci yerellerden gelen proje gönüllüleriyle değerlendirmek, izlemeler konusunda yaşanan her türlü deneyimi aktarmak ve toplanan verilerin niteliği açısından izlemelerde bir standart oluşturmaya çalışmak üzere bir ara toplantıya ihtiyaç duyuldu.

Toplantı İçeriği

Üç gün süren toplantıda yerel izlemelerde yaşanan problemler, bu kadar uzun soluklu bir proje süresinde yerel ekiplerin yaşadıkları örgüt içi sorunlar ve toplanan verilerin standart bir hale getirilmesi gündemlerden bir kaçısı olarak ortaya çıktı. Ara toplantının neredeyse tamamı, yerellerden gelen gündem talepleri ve desteğe ihtiyaç duyulan alanlar göz önüne alınarak yapılandırıldı. Diğer yandan, ilerleyen günlerde gerçekleşecek çalışma ziyaretlerinin içeriği, hangi kurumlara ziyaret gerçekleştirileceği ve hangi gündemlerin görüşmelere taşınacağı konusu proje ekibi ile bu toplantıda paylaşıldı. Gerçekleşen izlemelerin raporları, proje kapsamında sınıflandırılarak, izlenen kurumlarla alakalı bir durum değerlendirmesi olarak ortaya konulacağından, izlemelerin raporlanmasına dair ortak yöntem ve kişisel deneyimlerin paylaşılabilmesi için ortak dil oluşturma çabaları bu toplantıda bir adım daha ileri götürüldü. Son olarak, proje takvimi ve proje

hedefleri gözden geçirilerek projenin temel amacı olan gençlerin kendi adına, öznesi oldukları konularda taleplerde bulunması ihtiyacı konusundaki tartışma tazelandı.

3. Çalışma Ziyaretleri:

Neden Çalışma Ziyaretleri?

Proje arka planında tartışması yapılan savunuculuk faaliyetleri ve bunun için kullanılan araçlar temelinde, yapılan çalışma ve toplanan verilerle ilgili olarak gündem yaratmak ve konuyla ilgili paydaşlarla bilgi paylaşımı kritik yer tutmakta. Bu sebepten proje gönüllüleri, İstanbul'da gerçekleşen çalışma ziyaretleri kapsamında 10 farklı kurumu ziyaret ederek görüşmeler yaptılar. Çalışma ziyaretlerinin bir başka çıktısı da projede aktif olarak rol alan gönüllülerin sivil alanda çeşitli konularda faaliyet gösteren diğer örgütlerle temasının sağlanması oldu.

Çalışma Ziyaretleri Çerçevesinde Görüşülen Kurumlar ve Ziyaret İçerikleri

- **Uluslararası Af Örgütü²⁸:** İnsan hakları ve her türden hak ihlalleri konusunda dünya çapında raporlama faaliyetleri yürüten örgütle görüşme içeriği, Af Örgütünün hak ihlalleri konusunda yaptığı raporlama ve izleme faaliyetleri konusunda bilgi almak şeklinde gerçekleşti. Örgüt aynı zamanda devam eden hak ihlali davalarını da izleyerek ulusal ve uluslar arası hak savunuculuğu faaliyetleri yürütmektedir.

28 detaylı bilgi için bakınız: <http://www.amnesty.org.tr/ai/>

- **KONDA Araştırma²⁹:** Aslında bir araştırma şirketi olan KONDA, bir sivil toplum örgütü gibi çalışıp gerçekleştirmek istediği araştırma projelerine kaynak bularak toplumsal sorunlar konusunda araştırma raporları yayınlamaktadır. Görüşme içeriği daha çok metodun kullanılması ve sağlıklı verilerin toplanmasıyla ilgili teknik konulardan oluştu. Proje ekibi için oldukça verimli geçen görüşme süresinde toplumsal sorunlar konusunda raporlama yapmanın ve konunun görünürlüğünü sağlamanın politik etkileri konusu derinlemesine tartışıldı.
- **Doğa Derneği³⁰:** Türkiye'de çevre koruma ve ekoloji alanında oldukça etkin bir kurum olan Doğa Derneği ile yapılan görüşme karşılıklı deneyim aktarımı şeklinde gerçekleşti. Daha çok ekoloji başlıklı konularda izleme faaliyetleri yürüten örgütten, kullanılan metot konusunda oldukça değerli geri bildirimler alındı.
- **Kadının İnsan Hakları Yeni Çözümler Derneği³¹:** Türkiye'de kadının insan hakları alanında, savunuculuk ve lobi faaliyetleri anlamında oldukça etkin olan örgüt aynı zamanda basın ve

29 detaylı bilgi için bakınız: <http://www.konda.com.tr/>

30 detaylı bilgi için bakınız: <http://www.dogadernegi.org/>

31 detaylı bilgi için bakınız: <http://www.kadinininsanhaklari.org/>

yürütülen davaları izleyerek resmi kurumlar tarafından yayınlanan raporlar dışında, sivil bakış açısıyla gölge raporlar yayınlamaktadır. Yapılan görüşmede, kurumun raporlama ve lobi faaliyetleri konusunda deneyimleri alınarak kullandıkları metod ve çalıştıkları alanın genel durumuyla ilgili görüşleri alındı.

- **Hale Akay, Türkiye Ekonomik ve Sosyal Etüdler Vakfı³²:** Vakıf, Türkiye’de sosyal ve ekonomik konularda “bir düşünce üretim merkezi” olarak faaliyet gösteren, aynı zamanda demokratikleşme, iyi yönetim gibi alanlarda yayınlar yapan ve toplantılar düzenleyen bir örgüttür. Yapılan görüşmede Hale Akay’ın Türkiye’de asker ve güvenlik ile ilgili hazırladığı raporun ayrıntıları konuşuldu.
- **Eğitim Reformu Girişimi³³:** Sabancı Üniversitesi İstanbul Politikalar Merkezi bünyesinde 2003’ten bu yana faaliyet gösteren ERG, eğitim reformu gerçekleştirilmesi için karar alıcıları etkilemek ve paydaşlar arası diyalog alanları gerçekleştirmek için çalışmalar yürütmektedir. Ayrıca eğitim reformlarını izlemek ve gözlemcisi olmak gibi bir amacı da olan ERG ile yapılan görüşme, daha çok Türkiye’de eğitim alanında

genel durum ve eğitim-gençler ekseninde yürütülmesi gereken faaliyetler etrafında gerçekleşti.

- **Türkiye Üçüncü Sektör Vakfı³⁴:** Sivil toplum alanını kamu ve özel sektörün yanı sıra üçüncü bir sektör olarak tanımlayan TÜSEV öncelikli olarak yasal çalışmalar, sektörler arası işbirlikleri ve STK’lar için daha etkili kaynak kullanımı konularında çalışmalar yürüten, çok sayıda dernek ve vakfı bünyesinde bulunduran bir örgüttür. Yapılan görüşme yine STEP (Sivil Toplum Endeksi Projesi) ve Türkiye’de sivil alanın genel durumuyla ilgili farklı yaklaşımlar hakkında görüş alışverişi şeklinde geçti.
- **Kamu Harcamaları İzleme Platformu³⁵:** İstanbul Bilgi Üniversitesi STK Eğitim ve Araştırma Birimi ev sahipliğinde 50’yi aşkın örgütle birlikte yürütülen bir izleme platformudur. Adrese Büyüteç’in aksine “bilgi edinme hakkını” kullanarak kamu kurumlarının bütçelerini resmi kanallardan izleyen platform, eğitimler ve kamplar düzenleyerek elde ettiği verileri görünür kılmayı ve TBMM’ye gönderilen mektuplar yoluyla bir baskı mekanizması oluşturmayı amaçlamaktadır. Yapılan görüşmede platformun elde ettiği verilerin kısa bir paylaşımının ardından, sosyal

32 detaylı bilgi için bakınız: <http://www.tesev.org.tr/default.asp?PG=ANATR>

33 detaylı bilgi için bakınız: <http://erg.sabanciuniv.edu/>

34 detaylı bilgi için bakınız: <http://www.tusev.org.tr/>

35 detaylı bilgi için bakınız: <http://www.kahip.org/index.html>

haklar bağlamında izleme faaliyetinin ve bilginin stratejik olarak kullanımının esas başlıklar olduğu söylenebilir.

- **Sosyal Değişim Derneği³⁶:** Bünyesinde birçok örgüt ve inisiyatif barındıran İrkçılığa ve Milliyetçiliğe Dur De!³⁷ Girişimi, Türkiye’de nefret suçları ve nefret söylemiyle mücadele alanında etkin rol üstlenmiştir. Yapılan görüşme, DUR DE! Girişimi’nin basında nefret söylemi üzerine yaptığı gazete tarama ve raporlama faaliyeti odağında gerçekleşti. Bir savunuculuk yöntemi olarak bu söylemi görünür kılmak ve mücadele etmek konusunda yapılan çalışmalar, proje ekibi için hem yeni bir bakış açısı hem de yeni bir metotla tanışmayı beraberinde getirdi.
- **İstanbul Bilgi Üniversitesi Çocuk Çalışmaları Birimi³⁸:** İstanbul Bilgi Üniversitesi Çocuk Çalışmaları Birimi, Eğitimde Haklar Savunu Platformu, Çocuk İhmal ve İstismarını Önleme Platformu ve Kamu Harcamaları İzleme Platformu içinde aktif olarak yer almakta, Çocuklara Yönelik Ticari Cinsel Sömürü ile Mücadele Ağı, Yoksullukla Mücadele Ağı ve Çocuklar İçin Adalet Girişimi

çalışmalarını takip etmektedir. Yapılan görüşmede genel olarak çocuk alanının sorunları, savunuculuk faaliyetlerinde gelinen son nokta ve çocuk alanında yapılan izleme ve raporlama faaliyetleri konuları konuşulmuştur.

Çalışma Ziyaretlerinin Ardından/ Raportörün Notu:

Yapılan ziyaretler sonunda, katılımcıların Türkiye’de –ve bazı görüşmelerde dünyada- izleme, raporlama ve savunuculuk faaliyetleri konusunda yenilikçi yöntemlerle tanışmasının oldukça etkili olduğu söylenebilir. Bunun yanında Adrese Büyüteç’in bu alanda yapılan tek iş, yürütücü olan kurumların tek kurumlar olmadığı; politik konularla ilgili olarak pek çok farklı paydaşla birlikte alan içinde yeni ve değişkenlik gösteren birçok yöntem uygulanabileceği algısının oluşması ayrıca sevindiricidir.

4. Final Toplantısı ve Lobi Maratonuna Hazırlık

Neden Final Toplantısı?

Proje sürecinde elde edilen ve derlenerek veriler haline getirilen deneyimlerin lobi maratonu için hazır hale getirilmesi ve tekrar üzerinden geçilerek paylaşılması için lobi öncesi bir toplantıya ihtiyaç duyuldu. Proje ekibinin ve kurumların lobicilik deneyimleri yeterli olmadığından, elde edilen verilerin toplanarak bir lobi aracı haline getirilmesi, kurumlar ve lobicilik konusunda deneyimli/uzman kişilerle oturumlar düzenlenerek lobi ekibinin maratona hazırlanması gerekmektedir.

36 detaylı bilgi için bakınız: <http://www.sosyaldegisim.org/>

37 detaylı bilgi için bakınız: <http://www.durde.org/>

38 detaylı bilgi için bakınız: <http://cocukcalismalari.bilgi.edu.tr/>

Final Toplantısı İçerik:

Toplantının içeriği lobi faaliyeti öncesi proje ekibiyle son defa bütün süreci değerlendirmek, sivil alanda savunuculuk faaliyetleri ve özellikle lobi başlığındaki tartışmaları pratiğe yönelik olarak derinleştirmek için tasarlandı. Bunun dışında; lobi takvimi, proje kapsamında hazırlanan belgelerin paylaşılması ve geri bildirimler alınması toplantının diğer gündemlerini oluşturdu. Programın akışı teorik ve kavramsal sivil alan tartışmalarından çok lobi faaliyeti ve kurumlar hakkında teorik bilgilerin aktarılması, proje ekibiyle lobcilik konusunda deneyimlerin paylaşılması şeklinde gerçekleşti. Lobcilik konusunda Türkçe kaynak bulmanın güçlüğü, yazılı kaynakların genellikle Avrupa Birliği³⁹, Avrupa Ülkeleri veya Amerika Birleşik Devletleri yasal çerçevesinde tanımlı olması, konuyla alakalı tartışmayı Türkiye pratiğine taşımayı oldukça güçleştirdi.

5. Lobi Maratonu:

Projenin son etkinliği olan lobi maratonunun amacı; gençlerin deneyimlerinden derlenen verileri, talep ve önerilerini, sıkça da şikayetlerini, izlenen kurumlara ve bu kurumlar ile ilişkili paydaşlara ulaştırmaktır.

Lobi maratonu çerçevesinde eldeki veriler, Devlet Planlama Teşkilatı, Avrupa Birliği Türkiye Delegasyonu, Gençlik Hizmetleri Daire Başkanlığı, Siyasi Partiler, Mahalli ve Yerel İdareler Müdürlüğü, TBMM Gençlik Komisyonu,

Ulusal Öğrenci Konseyi Başkanlığı gibi kurumlardan yetkililerle ve uzmanlarla paylaşıldı. Lobi maratonu gibi bir savunuculuk faaliyetinden kısa dönemde gözlemlenebilir etkiler beklemek gerçekte büyük bir iyimserlik olurdu. Bu nedenle final toplantısında da tartışıldığı üzere daha uzun vadeli hedefler koyularak lobi maratonuna başlandı. Ancak, kurumlardan alınan geri bildirimler, konuyla ilgili paydaşların eldeki verilere gösterdiği ilgi, elde edilen iletişim bilgileri ve en üst düzey karar alma mekanizmalarının kapılarının bu yolla açılmış olması, proje gönüllüleri ve koordinasyon ekibi üzerinde olumlu etkiler bıraktı. Bir yılı aşkın zamandır devam eden izleme ve raporlama faaliyetlerinden elde edilen verilerin, bir savunuculuk aracı olarak, gerçek muhataplarıyla buluşmuş olması oldukça sevindiricidir.

Lobi Maratonunun ve Projenin Ardından/ Raportörün Notu:

Proje çıktılarının lobi maratonu yoluyla paylaşılmaya çalışıldığı zaman genel seçim dönemine çok yakın olduğu için, siyasi partiler gibi önemli paydaşların paydaşların randevu vermemiş olması elbette bir talihsizlik. Öte yandan Sağlık Bakanlığı, Yüksek Öğretim Kurumu gibi, izlenen kurumlarla ilgili kritik pozisyonda olan diğer bazı kurumların da randevu vermemiş olması, bir yandan Türkiye'de savunuculuk faaliyetleri yürütmenin zorlukları konusunda oldukça değerli bir bilgi. Yapılan çalışmanın ve proje çıktılarının, adı geçen paydaşlara birinci elden ulaştırılması hala yürütücü kurumların yapması gereken bir iş.

39 detaylı bilgi için bakınız: http://ec.europa.eu/civil_society/interest_groups/docs/workingdocparl.pdf

Olumlu bir başka etki olarak, proje çıktılarının basın mensuplarıyla ve sivil alanda benzer çalışmalar yürüten STK temsilcileriyle paylaşarak yüksek oranda olumlu geri bildirimler alınmış olmasını söylemeden geçmek haksızlık olur. Yapılan sivil izleme çalışmalarının ve proje çıktılarının Türkiye'deki sivil alana, gençlerin sosyal haklar düzleminde aldıkları bu hizmetlere ve hak savunuculuğu kültürüne olan etkilerini zaman içinde görmeyi umuyoruz.

KAYNAKÇA:

- <http://stk.bilgi.edu.tr/docs/SAVUNUCULUK.pdf>
- www.newtactics.org
- <http://fds.oup.com/www.oup.co.uk/pdf/0-19-829644-4.pdf>
- Citizenship In Diverse Societies, Will Kymlicka, Wayne Norman
- <http://wikipedia.org>
- www.stgm.org.tr
- www.bianet.org
- hdr.undp.org/en/media/hdr04_biblios.pdf
- http://ec.europa.eu/civil_society/interest_groups/docs/workingdocparl.pdf

ADRESE BÜYÜTEÇ PROJESİ GÖRSEL DOKÜMANTASYON SÜRECİ

Adrese Büyüteç Projesi'nin görsel dokümantasyonunu üretme sürecini:

- Planlama
- Uygulama
- Çerçeveleme / Kurgu

olmak üzere 3 aşamalı olarak hayata geçirilmiştir. Dokümantasyon, proje sürecinde sahada gerçekleşen etkinlikler esnasında yapılan video çekimlerinden ve aynı zamanda içeriği desteklemek amacıyla proje ekibi ve uzmanlarla yapılan röportajlardan oluşmaktadır.

PLANLAMA

Dokümantasyonun hedeflerinde yer alan öğeleri ön plana çıkarmak amacıyla planlama yaparken, proje takvimi ve proje sonunda ulaşılmak istenen hedefleri göz önünde bulundurduk. Çekimlerde sorulacak soruları ve etkinlikler özelinde ön plana çıkarmak istediğimiz unsurları belirlemeyi de planlama aşamasında yaptık. Dokümantasyonun içeriğini projede yer alan eğitmen, uzman ve süreçte projeye destek olacak koordinasyon ekibi ile birlikte oluşturduk. Dolayısıyla uygulama aşamasında yapılan her bir revize ve geri bildirim, farklı deneyimlerle beslenmiş yeni bakış açılarını da aktardığımız bir ürün hazırlamamıza yardımcı oldu.

UYGULAMA

Uygulama aşaması, proje etkinlikleri esnasında video çekimlerini yaptığımız aşama oldu.

Proje Eğitimi

Ara Toplantı

Yerel İzleme Çalışmaları

Gençlik Panelleri

Lobi Maratonu

Proje Ekibi Hazırlık ve Değerlendirme Toplantıları

Çekimler, yukarıda belirtilen proje etkinlikleri ile ilgili:

Ne yapılıyor?

Neden yapılıyor?

sorularına yanıt almak üzerine kurgulandı. Böylece etkinliğin amacı, işlevi ve programı hakkında bilgiler içeren bölümleri oluşturduk.

Sahada izlemeleri yapan ve proje sürecinin tüm aşamalarında yer alan gençlerin hem etkinlikler hem de kendi öğrenme süreçleriyle ilgili verdikleri geri bildirimler projeyi ve dolayısıyla dokümantasyonu en çok besleyen veriler oldu. Deneyimlerimiz ve deneyimlerimize referansla önerilerimiz, alanda sivil izleme projesi yapmak isteyen kurumların / inisiyatiflerin faydalanabileceği; kendi projelerinin hedeflerini belirlerken gerçekçi, katılım odaklı, ölçülebilir sürdürülebilir olmasına yardım edecek bilgiler niteliğinde düşünülmelidir. Çünkü dokümantasyonun ulaşmayı planladığı bir diğer hedef de yeni bir izleme projesine rehber niteliği

taşıyabilmesiydi. Dolayısıyla gençlerin gözlem, öneri ve yorumlarından elde ettiğimiz veriler, dokümantasyonun bir rehber olma hedefine ulaşmasına da destek oldu. Bu nedenle, projeyi sahada birebir uygulayan, proje ekibinin en etkili paydaşı olan gençlere ve proje koordinasyon ekibine sorulan bir diğer soru da “Nasıl yaptık?” sorusu oldu.

ÇERÇEVELEME / KURGU

Çekimleri mümkün olduğu kadar içinde bulunduğumuz etkinliğin doğal ortamında yapmaya özen gösterdik. Görüntüleri 11 saha etkinliğinde çekilmiş 58 kasetten derleyerek kurguladık. Dokümantasyondaki bölümleri kapsayan başlıklarda uzmanlar ve proje koordinasyon ekibi ile yaptığımız röportajlar, tüm görüntüleri üzerine yerleştirdiğimiz genel hikayenin ana çerçevesini oluşturmamıza ve projeyi zaman takvimine de referans vererek bir bütün içinde aktarmamıza yardımcı oldu. Uygulama bölümünde de

belirttiğimiz gibi projenin hedeflerinden biri de bu dokümantasyonun başka bir izleme projesine rehber / yardımcı olabilmesiydi. Dolayısıyla röportajları, deneyimlerimize referansla ancak başka bir proje kurgusunda değişmesi muhtemel ihtiyaçlar ve imkanlar doğrultusunda, katılımcı metoden esas olduğu ideal bir izleme projesi bakış açısını da dikkate alarak yaptık.

Dokümantasyon, projenin internet üzerindeki bağlantılarından (www.adresebuyutec.net), proje uygulayıcıları olan TOG (www.tog.org.tr) – GÇB (<http://genclik.bilgi.edu.tr>) internet sitelerinden yayınlanmaktadır. CD üzerine kopyalanmış versiyonları da sahada, proje kapsamında işbirliği yaptığımız kurumlara, yerel örgütlenmelere ve proje gönüllülerine dağıtıldı. Proje sonunda hazırlanan ve saha ile paylaşılacak her türlü dokümanın da ek belgesi oldu.

TÜRKİYE'DE GENÇLERE HİZMET VE TEMSİLİYET SAĞLAYAN KAMU KURUMLARININ DURUMU

Gençlik Meclisleri
(Gençlerin Temsil Edilebilirliği)

AB Ofisleri
(Gençlerin Dolaşım ve Eğitim Hakkı)

Kredi ve Yurtlar Kurumu Yurtları
(Gençlerin Barınma Hakkı)

GSGM Gençlik Merkezleri

SKS (Üniversitelerde Örgütlenme Özgürlüğü)

MEDİKO (Üniversitelerde Sağlık Hizmetleri)

GENÇLİK MECLİSLERİ (GENÇLERİN TEMSİLEDİLEBİLİRLİĞİ)

Ali Ercan Özgür

GİRİŞ

Adrese Büyüteç Projesi'nin Gençlik Meclisleri ile ilgili olarak düzenlediği izleme çalışmaları kapsamında yürütülen çalışmada, farklı illerde faaliyet gösteren gençlik meclislerine, o gençlik meclislerinde görev alan, hizmet alan ya da ilk defa bilgi almak isteyen gençler tarafından ziyaretler gerçekleştirilmiştir.

Bu ziyaretlerde temel olarak, gençlik meclislerinin yapısı, işleyişi, il ölçeğinde üstlendiği roller, gençlik temsili ve paydaş ilişkileri gibi farklı kriterlerde incelemeleri değerlendirilmiştir. Gerçekleştirilen bu izleme ve değerlendirme çalışmaları temelinde yapılan analizler ve tarihsel çerçeve ile gençlik meclislerine yönelik öneri ve gelişme uygulamaları tartışılmıştır.

Bu bölümde Adrese Büyüteç Projesi kapsamında gerçekleştirilen Gençlik Meclisleri İzleme çalışması sunulacaktır. Bu kapsamda, ilk olarak Gençlik Meclisleri'nin oluşturulması üzerine genel yasal ve tarihsel çerçeve sunulacaktır.

İkinci bölümde ise, gençlik meclisleri ziyaretleri, incelemeleri ve görüşmelerinde izlenen yöntem

aktarıldıktan sonra, üçüncü bölümde incelemeler sonucunda ulaşılan veriler temelinde yapılan analiz aktarılacaktır.

Son bölümde ise gençlik meclislerinin gelişimi ve güçlendirilmesi temelinde uygulama ve destek önerileri sunulacaktır.

BÖLÜM 1 - GENÇLİK MECLİSLERİ GENEL ÇERÇEVE

Dünya ölçeğinde gençlik meclislerinin ortaya çıkışı yerel katılımı temel alan bir gelişim izlemiştir. Ancak, uygulamada özellikle ulusal ölçekte örgütlenen ulusal gençlik konseyleri etkili olmuştur. Bu kapsamda, Avrupa örneği temel bir örnek olarak ortaya çıkmaktadır. Avrupa Gençlik Konseyi(European Youth Forum) de Avrupa'da örgütlenen ulusal gençlik konseyinin çatı kuruluşu olarak güçlü bir örnek ortaya koymaktadır. 1933 yılında kurulan İsviçre Gençlik Konseyi de Avrupa'da kurulan en eski gençlik konseyi olarak kabul edilmektedir.⁴⁰

Bu noktada, kavramsal bir ayrışmayı engellemek için, meclis ve konsey kavramlarının farklı kullanımlarda olmalarına rağmen, genellikle benzer bir gençlik oluşumu veya platformunu ifade etmek için kullanıldığı görülmektedir. Bu çalışmada konsey kavramı "Ulusal Gençlik Konseyi" meclis kavramı ise "Yerel Gençlik Meclis"leri için kullanılacaktır.

Yerel Gençlik Meclisleri'nin daha çok federal yönetimlerin hakim olduğu ya

40 Gençlerin Yerel ve Bölgesel Katılımına İlişkin Avrupa Şartı" http://www.coe.int/t/dg4/youth/Source/Coe_youth/Participation/COE_charter_participation_tu.pdf

da yerel yönetimlerin güçlü olduğu ülkelerde yaygın bir gelişme gösterdiği görülmektedir. Bu anlamda yerel yönetimlerle yerel gençlik meclislerinin gelişimi arasında doğrudan bir ilişki olduğu söylenebilir. Bu anlamda, Avrupa Konseyi tarafından 1992 yılında kabul edilen “Gençlerin Yerel ve Bölgesel Katılımı’na İlişkin Avrupa Şartı” yerel yönetimlerle gençlik meclisleri arasında kurulan ilişkinin önemli bir göstergesidir.⁴¹

1992 yılında Avrupa’da oluşturulan “Gençlerin Yerel ve Bölgesel Katılımı’na İlişkin Avrupa Şartı” 2003 yılında revize edilerek geniş kapsamlı yerel gençlik politikaları oluşturulmasında önemli bir rol üstlenmiştir. Bu şartın üçüncü bölümü gençlik meclislerinin rollerini ve üstleneceği görevlerin çerçevesini sunmaktadır. Bu anlamda gençlik meclislerinin ideal yapısını tartışmada ve Türkiye’deki yerel gençlik meclisleri uygulamalarını incelemede bu genel tarif ve rehber önemli bir araç olabilir. Buna göre:

- “Gençlerin yerel ve bölgesel faaliyetlere etkili bir biçimde katılımı toplumdaki sosyal ve kültürel değişimle ilgili farkındalıklarına dayalı olmalıdır ve bu da, bir gençlik konseyi, gençlik parlamentosu veya bir gençlik forumu gibi, daimi bir temsil yapısını gerekli kılmaktadır.”
- “Bu tür bir yapının üstleneceği görev ve roller şöyle sıralanabilir:

- Gençlerin kaygı duydukları konularda, diğer konuların yanı sıra, yerel ve bölgesel idarelerin teklif ve prensipleriyle de ilgili görüşlerini serbestçe açıklayabilecekleri bir platform sağlamak;
- Gençlere yerel ve bölgesel idarelerin yetkililerine teklifler sunma olanağı sağlamak;
- Yetkililere bazı spesifik konularda gençlerin fikrini alma ve onlarla danışma fırsatı sunmak;
- Gençlerin de yer alacağı projelerin geliştirildiği, izlendiği ve değerlendirildiği bir platform sağlamak;
- Gençlere ait dernekler ve örgütlerle istişareyi kolaylaştıracak bir platform oluşturmak;
- Gençlerin yerel ve bölgesel idarelerin diğer danışma kurullarına katılımını kolaylaştırmak.”

Avrupa Konseyi ve Avrupa Birliği, yerel demokrasi, kentleşme ve katılım konularında sağlamış olduğu ileri deneyim ve yasal çerçeve ile Avrupa’da yerel gençlik meclislerinin güçlenmesine ışık tutarken, Birleşmiş Milletler de özellikle 1992 Rio Çevre ve Kalkınma Zirvesi ile bu sürece uluslararası ölçekte katkı sağlamaya başlamıştır. Bu zirvede oluşturulan temel sonuç belgesi olan ve 21. Yüzyılın gündemini tarif eden “Gündem 21” sonuçlarının 25. Bölümünde “Dünyanın her yerindeki gençlerin, kendilerini ilgilendiren alanlarda karar verme süreçlerine,

⁴¹ detaylı bilgi için bakınız: <http://www.kentkonseyleri.net/changepage.aspx?lg=2&pi=123>

bugünkü yaşamlarını etkilediği ve geleceklere için de uzantıları olacağı için, her düzeyde katılımlarının sağlanması, zorunluluktur.” ifadesi yer almaktadır. Gündem 21 sonuçlarının 28. bölümünde ise “Yerel Gündem 21”lerin oluşturularak yerel yönetimler aracılığı ile katılımın güçlendirilmesi tavsiye edilmiştir. Bunu izleyen süreçte oluşturulan 1996 Habitat II, İstanbul Zirvesi ile birlikte yerel gençlik meclislerinin kuruluşu Birleşmiş Milletler’in de gündeminde yer alarak önemli bir süreç olarak ortaya çıkmıştır.

Rio Zirvesi’nin on yıl sonrasında, 2002 yılında, Güney Afrika, Johannesburg’da gerçekleştirilen değerlendirme toplantısının çıktısı olan “Rio+10: Dünya Sürdürülebilir Kalkınma Zirvesi” Uygulama Planı’nın 170. Paragrafında; “Sürdürülebilir kalkınmaya ilişkin programlara ve faaliyetlere gençliğin katılımının, örneğin **yerel gençlik konseylerinin** veya eşdeğerlerinin desteklenmesi ve bulunmadığı yerlerde kurulmalarının cesaretlendirilmesi yoluyla, desteklenmesi veya teşvik edilmesi” ifadesi kullanılarak yerel gençlik meclislerinin kurulması için önemli bir uluslararası yasal dayanak oluşturulmuştur.

Yerel Gençlik Meclisleri’nin Türkiye’de oluşumu ise “Yerel Gündem 21” uygulamasının Türkiye’de başlaması ve bu uygulamanın o zamanki adıyla Uluslararası Yerel Yönetimler Birliği Ortadoğu ve Akdeniz Bölge Teşkilatı (IULA-EMME), UNDP-Türkiye, T.C. İçişleri Bakanlığı ve T.C. Devlet Planlama Teşkilatı ortaklığı ile başlaması ile olmuştur.

Bu süreçte, 1996 yılında İstanbul’da gerçekleştirilen Habitat II Zirvesi’nin gençlik kozası hazırlık çalışmaları ve özellikle farklı kentlerde yapılan gençlik ve sivil katılım toplantıları Türkiye’de yerel gençlik meclislerinin gelişiminde önemli bir role sahip olmuştur.

Habitat İçin Gençlik Derneği çatısı altında, kentlerde kurulacak yerel gençlik meclislerine destek verilmesi ve oluşumunun desteklenmesi, 1997 yılından beri Yerel Gündem 21 Programı çatısı altında devam etmektedir. 2003 yılına kadar Türkiye’de birçok kentte devam eden çalışmalar, 2003 yılında Türkiye’de bulunan farklı yerel gençlik meclislerinin bir araya gelerek oluşturduğu “Ulusal Gençlik Parlamentosu” yapısı ile desteklenmiştir. Bir platform özelliği de taşıyan “Ulusal Gençlik Parlamentosu-UGP” yerel gençlik meclislerinin farklı dönemlerde bir araya gelerek gençlik odaklı sorunları tartıştığı, karar alıcılara yönelik çeşitli kampanyaların planlandığı, 70’in üzerinde yerel gençlik meclisini temsil eden bir yapı halini almıştır.

2005 yılında çıkarılan 5393 sayılı Belediye Kanunu’nun hazırlanması sürecinde de yerel gençlik adına rol üstlenen UGP ve Yerel Gençlik Meclisleri, kanunun 76. maddesi olan, Kent Konseyleri’nin oluşumu ve gençlik meclislerine güçlü bir temsil rolü verilmesinde de rol almıştır. Kent Konseyleri ile ilgili 2006 yılında çıkarılan yönetmelikte, kent konseyi yürütme kurulu, kadın ve gençlik meclislerinin başkanlarının da yer aldığı 7 kişiden oluşur, diyerek gençlik meclislerinin kent ölçeğinde temsilinde temel bir

dayanak sağlanmıştır. İlgili yönetmelik ve kanunla Kent Konseyleri'nin kuruluşu, nüfusu 10.000 üzerinde olan belediyelerde zorunlu hale getirildiği için gençlik meclislerinin sayısı da 2005 yılı itibari ile artmıştır.

Tüm bu süreçler sonucunda yerel gençlik meclislerinin rolleri ve çalışma alanları, kent konseyi-gençlik meclisi arasındaki ilişki, gençlik meclislerinin Ulusal Gençlik Parlamentosu'ndaki rolü, yerel aktörlerle ilişkileri ve tüzel konumu konusunda oluşturulacak yapı Yerel Gündem 21 Programı tarafından şu şekilde tavsiye edilmiştir⁴²:

“Tüm Gençlik Meclisleri'nce benimsenen **ortak ilkeler**, her türlü ayrımcılığa karşı çıkılması, ulusal ve uluslararası sözleşmeler çerçevesinde yerel düzeyde gençlik haklarının korunması ve geliştirilmesi, hiçbir siyasi oluşumla dikey bir ilişki içine girilmemesi, kadın-erkek eşitliğinin gözetilmesi, şeffaf ve paylaşımcı olunması, bilgi paylaşımının tarafsız, koşulsuz ve eşit yapılması, çalışmalarda kişisel çıkarlara yol açmaktan kaçınılması, “gönüllülük” esasına göre çalışılması, yeni katılımlara açık olunması, yapılacak tüm etkinliklerin üyelere duyurulması, üyelerin düşüncelerinin alınması ve katılımlarının sağlanmasını içermektedir.

Gençlik Meclisi'nin **çok-yönlü işlevleri** arasında, gençliğin

kent yönetimlerinde söz sahibi olması, planlama, karar alma ve uygulama süreçlerinde yer alması, gençlikle ilgili programların teşvik edilmesi ve yaşama geçirilmesinin kolaylaştırılması, gençlik örgütlenmelerinin güçlendirilmesi ve örgütlenme bilincinin geliştirilmesi, gençler arasında bilgi ve deneyim alışverişinin teşvik edilmesi, başka ülkelerdeki gençlerle dostluk köprülerinin ve kültürel alışverişin güçlendirilmesi, ulusal düzeyde bütüncül gençlik politikalarının ve Ulusal Gençlik Konseyi'nin oluşturulmasına katkıda bulunulması yer almaktadır.”

Böylece, önceki yıllarda Yerel Gündem 21 deneyimine sahip yerel gençlik meclisleri ile birlikte ilk defa oluşturulan yerel gençlik meclisleri de ortaya çıkmıştır. Bilgi birikimi, yerel demokrasi deneyimi ve gençlik katılımının önemli olduğu bu süreçlerde, yasal çerçevenin uluslararası ölçekte ve Türkiye'de oluşumunun yeni olduğunu söylemek yerinde olacaktır.

BÖLÜM 2 - ÇALIŞMA YÖNTEMİ

Son 5 yıllık süreçte, yaygın bir uygulamaya kavuşan yerel gençlik meclislerinin yukarıdaki yasal mevzuat çerçevesinde gelişimini ve güncel durumunu değerlendirmek önemli bir çalışma değeri taşımaktadır. Bu anlamda aşağıda yöntemi sunulacak olan izleme-değerlendirme çalışması sonucu oluşan analiz ile gençlik meclislerinin bugün durduğu nokta, mevzuattaki konumu ve gençlik temsili alanındaki etkisi değerlendirilecektir.

⁴² detaylı bilgi için bakınız: <http://www.kentkonseyleri.net/changepage.aspx?lg=2&pi=123>

Bu anlamda, gençlik meclisleri değerlendirmesi, Adrese Büyüteç Projesi'nin diğer izleme-değerlendirme konuları olan SKS, Yurt Kur, Gençlik Merkezleri ve AB Ofisleri'nden farklı olarak hizmet sunmanın yanı sıra, ağırlıklı olarak temsil sağlama yönü temelinde incelenecektir.

Gençlik meclislerinin izleme çalışması, farklı dönemlerde, coğrafi denge gözetilerek seçilen kentlerde yapılan ziyaretlerle gerçekleştirilmiştir. Ziyaretlerde, önceden hazırlanmış olan soru formları çerçevesinde ilgili ve yetkili kişilere sorulan sorular aşağıdaki ana başlıklar temelinde yönetilmiştir.

1. fiziki koşullar,
2. bilgiye erişim kapasitesi,
3. denetlenebilirlik ve katılım açıklığı,
4. hizmet kalitesi ve
5. cinsiyet eşitliği

Ziyaretler; Adana, Ankara, Erzurum, İstanbul, İzmir, Kars, Kocaeli, Konya, Malatya, Muğla, Samsun, Trabzon illerinde yapılmıştır. Araştırma soruları, kapsamlı ve yasal mevzuatta tarif edilen gençlik meclisi uygulamaları ve yapısını içerecek biçimde hazırlanmış ve uygulanmıştır. Bu anlamda, izlemeyi yapan gençlerin objektif ve yakın gözlemlerini içeren değerlendirme raporları da bu çalışmaya önemli bir katkı sağlamıştır.

İki farklı dönemde yapılan ziyaretlerin bazı illerde birden fazla olması kentler arasındaki verileri karşılaştırmada çeşitli sınırlar getirmiştir. Bunun önüne geçmek için tüm kentlerin eşit sayıda ziyarete ve izlemeye tabi olduğu kabul

edilmiştir. Ayrıca kentlerin seçiminin sadece coğrafi denge temelinde olması ve önceki yıllardan gelen Yerel Gündem 21 ve kent konseyi uygulaması olup olmadığına bakılmaması da araştırmayı ve değerlendirmeyi sınırlayan unsurlardan olmuştur. Uygulama yapılan kentlere bakıldığında Adana, İzmir, Kars, Kocaeli ve Malatya'nın önceki yıllara dayanan önemli bir Yerel Gündem 21 deneyimi bulunmaktadır. Değerlendirme ve analiz yapılırken bu pencereden de bir bakış açısı sunulmuştur.

Çalışmayı sınırlayan son unsur ise gençlik meclislerinin gençlik merkezleri gibi hizmet sunan bir yapı olarak görülmüş olmasıdır. Burada gençlik meclislerinin ağırlıklı olarak temsil mekanizmaları olarak görülmemiş olması araştırma değerlendirmesini sınırlayan bir unsur olmuştur.

İL	İzlenme Sayısı		
	1. Dönem	2. Dönem	Toplam
Adana	1		1
Ankara		1	1
Erzurum	1		1
İstanbul	2		2
İzmir	1	1	2
Kars		3	3
Kocaeli	1		1
Konya		1	1
Malatya	1	1	2
Muğla	1	1	2
Samsun		1	1
Trabzon	1		1

BÖLÜM 3 - GENÇLİK MECLİSLERİ İZLEME SONUÇLARININ ANALİZİ

Adrese Büyüteç Projesi kapsamında Adana, Ankara, Erzurum, İstanbul, İzmir, Kars, Kocaeli, Konya, Malatya, Muğla, Samsun ve Trabzon Gençlik Meclisleri'ne yapılan ziyaretler aracılığı ile uygulanan anket ve gözlemlerden oluşan değerlendirme raporları temelinde hazırlanan analiz çalışması 3 başlık altında toplanmıştır:

1. Kentin Yerel Gündem 21 Deneyimi
2. Mevzuat ile Uyumluluk
3. İzleme Kriterleri
 - a. fiziki koşulları,
 - b. bilgiye erişim kapasitesi,
 - c. denetlenebilirlik ve katılım açıklığı,
 - d. hizmet kalitesi ve
 - e. cinsiyet eşitliği

Analiz bölümünde, yukarıdaki başlıklar temelinde veriler ve yasal çerçeve analizi yapıldıktan sonra, sonuç ve öneriler bölümü için temel teşkil edecek önerilere de kısaca yer verilecektir.

3.1. Kentin Yerel Gündem 21 Deneyimi

Çalışmaya konu olan kentlerde elde edilen araştırma verileri, özellikle hizmet ve temsile odaklandığı için, gençlik meclislerin kurulmasında önemli bir aşama olarak kabul edilen Yerel Gündem 21 kriteri önemli bir unsur olarak ortaya çıkmıştır. Seçilen kentlerde Yerel Gündem 21 deneyimi olması, o kentte ilgili yasal mevzuat oluşmadan önce de gönüllü olarak Yerel Gündem 21 uygulamasının başlamış olması anlatılmaktadır.

Böyle bir kriter özellikle yerel demokrasinin gelişiminde önemli bir rol oynamaktadır. Gençler için yerel temsil açısından önemli olan gençlik meclislerinin oluşumu da, Yerel Gündem 21 uygulaması ile Türkiye'de uygulanmaya başlamıştır.

Bu anlamda 1997 – 2005 yılları arasında 5393 Sayılı Belediye Kanunu ve ilgili Kent Konseyleri Yönetmeliği çıkana kadar yerel gençlik meclisleri, gönüllü temelde yürüyen birer sivil gençlik girişimi olmuştur. Böylelikle de önemli bir yerel demokrasi deneyimi oluşmuştur.

Bu deneyim ile aktarılmaya çalışılan, o kentin kamu kurumlarında, sivil toplum kuruluşlarında, gençlikle ilgili birimlerinde ve kamuoyu ile medyada yerel gençlik meclisinin varlığının bilinmesi ve bir temsil yapısı olarak kabul edilmesinin alt yapısının oluşmaya başlaması anlatılmaktadır.

Bu kapsamda inceleme yapılan on iki kentten Adana, İzmir, Kars, Kocaeli, Trabzon kentlerinde Yerel Gündem 21 uygulaması görülmektedir. Yerel Gündem 21 uygulamasının da kurumsallaşması ve gençlik meclislerinin sürekliliği konusunda da Adana ve Kocaeli illeri bu anlamda sürdürülebilir bir yapı göstermektedir.

Bu anlamda, değerlendirme yapılan kentlerin gençlik meclisi deneyimi ve süreklilik açısından eşit düzeyde olmaması, analiz yapılırken göz önünde bulundurulması gereken önemli bir kriter olarak ortaya çıkmaktadır.

Bunun yanı sıra, örneğin Ankara'da Çankaya, Erzurum'da Yakutiye

ve İzmir’de Konak Gençlik Meclisi uygulaması incelenirken, diğer kentlerde merkez gençlik meclisleri incelenmiştir. Bu kapsamda, ilgili kentlerin ilçe belediyesi olmasından kaynaklanan farklılıklar oluşabilecektir.

3.2. Mevzuat ile Uyumluluk

Mevzuata uyumluluk ile ilgili olarak, incelenen kentlerdeki gençlik meclisleri yapıları ele alınmıştır. Buna göre, tüm kentlerde, 5393 sayılı Belediye Kanunu temelinde, kent konseyleri ve gençlik meclisleri oluşturulmuştur. Ancak bazı kentlerde farklı ve özgün uygulamalar görülmüştür. Bunlara da aşağıda yer verilmiştir.

Adana Gençlik Meclisi: Kuruluşu 2003 yılında gerçekleşen Adana Gençlik Meclisi, Ulusal Gençlik Meclisi ilkelerini temel aldığı belirten bir tüzüğe sahiptir. Adana Kent Konseyi için Büyükşehir Belediyesi’nden ayrılan bütçeden idari harcamaları karşılanan gençlik meclisine katılım her kişiye ve kuruma açıktır.⁴³

İstanbul Büyükşehir Belediyesi

Gençlik Meclisi: Kuruluşu 5393 Belediye Kanunu sonrası gerçekleşen gençlik meclisi, İstanbul Büyükşehir Belediyesi’nin bir organı gibi örgütlenmiştir. Bu anlamda, isminin İBB Gençlik Meclisi olması diğer gençlik meclisi uygulamalarından farklılığını göstermektedir. Diğer bir farklılık da İBB Gençlik Meclisi’nde siyasi parti gençlik kolları temsilcilerinin temsiline de olanak sağlanmasıdır. İBB Gençlik Meclisi tüzüğüne göre

ise, İBB Gençlik Meclisi’ne üyelik, tüm gençlik gruplarına açık olmakla birlikte tüzüğün üyelik şartları ile ilgili 9. Maddesinde “İBB Başkanlık Makamı tarafından uygun görülenlerin kabul edilmesiyle seçilirler.” diyerek temel bir çelişki göstermektedir. İzleme ziyaretlerinden gelen bilgilere göre de başvuru yapanlarla mülakat yapıyor olması, meclisin şeffaf ve açık kriterler temelinde yapılması konusunda yerel katılımı yansıtmadığı söylenebilir. İBB Gençlik meclisinin İBB tarafından sağlanan önemli bir bütçesi olması özerklik anlamında önemli bir noktada durmaktadır⁴⁴.

Kocaeli Gençlik Meclisi: Kocaeli, kent konseyi ve yerel gençlik meclisi kurulması bağlamında en eski deneyime sahip kentlerden biri olarak öne çıkmaktadır. Son yıllarda da bu geleneğini, hem mevzuat hem de kent konseyi ve gençlik meclisi uygulamalarının kurumsallaştırılması ile ortaya koymaktadır. Gençlik Meclisi’nin mevzuatı, belediye desteği ile kent konseyi bünyesinde yer alması temelindedir.

Trabzon Gençlik Meclisi: Trabzon’da Yerel Gündem 21 deneyimi sonrası oluşan bir kent konseyi ve kent konseyi bünyesinde sivil bir gençlik meclisi bulunmaktadır. Ancak bununla birlikte, Trabzon Belediyesi Gençlik Meclisi de bulunmaktadır ve bu durum ikili bir yapı olmaktadır.

43 detaylı bilgi için bakınız: http://www.adanakentkonseyi.org.tr/genclik_meclisi.asp

44 detaylı bilgi için bakınız: <http://www.ibbgenclikmeclisi.com/>

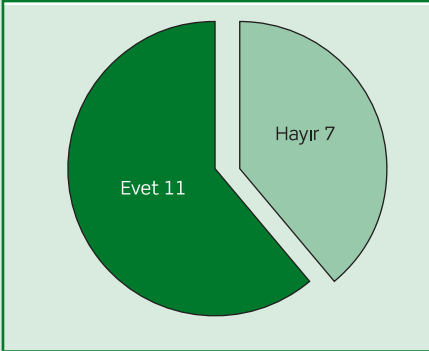
3.3. İzleme Kriterleri

İzleme Kriterleri, önceden oluşturulan ve ekte sunulan izleme formunda yer alan sorulara, kentlerdeki gençlik meclislerine yapılan ziyaretler esnasında alınan cevaplar sonucu oluşturulmuştur.

a) Fiziki Koşullar:

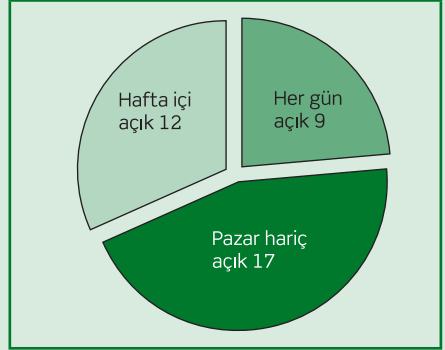
Fiziki koşullar kapsamında ulaşım ve erişim, çalışma saatleri, çalışma ortamı sorularına yanıt aranmıştır.

Gençlik meclisine ulaşım zor mu?

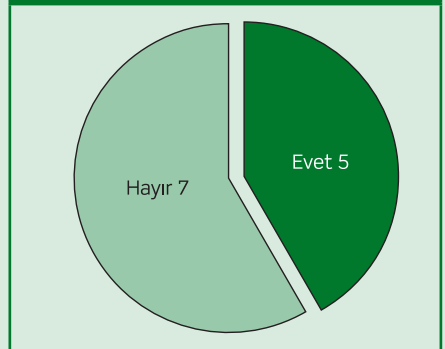
Bu bağlamda, gençlik meclislerine genelde ulaşımın kolay olduğu aktarılmıştır. Bu sayede gençler için erişim zorluğu olmadığı gözlenmiştir. Bu arada, gençlik meclislerinin ağırlıklı olarak kent konseyi bünyesinde faaliyet göstermesi ve kent konseyi ofislerinin kent merkezi ve belediyeye yakın olması aracılığı ile ulaşımın kolay olduğu görülmüştür. Ancak yapılan gözlemlerde gençlik meclisi ofis ve binalarının gençlik dostu olmaktan uzak olduğu görülmüştür.

Gençlik meclisi hangi günler açık?

Bunu yansıtan unsurlardan biri de gençlik meclislerinin hangi günlerde açık olduğu ve çalışma saatleri ile ilgili verilerde bulunmaktadır. Gençlik meclisleri genel olarak belediyelerin yani kamu kurumlarının çalışma saat ve günleri ile uyumlu bir işleyiştir. Bu nedenle de, gençlik meclislerinin tamamen bağımsız ve özerk olduğunu gözlemek mümkün olamamıştır. Oysa genel mevzuatta ve uluslararası uygulamalarda da beklenen, gençlik meclislerinin her zaman açık ve erişilebilir olması ilkesinden de uzaktır.

Meclis binası engelli dostu mu?

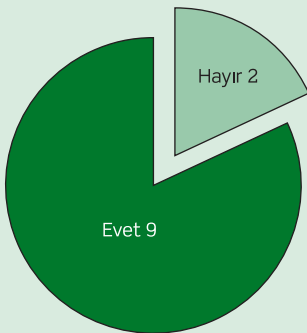

Yapılan izleme çalışmalarında öne çıkan önemli bir diğer gözlem ise gençlik meclisi bina ve ofislerinin engelli dostu olması ile ilgilidir. Gençlik meclislerinin genel olarak engelli dostu olduğu gözlenmiştir. Ancak, bu tüm gençlik meclislerini kapsamamaktadır. Burada genel bir hükümde bulunulması zor olmakla birlikte, yapılan ikinci izleme çalışmasında bir gençlik meclisinin engelli dostuna dönüştürülmesi, gençlik meclislerinin öğrenen, yaşayan ve gelişen yapılar olduğunun da bir göstergesidir. Bu nedenle, gençlik meclisleri binalarının hem engelli dostu hem gençlik dostu olması son derece önemlidir.

b) Bilgiye Erişim:

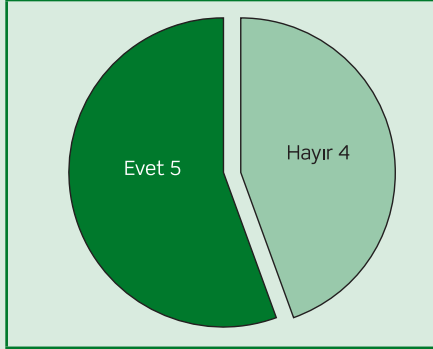
Bilgiye erişim kapsamında, gençlik meclislerinin yerel medyada bilinirliği, internet sitesinin bulunması, kent ölçeğindeki temel paydaşı olduğu üniversite ve lise öğrenci birlikleri ve diğer gençlik örgütlenmeleri ile ilişkisine yönelik sorularla izleme çalışması yapılmıştır.

Yereldeki gazete, dergi ve TV kanallarının meclisten haberi var mı?

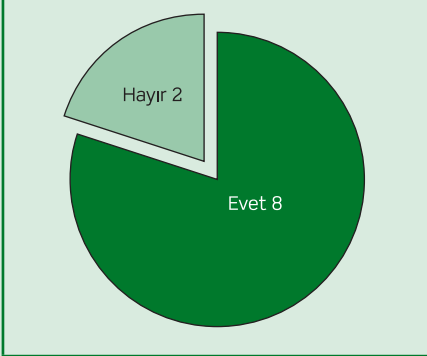
Bu kapsamda, yerel gençlik meclisleri ağırlıklı olarak yerel medyanın çalışmalarından haberdar olduklarını aktarmışlardır. Ancak düzenli olarak yerel basına bilgilendirme yapılması konusunda verilen cevaplarda ise benzer bir orana erişilememiştir.

Düzenli olarak basına bilgilendirme yapılıyor mu?

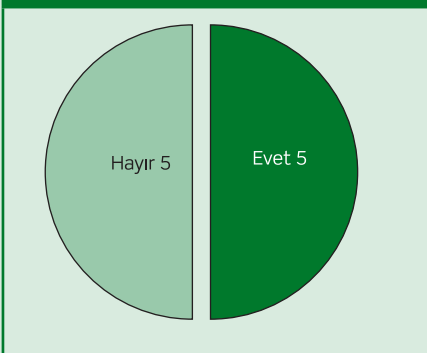
Burada gözlemlenen durum şudur ki; gençlik meclisleri, yerel medyaya yeterli düzeyde bilgilendirme yapmalarına rağmen, yerel medyada bilinirliklerinin yüksek olduğunu aktarmışlardır. Buradaki çelişki; araştırma süresince, yerel medyada ilgili gençlik meclislerinin haberleri izlenmemiş ve gençlik meclislerinin beyanları üzerine yorum yapılmıştır; bununla birlikte, yerel gençlik meclisi faaliyetlerinin yerel medyada öncelikli bir haber unsuru olduğunu söylemek de mümkün olamamaktadır. Ancak yapılan çalışmada, yerel gençlik meclislerinin özellikle ulusal ölçekte yürütülen kampanyaların yerel uygulamalarında yerel basında öne çıkabildiği gözlenmiştir. Bu kapsamda, Ulusal Gençlik Parlamentosu ile yapılan çalışmaların daha çok öne çıktığı gözlenmiştir.

Öğrenci birlikleriyle/STK'larla/diğer gençlerle iletişime geçiliyor mu?

Kentteki diğer gençlik yapıları ile etkileşim ve ortaklık temelinde sorulan sorular ve yapılan izleme çalışmasında gözlemlenen, yerel gençlik meclislerinin özellikle yasal mevzuatın da gerektirdiği gibi tüm gençlik platformları ile ilişki halinde olduğudur. Gençlik meclislerinin çıkış amacı ile de uyumlu bu sonuç, önemli bir gelişme göstergesi olmaktadır.

İnternet sitesi var mı?

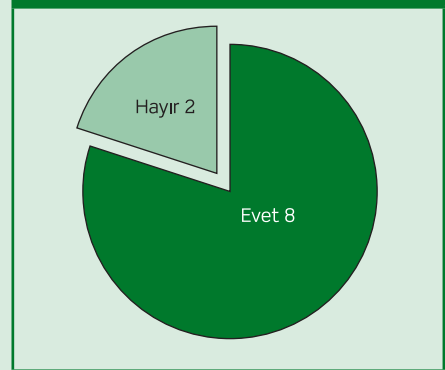
Günümüz teknolojik gelişmesinde sosyal medya araçları ve internet; iletişim, erişim ve katılım açısından etkin bir rol oynamaktadır. İzlenen yerel gençlik meclislerinden sadece

yarısında internet sitesinin var olması, gençlik meclislerinin kurumsal yapısı ve hafızası ile ilgili de bilgi vermektedir. Bu anlamda, gençlik meclislerinin kurumsal yapısında gelişmesi beklenen bir alan olarak öne çıkmaktadır.

c) Denetlenebilirlik ve Katılım:

Gençlik meclislerinin temsil ve denetlenebilirlik açısından incelenmesi kapsamında; örgütlenme yapısı, üye alım süreci, seçimler, organları, kent konseyi ile ilişkisi, gönüllü yapılanması ve ürettiği hizmetler üzerinde durulmuştur.

Yönetim Kurulu var mı?

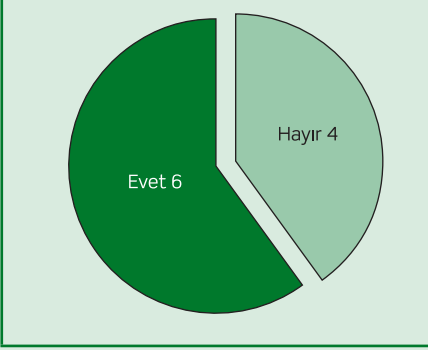

Buna göre, gençlik meclislerinin %80 oranında bir yönetim kurulu organına sahip olduğu gözlemlenmiştir. Bu kriter temelinde yerel demokrasi göstergesi olan yerel gençlik meclisi işleyişinin oturduğu ve yerel demokrasi açısından bir deneyimin oluştuğunu söylemek mümkündür.

Açık uçlu sorulara verilen cevaplar, yerel gençlik meclislerinin katılım konusunda önemli bir yerel demokrasi deneyimi oluşturduğunu gösteriyor. Bunun yanında, Kent Konseyi'nin varlığı

ve eskiden gelen deneyimi olan illerde, gençlik meclisi deneyiminin daha iyi geliştiği gözlenmiştir. Bu anlamda, Yerel Gündem 21 deneyiminin bu gelişme sürecinde önemli bir rol oynadığı söylenebilir. Bunun yanı sıra, Ulusal Gençlik Parlamentosu ile yakın ilişki içinde olan Yerel Gençlik Meclisleri'nin de yine daha etkin hizmet ürettiği, temsiliyet için platform sağladığı gözlenmiştir.

Toplantılar dışında gençlik meclisi başka tür aktiviteler yapıyor mu?

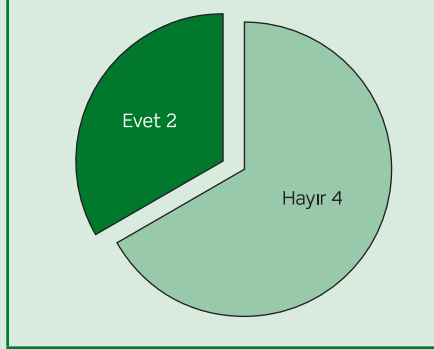

Ancak, gençlik meclislerinin temsiliyet dışında sınırlı sayıda farklı faaliyet ve hizmet ürettiği gözlenmiştir. Bu gözlemlerde Yerel Gençlik Meclisleri'nin sınırlı sayıda ofis ve çalışma ortamına sahip olması ve var olan yapıların da ağırlıklı olarak kamuya ait olması bu sınırı getiren unsurlar olmuştur.

Burada öne çıkan temel unsur da, gençlik meclislerinin özerk olması ve özellikle kendisine ait bir bütçesi olmamasından kaynaklanmaktadır. Bütçe ayrılan gençlik meclislerinde ise gözlemlenen, gençlik meclisinin seçilmiş yapıları tarafından bir bütçe hazırlanamadığı ve bu anlamda katılımcı bir bütçe yöntemi izlenmediğidir. Bu

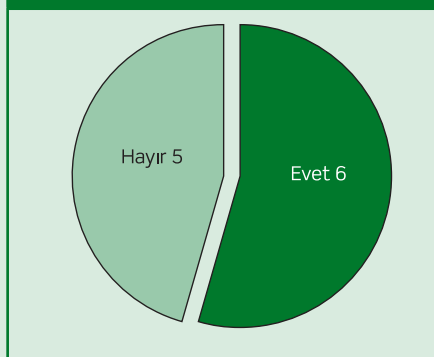
noktada, gençlik meclislerinin, onlara ait bütçe ve personel yönetiminde de ağırlıklı olarak belediyelere bağımlı oldukları ve temel karar verici olmadıkları gözlenmiştir.

Belediyeler sadece maddi katkı mı sağlıyor?

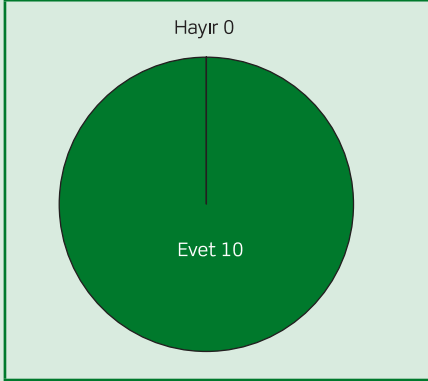
Ancak, gençlik meclislerinin Türkiye'de gelişimine bakıldığında tartışmanın bu noktaya ulaşmış olması da önemli bir aşamadır. Bu aşamada, gençlik meclislerinin artık kent ölçeğinde bir kurumsal yapı olması ve bu temsiliyet ağırlıklı yapıların çalışma koşullarının geliştirilmesi temelinde, kaynak ve olanaklarının artırılması beklenebilir.

Meclise ait bir ofis ve çalışanlar var mı?

Bunun yanı sıra, gençlik meclislerinin gönüllü yönetimi konusunda önemli bir başarıları olduğu görülmekle birlikte, gönüllülerin sürekliliğinden kaynaklanan sınırlar nedeniyle kapsamlı uygulamalar gerçekleştirilemediği görülmüştür. Burada, altının çizilmesi gereken, yapılan gözlemlerdeki kısıt, meclise ait bir ofis ve çalışanların olup olmadığının birlikte sorulması olmuştur. Bu nedenle, soruya verilen cevaplarda %50 üzerinde olumlu bir sonuç çıkmakla birlikte, ağırlıklı etkinin ofis mi çalışanlar mı olduğu tespit edilememektedir. Ancak, genel olarak bilinmektedir ki gençlik meclisleri gönüllülük esasıyla yürütülmekte, yalnızca idari giderleri belediye bünyesinden veya kent konseyi aracılığı ile karşılanmaktadır.

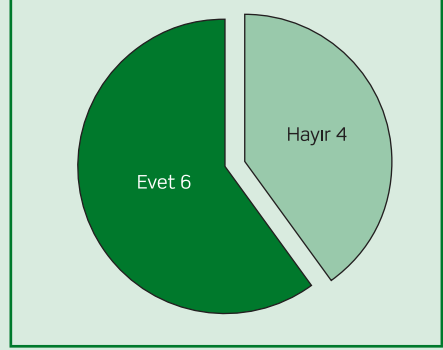
Gençlik meclislerinde karara katılabiliriyor mu?

Gençlik Meclisleri'nin kurumsallaşması ve yerel demokrasiyi deneyimlemeleri açısından bu gözlem önemli bir yer tutmaktadır. Buna göre, gençlik meclislerinde %100 oranında karar alınabildiği iletilmiştir.

Gençler kendi kararlarını kendileri aldıkları ölçüde, ilgili kararları

Gençlik meclislerinde alınan kararlar uygulanabiliyor mu?

kent ölçeğinde yetkili karar alma mekanizmalarına da iletebilmektedirler. Bu da, ağırlıklı olarak kent konseyi ve ilgili yeni mevzuatla mümkün olabilmektedir. Bu kararların uygulanabilmesi de, gözlem yapılan kentlerde, %60 oranında gerçekleşmiş görülmüyor. Ancak bu noktada, alınan kararların içeriği ve niteliği sorgulanmamıştır. Yukarıda, bütçe konusunda da olduğu gibi, gençlerin daha kritik ve önemli kararları alabilmeleri ve yönetebilmeleri beklenebilir.

Açık uçlu sorulara verilen cevaplarda ise, Gençlik Meclisleri'nin proje geliştirme gibi somut alanlarda katılımcı yöntemler kullanarak, ilgili tarafları proje süreçlerine dahil ettiği ve gençlik meclisleri için ekstra bütçe oluşturabildiği aktarılmıştır. Gönüllülerin kişisel gelişimine yönelik, yerel olduğu kadar UGP aracılığı ile de, farklı kapasite geliştirme projelerinin oluşturulduğu, bu sayede gençlik meclislerinin diğer kentlerle ilişkisinin geliştirildiği görülmüştür.

Gençlik Meclisi üyeleri ve hizmet alanlar, üzerlerinde herhangi bir

siyasi bir baskı oluşturulmadığını aktarmışlardır. Ancak burada, belediye gençlik meclisi olarak kurulan yapılarda siyasi baskı oluşabildiği gözlenmiştir. Bu olumsuzluğun da, özellikle sivil gençlik meclisleri oluşturularak, ya da kent konseyi gençlik meclisi uygulamasının mevzuatta hâkim hale getirilmesi ile aşılabileceği söylenebilir.

d) Hizmet Kalitesi:

Gençlik meclislerinin hizmet kalitesi; genel kurulun toplanması, toplanma sıklığı, hedef kitlesi, meclis çalışmalarının hangi çerçevede yapıldığı üzerine olmuştur. Bu bağlamda ortaya çıkan temel unsur, bir genel kurulun varlığı ve temel karar organı olarak belirlenmiş olmasıdır. Yapılan uygulamalarda da tüm kentlerde bir gençlik meclisi genel kurulu olduğu gözlenmiştir.

Meclis genel kurulu ne sıklıkla toplanıyor?

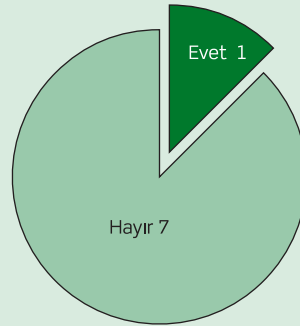

Meclis Genel Kurulu'nun toplanma sıklığı konusunda farklı uygulamalar olmasına rağmen, kent ölçeğinde, gençler ve gençlik kuruluşları için böyle bir genel kurulun varlığı, gelecek yıllardaki yerel demokrasi deneyimi için temel bir altyapı oluşturabilir.

Gençlik meclislerinin, hedef kitlelerini gençlik grupları olarak belirlemiş olması yanında, çalışma çerçevelerinin; gençlerin katılımı, gönüllülük, sosyal sorumluluk, toplumsal çalışmalar ve alt çalışma grupları olarak belirlenmesi ve bunların net olarak tanımlanabilmesi, gençlik meclislerinin, kurumsal yapılarında, hedeflerinin ve çalışma alanlarının, gençlik meclisleri mevzuatı ile uyumlu olduğu şeklinde değerlendirilebilir.

e) Cinsiyet Eşitliği:

Yönetim Kurulu başkanı kadın mı?

Cinsiyet eşitliği kriteri temelinde, gençlik meclislerinin organlarında ve işleyişinde kadın temsili izlenmiştir. Buna göre, sadece Muğla Gençlik Meclisi'nin kadın başkanı olması cinsiyet eşitliği konusunda yansımının Türkiye'deki temsil durumu ile aynı olduğunu göstermektedir.

Benzer cinsiyet eşitsizliği, temsili yönetim kurullarına da yansımıştır. Bunun yanı sıra Genel Kurullar ile ilgili yeterli veri sağlanmamasına rağmen, en çok Erzurum ve İzmir'de cinsiyet eşitliği yansıtılmaktadır.

BÖLÜM 4 - ÖNERİLER

Adrese Büyüteç Projesi kapsamında yapılan izleme ve değerlendirme çalışması sonucunda, gençlik meclisleri, karar alıcılar ve gençlik meclislerinin paydaşlarına yönelik sonuçlar ve öneriler oluşmuştur.

Bu çalışma ve değerlendirme ile öne çıkan en önemli sorun alanlarından biri, gençlik meclislerine ayrılan bütçe ve bütçenin kullanımı konusudur. Yerel Gençlik Meclisleri'nin özellikle özerkliği değerlendirilmediği bu ölçüt önemli bir yer tutmaktadır. Yapılan toplantı ve sorulardan alınan genel cevaplarda görülen, yerel gençlik meclislerinin gençlik ihtiyaçları temelinde bir bütçe belirleyemediği ve yapılacak faaliyetlerini de buna göre özgürce hazırlayamadığıdır. Özellikle belediyelerden sağlanan fonlar nedeniyle fonların kullanılacağı alanlar seçilmiş gençler tarafından belirlenememektedir. Gençlik meclislerinin bu anlamda özerk olabildiği tek alan, gençlik projeleri ve ulusal, uluslararası fonlardan yararlanma olanağıdır; ki bu da, gençlik meclislerinin, proje bazlı çalışması ve ilgili eforu bu alana kaydırmasına sebep olmaktadır.

Gençlik meclislerinin sürdürülebilirliği ve kurumsallığı için, kurumsal bir finansman ve bütçe modeline ihtiyaç duyulmaktadır. Bu, merkezi ve yerel kuruluşlar aracılığı ile oluşturulabilecek önemli bir ihtiyaçtır.

Ancak, özellikle Ulusal Gençlik Parlamentosu aracılığı ile yürütülen projelere yerel ev sahipliği yapan gençlik meclislerinin, bu anlamda daha

özerk olduğu görülmektedir. Bilenler Bilmeyenlere Bilgisayar Öğretiyor, Paramı Yönetebiliyorum, Bilgisayar Bilmeyen Kalmayacak gibi projeler, yerel ölçekte gençlerin ürettiği proje alanları olarak da farklı etkiler sağlamaktadır.

Gençlik Meclisleri'nin işleyişleri açısından ortaya çıkan tartışma alanlarından biri de gençlik meclislerinin erişilebilir olmasıdır. Bu noktada da, gençlik meclislerinin kent ölçeğinde, yönetimi ve idaresi kendilerine ait olan özerk mekânlara sahip olması etkili olacaktır. Bu mekânların genç dostu olması ve gençlik çalışmalarına ve temsile ev sahipliği yapması da önemli olacaktır. Ayrıca, gençlik meclislerinin kent ölçeğindeki tüm ilgili gruplara ulaşabilmesi için, sürekli olarak medya, web sayfası aracılığı ile daha etkin bir iletişim yöntemi kullanması etkili olacaktır. Gençlik meclislerinin erişilebilirliği noktasında bir önemli sorun alanı da gençlik meclislerinin engelli dostu olabilmesidir. Bu da gençlik meclislerinin kendi binalarında ve engelli dostu olarak hizmet verebilmesi ile mümkün olabilecektir.

Bu noktada, gençlik meclislerinin daha aktif ve gençlik sorunlarını kent ölçeğinde gündeme taşıyan bir hizmet anlayışında olması, uluslararası örnekler de göz önüne alındığında öne çıkmaktadır. Örneğin, yıllık olarak yapılacak kapsamlı bir yerel gençlik araştırması ve sonuçlarının kamuoyu ile paylaşılması, gençlik meclislerinin bilinirliğini arttırmada, yerel gençlik sorunlarını gündeme getirmede ve kararları etkilemede etkin bir araç olacaktır.

Gençlik meclislerinin kent ölçeğinde temel gençlik temsil noktası haline gelebilmesi için, kent ölçeğindeki tüm gençlik platformları ile kurumsal bir temsil ilişkisine ihtiyaç bulunmaktadır. Bu noktada, üniversite öğrenci konseyi, lise öğrenci konseyi ve ilgili gençlik sivil toplum kuruluşları ile daha yakın ve kurumsal bir temsile dayalı ilişkiye ihtiyaç vardır. Böylece, gençlik meclisi aracılığı ile, kentteki gençlik platformları arası eşgüdümün ve temsilin daha etkin yapılabilmesi sağlanabilecektir.

Çalışmada ulaşılan temel sonuçlardan biri de, gençlik meclislerinin işleyişinde, Türkiye’de gündeme geldiği 1996 yılından beri hem yasal mevzuat hem de uygulama açısından önemli bir ilerleme kaydedilmiş olmasıdır. Bu noktada, gençlik meclislerinin, daha ileri yerel demokrasi uygulamaları yapabilmesi ve gençlik alanında güçlü bir yerel temsil sağlayabilmesi için finansal ve yapısal özerkliğe ve kurumsal sürdürülebilirliğe sahip olması; ayrıca, gençlik ile ilgili alınacak tüm kararlarda söz sahibi olması temel bir gerekliliktir.

Bu çalışma sonucunda, gelecek dönemde, yerel gençlik meclislerinin dünya ölçeğinde ve kentler nezdinde nasıl ortaya çıktığına dair tarihsel perspektifi içeren bir araştırma, bu alanda gençlik meclislerinin ortaya çıkışı ve yerel katılım üzerine önemli bilgiler sağlayabilecektir.

KAYNAKÇA

1. Avrupa Gençlik Forumu - http://www.youthforum.org/fr/system/files/yfj_public/eyouth_opinion/en/e-YO_EN_2.pdf
2. “Gençlerin Yerel ve Bölgesel Katılımına İlişkin Avrupa Şartı” http://www.coe.int/t/dg4/youth/Source/Coe_youth/Participation/COE_charter_participation_tu.pdf
3. <http://www.kentkonseyleri.net/changepage.aspx?lg=2&pi=123>
4. http://www.adanakentkonseyi.org.tr/genclik_meclisi.asp
5. <http://www.ibbgenclikmeclisi.com/>
6. Alemdaroğlu, A. (2005) Bir İmkan Olarak Gençlik, Birikim Dergisi, No:196, İstanbul.
7. Benevolo, Leonardo (1993), Avrupa Tarihinde Kentler / Leonardo Benevolo ; çeviren Nur Nirven, İstanbul : AFA Yayıncılık, 1995
8. Gençlik Spor Genel Müdürlüğü - <http://www.gsgm.gov.tr/>
9. Gençlik Hizmetleri Daire Başkanlığı - <http://www.ghdb.gov.tr/>
10. İstatistiklerle Gençlik (2007), İstatistiklerle Türkiye’de Gençlik, İstanbul Bilgi Üniversitesi:İstanbul <http://genclik.bilgi.edu.tr/docs/istatistiklerlegenclik.pdf>

ÜNİVERSİTE AB OFİSLERİ (GENÇLERİN DOLAŞIM VE EĞİTİM HAKKI)

Ali Alper Akyüz

GÖREV VE FAALİYETLER

Özellikle Avrupa Birliği (AB) Eğitim ve Gençlik Programlarına ve yükseköğretimde Bologna Sürecine⁴⁵ Türkiye'nin katılımı sonrasında üniversitelerde özellikle AB destekli öğrenci değişimini düzenleme ve bunun dışındaki Avrupa projelerinin oluşturulması amaçlı özel idari birimler oluşturulması gereksinimi, her bir üniversitede isimleri değişkenlik gösteren "AB Ofisleri" oluşturulmasına yol açmıştır. Çoğu durumda baştan ve tek başına bu iş için oluşturulan bu ofisler bazı üniversitelerde ise halihazırda kurulu olan "Uluslararası İlişkiler Ofisleri" çerçevesinde faaliyet göstermektedir.

Üniversiteden üniversiteye geçişle birlikte bu ofislerin görevleri⁴⁶:

- Üniversitelere yönelik AB programlarına (Yaşamboyu Öğrenim, 7.Araştırma ve Geliştirme Çerçeve Programları vb.) yönelik projelerin hazırlanması ve yürütülmesine yönelik bilgi ve deneyim altyapısını geliştirmek,
- Özellikle ERASMUS gibi öğrenci ve öğretim elemanı değişimlerini de içeren ortaklık programları için ortaklıklar ve işbirlikleri geliştirmek ve bürokratik prosedürleri yerine getirmek,
- Öğrenci değişimi için kriterleri belirlemek veya belirlenmesinde diğer akademik birimlere yardımcı olmak,
- Öğrenci ve öğretim elemanlarına değişimler için danışmanlık hizmeti vermek,
- Gerek Bologna Süreci, gerekse de öğrenci değişimi için önemli olan Avrupa Kredi Aktarım Sistemi'nin (ECTS – European Credit Transfer System) üniversite çapında uyarlanmasını sağlamak ve izlemek,
- Bologna Süreci kapsamında diğer çalışmaları yürütmek olarak sıralanabilir.

Bunun dışında doğrudan görev alanına girmemesine karşın bazı ofisler yine AB'nin Gençlik programı kapsamında Eylem 2-Avrupa Gönüllü Hizmetleri (AGH) için Evsahibi veya daha çok Gönderici Organizasyon ya da Eurodesk Bilgi Merkezi olarak etkinlik göstermektedir.

⁴⁵ Avrupa'daki yükseköğretim kurumları arasındaki işbirliğini kurumlar arasında geçişlilik, akademik tanınma ve kredi transferleri yoluyla artırmayı amaçlayan Bologna Süreci, doğrudan AB çerçevesinde düzenlenen bir süreç değildir ve ülkelerin gönüllü katılımını öngörmektedir. Ancak içeriği ve çalışmalar özellikle ortak programlar ve öğrenci değişimi açısından doğrudan etkilidir. Türkiye sürece 2001 yılından itibaren katılmıştır.

⁴⁶ Her bir üniversitedeki AB Ofisi bu görevlerin bir ya da birkaçını yerine getirmektedir.

Bu proje kapsamında izlemeye ve değerlendirmeye alınan görevler ise: Yaşamboyu Öğrenim (özellikle ERASMUS, bazı durumlarda Leonardo Da Vinci ve Grundtvig) ve sınırlı durumlarda Gençlik (Avrupa Gönüllü Hizmeti - AGH ve Gençlik Değişimleri) programları için doğrudan öğrenci ve gençlik hareketliliğine yönelik danışma, bilgilendirme, seçim kriteri belirleme ve seçim işlemini yürütme olarak sıralanabilir.

MEVZUAT VE MERKEZİ KURUMSAL YAPILANMA:

Üniversitelerde yukarıda sayılan görevleri ve yetkileri olan özel idari birimler kurulması üniversitelerin inisiyatifi ve sorumluluğundadır ve doğrudan düzenleyici bir mevzuat bulunmamaktadır. Ancak bu durum ofislerin kurulmasının bütünüyle üniversitelerin kendi inisiyatiflerinde olduğu şeklinde anlaşılmamalıdır; ofisler, programları Türkiye çapında yürütmekle görevli olan AB Eğitim ve Gençlik Programları Başkanlığı'nın (ABEGP veya Ulusal Ajans) koordinatörlüğünde, ECTS gibi Bologna Süreciyle doğrudan bağlantılı konularda ise YÖK gözetiminde kurulmuştur (bkz. Bologna Süreci 2003-2005 Türkiye Ulusal Raporu, sayfa 5 ve 10,

http://www.ond.vlaanderen.be/hogeronderwijs/bologna/links/National-reports-2005/National_Report_Turkey_05.pdf.

Ofislerin kurulmasını ve işleyişini düzenleyen doğrudan düzenleyici bir mevzuat bulunmamasına karşın, bu proje kapsamında incelenen görevlerini

yerine getirmelerinde göz önüne alınması gereken bir dizi Türkiye ve AB kanun ve kararı bulunmaktadır. Bunlar:

a) AB tarafında:

- “Avrupa Parlamentosu ve Konseyi'nin Hayatboyu Öğrenme Programı'nı (LLP) tesis eden, 15 Kasım 2006 tarih ve 1720/2006/EC sayılı Kararı”, ve
- “Avrupa Parlamentosu ve Konseyi'nin 2007-2013 dönemi için 'Gençlik Eylemde' Programını tesis eden 15 Kasım 2006 tarih ve 1719/2006/EC sayılı Kararı,

b) Türkiye tarafında:

- ABEGP Başkanlığı'nın (Ulusal Ajans) kuruluşuyla ilgili olarak 31 Temmuz 2003 tarih ve 4968 sayılı “540 Sayılı Devlet Planlama Teşkilatı Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun”
- ABEGP Başkanlığının işleyişi ile ilgili yönetmelikler⁴⁷,

c) AB ve Türkiye arasında ise:

- Avrupa Topluluğu ve Türkiye Cumhuriyeti arasında, Türkiye Cumhuriyeti'nin Gençlik Programına ve Hayatboyu Öğrenme Alanındaki Eylem Programına (2007-2013) Katılımı ile İlgili Mutabakat Zaptı (2007/12318 sayılı ve

⁴⁷ Bu yönetmeliklerin tam listesine Ulusal Ajansın <http://www.ua.gov.tr/> adresli web sitesinde Hakkımızda-Mevzuat başlıklı sayfadan ulaşılabilir.

11/06/2007 tarihli Bakanlar Kurulu Kararı, 30/06/2007 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanmıştır)

- Türkiye Cumhuriyeti ile Avrupa Topluluğu Arasında Türkiye Cumhuriyetinin Topluluk Programlarına Katılmasının Genel İlkeleri Hakkında Çerçeve Anlaşma (28 Haziran 2002 tarih ve 4763 Sayılı Kanun) olarak sıralanabilir.

Hayatboyu Öğrenme programının genel hedefi "(...)çevrenin gelecek nesiller için iyi bir şekilde korunmasını temin ederken Topluluğun sürdürülebilir ekonomik kalkınma, daha fazla ve daha iyi işler ile daha büyük sosyal uyum ile gelişmiş bir bilgi toplumu olarak gelişmesine hayatboyu öğrenme yolu ile katkıda bulunmaktadır." (1720/2006/EC sayılı Karar, madde 1.2) Programın özel hedefleri arasında ise üniversitelerin AB Ofislerinin yararlanıcısı olan gençlerle ilgili olarak "a) kaliteli hayatboyu öğrenmenin gelişimine katkıda bulunmak ve alandaki sistemler ve uygulamalarla; yüksek performans, yenilik ve Avrupa boyutunu desteklemek, b) hayatboyu öğrenme için bir Avrupa alanının gerçekleşmesini desteklemek; c) Üye Devletlerdeki hayatboyu öğrenme fırsatlarının kalitesinin, çekiciliğinin ve erişilebilirliğinin iyileştirilmesine yardımcı olmak; d) hayatboyu öğrenmenin sosyal uyum, aktif vatandaşlık, kültürlerarası diyalog, cinsiyet eşitliği ve kişisel tatmine katkısını teşvik etmek; e) yaratıcılığın, rekabetçiliğin, istihdam edilebilirliğin ve girişimci ruhun büyümesinin desteklenmesine yardımcı olmak;

f) sosyo-ekonomik durumları ne olursa olsun, özel ihtiyaçları olanlar ve dezavantajlı gruplar dahil, her yaşta insanın hayatboyu öğrenme programına katılımının artmasına katkıda bulunmak, g) dil öğrenimini ve dilsel çeşitliliği desteklemek, (...) İ) insan haklarının ve demokrasinin anlaşılması ve saygı gösterilmesi ve diğer halklara ve kültürlerle karşı hoşgörü ve saygının teşvik edilmesine dayalı olarak, hayatboyu öğrenmenin bir Avrupa vatandaşlığı hissi yaratma rolünü teşvik etmek" bulunmaktadır (Madde 1.3).

Gençlik programının genel hedefleri ise: "Gençlerin genel olarak aktif yurttaşlığını ve özel olarak Avrupa yurttaşlığını desteklemek; gençler arasında özellikle AB çapında sosyal uyumu güçlendirmek için dayanışma geliştirmek ve hoşgörüyü desteklemek; farklı ülkelerdeki gençler arasında karşılıklı anlayışı güçlendirmek; gençlik alanında sivil toplum örgütlerinin yetkinliklerini ve gençlik faaliyetleri için destek sistemlerinin niteliğinin geliştirilmesine katkıda bulunmak ve gençlik alanında Avrupa işbirliğini desteklemek" olarak belirlenmiştir (1719/2006/EC sayılı Karar, madde 2.1). Programın yararlanıcı hedef kitleleri içinde yükseköğrenim kurumları özellikle belirtilmemiş ve gençler ve gençlik ile ilgili kar amacı gütmeyen kuruluşlara öncelik verilmiştir; yükseköğrenim kurumları ise ancak "gerekçelendirilebilir durumlarda gençlik alanındaki diğer partner kuruluşlar" arasında sayılabilir (Madde 6).

Her iki programın uygulanmasında ırkçılık, önyargı ve yabancı düşmanlığı ile mücadele, Avrupa içinde kültürel

ve dilsel çeşitliliğin önemi hakkında bilinçlendirmenin desteklenmesi, özel ihtiyaç sahibi [yararlanıcılar] için hazırlıklı olmak, erkek ve kadın arasında eşitliğin desteklenmesi ve cinsiyet, ırk veya etnik köken, din veya inanç, engellilik, yaş veya cinsel yönelime dayalı her türlü ayrımla mücadeleye katkıda bulunma gibi genel AB politikalarıyla da uyumun gözetilmesi öngörülmüştür (1720/2006/EC sayılı Karar, Madde 12 ve 1719/2006/EC sayılı Karar, Madde 2.3).

Yukarıda sıralanan mevzuat çerçevesinde Türkiye’de kurulu bulunan Ulusal Ajans’ın görevleri arasında: “Avrupa Birliği’nin eğitim ve gençlik programlarını Türkiye’de duyurmak; bu programlara katılım çalışmalarını yürütmek, koordine etmek, izlemek ve Avrupa Komisyonu’na rapor halinde sunmak” bulunmaktadır ve bu görevler yararlanıcı kurumlar arasında bulunan üniversiteler ve dolayısıyla üniversitelerin AB Ofisleri ile doğrudan ilişkilidir. Ulusal Ajans kapsamında Hayatboyu Öğrenme ve Gençlik Programlarının her bir altprogramı için ayrı koordinatörlükler bulunmaktadır ve üniversiteler ağırlıklı Hayatboyu Öğrenme Programının yükseköğrenim ile ilgili ERASMUS altprogramından yararlanmaktaysa da diğerlerine de başvurabilmekte ve öğrencilerini farklı program ve altprogramlardaki hareketlilik faaliyetlerinden yararlandırabilmektedir.

YORUMLAMA YÖNTEMİ

Bu bölümde AB ofisleri hakkında izleme verilerinin yorumlanması ve ilk yorumların izleme yapan gençlerle

paylaşılarak geri bildirimlerinin alınması gibi iki aşamalı bir yöntem izlenmiş, daha sonra bu bilgiden yola çıkarak yukarıda açıklanan mevzuat ve çerçeve içerisinde genç dostu bir yaklaşım öneriler getirilmiştir. İzleme ve önerilerin geliştirilmesi aşamalarında temel kriter, izleme yapılan üniversitelerdeki AB ofislerinin öğrencilere yönelik hizmetlerinde genç dostu (gençlerin genç olmaktan kaynaklanan özel gereksinimlerini dikkate alan ve birey olarak değer veren) bir yaklaşım benimseyip benimsemedikleridir.

İzleme yapılan 13 il (ve üniversite): Aksaray (Aksaray Üniversitesi), Ankara (Bilkent Üniversitesi), Edirne (Trakya Üniversitesi), Erzurum (Atatürk Üniversitesi), Hatay (Mustafa Kemal Üniversitesi), İstanbul (Yıldız Teknik Üniversitesi), İzmir (Dokuz Eylül Üniversitesi), Kilis (7 Aralık Üniversitesi), Kocaeli (Kocaeli Üniversitesi), Malatya (İnönü Üniversitesi), Muğla (Muğla Üniversitesi), Samsun (Ondokuz Mayıs Üniversitesi) ve Trabzon (Karadeniz Teknik Üniversitesi) olmuştur. Kars’ta bulunan izleme ekibi üniversitelerinde AB Ofisi bulunmadığını ya da bulamadıklarını bildirmiş⁴⁸, Adana (Çukurova Üniversitesi) ekibinin izleme verileri ise zamanında proje yürütücülerinin eline geçmediğinden değerlendirmeye alınamamıştır.

Bu 13 üniversitenin durumunun bütün Türkiye’deki üniversiteleri temsil ettiği söylenemez, ancak ortaya

48 Kars Kafkas Üniversitesinin web sitesinde yapılan araştırmada rektörlüğe bağlı Dış İlişkiler Biriminin bu görevi yerine getirdiği ve görevine yönelik güncel etkinlik duyurularının yapıldığı görülmüştür.

çıkan tablo göstergesel nitelikte önem taşımaktadır ve programlardan yararlanma koşulları ve AB ofislerinin niteliklerinin aslen üniversiteye özel koşullar ve kapasiteyle bağlantılı olduğu düşünüldüğünde her bir üniversitenin durumu ayrıca ele alınmalıdır. Yaklaşımlar üniversiteden üniversiteye, kentten kente ve aynı kent içindeki farklı üniversiteler arasında ve üniversitenin devlet veya vakıf üniversitesi olmasına bağlı olarak önemli ölçüde değişebilir, ancak bu değişimleri değerlendirmek bu incelemenin kapsamı dışında kalmaktadır. Bu nedenle çıkış noktası olarak verilerin dikey analizi, yani her bir soruya verilen yanıtların üniversiteler arası dağılımı kullanılmıştır.

Her bir izleme grubunun 2010 ilkbahar ve sonbaharında iki ayrı dönemde ve her bir dönem içinde iki izleme yaptığı için nadir de olsa farklı dönemlerde (olumluya ya da olumsuzla doğru) değişim gözlemek mümkündür. Benzeri şekilde yoruma dayalı sorularda, yanıtlar da izleyen kişilerin farklı olması durumunda farklı yanıtlar da verebilmektedir. Farklı yanıtlar durumunda özellikle dönemler arasında 'Var-yok' şeklinde yanıt verilmesi gereken sorularda gözlenen son durum, yorum gerektiren diğerlerinde ise istisnai yanıtlar dışarıda bırakılarak kesin olanların sayısı dikkate alınmıştır.

Her bir üniversiteye özel olarak izlemenin niteliksel değerlendirmesi, yani anketin tamamının sonuçlarının yatay analizi yoluyla üniversiteye özel yorum bu çalışmanın kapsamı dışında olsa da bazı genel gözlemlere sonuçlar ve öneriler kısmında değinilmiştir.

Verilerin ilk analizinin sonuçları ve yorumlar, izleme yapan ekipler içinde yer alan bir grup katılımcıya sözlü olarak sunulmuş ve geri bildirimleri alınarak rapora eklenmiştir.

SONUÇLAR

Bu bölümde anketlerin yapılandırıldığı şekilde "Fiziki Koşullar", "Bilgiye Erişim", "Denetlenebilirlik ve Katılım" ve "Hizmet Kalitesi ve Toplumsal Cinsiyet Eşitliği" anabашlıkları altında genel sonuçlara yer verilmiştir. Sonuçlar ve yorumlar sadece yukarıda adı geçen üniversiteler için geçerlidir.

a) Fiziki Koşullar

İzlemeyi yapan ekipler AB ofislerinin büyük çoğunlukla kolay erişilebilir olduğu kanısındadır (%77, 10/13). İstisnai olarak Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi ve İzmir Dokuz Eylül Üniversitesinin ofisleri şehir merkezlerindeki rektörlük binalarında, yani kampüslerin dışındadır ve kampüslerde ek bir bilgi ofisi bulunmamaktadır. Ofisler merkezi olarak yapılandırılmış ve koordinatör öğretim üyeleri dışında fakülte ve bölüm bazında ayrı bilgi alma olanakları bulunmamaktadır. Ofislerden 5'inin kapısında işlevini belirten tabelasının olmadığı ve yine 5'inde çalışanlara ve ofislere erişim hakkında önceden bilgi alma olanağı bulunmadığı belirtilmiştir.

Ofislerin biri dışında tamamı açılış ve kapanış saatlerinde oynama olsa da mesai gün ve saatleri içinde genelde açık tutulmakta, Kocaeli Üniversitesinde ise öğrenciler için haftada yalnızca 2 güne sınırlandırılmış görüşme ve bilgi alma olanağı

sunulmaktadır. Buna karşın Malatya İnönü Üniversitesindeki AB ofisinin mesai günlerine ek olarak Cumartesi günleri de açık olduğu bildirilmiştir.

Ofislerin çoğunda bekleme yeri (%61, 8/13) ve yaklaşık yarısında sandalye bulunmaktadır (7/13, bekleme yeri olanlar arasında Aksaray Üniversitesinde sandalye bulunmuyor). Ofisler çoğunlukla engelli dostu olarak nitelenmiştir (%61, 8/13). İzleme ekiplerine göre ofislerin yarısı fiziksel olarak yeterli ve genç dostu bir şekilde düzenlenmiştir, ancak bu konudaki ucu açık soruya verilen yanıtlara göre bir standart bulunmamaktadır.

b) Bilgiye Erişim

Ofisler, programlar ve hareketlilik olanakları hakkında hem bilgilendirme toplantıları düzenleyerek (%77, 10/13) hem de broşür yoluyla bilgilendirme yapmaktadır (%61, 8/13). Ofislere ve programlar hakkındaki bilgilere üniversitelerin tamamında internet sayfaları üzerinden erişilebilmektedir. Bu mecralarda yer verilen bilgiler günceldir (%92, 12/13) ve program koşulları dışında barınma ve ulaşım gibi yaşam ve deneyim bilgisini de içermektedir (%70, 9/13). Çalışanların yüz yüze görüşmelerdeki yaklaşımı genelde ihtiyaca göre ve genç dostu bulunmuş, ofis ortamları ise genelde genç dostu olmamakla nitelendirilmiştir.

Merkezi AB ofislerinden bilgi almanın kolaylığına karşın fakülte ve bölüm düzeyinde bilgi alma olanağı daha azdır (%46, 6/13).

c) Denetlenebilirlik ve Katılım

Hareketlilik ve değişim programları için öğrencilerin seçim kriteri ağırlıkla üniversite çapında not ortalaması ve yabancı dil olarak belirlenmiştir. Seçim kriterleri yazılıdır (%77, 10/13) ve internetten erişilebilmektedir (%85, 11/13).

Değişimden yararlanacak öğrencilere karar veren merci ya ağırlıkla AB ofisidir, veya merkezi yazılı sınav sonucu belirlenmektedir; sadece Bilkent Üniversitesi'nde bölüm koordinatörleri karar verici rol oynamaktadır. Kriterlerin belirlenmesinde öğrenci katılımı bulunmamaktadır. Ofislerin yarısında gönüllü çalışma yürütmek mümkündür (7/13).

Kriterlere ve seçim işlemine öğrenci ya da bölümlerin katılımı olmaması, AB ofislerinin üniversite içinde belirli bir kaynağı yürüten yeni bir merkezi iktidar odağı olarak ortaya çıkmakta olduğunu göstermektedir ve bu görüşün diğer yansımaları için Erasmus dışı programlardaki durumun ve öğretim üyelerine verilen hizmetlerin de değerlendirilmesi yararlı olabilir. Kriterlerin not ortalaması ve yabancı dil seviyesi olması ayrıca programlardan yararlanacak öğrencilerin belirlenmesinde daha seçkinci bir temsil yaklaşımı gözetildiğini düşündürmektedir ve bu uygulamanın, özellikle kontenjanların doldurulmaması durumunda, programın hedeflerinin yaygınlaşması amaçlarıyla uyumu hakkında öğrencileri de içeren bir tartışmaya ihtiyaç duyulmaktadır.

d) Hizmet Kalitesi ve Toplumsal Cinsiyet

Ofislerin ve çalışanların işleyişi ve yaklaşımı izleme ekipleri tarafından farklı sorularda genelde 'genç dostu' olarak nitelendirilmiştir (%70-85, 9-11/13).

Ofislerde çalışan sayısı ortalama 4 kişidir (en az 2, en çok 8). Çalışanlar ağırlıklı kadınlardan oluşmaktadır (ofis ortalaması %62) ve her ofiste en az bir kadın çalışan bulunmaktadır (en az 1, en çok 8, oranları %25-100 arasında değişmektedir). Sorular arasında bulunmasına rağmen veri elde edilemediği için programlardan yararlananların sayısı açısından bir değerlendirme yapılamamıştır.

Genel Sonuç ve Öneriler

Üniversitelerin AB programlarının işleyişini idari olarak yürüten ofislerin yetkinliği, kısmen rekabetçi unsurlar da içeren programlardan üniversitenin ve öğrencilerin yararlanma oranını doğrudan etkileyecektir. Bu nedenle Ulusal Ajans ve YÖK'ün tavsiye ve teşvikleri dışında bir zorunluluk olmamasına rağmen bütün üniversitelerde yönetimlerin inisiyatifıyla bu işi yürütmek ve koordine etmekle görevli idari bir birim kurulmuş ya da görevlendirilmiştir. Bu ofisler rektörlüğe karşı sorumlu oldukları için izlemenin sonuçları aslen üniversite bazında gündeme getirilecek taleplere yol açacaktır ve üniversite bazında çalışma yapılmalıdır. Bu projenin kapsamında olmayan böyle bir çalışma her bir üniversite bazında yapılabilir ve aşağıda soruların dikey analizinden yola çıkılarak bazı genel sonuçlar çıkarılmış ve öneriler geliştirilmiştir. Bunun dışında

Ulusal Ajans da programın işleyişinden ve koordinasyonundan doğrudan sorumlu olduğu için destek niteliğindeki taleplerin muhatabı olabilir.

Programların yürütülmesi ve üniversite çapında üstlendikleri eşgüdüm rolleri AB programlarından alınacak kaynağı doğrudan etkilediğinden, AB ofislerinin üniversitelerde yeni bir iktidar odağı haline geldikleri ve özellikle seçim süreçlerinde ve kriter belirlemede en önde gelen aktör oldukları gözlenmiştir. Seçim kriterlerinin öğrencilerin katılımı olmadan sadece başarı ve yabancı dil odaklı olarak belirlenmesi programların pedagojik yaklaşımı ile tam uyum halinde değildir ve 'güçlendirme' amaçlı motivasyon potansiyelinin göz ardı edilmesine yol açma potansiyeli taşımaktadır. Benzeri şekilde yararlanıcıların seçiminin bir çok üniversitede gözlenen merkezi sınavlarla yapılması ihtiyaç odaklı karar verilememesine yol açabilir. Öte yandan bölümler bazında öğrenciyle doğrudan temas halindeki jürilerce bu seçimin yapılması yönetimde yerindenlik ilkesine daha uygun olsa da bu sürecin de öğrenci kayırmaya yol açabileceği izleme ekiplerinde özellikle belirtilmiştir. Kriterlerin belirlenmesinde öğrencilerin de örgütlü katılımının olması, süreçlerde şeffaflık ve hesap sorabilen öğrenci örgütlülüğü bu tür olası olumsuzlukların da önüne geçebilir.

İzleme verilerinde üniversite bazında farklı dönemlerdeki değişim genelde olumlu yönde gelişmektedir. Bu durum bir öğrenme süreci olarak değerlendirilebilir. İzlenen üniversiteler arasında Edirne Trakya, Hatay Mustafa Kemal, İzmir Dokuz Eylül, Kocaeli,

Malatya İnönü ve Samsun Ondokuz Mayıs Üniversitelerine özel çalışma yapılması önerilebilir.

İzleme ekipleriyle yapılan görüşmede bazı üniversitelerin AB Ofislerinin aslen dezavantajlı gençler ve STK'lar için oluşturulmuş olan Gençlik Programı ve özellikle de Avrupa Gönüllü Hizmeti için kitlesel bir şekilde gönderen organizasyon rolüne soyundukları belirtilmiştir. Bu rolü üstlenebilecek yetkin STK'ların bulunmadığı istisnai durumlarda üniversitenin üstlenmesi geçici olarak kabul edilebilecek bu durum, yararlanan başına programlardan belli bir miktar kaynak alındığı düşünülünce üniversiteler açısından önemli bir yan gelir kalemi haline gelmiştir. Bu durum, yerel gençlik örgütlerinin yararlanması ve yetkinleşmesi için gereken bir kaynağın üniversiteye yönlenebilmesi, programdan sosyoekonomik düzey açısından genelde dezavantajlı sayılamayacak üniversite öğrencilerinin üniversite dışı gençlere göre daha ağırlıklı yararlanması ve gönüllü hizmet sırasında yaşanabilecek olumsuzluklara karşı birebir iletişimin sürdürülebilmesi gereken durumlarda gönüllünün gönderici kuruluşla bağlantı kuramaması gibi durumlara da yol açabilecektir. Son olarak bu durum AB ofis personelinin asli görevleri olan eğitim ve araştırma programları için daha az zaman ayırması anlamına da gelmektedir. Her ne kadar üniversite ofisleri başvurabilecek kurumlar

olsa da yukarıda sıralanan sorunlu durum nedeniyle olası istismarların önlenmesinde Ulusal Ajans'a da görev düşmektedir.

Üniversite bazında AB ofislerinin personeli arasında kadınların çoğunlukta olması sevindiricidir, ancak yararlananlar arasında toplumsal cinsiyet oranını belirleyecek veri bulunmaması nedeniyle mümkün olmamıştır. Bu orana ülke çapında Ulusal Ajans'ın verilerinde de rastlanmamaktadır. Olası bir dengesizliğe karşı önlemler alınması için toplumsal cinsiyete göre ayrıştırılmış verilerin de sunulması hem üniversiteler, hem de Ulusal Ajans'tan talep edilebilir.

13 üniversite için sağlanan verilerin ülke çapında temsili olamayacağı daha önce belirtilmişti. Buna ek olarak temsiliyet açısından İstanbul, Ankara ve İzmir gibi birden fazla üniversite bulunan illerden vakıf-devlet üniversitesi farklılıklarına da uygun olarak daha fazla üniversitenin izlenmesi bundan sonra yürütülecek çalışmalarda göz önüne alınabilir. Bu şekilde büyük şehirler ile diğerleri arasında olduğu gibi vakıf ve devlet üniversiteleri arasında yaklaşım farkı olup olmadığı da gözlenebilir.

Son olarak yukarıda getirilen öneriler doğrultusunda üniversite AB ofislerinin 'genç dostu' yapılması ve yaklaşımı için Ulusal Ajans'ın ofislere yayın ve eğitim desteği vermesi talep edilmelidir.

YURT-KUR'LAR BÜYÜTEÇ ALTINDA (BARINMA HAKKI)

Özlem Ezgin, Yörük Kurtaran

A. GENEL ÇERÇEVE:

Türkiye'de üniversite öğrencilerine barınma hizmetleri sağlamakla yükümlü kurum Yüksek Öğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumu'dur (KYK). Kurum, 16 Ağustos 1961 tarihinde kabul edilerek 22 Ağustos 1961 tarihinde yürürlüğe giren "351 sayılı Yüksek Öğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumu Kanunu" ile kurulmuştur. Kurum tüzel kişiliğe haiz, özel hukuk hükümlerine tabi ve özel bütçeli bir kamu kuruluşudur.

Kurum, başlangıçta Milli Eğitim Bakanlığının denetiminde iken, bu denetim 06 Şubat 1970 günlü Cumhurbaşkanlığı Tezkeresi gereğince Gençlik ve Spor Bakanlığına devredilmiş, daha sonra 179 sayılı KHK ve 3046 sayılı Kanun ile Milli Eğitim Bakanlığının bağlı kuruluşu, 04.05.2009 tarih ve 27218 (Mükerrer) sayılı resmi gazetede yayınlanan Cumhurbaşkanının onayı ile Başbakanlığa bağlı kuruluş hâline getirilmiştir.

Kurum; halen 81 il, 112 ilçede bulunan toplam 279 yurtta 248.557 yatak kapasitesi ile hizmet vermektedir.⁴⁹

Kurumun misyonu; "Yüksek öğrenim öğrencilerinin; çağdaş ve güvenilir barınma, beslenme, kredi/burs

hizmetleriyle öğrenimlerine; sosyal, kültürel ve sportif faaliyetlerle kişisel gelişimlerine sosyal devlet yaklaşımıyla katkıda bulunmak." olarak belirlenmiştir.

Kurum faaliyetlerini yürütürken anayasal ve uluslararası düzenlemelerin gerektirdiği şartları da sağlamak yükümlülüğündedir.

Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 10. Maddesi tüm yurttaşların kanun önünde eşitliklerini ve devlet organlarının bu ilkeye uygun olarak hareket etme zorunluluklarını düzenlemektedir.¹

Buna ek olarak Anayasa'nın 90. Maddesi'ne göre; usulüne göre yürürlüğe konulmuş temel hak ve özgürlüklere ilişkin milletlerarası antlaşmalarla kanunların aynı konuda farklı hükümler içermesi nedeniyle çıkabilecek uyuşmazlıklarda milletlerarası antlaşma hükümleri esas alınır.

Bu bağlamda, 3 Ocak 1976'da yürürlüğe giren Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklar Uluslar arası Sözleşmesi'nin yükümlülükleri kaçınılmazdır. Sözleşme, 2. Maddesi ile ayrımcılık yasağını²; 3. Maddesi ile cinsiyet eşitliğini³; 11. Maddesinin 1. fıkrası⁴ ile de barınmayı da kapsayacak şekilde yaşama standardı hakkını düzenlemektedir.

Bunlara ek olarak İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi'nin 25. Maddesi barınmayı insan hakları temelinde şöyle tanımlamaktadır:

Herkesin kendisinin ve ailesinin sağlık ve refahı için beslenme, giyim, konut ve tıbbi bakım hakkı vardır. Herkes, işsizlik,

49 detaylı bilgi için bakınız: <http://www.kyk.gov.tr/kyk/html/index.php>

hastalık, sakatlık, dulluk, yaşlılık ve kendi iradesi dışındaki koşullardan doğan geçim sıkıntısı durumunda güvenlik hakkına sahiptir.

Türkiye'nin de taraf olduğu Birleşmiş Milletler Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklar Uluslararası Sözleşmesi'nin 11/1 maddesi de barınmayı "yeterli bir yaşam standardı" tanımı içinde tutarak:

Bu Sözleşmeye Taraf olan Devletler herkese, kendisi ve ailesi için yeterli bir yaşam standardına sahip olma sağlar. Bu standart, yeterli beslenmeyi, giyinmeyi, barınmayı ve yaşama koşullarının sürekli olarak geliştirilmesini de içerir. Taraf Devletler bu hakkın gerçekleştirilmesini sağlamak için, kendi serbest iradelerine dayalı uluslararası işbirliğinin esas olduğunu kabul ederek, uygun tedbirleri alırlar.

olarak tanımlamıştır.

Bunlara ek olarak Yükseköğretim Kurumu (YÖK) gibi Yurt-Kur ile doğrudan ilgili diğer kamu kuruluşlarının kanunlarında da barınmayla ilgili maddelere dolaylı olarak rastlamak mümkündür. YÖK Kanunu'nun Sosyal Hizmetler'le ilgili 47. Maddesine göre:

"(Değişik: 17/8/1983 - 2880/28 md.) Yükseköğretim kurumları, Yükseköğretim Kurulunun yapacağı plan ve programlar uyarınca, öğrencilerin beden ve ruh sağlığının korunması, barınma, beslenme, çalışma, dinlenme ve boş zamanlarını değerlendirme gibi sosyal ihtiyaçlarını karşılamak ve bu amaçla bütçe imkanları nispetinde okuma salonları, yataklı sağlık merkezleri, mediko -

sosyal merkezleri, öğrenci kantin ve lokantaları açmak, toplantı, sinema ve tiyatro salonları, spor salon ve sahaları, kamp yerleri sağlamakla ve bunlardan öğrencilerin en iyi şekilde yararlanmaları için gerekli önlemleri almakla görevlidirler."

Görüldüğü üzere mevcut kanunlar çerçevesinde barınma devlet ve yurttaşlar arasındaki hak temelli ilişkideki önemli maddelerden biridir. Bu çerçevede Türkiye'deki yurttaşların bir bölümünü oluşturan üniversite öğrencilerinin de barınmayla ilgili çeşitli ihtiyaçlarının karşılanması sosyal bir devletin gereği olarak çok önemlidir.

Kamu Harcamalarını İzleme Platformu⁵⁰'nin 2011 yılı "Kamu Harcamaları İzleme Raporu"ndaki Gençliğin Güçlendirilmesi'ni İzlemeye Yönelik Harcamaları İzleme Tablosu'na göre⁵¹ göre Yurt-Kur'un harcamalarıyla ilgili veriler TL bazında aşağıdaki gibidir:

2008	2009
2.204.224.000	2.724.370.000

2010	2011 (tahmini)
3.009.899.000	3.368.437.000

Görüldüğü üzere sene bazında bir artış gözükse bile bu harcamalar Gayri Saffhi Yurtiçi Hâsıla (GSYH) içinde Yurt-Kur harcamalarının payına bir artış olarak yansımamaktadır. Buna ek olarak, Yurt Kur'a bağlı yurtlarda kalan öğrenci

50 detaylı bilgi için bakınız: www.kahip.org

51 Kamu Harcamaları İzleme Raporu, Tablo: 4, s. 21, 2011.

başına Yurt Kur için merkezi bütçeden harcanan harcamayı böldüğümüzde aşağıdaki gibi bir tablo çıkmaktadır – ki bu durumda 2010 yılında üniversite öğrencisi başına yapılan harcamalarda bir azalma söz konusudur.

2008	2009	2010
1052	1210	1208

Başvuranların neredeyse yarısının yurt imkanlarından yararlanmadığı da hatırlandığında Türkiye'de üniversite öğrencilerinin ciddi bir barınma sorunu mevcuttur. Çeşitli araştırmaların da bu yönde bulguları vardır.⁵²

B. GENÇLERİN GÖZÜNDEN YURTLAR

Adrese Büyüteç Projesi kapsamında, KYK'ya bağlı 16 farklı ildeki yurt hizmetleri gençler tarafından 6 aylık bir süre boyunca izlenmiştir. İzlemeler toplam 36 raporda şu başlıklar altında gerçekleşmiştir:

- Fiziki koşullar
- Bilgiye Erişim
- Denetlenebilirlik ve Katılım
- Hizmet Kalitesi
- Toplumsal Cinsiyet
- Sağlık Hakkı
- Barınma Hakkı

Bu başlıklar, aynı zamanda kurumun kendine edindiği değerler ve çalışma prensiplerinin uygulama

pratiklerinin takip edilmesi anlamında da oldukça önemlidir. Zira kurum, bu izleme başlıkları ile örtüşen sorumluluk alanlarını şu şekilde ifade etmektedir:⁵³

“Kurumun temel değerleri; güvenilir olmak, öğrenci odaklılık, toplumsal sorumluluk, duyarlı olmak, gelişim odaklılık ve sürdürülebilirlik olarak belirlenmiştir.

Ayrıca;

- Görev alanımıza giren konularda, kanunlara, yönetmeliklere, genel hukuk kurallarına uygun olarak hizmet vermek, Yüksek öğrenim öğrencilerine barınma, beslenme ve burs-kredi konularında hizmet verirken, güvenilir olmak,
- Yüksek öğrenim gençliğinin ülkemizin geleceği olduğu, onlara yönelik yapılan her türlü yatırım ve iyileştirmenin ülkemiz için yapıldığı bilinciyle hizmetler sunmak,
- Faaliyetlerimizi sürdürürken öğrencilerin ihtiyaçlarına yönelik çözümler üretmeye ve gelişimleri için ortamlar hazırlamaya özen göstermek,
- Hizmetler yürütülürken, hizmet vermeye yükümlü olunan herkese eşit davranmak,
- Yönetimimizi etkili ve kaliteli hizmet sunabilen, esneklik, saydamlık, katılımcılık, hesap verme sorumluluğu, öngörülebilirlik gibi kavramları

52 Kurtaran Y. Ve Özer B., Gençler ve Barınma, İstanbul Bilgi Üniv. Gençlik Çalışmaları Birimi, 2009.

53 detaylı bilgi için bakınız: <http://www.kyk.gov.tr/kyk/html/yurtkur/performans.pdf> , YURT KUR 2010 Yılı Performans Programı, s:21

öne çıkaran bir anlayışa, yapıya ve işleyişe kavuşturmak,

- Öğrencilere hizmet verilirken, uygulamaların toplumsal değerlere uygunluğuna önem vermek,
- Öğrenci, veli ve toplum beklentilerine odaklı çalışmak, geliştirmeye özen göstermek ve ulaşılan kalite çizgisini sürdürülebilirlik,
- İnsan gücü ve maddi kaynakları etkili, ekonomik ve verimli olarak kullanmak,
- Bürokrasi ve kırtasiyeciliği azaltmak, diğer kamu kurum ve kuruluşları ile işbirliği içinde birlikte çalışabilirlik yeteneklerini geliştirmek ve kaynak israfını azaltmak,
- İş süreçlerinde verimliliği artırmak ve bilgiye dayalı politika ve karar oluşturma süreçlerini geliştirmek,
- Hizmetlerin sunumunda bilgi ve iletişim teknolojilerinden, vatandaşın etkin şekilde faydalanılmasını sağlamak,
- e-Devlet model anlayışıyla Kurumumuzda e-kurum anlayışının en üst düzeyde uygulanmasını ve sürdürülmesini sağlamak,
- Mevcut idari ve beşeri kapasiteyi nitelik ve nicelik olarak stratejik yönetim anlayışı doğrultusunda geliştirmek, temel ilke, politika ve önceliklerimiz arasında yer almaktadır.”

Bu sebeple, yararlanıcılar tarafından yapılan izleme çalışmaları bize birçok açıdan değerlendirilmesi ve üzerinde düşünülmesi gereken veriler sunmaktadır.

B. 1. Fiziki Koşullar

Yurtlarla ilgili en çok değişim ihtiyacı duyulan alanlardan biri olarak, fiziki koşullar açısından özellikle son dönemde oldukça ileri gelişmeler yaşanmaktadır. Kurum, yapılan araştırmalarda yurtlarda barınan öğrencilerin memnuniyet düzeylerini etkileyen en önemli faktörler arasında; odadaki öğrenci sayısı, kattaki öğrenci sayısı, yurttaki öğrenci sayısı, banyo-tuvaletin bulunduğu yer ve yeterliliği, odadaki donatım malzemesinin niteliği ve çeşidinin yer aldığını ortaya koymaktadır. Kurumun da bu anlamdaki ihtiyaçtan haberdar olduğu ve kendisine belirlediği çalışma planlarında yurtların fiziki koşullarının iyileştirilmesinin öncelik olarak belirlendiği görülmektedir.

Buna rağmen izleme çalışmaları bize fiziki koşullar bağlamında yurtlarda barınan gençlerin oldukça fazla sorunları olduğunu göstermektedir ve bu ihtiyaçlar kurumun belirlediği ihtiyaç alanları ile örtüşmektedir. Kurumun, bu konudaki eksikliğin farkında olduğu ve bu konuda çalışmalarını yoğunlaştırdığı görülmektedir. Kurum, bu bağlamda altı farklı yurt modeli belirlemiş ve önceliğini Model 1 ve 2'yi artırmak olarak belirlemiştir.⁵⁴

54 detaylı bilgi için bakınız: <http://www.kyk.gov.tr/kyk/html/yurtkur/performans.pdf> , YURT KUR 2010 Yılı Performans Programı, s:25

Tablo 1: Model Tipleri ve Özellikleri

Model 1

- Ø Banyo-wc oda içinde
- Ø Karyola sisteminde
- Ø Ahşap donatımlı
- Ø Oda içinde tv-buzdolabı
- Ø Oda içinde çalışma masası-kitaplık

Model 2

- Ø Banyo-wc oda içinde
- Ø Karyola sisteminde
- Ø Ahşap / Metal donatımlı

Model 3

- Ø Banyo-wc oda içinde
- Ø Ranza sisteminde
- Ø Metal donatımlı

Model 4

- Ø Banyo-wc katta
- Ø Karyola sisteminde
- Ø Metal donatımlı

Model 5

- Ø Banyo-wc katta
- Ø Ranza sisteminde
- Ø Metal donatımlı

Model 6

- Ø Toplu duş sistemi
- Ø Ranza sisteminde
- Ø Metal donatımlı

Performans Göstergeleri	Ölçü Birimi	2008	2009	2010
Model 1 ve Model 2 toplam yatak kapasitesi	Adet	16,441	24,441	33,441
Yıl içinde ilave edilen Model 1 ve Model 2 toplam yatak kapasitesi	Adet	2,950	8,000	9,000
Model 1 ve Model 2 toplam yatak kapasitesi/2007 yılı sonu toplam yurt kapasitesi	Yüzde	806	1,105	1,641

Fiziksel koşullar bağlamında, kurumun gerek yeni yurtlar özelinde gerekse de mevcut yurtların iyileştirilmesi yönünde kendine koyduğu hedefler son derece önemli ve yerindedir. Bu konuda, oldukça iyi gelişmeler yaşanmaktadır.⁵⁵

Bugün kurum 81 il, 112 ilçede bulunan toplam 279 yurttan 248.557 yatak kapasitesi ile hizmet vermektedir. Ülkedeki üniversite öğrencisi sayısı ile kıyaslandığında bu olanak halen oldukça kısıtlı görünmektedir. Kurumun, kapasite artırmaya yönelik belirlediği hedefler de gençler açısından olumlu bir durumdur.

Yapılan izlemeler kapsamında gençlerin izledikleri yurtlardaki gözlemleri şöyle özetlenebilir. Yurtların fiziki özellikleriyle ilgili bir standart maalesef mevcut değildir. Bir ilde tek, üç ilde iki kişilik odalara rastlanılmasına rağmen odalar ağırlıklı olarak 4 – 7 kişinin kaldığı biçimde inşa edilmiş ve kullanılmaktadır. Yurtların buldukları yerlerle ilgili de bir standart bulunmamaktadır. Bazı yurtlar kampüslere çok yakinen bazıları kampüslere uzak mesafelerde bulunabilmektedir. İzlenen tüm yurtlar içinde biri dışında fiziki engellilerin yurdu kolayca kullanabilmesiyle ilgili düzenlemeler mevcut değildir.

55 detaylı bilgi için bakınız: <http://www.kyk.gov.tr/kyk/html/yurtkur/performans.pdf>, YURT KUR 2010 Yılı Performans Programı, s:32

Görüldüğü üzere izlenen yurtlarda genel bir standart sorunu bulunmaktadır. Yurtların kampüslere olan farklı uzaklıkları öğrencilerin bazıları için ulaşım gibi ek masrafları gündeme getirmektedir. Özellikle odada beraber kalınan kişi sayısı arttığı ölçüde özel yaşam ve akademik başarı gibi konular olumsuz etkilenebilmektedir.

Bu çerçevede yatak kapasitesinin artmasıyla ilgili performans kriterindeki olumlu değişikliklerin oda başına yatak sayısı gibi bir başka kriterle paralel biçimde düşünülmesi gerekmektedir. Aksi taktirde mevcut koşullar sistemi benzeri uygulamaların aynen devam etmesi, mevcut olumsuzlukların da devamı anlamına gelebilecektir.

B. 2. Bilgiye Erişim

Yurdun ana paydaşlarından biri ve yaşamını orada geçiren bireyler olarak, gençlerin gerek yurda ilişkin gerekse de yurt içerisinden bilgiye erişebilirliği önemli bir konudur. İzlem formlarından gelen veriler gençlerin yurtla ilgili bilgi almak için bir oryantasyon programından geçemediklerini göstermektedir. Oryantasyon programları, gençlerin yaşamlarının büyük bir kısmını geçirecekleri bir ortamın kültürünü, kullanımını ve kurallarını bilmesi açısından kritiktir.

Özellikle yurtlarda kalan öğrencilerin başka bir şehirden de geldiği düşünüldüğünde, yeni yaşamlarına adapte olabilmeleri için benzer çalışmaların ne kadar önemli olduğu bir kere daha anlaşılabilir. Bu veri, bize yurtlarda yaşam açısından geliştirilmesi gereken bir alanı işaret etmektedir.

Bugün internetin devlet uygulamaları da dâhil olmak üzere hayatın her alanına yayıldığı bir dönemde, özellikle üniversite öğrencilerinin internete erişimi kritik derecede önemli konulardan birisidir. Son senelerde bilgisayarların ucuzlaması bilgisayar satışlarını ve mülkiyetini arttırmış bu da hem bilgisayar hem internet kullanım oranlarını arttırmıştır. İzlem formları bize yurtlarda ücretsiz internet erişimi olmadığını göstermektedir. Oysa kurum, bu gerekliliği de kendisine bir öncelik olarak belirlemiştir.⁵⁶

Performans Göstergeleri	Ölçü Birimi	2008	2009	2010
Bilgisayar sistemlerine ulaşılan blok sayısı	Adet	502	523	542
Bilgisayar sistemlerine ulaşılan yurt/blok sayısı/ 2007 yılı toplam yurt/blok sayısı	Yüzde	75	78	81

Burada özellikle geliştirilmesi gereken alan, yurtların idare birimleri kadar gençlerin de ücretsiz internete ulaşabilmesi için gerekli düzenlemelerin yapılmasıdır.

İzlem formları bize, yurtlarda bilgi ve duyuru panoları olduğunu ve bu panoların şehir ve üniversite yaşamına

dair bilgileri içerdiğini göstermektedir. Bu olumlu uygulama, gençlerin en çok vakit geçirdiği yerlerden biri olan yurtlarda da farklı sosyalleşme olanaklarından haberdar olmalarını sağlamaktadır.

B. 3. Denetlenebilirlik ve Katılım

Yurtların fiziki koşullarındaki eksiklikler her zaman dile getirilmekte ve kurum bu konuda hızlı ve etkin stratejiler geliştirebilmektedir. Oysa altı çizilmesi gereken, bir yaşam alanında yaşam kalitesini belirleyen tek unsurun fiziki koşullar olmadığıdır.

Toplum Gönüllüleri Vakfı tarafından 2009 senesinde tamamlanmış olan ve 58 farklı üniversite, 40 farklı fakülte ve 186 farklı bölümden toplam 2257 gencin katılımı ile gerçekleştirilen “Üniversite Gençliğinin İhtiyaçları Araştırması” aşağıdaki sonuçları bize katılım açısından önemli bir konuyu işaret etmektedir:⁵⁷

“Öğrenci koşullarına uygun barınma hizmeti sunulmuyor, yapılmıyor. Barınma hizmetleri barınacak kişilerin ihtiyaçlarından çok yönetimin anlayışını yansıtacak şekilde hayata geçiriliyor. Kaynak ve olanaklar az. Fakat bundan öte var olan kaynak ve

⁵⁶ detaylı bilgi için bakınız: <http://www.kyk.gov.tr/kyk/html/yurtkur/performans.pdf> , YURT KUR 2010 Yılı Performans Programı, s:46

⁵⁷ detaylı bilgi için bakınız: <http://www.tog.org.tr/abs/templates/sayfa.asp?articleid=1610&zoneid=57>

olanaklar yararlanıcıların ihtiyaçları gözetilmeksizin kullanılıyor. Yurtlar asgari insani şartlara sahip değil; var olan şartlar ise onur kırıcı. Sınırsız kaynaklar değil insani şartlar ve kendini geliştirme düzenlemelerine ihtiyaç var. “

İzlem formları da bize bu bağlamda farklı sorunları işaret etmektedir. Bu alanlar şu şekilde ortaya çıkmaktadır:

Yurtta yaşamı düzenleyen kurallar bütününün nasıl oluşturulduğu, gençlerin ihtiyaçlarının temel alıp almadığı ve mevcut disiplin yönetmeliklerinin içeriği bu bağlamda tartışılması gereken önemli konulardır.

Yurtlarda uygulanan giriş-çıkış saatleri uygulamasında bir standart yoktur. Bu saatler yurt idarelerine göre değişebilmektedir. Aynı yurt içerisinde mevsimlere göre değişimin yanı sıra, tüm yurtlarda kadın ve erkek öğrenciler için farklı saat uygulamaları da görülmektedir. Oysa bilgi edinme hakkı kullanılarak yapılan sorgulamada Yurt-Kur yetkilileri, Anayasa'nın 10. Maddesiyle uyumlu biçimde kadın ve erkeklere yönelik farklı uygulamalarının olmadığını belirtmektedir.

*hedefleri arasındadır.*⁵⁸ Fakat parmak izi alınması gibi uygulamalar yönetimlerin öğrenciler üzerindeki kontrolünü arttırmak için de kullanılabilir. Buna ek olarak, bu gibi kişisel bilgilerin yönetimler tarafından kimlerle ve hangi kriterler çerçevesinde paylaşıldığıyla ilgili süreçler – özel hayatın dokunulmazlığı ilkesiyle ters düşmeyecek biçimde – belirlenmediği sürece gençlerin aleyhine uygulamaların önüne geçmek de zor olabilir.

Yaşamının ağırlıklı kısmını yurttan geçiren gençler açısından yurt içerisindeki sosyal faaliyetler oldukça önemlidir. İzlem formları yurt içerisinde çeşitli spor faaliyetlerinden, tiyatro, film gösterimi ve kişisel gelişim kurslarına kadar geniş bir yelpazede aktiviteler gerçekleştiğini göstermektedir. Kurum bilgilerine göre; Bölge müdürlükleri ve bağlı yurtlarda toplam 501 adet sosyal tesis bulunmaktadır. Öğrencilere çağdaş hizmet verilebilmesi için fiziki yapısı uygun yurtlarda ve yurt kampüslerinde, futbol, basketbol, voleybol, mini futbol sahaları, tenis kortu, koşu parkuru, kapalı spor salonu, jimnastik salonu,

Performans Göstergeleri	Ölçü Birimi	2008	2009	2010
E-yurt projesinin uygulandığı yurt sayısı	Adet	60	91	122

Yurt giriş çıkışlarında kimlik kartı kontrolü, öğrenci belgesi kontrolü ya da son dönemde yaygınlaşan parmak izi ile geçiş uygulamaları görülmektedir. Parmak izi uygulaması giriş çıkışların yanı sıra; yemek fişi kullanımı gibi başka alanlarda da kullanılmaktadır. Bu uygulamayı artırmak, kurumun

sinema-tiyatro salonu gibi tesisler bulunmaktadır.

⁵⁸ detaylı bilgi için bakınız: <http://www.kyk.gov.tr/kyk/html/yurtkur/performans.pdf>, YURT KUR 2010 Yılı Performans Programı, s:45

Performans Göstergeleri	Ölçü Birimi	2008	2009	2010
Faaliyete katılan aktif öğrenci sayısı	Adet	42,845	49,272	56,663

İzlem formlarından gelen veriler, bu alanda geliştirilmesi gereken nokta olarak etkinlik yapabilme imkânının, koşullarının ve sürecin şeffaflaştırılması ve bu konudaki bilginin erişilebilir olmasını göstermektedir. Gençler bu konularda kendilerini söz sahibi olarak görmemektedir.

Bir katılım aracı olarak tasarlanan “öğrenci temsilciliği” konusu da geliştirilmesi gereken bir alan olarak ortaya çıkmaktadır. Veriler, seçim sürecinin şeffaflığından; temsilciliğin çalışma koşullarına kadar birçok aşamada sorunlara işaret etmektedir.

B. 4. Hizmet Kalitesi

Yurt hayatının en önemli paydaşlarından birisi de yurt personelidir. İzlem verileri, yurt personelinin genç dostu hizmet sunma biçimlerinin ağırlıklı olduğunu belirtmiştir. İzlem yapan gençlerin ulaştığı veri personelin hizmet içi eğitim almadığı yönünde iken; kurumun stratejik olarak personel eğitimini önemseddiği görülmektedir.⁵⁹

Yurt-Kur; kendisinden beklenen hizmetleri merkez, bölge müdürlükleri ve yurt müdürlüklerinde istihdam edilen 6.413 adet 657 sayılı Devlet Memurları Kanununa tabi memur, 1 adet sözleşmeli ve 55 adet işçi personel olmak üzere toplam 6.469 personel ile yürütmektedir.

Mevcut kadronun % 67'si erkek, % 33'ü kadın personelden oluşmaktadır. Personelin % 15'i ilkokul veya ortaokul, % 27'si lise, % 57'si ön lisans veya lisans, % 2'si ise yüksek lisans ve doktora eğitimi yapmıştır. Lise düzeyinin altında 948 personel bulunmakta olup, bunlar genel olarak yardımcı hizmetler kadrosunda istihdam edilen personeldir. Kuruma yeni alınan personelin genel olarak üniversite eğitimine sahip olanlar arasından temini yoluna gidilmektedir.

Bu alanda önemli bir konu, yurt içerisinde rehberlik ve danışmanlık hizmetleri olmayışıdır. Özellikle yeni bir şehre gelerek, yeni bir sosyal çevre ile tanışan gençler açısından bu hizmetler son derece önemlidir. Kurumun, bu alanı da öncelikleri altına alması gerekmektedir.

Bu açıdan diğer bir ihtiyaç alanı ise, yurtlardaki ortak kullanım alanların temizliğidir. İzlem verileri, bu açıdan ciddi bir ihtiyacı işaret etmektedir. Benzer bir şekilde, yurda dışarıdan yiyecek sokulması yasaktır. Bu uygulamaya rağmen, yurtlarda çıkan yemeklerin son derece yetersiz olduğu belirtilmektedir. İşletmeyi alan kuruma göre değişen fiyat koşulları da başka bir sorundur.

Bu başlık altında önemli bir izleme göstergesi olan, yurt yönetiminin öğrencilerin farklı ihtiyaç, istek, beklentilerine yaklaşımları konusunda ise izlem verileri “olumsuz” yaklaşımı göstermektedir.

⁵⁹ detaylı bilgi için bakınız: <http://www.kyk.gov.tr/kyk/html/yurtkur/performans.pdf> , YURT KUR 2010 Yılı Performans Programı

Performans Göstergeleri	Ölçü Birimi	2008	2009	2010
Eğitime katılan personel sayısı	Adet	2.545	1.428	1428
Verilen eğitimler için kişi*gün sayısı	Adet	14.981	10.000	10.000
Geçmiş yıla göre çalışan memnuniyet artışı oranı %	Yüzde	Başlangıç Yılı	2	2

B. 5. Toplumsal Cinsiyet

Yurtlarda, toplumsal cinsiyete dayalı ayrımcılığın en belirgin olarak karşımıza çıktığı alan, yurtlarda uygulanan giriş çıkış saatleri uygulamasıdır. Bu konuda yaptığımız bilgi edinme başvurumuza, KYK'dan iletilen cevap, yurtlara giriş çıkış saatleri uygulamalarında kadın ve erkek öğrenciler için ayırım yapılmadığı fakat "Yurdun bulunduğu il ve ilçenin sosyal ve kültürel konumu düşünülerek giriş saatleri 22.00-23.00 arasında değişkenlik gösterebildiği" yönündedir. Fakat gençlerin deneyimleri bu konuda sadece giriş çıkış saatlerinde değil, personelin gençlerin bu saatlere uyması konusunda da farklı ve ayrımcı uygulamaları olduğu yönündedir. Bu durumda, bu uygulamalar yurdun kendi yönetiminin insafındadır ve KYK Genel Müdürlüğü'nün genel tutumuna aykırı bir süreç izlenmektedir.

İzlem verilerine göre, yurttta uygulanan kurallar kadın ve erkek öğrencilere göre farklılık gösterebilmektedir. Bu aynı davranışı gösteren genç kadın ve erkeklere farklı yaklaşım olarak ortaya çıkmaktadır.

İzlem formları verileri, kadın yurtlarında erkek personelin katlara çıktığını göstermektedir. Bu durumlarda önceden anons yapıyor olması, yerinde bir tutumdur.

B. 6. Sağlık Hakkı

Yurtlarda, sağlık hizmeti sağlanması önemli bir konudur. İzlem formlarından gelen veriler, sağlıkla ilgili acil bir durumda başvurabilecek bir sağlık görevlisinin ve kullanılacak sağlık ekipmanının yurttta her zaman mevcut olmadığını göstermektedir. Bulaşıcı hastalık durumunda, özel önlemler alınmadığı da paylaşılmaktadır.

B. 7. Barınma Hakkı

Bu başlık altındaki izleme göstergeleri, herkes için eşit ve adil barınma hakkı sağlanma durumunu hedeflemiştir. Bu alanda yapılacak önemli bir çalışma, yurtların engelli dostu hale getirilmesi ve yurt içerisindeki her türlü hizmetin engelli gençlerin farklı ihtiyaçlarını da içermesidir.

2010-2011 öğretim yılında başvuran öğrencilerden, öğretim yılı başı itibarıyla 106.165 öğrenci doğrudan, diğer öğrenciler ise yedeklik sırasına göre yurtlara yerleştirilmiştir.

Yurtlarda bazı öğrenciler için özel uygulamalar yapılmaktadır. Yurtlarda barınan ve maddi yetersizlik içerisinde bulunan öğrenciler ile şehit ve gazi çocukları, Devletin koruması altındaki öğrenciler, Türk Cumhuriyetleri ve Toplulukları öğrencileri ile Hükümet Bursulu yabancı uyruklu öğrencilerden

yurt ücreti alınmamakta olup; bu imkândan 2009-2010 öğretim döneminde 14.720 öğrenci yararlanmaktadır.

1992 yılından itibaren de Türk dünyası ile bütünleşen YURTKUR, Türk Cumhuriyetleri ile Türk ve akraba topluluklarından gelen öğrencilere bugüne kadar barınma hizmeti vermektedir. 2008-2009 öğretim yılında yaklaşık 4.000 öğrenci Kurum yurtlarında ücretsiz olarak barındırılmaktadır. Ayrıca Hükümetimizle Kültür Antlaşması olan ülkelerin yanı sıra kendi imkânlarıyla ülkemize gelip Kurum yurtlarında barınan öğrenci sayısı da 978, Hükümet burslusu öğrenci sayısı 1396'dır.⁶⁰

Yurt-Kur faaliyet raporlarından da anlaşılacağı üzere geçtiğimiz dönemde eğitimde yeniden yapılanmanın bir parçası olarak Yurt-Kur'larla ilgili bir çalışma süreci başlatılmıştır. Bu çalışmaların temelinde mevcut fiziki donanımların iyileştirilmesi anlayışı merkeze oturmuştur. Bu çerçevede hem yurt hem de yatak sayılarındaki artış olumludur.

Fakat mevcut durum ihtiyacı karşılamakta zorlanmaktadır.

C. GENEL TESPİTLER

Tüm raporlar incelendiğinde tekil olarak gençlerin aleyhine işleyen konularla ilgili iyileştirme önerilerini sıralamak mümkündür. Fakat yurtlarda yapılan tüm izlemeleri yatay biçimde kesen bazı ana konuların gündeme getirilmesinin, genel bir kamu yönetimi yaklaşımının analiz edilmesi anlamında, daha önemli olduğunu düşünüyoruz. Bu çerçevede

aşağıda ayrıntısı verilen başlıklarda yapılan iyileştirmelerin, toplamda genel bir iyileştirmeyle ilgili önemli bir adım olabileceğinin altını çiziyoruz.

1. Yurt hizmetlerinde standartlaşma eksikliği mevcuttur. Farklı şehirlerde aynı kamu kurumları arasında hizmetlerin arasında bir fark olduğu gibi farklı zamanlarda aynı kurumdaki hizmetlerde de farklılıklar göze çarpmaktadır. Oysa yurttaşlar (bu durumda üniversite öğrencileri) ve kamu kurumları arasındaki ilişkide belirli bir standardın yakalanması eşitlik ilkesi açısından önem arz etmektedir. Burada hizmetlerin standartlaşması ve bu standartlaşma sürecinde standartların iyi uygulamalar temel alınarak uygulanması önemlidir.
2. Yurt hizmetlerine erişimin iyileştirilmesi gerekmektedir. Her ne kadar önceliklerin hiyerarşisini kurmak, sosyal haklar bağlamında farklı bir eşitsizlik yaratsa dahi izlemelerde en fazla karşımıza çıkan genç kadınların ve engellilerin mevcut hizmetlerden yararlanmasına yönelik iyileştirmelerin hayata geçmesinin önemli olduğu açıktır. Mevcut uygulamalar devam ettiği ölçüde, üniversite öğrencileri içindeki farklı kesimlerin ihtiyaçlarına cevap verilememekte ve yine eşitlik ilkesi ihlal edilmektedir.
3. Yurtlarda bir kapasite sorunu vardır. Arz ve talep arasında, talebin aleyhine uyumsuzluk giderilemediği ölçüde, yine yurttaşların eşitlik temelinde hizmetlere ulaşımı ile ilgili haklarını kullanamama durumu ortaya çıkmaktadır.

60 detaylı bilgi için bakınız: <http://www.kyk.gov.tr/kyk/html/yurt/barinma.php>

D. ÖNERİLER

Yurtlarla ilgili yeni bir yaklaşımın oluşturulması, öğrencilerin bu hizmetlerden yararlanmasını daha kolay hale getirecektir. Bu çerçevede:

1. Yurtları kullananların ihtiyaçlarını temel alan hizmetlerin uygulanabilmesi için katılım mekanizmalarının iyileştirilmesine ihtiyaç vardır. Bu mekanizmaların kanunen güvence altına alınması ve katılım süreçlerinin belirli olması, özelde öğrencilerin yurtlara, genelde öğrencilerin üniversite yönetimlerine katılmalarına olanak sağlayacaktır.
2. Daha fazla kaynağa ihtiyaç olduğu kadar mevcut kaynağın belirli önceliklere göre kullanımıyla ilgili önceliklerin de oluşturulması gerekmektedir. Bu çerçevede basit bir “daha fazla kaynak” aktarımının ötesinde, kaynağın verimli ve ihtiyaçlar temelinde kullanımıyla ilgili bir yaklaşıma ihtiyaç bulunmaktadır.
3. Yurtlara erişim ve kullanımla ilgili kadınlar ve engelliler gibi gruplara yönelik ayrımcı uygulamaların mevcut kanunlarla paralellik gösterecek biçimde uygulanması gerekmektedir. Bu çerçevede yeni kanuni düzenlemelere de ihtiyaç duyulmasına rağmen öncelikli mevcut uygulamaların değişimine odaklanılması önemlidir.

Görüldüğü üzere tekil bazı iyileştirmelerle mevcut durumda öğrenciler lehine bazı uygulamaları hayata geçirmek mümkündür. Fakat günlük hayattaki ihtiyaçlar değiştiği

ölçüde bu değişime cevap verebilecek bir hizmetler bütününün hayata geçmesini sağlayacak bir hizmet anlayışının oluşturulması ve sistematik hale getirilmesi de en az bu kadar önemlidir. Aksi takdirde devlet ve yurttaşlar arasındaki ilişkide ibrenin gençler lehine dönmesini sürdürülebilir biçimde sistematik kılmak mümkün olmayabilir.

NOT

- 1 Madde 10.– Herkes, dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasî düşünce, felsefî inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşittir. (Ek: 7.5.2004-5170/1 md.) Kadınlar ve erkekler eşit haklara sahiptir. Devlet, bu eşitliğin yaşama geçmesini sağlamakla yükümlüdür. (Ek: 7/5/2010-5982/1 md.) Bu maksatla alınacak tedbirler eşitlik ilkesine aykırı olarak yorumlanamaz. (Ek: 7/5/2010-5982/1 md.) Çocuklar, yaşlılar, özürlüler, harp ve vazife şehitlerinin dul ve yetimleri ile malul ve gaziler için alınacak tedbirler eşitlik ilkesine aykırı sayılmaz. Hiçbir kişiye, aileye, zümreye veya sınıfa imtiyaz tanınmaz. Devlet organları ve idare makamları bütün işlemlerinde kanun önünde eşitlik ilkesine uygun olarak hareket etmek zorundadırlar.
- 2 Bu Sözleşmeye Taraf Devletler, bu Sözleşmede beyan edilen hakların ırk, renk, cinsiyet, dil, din, siyasal veya diğer bir fikir, ulusal veya toplumsal köken, mülkiyet, doğum gibi her hangi bir statüye göre ayrımcılık yapılmaksızın kullanılmasını güvence altına almayı taahhüt ederler.
- 3 Bu Sözleşmeye Taraf Devletler, bu Sözleşmede yer alan bütün ekonomik, sosyal ve kültürel hakların kullanılmasında erkeklere ve kadınlara eşit haklar sağlamayı taahhüt eder.
- 4 Bu Sözleşmeye Taraf olan Devletler herkese, kendisi ve ailesi için yeterli bir yaşam standardına sahip olma sağlar. Bu standart, yeterli beslenmeyi, giyinmeyi, barınmayı ve yaşama koşullarının sürekli olarak geliştirilmesini de içerir. Taraf Devletler bu hakkın gerçekleştirilmesini sağlamak için, kendi serbest iradelerine dayalı uluslararası işbirliğinin esas olduğunu kabul ederek, uygun tedbirleri alırlar.

GENÇLİK SPOR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ GENÇLİK MERKEZLERİ

Emrah Gürsel, Neslihan Öztürk

Gençlik çalışmasını kısaca; gençlerin bireysel olarak güçlenmesini ve toplumsal katılımının artırılmasını destekleyen okul dışı ve formel olmayan tekniklere dayalı faaliyetler bütünü olarak tanımlayabiliriz. Gençler için yapılan çalışmalar sokak çalışmasından, gençlik değişimlerine, sosyal medyanın kullanılmasından gönüllü projelere kadar çok farklı şekillerde yapılabilir. Bu çalışmaların bir kısmı bizzat gençlerin yarattığı çalışmalar olduğu gibi, gençler tarafından yaratılmamış fakat gençleri hedefleyen çalışmalar da bulunuyor. Tüm bu çalışmaların en temellerinden biri gençlik merkezlerinde yürütülen çalışmalardır. Gençlik merkezleri gençlerin “takılabilirlikleri”, zaman geçirirken sosyalleştikleri ve öğrendikleri mekanlar olarak hala önemli bir rol oynayabilmektedir.

Türkiye’de gençlik merkezleri deyince aklımıza ilk gelen kurum Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü’ne (GSGM) bağlı çalışan Gençlik Hizmetleri Dairesi Başkanlığı’dır (GHDB). Gençlik Merkezleri Yönetmeliği’ne dayalı olarak işleyen GHDB’ye bağlı toplam 131 gençlik merkezi bulunmaktadır. Buna ek olarak, bir diğer kamu kuruluşu olan

GAP İdaresi’ne bağlı olarak bölgede faaliyet gösteren 9 Gençlik ve Kültür Evi bulunmaktadır. Gençlik merkezleri dediğimizde karşımıza çıkan diğer aktör ise yerel yönetimlerdir. Yerel yönetimlerin yürüttüğü “Gençlik Eğitim Merkezi”nden “Gençlik ve Çocuk Merkezi”ne kadar çok farklı isimlerde faaliyet gösteren bu merkezler birbirlerinden çok farklı yapı ve içeriğe sahiptirler. Alandaki diğer aktörler ise sınırlı sayıda gence ulaşabilen sivil toplum kuruluşlarıdır. Yine, kar amaçlı kuruluşların kurduğu ve ismi gençlik merkezi vb. olan yapılar da mevcuttur.

Kamunun gençlere yönelik yürüttüğü hizmetlerin, bizzat gençler tarafından gözlenmesini sağlayacak Adrese Büyüteç projesine gençlik merkezleri izlemesini de dahil etmemiz kaçınılmazdı. OECD rakamlarına göre 15-19 yaş aralığındaki gençlerin yarısının okulu bıraktığını göz önünde bulundurunca, okullaşmamış gençlere sunulan nadir hizmetlerden birisinin gençlik merkezleri olduğunu ve gençlik merkezlerinin bu açıdan da doğru şekillendirildiğinde önemli bir toplumsal işlev göreceğini akılda tuttuğumuzda, gençlik merkezlerin gençlik hizmetlerinde önemli bir kalem olduğunu söyleyebiliriz.

İZLEME SONUÇLARINI NASIL OKUDUK?

Adrese Büyüteç Projesi’nin 16 ay süren faaliyetleri boyunca gençlerin, hizmet aldıkları mekanizmaların işleyişine ve felsefesine öneriler geliştirecek düzeyde saha izlemeleri oldu. Saha izlemelerinin standart biçimde raporlanmasına ve mümkün

olduğunca objektif sonuçlar vermesine yönelik tasarlanmış olan, gençlerin ziyarete ilişkin doldurduğu izleme formları, projenin ilerleyen zamanlarında genel duruma dair bir fotoğrafı nasıl çekebileceğimize ilişkin ipuçları vermeye başladı. İzleme formunun özelliklerine içerik ve biçim olarak baktığımızda "objektif" veriler sağlayacak bir form olmasından öte, izleme yapmanın gençlerin öğrenme sürecinin bir parçası olduğunu ve yaşadıkları kişisel deneyimlerin göz ardı edilemeyecek derece değerli olduğunu gördük.

Formları değerlendirirken toplam 16 ilde⁶¹ izlemeleri yapan gençlerin kişisel algı ve deneyimlerini de göz önünde bulundurduk. Projeyi;

- proje öncesinde gençlik merkezlerine katılan ve ilgili olan gençler,
- proje esnasında gençlik merkezlerine katılmaya karar vermiş gençler,
- gençlik merkezlerine katılmayı hiç düşünmeyen gençler ile yürüttüğümüzü söyleyebiliriz.

Fakat, objektif sonuçlar almak için belirli kriterlerle formlar hazırlanırken, izlemeleri yapacak ve formları dolduracak gençlerin gençlik merkezleri ile ilgili algılarının, değerlendirmede bu denli etkili olabileceği göz önünde bulundurulmamıştı. Dolayısıyla, bizlerin formları okurken izleme sonuçlarını, süreçte kimlerin hangi

algı, motivasyon ve ihtiyaçla izleme yaptığını da göz önünde bulundurarak değerlendirdiğimizi ve elde ettiğimiz bulgulara izleme yapan gençlerin kişisel pozisyonlarını akılda tutarak yorumlar yaptığımızı söylemek mümkün.

Bu metin içindeki yorumlar ve önerileri yaparken gençlik çalışması perspektifinden yola çıktık. İzleme formlarını okuduğumuzda özellikle formlardaki açık uçlu soruları yorumlarken gençlerin ihtiyaçlarının zaman, mekan, yaş, cinsiyet vb. unsurlara istinaden değişiklik gösterebileceği etkenini de göz önünde bulundurduk.

İzleme sonuçlarını inceleyip yorumlarken;

- sağlanan hizmetlerin farklı ihtiyaçları olan gençlere uygun,
- işleyişin standart,
- hizmetin o yerelin ihtiyaçlarına ve imkanlarına odaklı,
- merkezin bağlı bulunduğu kurumun gençlik merkezi üzerinde etkisinin olumlu,
- gençlik merkezlerinin kaynaklarını kullanma ve geliştirmede ne kadar bağımsız ve / veya diğer kurumlara bağımlı,
- kendi fırsatlarını ve imkanlarını geliştirebilen yerler, olup olmadığına baktık.

61 Adana, Aksaray, Ankara, Edirne, Erzurum, Hatay, İstanbul, İzmir, Kars, Kilis, Kocaeli, Konya, Malatya, Muğla, Samsun ve Trabzon.

İZLEME SONUÇLARI VE ÖNERİLER

Gençlik Merkezlerine Üyelik

Gençlik merkezlerine üyelikle ilgili prosedür ve yönetmeliklere baktığımızda, Gençlik Hizmetleri Dairesi Başkanlığı altındaki merkez yönetmeliklerinin, belediye gençlik merkezlerinin de yönetmeliklerine emsal oluşturduğunu görebiliriz.

Üyelikle ilgili izleme verileri ve yorumlarından önce gençlik merkezlerine üyelikle ilgili prosedürün uygulama nedeninin ne olduğunu da sormak ve alınacak yanıtlara göre de üyeliğin merkezin yürütülmesi ve yönetilmesi işlerine göre sorumlulukların belirlenmesi gerekiyor. Gençlik merkezleri yönetmeliklerine baktığımızda, yönetim, yürütme, denetleme vb. kurullarının işleyişi ile gençlik merkezine yapılan üye kayıtları arasında bir ilişki bulunmamaktadır. Merkeze üye olmanın gençlerin hizmetlerden faydalanmasına ilişkin herhangi bir avantaj ya da dezavantaj getirdiğini ilk planda söyleyemeyiz. İzleme verilerinden bağımsız olarak, gençlik merkezlerinde neden üyelik ile ilgili bir prosedür olduğuyla ilgili bir tartışma başlatmak en başında yapmamız gereken şeydir.

Adrese Büyüteç Projesi'nde yapılan izlemelere baktığımızda, 16 gençlik merkezinin 2'si sadece gerçekleşen etkinliklere katılım için kayıt alırken, diğer 14 merkezde etkinlik kaydının yanı sıra ayrıca üyelik olarak tanımlanan mekanizma için kayıt işlemi gerçekleştiriyor. Gerek belediyelere bağlı gerekse Gençlik Hizmetleri Dairesi Başkanlığı'na bağlı gençlik

merkezlerinin yönetmeliklerine baktığımızda üyelik işlemiyle ilgili istenen belgelerin hemen hemen aynı olduğunu görüyoruz⁶². İzlemlerde açık uçlu sorulara verilen yanıtlara bakmaya devam ettiğimizde, yönetmelikte olmamasına rağmen üyelik için gençlerden, üniversiteden alınmış öğrenci belgesi, ikametgâh il muhaberi, savcılıktan alınacak belgeler gibi ilave belgeler talep edildiği görülüyor. Yine izleme yapılan 16 merkezin 2'sinde 18 yaş altı ve üstü gençler için üyelik prosedürü de birbirinden farklı. Halbuki, yönetmeliklere baktığımızda yaşa bağlı farklı üyelik prosedürü gerekli değil⁶³. Yine izleme yapılan bazı merkezlere baktığımızda spor aktivitelerine yapılacak kayıtlar esnasında sağlık raporu ve kan grubu bilgisi isteniyor. Böyle durumları etkinlik özelinde gencin güvenliği vb. özel durumları için alınan ilave bilgiler olarak değerlendirebiliriz; ancak bu tip uygulamalar özellikle devlet kurumlarıyla iyi deneyimleri olmayan gençlerin katılımında çekingен davranma ihtimalini arttırabilir.

Yine gençlik merkezlerine üyelik esnasında ücret ödenmesiyle ilgili

62 Gençlik merkezleri üyeliği için istenen belgeler: (Yönetmelik madde 17) b- 2 adet vesikalık fotoğraf, nüfus cüzdanı veya örneğini getirmek, c) gençlik merkezinden alınacak başvuru formunu eksiksiz doldurup imzalamak.

63 Gençlik merkezleri üyeliği yaşa bağlı istisnai prosedür: Gençlik merkezi faaliyetlerine ilgi ve istek olması durumunda, 12 yaşından küçük 24 yaşından büyük olanların da yarışmalardan muaf olmak kaydıyla üye kayıtları yapılabilir. Ancak 7 yaşından küçük 26 yaşından büyüklerin kaydı yapılmaz.

madde de çok açıktır⁶⁴. İzlemelerden çıkan tabloya baktığımızda da 16 gençlik merkezinden 1'inde 2 yıllık üyelik için 12 TL ücret alınıyor. Bu ve bunun gibi sembolik ücretler, gençlerin aldıkları hizmeti sahiplenebilmesi ve aidiyet hissetmeleri açısından gençlik merkezini önemsemesi için bir araç olabilir. Ancak ücret alma durumu gençlik merkezlerinde gençlere sunulan hizmetin piyasadan alınıp satılabilecek bir hizmet değil bir hak olduğu algısını da değiştirecek boyutlara gelmemeli.

Sonuç olarak gençlik merkezlerine üyelik ile istisnai ihtiyaçların dışında bir standardının olması, üye kayıt işleminin hangi yükümlülükleri doğurduğu ve amacının ne olduğu net bir şekilde tanımlanması gerekiyor.

Fiziki Erişilebilirlik

Gençlik merkezlerinin fiziki olarak erişilebilir olması da o gençlik merkezinden hizmet talep etme ya da verilen hizmetlerden faydalanma motivasyonunu etkileyen önemli unsurlardan biridir. İzleme yapılan 16 gençlik merkezinin hepsine şehir merkezinden tek vasıta ile ulaşım var. Ancak tek vasıta ile ulaşılabilen bu merkezlerin üçü ile ilgili açık uçlu sorularda yapılan yorumlarda "merkeze uzak", "ulaşım çok zor", ve "yeri kimse bilmiyordu; tarif edemediler" gibi yorumlar yapıldığını görüyoruz. Hem formlardan, hem de izleme yapan gençlerden alınan geri bildirimlerle

eriştığımız bu bilgiler ışığında, gençlik merkezlerinin gençlerin kolay ve güvenli erişebilecekleri, görünür bir konuma sahip ve çevresinin güvenli kılınmış olması gerektiği, bu projenin gençlik merkezleri özelinde yapacağı önemli önerilerden biri olabilir. Yine izlenen 16 merkezin 9'u da hava karadıktan sonra güvenli ulaşımın olmadığı düşünülen yerler. Gençlik merkezinin çevresinin "güvenli" bir yerde olmaması, özellikle genç kadınların gençlik merkezlerinden faydalanabilmesi açısından, telafi edilmesi gereken olumsuz bir unsur olarak göze çarpıyor.

Merkezlerin Fiziki Koşulları

Öznesinin genç olduğu gençlik çalışması yaklaşımında, mekan kullanımını etkili hale getirebilmek için o mekanın fiziki koşullarını ve psikolojik erişilebilirliğini birbirinden farklı geçmiş ve ihtiyaçlara sahip gençleri düşünerek düzenlemek gerekir.

İzleme yapılan 16 gençlik merkezinden 14'ü kendine ait binalarda faaliyet gösteriyor (81,3%). 11'inde de (68,8%) merkezin kullanımına açık bir bahçe ve 14'ünde yine gönüllülerin birlikte vakit geçirebilecekleri mekan bulunmakta. Yine merkezlerdeki fiziki koşullara baktığımızda etkinlik alanları ile ilgili 16 merkezin hepsinde etkinlikler için ayrılmış / kullanılan yerler varken bunlardan sadece 3 tanesi ihtiyacı karşılayamayacak kadar küçük ya da kullanışsız.

İzleme verilerine baktığımızda, gençlik merkezleri binalarının fiziksel olarak görece uygun imkanlara sahip olduğunu söyleyebiliriz. Gençlik merkezinin kendine ait bir mekanının olması ya da

64 Gençlik merkezleri yönetmeliğinde üyelik ücretiyle ilgili hüküm (Madde:17)Üye olacak gençten üyelik ücreti alınmaz, ancak katılacağı faaliyetlerin giderleri için il müdürlüğünün belirleyeceği miktarda katılım payı alınabilir.

olmaması kriterinden öte, o mekanın nasıl kullanıldığı ve / veya etkili kullanılıp kullanılmadığına baktığımızda durum biraz değişiyor. Dolayısıyla fiziki imkanların elverişli ve tam olması demek; o gençlik merkezinin fiziki imkanlarının gençlerin beklentilerine cevap verebilecek faaliyetlerin düzenlenmesi için yeterli olması anlamına gelmeyebilir.

Gençlerin sahip olduğu deneyim, bakış açısı, kişisel beceriler gibi bireysel özellikleri, akranları ile paylaştıkça geliştirebildikleri unsurlardır. Dolayısıyla, gençlik merkezlerinin gençlerin sadece hizmet aldıkları yerler olmasının dışında akranları ile boş vakit geçirebilecekleri, tanışıp sosyalleşebilecekleri mekanlar olarak da kurgulamak önemli bir yaklaşımdır. Sadece hizmet vermeye odaklı bir gençlik merkezi, bir süre sonra, gençleri; giderilmesi ya da telafi edilmesi gereken bir takım ihtiyaçları olan nesnelere gören yerler haline gelebilir. Bu mekanların cazip hale gelebilmesi için de gençlerin oraya gelmeyi tercih etmelerini sağlayacak araçların ve mekanların olmasına da özen gösterirken, kullanılan mekanizmaları da dikkatli seçmek - tasarlamak gereklidir.

Ortak kullanım alanında bilardo ve langırt masası olan bir gençlik merkezi ilk bakışta, çoğunlukla genç erkekler için tasarlanmış bir yer olarak algılanabilir. Gençlerin birbirleri ile vakit geçirebilecekleri ortak kullanım alanlarının, cinsiyet dağılımında eşit katılımı sağlamaya yönelik unsurları da göz önünde bulundurarak, birbirleri ile iletişim kurmalarına ortam sağlayabilir nitelikte tasarlanması gerekir. Gençlerin

ilgilerini çekebilecek basılı malzemeler, eğitici kutu oyunları, imkana göre gençlerin müzik, resim vb. sanatsal alanlarda tasarım yapabilecekleri materyaller bu ortak kullanım alanlarını zenginleştirebilecek araçlardır. Aynı zamanda bu araçların farklı görüş, yaş, cinsiyet ilgi alanına sahip her türden gençte de hitap edebiliyor olması gerekir.

Gençlik merkezlerine engellilerin erişimi açısından baktığımızda ise durum çok da iç açıcı değil. İzleme yapılan 16 gençlik merkezinden sadece 3'ü engellilerin kullanımı için tasarlanmış durumda (%18,8). İyimsen bir bakış açısı ile tüm engellere rağmen engelli gencin gençlik merkezine ulaştığını varsaysak bile ulaştığı gençlik merkezine kimseden yardım almadan kendi çabaları ile girmesi ve orayı kullanması çok mümkün görünmüyor. Açık uçlu sorulara ve izleme yapan gençlerin deneyimlerine istinaden de, yüzeysel olarak bakıldığında erişim açısından olumlu görünen 3 merkezde bile sonradan yapılan geçici çözümler ya da pratikte kullanımı mümkün olmayan düzenlemelerin olduğunu anlıyoruz.

Fiziki mekanın etkinliklere elverişli olması hususunda dikkat edilecek diğer unsurlardan bazıları da mekanın hijyenik, güvenli, uygun ısı ve ışığa sahip olması olmalıdır.

Etkinlikler

Gençlik merkezlerinde hayata geçirilen etkinliklerin ne kadarının gençlerin kişisel - duygusal gelişimlerine, eğitimlerine, günlük hayat pratiklerine, zevklerine hitap edip etmediğini düşünmek, bir etkinlik tasarlarken

eldeki imkanları gençlerin talepleri doğrultusunda kullanmak ve hatta süreçte gençlerdeki değişimi gözlemlemek, gençlik çalışmasını herhangi bir yerde yapılan hobi ya da eğitim faaliyetlerinden ayrı kılan unsurdur.

İzlemelerden elde ettiğimiz verilere istinaden gençlik merkezlerinde, gezi, fidan dikme, gitar kursu, satranç kursu, sportif faaliyetler, fotoğraf kursu, resim kursu, tiyatro kursu gibi etkinliklerin en çok uygulanan faaliyetler olduğunu görüyoruz. Merkezlerin birbirinden farklı olarak uyguladığı mangala kursu, bisiklet topluluğu diye tanımlanan, o merkeze özgün etkinlikler de bulunmaktadır.

Gençlik merkezlerindeki etkinliklerin birbirinden farklı olması ya da her merkezde aynı olması, o merkezde verilen hizmetin kalitesi ile ilgili bir şey söylememektedir. Bir gençlik merkezi, kendi yerindeki imkanlar ve talepler doğrultusunda, sürekli ya da kısa dönemli yaptığı etkinlikleri gençlere özgü kılabilirdiği ölçüde orada yapılan çalışmaları genç odaklı bir gençlik çalışması olarak tanımlayabiliriz. Dolayısıyla gençlik merkezlerinde uygulanan etkinliklerin yalnızca gençlik çalışanları ya da yönetim mekanizmaları tarafından belirleniyor olması ve varsayımlar üzerinden kurgulanması, o merkezlerde yapılan gençlik çalışmasını, herhangi bir yerde yapılan hobi ya da eğitim faaliyetlerinden farksız kılar.

Gençlerle iletişim halinde olan, onların günlük yaşam pratikleri ve ilgi alanlarına herkesten daha çok aşina olan gençlik çalışanlarının, gençlik merkezlerinde

uygulanacak etkinliklere dair bir fikrinin olması ve gençleri etkinliklerin çeşitlenmesi için kendi öneri ve fikirlerini geliştiremeye teşvik etmesi gençlik çalışmalarında sıkça kullanılan yöntemlerden biridir.

Gençlik merkezlerindeki etkinliklerle ilgili bir diğer durum izleme yapılan 16 merkezin 7'sinde çocukların ve kadınların da hizmet alıyor olmasıdır (%43,8). Çocuklara ve kadınlara hizmet veren bir gençlik merkezinin, gençlerin o merkeze gelmemesine neden olabilecek en önemli etkenlerden biri olduğunu her zaman hatırlamakta fayda var. Gençlik merkezlerinde yapılan etkinliklerin ne kadarının gençler tarafından talep edilen, gençlerin kişisel – duygusal gelişimlerine, eğitimlerine, günlük hayat pratiklerine, zevklerine uygun olup olmadığını düşünmek; bir etkinlik tasarlarken eldeki imkanları gençlerin talepleri doğrultusunda kullanmak ve hatta süreçte gençlerdeki değişimi gözlemlemek, genç odaklı bir perspektifin merkezlerde hakim olmasına olanak tanır.

Gençlik Merkezlerindeki Katılım Mekanizmaları ve İşleyiş

Adrese Büyüteç'in izlemelerinde, gençlik merkezlerindeki katılım mekanizması ile ilgili "merkezde gençlerin katılımı için neler yapıyor" sorusuna verilen yanıtlar içerisinde

- gençlere yapılan bilgilendirmeler,
- internet üzerindeki sosyal ağları kullanma,
- okullarda stant açma,
- basın araçlarını kullanma,

- broşür, poster vb. basılı malzeme kullanma, gibi yanıtlar alındığını görüyoruz.

Gençlik merkezlerinin, hizmet almak isteyen her gence kapılarının açık olması ve bu yaklaşımı da çeşitli araçlarla duyurmayı amaçlaması, bazen gençlerin katılımı için yeterli olmayabilir. Aynı zamanda, bir gençlik merkezinin “gençlerin katılımı”ndan ne anladığı çok önemli olabilmektedir. “Katılım” kavramının tanımını niceliksel bir takım kriterlere bağlı düşündüğümüzde, katılımın hayata geçmesi için tanıtım ve bilgilendirme çalışmaları yapmak akla en uygun ve yaygın olan yöntemler olarak düşünülebilir. Ancak, katılımı bir de gençlik merkezlerinde yapılan çalışmalarda öznesinin gençler olduğu bir kavram olarak düşünürsek, katılım kavramını niteliksel, ihtiyaç odaklı tanımlamak ve bu yönde düzenlemeler yapmak gerekebilir. Bu düzenlemeleri yaparken de ideal bir gençlik merkezinde, imkanlar ve ihtiyaçlar dahilinde çeşitli sorular bulmak ve o sorulara o merkeze özel yanıtlar aramak yol gösterici olabilir.

a)Nasıl ve Neye Katılım?

Gençlik merkezini gençlerin ihtiyaç ve ilgili alanlarına yönelik olarak hizmet veren, gençlere çeşitli alanlarda imkanlar sunan ve psikolojik - kişisel gelişimlerine katkıda bulunan yerler olarak düşündüğümüzde, katılımı; gençlerin hizmet alma durumları; bunun yanında, merkezi sahiplenerek ve oranın tüm süreçlerinde yer alarak işleyişinden de sorumlu olduklarında, hizmet verme durumları olarak ayrı ayrı düşünebiliriz. Hizmet alan her genci

katılım mekanizmasının bir unsuru haline getirebilmek içinse, kişisel ve ihtiyaç odaklı işleyen bir mekanizmaya ihtiyaç var. Örneğin, 30 kişi kapasiteli bir gitar kursu gerçekleşecek olduğunda, %100 katılım için, takvimi, programı ve katılımcı sayısı aksamadan yapılan faaliyetler dizisinde kriterimizin niceliksel olması yeterli olacaktır. Ancak, o etkinliğin gerçekleşme nedenlerini kişiye odaklı ve kişisel gelişim hedefi ile, gençlerin kendileri ifade edebilecekleri bir araç ve sonrasında da kursun sürdürülebilirliği için yeni talepler doğurmaya uygun bir ortam olarak tanımladığımız zaman daha niteliksel kriterlere öncelik vermiş oluruz. Böylece, amaç gencin gitar kursuna gelerek gitar çalmayı öğrenmesinin yanında, kendi ile ilgili ifade şeklini değiştirmesi ve geliştirmesi olur ki, bu da o genci sadece kursa gelen birey nezdinde bir katılımcı olmaktan öte, o gençlik merkezinin hayatta kalma nedenlerinden biri haline getirir. Dolayısıyla, sadece gençlerin, verilen hizmetlerden haberdar edilmesi motivasyonu ile yapılan çalışmalar, katılım kavramının bir mekanizma olarak işlemeden öte, genci o merkezin hayatta kalması için araçsallaştıran unsurlardan biri haline getirir. Gençlik merkezlerine gelen gençler, işleyişin, yönetimin, etkinliklerin var olma nedenlerinin öznesi olmalıdır.

Gençlerin araçsallaştırılmadan, merkezden hizmet alırken aynı zamanda da merkezin öznesi ve yapı taşlarından biri olması; merkezin işleyişiyle ilgili felsefenin temeli için de, gencin sorumluluk alması gerektiğini belirtmek, merkezle ilgili konularda şeffaf olmak, gencin güven

duyabileceği ilişkiler geliştirmek, hiyerarşik olmamak, gençlik merkezini yereldeki diğer kurum ve kişilerden bağımsız düşünmeden işbirliğini desteklemek, merkezin günlük işleyişinden gençlerin haberdar olmasını sağlamak, dikkat edilmesi gereken hususlar arasında sıralanabilir.

b)Katılım Mekanizmasında Gençlik Çalışanının Rolü Nedir?

Merkezlerde çalışan kişilerin, gençlik çalışmasının değerlerini genç odaklı bir bakış açısıyla yorumlaması çok önemlidir. İzlemelerde elde edilen verilere baktığımızda merkezlerde çalışan kişilerin, merkezin bağlı bulunduğu bir üst kurum tarafından belirlenen ve / veya atanan kişiler olduğunu görüyoruz. Gençlik çalışanları, gençlerin ihtiyaçlarını keşfedebilecek ve gence kendini ifade edebilmesi için ihtiyacı olan güvenli alanı yaratabilecek kişiler olmalıdır. Aynı yereldeki gençlerin, benzer yaşlarda ve birbirine yakın sosyal sınıflardan kişiler olması, o gençleri birbirlerinden farklı kılan özelliklere ve beklentilere sahip oldukları gerçeğini değiştirmez. Dolayısıyla gençlik çalışanları, bağlı buldukları kurumlardan çok, merkeze gelen gençlerden sorumlu olduklarını hissetmelidir ve her gençle, o gence özel bir ilişki kurmalıdır.

SONUÇ YERİNE

Türkiye'nin nüfusunun yarısı 29,2 yaşından küçüktür ve Türkiye gayet genç nüfusa sahip bir ülkedir⁶⁵. Dolayısıyla, denilebilir ki; gençleri

ilgilendiren politikalar, gençleri ve çevrelerindeki insanları da düşündüğümüzde nüfusun önemli bir kısmının gündelik yaşamını yakından ilgilendirmektedir. Formel eğitimin yanında, gençlerin sosyal ve bireysel olarak kendilerini gerçekleştirmeleri için imkanlar yaratmak, sosyal devletin temel sorumluluklarından biridir. Fakat, açıkça görülmektedir ki, mevcut gençlik merkezlerinin içerik ve yaklaşımları yeterli olmamakla birlikte ihtiyacı karşılamaktan da çok uzaktadır.

Bu bağlamda, yerel yönetimlerin, sivil toplum örgütleriyle beraber veya kendi başlarına yürüttükleri gençlik merkezlerinin sayılarının artırılması doğru bir strateji olacaktır. Merkezi hükümet ise yerel düzeyde hizmet veren gençlik merkezlerinin kapasitesini geliştirmeye, denetlemeye ve merkezler arası iletişimi arttırmaya yönelik bir hizmet sağlayabilir. Bu alanda çalışan gençlik örgütlerinin ve gençlik çalışanlarının bilgi ve deneyimi, gençlik merkezleriyle ilgili oluşturulacak herhangi bir stratejide kilit rol oynayacaktır. Hükümet, 2011 yılında yeni bir gençlik yapısının kurulmasına yönelik çalışmalar yürütmektedir. Kurulması düşünülen Türkiye Gençlik Ajansı⁶⁶'nın ve sonrasında gençlik merkezleriyle ilgili hazırlanacak yeni yönetmeliğin ruhu; yerinden yönetimi, veriye dayalı hareket etmeyi, genç dostu hizmetler sunmayı, toplumun tüm farklılıklarına zenginlik olarak yaklaşmayı ve katılımı esas almalıdır.

65 TÜİK, Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi 2010 Yılı Sonuçları (31 Aralık 2010), www.tuik.gov.tr

66 TOG'un da katkısıyla oluşturulan Türkiye Gençlik Ajansı yasa tasarısı onay için TBMM'de beklemektedir.

SAĞLIK KÜLTÜR VE SPOR DAİRE BAŞKANLIKLARI ÜNİVERSİTELERDE ÖRGÜTLENME ÖZGÜRLÜĞÜ

Burcu Oy

İnsanların ve örgütlerin birbirleriyle, devletle ve toplumla ilişkilerine dair taleplerini dile getirdikleri ve müzakere ettikleri kamusal alan olarak tanımlanabilen ve bu şekilde demokrasi kültürünün önemli bir parçası olan sivil toplumun etkinliği, var olan katılım kanalları ve örgütlenme özgürlüğüyle doğrudan ilişkilidir. Ortak bir amaç ve/veya ilgi alanı etrafında bir araya gelmek, istenilen doğrultuda bir toplumsal değişim yaratmak uğruna örgütlenebilmek ve etkinlik gösterebilmekle ilgili özgürlüklerin kullanılabilmesi için ise uygun bir hukuksal çerçeve ve destekleyici bir toplumsal-siyasal zemin ile bu zemin üzerinde herkes için erişilebilir katılım olanakları olması gereklidir (Keyman, 2004). Kamusal hayata katılım ve kişinin düşünce ve ifade özgürlüklerinden sosyal haklara, diğer birçok insan hak ve özgürlüklerinin kazanılması ve korunması için gerekli olan toplumsal hareketlerin temel olan kolektif haklar arasında yer alan örgütlenme özgürlüğü, farklı öznelerle yönelik bir dizi hak ve özgürlüğü içinde barındırır. Bu öznelerden biri

olan birey, kendi düşüncesini ifade etmek, bununla paralel eylemlerde bulunmak için tamamen kendi istek ve inisiyatifiyle bir örgüt kurmak, örgütlenmeye katılmak, örgütün işleyişi içinde farklı pozisyonlarda yer almak ve istediğinde örgütten ayrılmak gibi haklara sahipken; kolektif bir özne olarak tanımlanabilecek olan örgütler de kuruluşundan, hukuksal varlığının devamına ve işleyişine farklı alanlarda hukuk güvencesi altında olmak durumundadır (Kaboğlu, 1989 içinde Beyazova, 2008) Söz konusu hukuksal güvence, hem devletlerin ve bireylerin, her iki öznenin özerkliklerini ve inisiyatif alma alanlarını tanımlarını ve korumalarını içeren negatif yükümlülüklerini, hem de devletlerin, farklı örgütlenme biçim ve eylemlerinin hayata geçirilmesine olanak sağlayan ifade ve katılım kanalları oluşturmaya yönelik pozitif yükümlülüklerini kapsar (Tarhanlı, 2002) Farklı örgütlenme biçimleri, ilk aklı gelen dernek, vakıf, sendika, kooperatif ve meslek örgütleri gibi geleneksel örgüt yapılarının yanında tüzel bir kişilikleri olmayan inisiyatif ve platformlardan, yurttaşlık girişimleri ve sosyal hareketlere, üniversite içi örgütlenmelerden uluslararası ağlara geniş bir yelpazeyi ifade etmektedir. Örgütlenme özgürlüğüne yönelik tespitler yaparken hem bu geniş yelpazede bulunan farklı örgütlenme biçimlerini koruyan ve gerçekleştirmelerine olanak tanıyan bir hukuksal zemin olmadığına bakmak, hem de örgütlenme hakkı farklı birey ve gruplar tarafından talep edilip kullanılırken ne gibi uygulamalarla karşı karşıya kaldığına, nasıl deneyimler yaşandığına bakmak gerekir.

GENÇLİK VE ÖRGÜTLENME ÖZGÜRLÜĞÜ

Türkiye’de nüfusun %20’lik bir bölümünü oluşturan ve söylemde her zaman çok önemseniyor olsa da eğitim ve güçlendirilmelerine yönelik gayri safi yurtiçi hasılanın sadece %2si dolaylarında kamusal harcama yapılan 15-24 yaş arası gençlik; eğitim, sağlık, barınma gibi sosyal haklardan, düşünce ve ifade özgürlüklerine birçok alanda sorunları ve ihtiyaçları olan bir gruptur (Kamu Harcamalarını İzleme Raporu, 2010). Bu sorunların çözümüne yönelik ve gençlerin ihtiyaçları doğrultusunda bir gençlik politikasının oluşturulması ve uygulanması, gençlerin bu süreç içinde aktif bir şekilde yer almalarıyla mümkün olabilir. Bunun içinse, gençlerin toplumsal hayat içinde özerk ve eşit yurttaşlar olarak var olmaları yönünde güçlendirilmeleri, ifade alanlarının geliştirilmesi ve özgür iradeleriyle oluşturup katılabilecekleri farklı eylem ve örgütlenme biçimlerinin desteklenmesi gerekmektedir (Nemutlu ve Kurtaran,2008). Avrupa Birliği 2000 yılı Lizbon stratejisinde devletlerin gençlerin ekonomik ve sosyal hayata katılımlarını, kendilerini ilgilendiren alanlardaki karar alma süreçlerinde aktif rol oynamalarını garanti altına alması; gençlik örgüt ve inisiyatiflerini destekleyip bu alanda sunulan olanakları geliştirmesi ve boş zamanlarını değerlendirebilecekleri ücretsiz sanatsal, kültürel faaliyetler ve spor olanakları sunması gerektiği şeklinde ifade bulan bu ihtiyaç (Yurttagüler, 2008), anayasasında gençleri devletin ve ilkelerinin yüceltilmesi için görevlendirmiş olan ve

gençlerin güçlendirilmelerinden ziyade korunmalarına yönelik yükümlülükler tanımlayan Türkiye Cumhuriyeti’nin Dokuzuncu Kalkınma Planı (2007-2013) Gençlik Stratejisinde; ‘Gençlerin aileleriyle ve toplumla iletişimlerini daha sağlıklı hale getirecek, öz güvenlerini geliştirecek, yaşadıkları topluma aidiyet duygusu ve duyarlılıklarını arttıracak, karar alma süreçlerine katılımlarını sağlayacak tedbirler alınacaktır’ şeklinde yer almıştır (Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı, 2008).

Gençlik sorunlarının çözümüne yönelik ve gençlerin ihtiyaçları doğrultusunda bir gençlik politikasının oluşturulması ve uygulanması konusunda bahsi geçen bu gerek ve kriterler örgütlenme özgürlüğüyle yakından ilişkilidir. Gençlerin bu özgürlüklerini ne şekilde kullandıklarının, kişisel motivasyon ve hayat görüşleri ile sahip olunan aile ve arkadaş çevresine bağlı olduğunu ortaya koyan toplumsal söylem içinde, 1980 sonrası doğan ve yetişen günümüz gençliği örgütlü hareketlere kapalı, suskun ve apolitik tüketiciler grubu olarak tanımlanmaktadır (Neyzi, 2004). Gençliğin Durumu Araştırması’na (Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı, 2008) katılan gençlerin sadece %4’ünün bir sivil toplum kuruluşuna üye olduğunu belirtmesi, ya da İstanbul gençliği özelinde sivil toplum katılımı ile ilgili olarak yapılan araştırmada (Yentürk, Kurtaran, Uran, Yurttagüler, Akyüz ve Nemutlu, 2008) spor ve üniversite kulüplerinden, cemaatlara, farklı dernek ve vakıflardan siyasi partilere uzanan geniş bir yelpaze söz konusu olduğunda dahi gençlerin sadece dörtte birinin bir sivil toplum

kuruluşuna üye olduğunun ortaya çıkması; bunun yanında siyasal parti katılımının %1,2'lerde kalması, bu yaygın inancı destekler bulgular olarak görülebilir. Ancak aynı araştırmalarda, gençlerin akranlarının yer aldığı-kurduğu-yürüttüğü örgütlenmelerde daha çok yer alabildikleri; ailelerinin ve kendilerinin ekonomik ve eğitim düzeyi temelinde daha geniş imkanlara sahip gençlerin, imkanları kısıtlı ve sosyal dışlanmış gençlere oranla daha çok örgüt içinde yer aldıkları ve daha bağımsız, sosyal, üretken ve katılımcı olabildikleri gibi bulgular yer almaktadır. Bu niceliksel bulgular ve aynı alandaki niteliksel çalışmalarda ifade bulan deneyimler, gençlerin örgütlenme düzey ve tercihlerinin, onların apolitik ve tüketici bir topluluk olmalarıyla açıklanamayacağını, sosyoekonomik koşullar, sahip olunan imkanlar, var olan siyasal sistem ve geleneksel siyasetin sorunları, kullanılan araç ve yöntemler, toplumda yaygın olan örgütlenmeye bakış açısı ve hukuksal süreçlerle yakından ilişkili olduğunu ortaya koymaktadır (Beyazova, 2008). Sivil alanda herhangi bir örgütlenme içinde yer alan gençlerin yarısından fazlasını oluşturan ve genç nüfusun eğitimle ilişkisi kesilmiş %70'lik bölümüne göre bu alanda çok daha şanslı olan üniversite gençliği söz konusu olduğunda dahî, en temel sorun ve ihtiyaçların gençlerin sosyal hayatlarını çevreleyen konularla, bu konulara ilişkin olarak kendini ifade edebilme ve örgütlenme alanlarında kümelenmiş olması ifade ve örgütlenme özgürlüğünün durumunu incelemeyi ve alanını geliştirmeyi hedef alan daha fazla araştırma yapılması ve daha

sistematiik önlemler alınmasına yönelik bir gerekçe olarak kabul edilmelidir (Toplum Gönüllüleri Vakfı, 2009). Tüm bu çalışmaların yapılabilmesi için, var olan hukuksal zemin ile hizmet ve uygulamaların şeffaf olması, ayrıca gençlerin aktif katılım ve takibi eşliğinde yürütülüp izlenebilmesi büyük önem taşımaktadır.

Toplum Gönüllüleri Vakfı tarafından yürütülen Adrese Büyüteç Projesi, yukarıda bahsi geçen izleme ve takip sürecini, gençlerin hizmet aldıkları farklı kamu kurumları üzerinden modelleyen değerli bir çalışmadır. Makalenin devamında, üniversitede örgütlenme özgürlüğüne ilişkin mevzuata değinilecek ve ardından söz konusu çalışmada yer alan üniversite öğrencilerinin Sağlık, Kültür ve Spor İşleri Dairesi'ne ilişkin raporlamış oldukları izleme bulguları, üniversitelerde örgütlenme özgürlüğü bağlamında sunularak, var olan yasal zemin ve ortaya konan ihtiyaçlar doğrultusunda öneriler aktarılmaya çalışılacaktır.

ÜNİVERSİTE GENÇLİĞİ VE ÖRGÜTLENME ÖZGÜRLÜĞÜ

Toplumsal ve Hukuksal Gelişmeler

Cumhuriyetin ilk döneminde, toplumu, yeni rejimin gerekleri üstünden şekillendirmek misyonu ile görevlendirilen üniversite gençliği, 1960-1980 arası dönemde global ölçüde yaşanan siyasal ve toplumsal değişim ve hareketlerin etkisiyle, özerk statüleriyle siyasal alanda da söz sahibi olabilen üniversiteler, toplumsal hareketler içinde giderek

daha aktif bir rol oynamaya başlamıştır. Ancak toplumu dönüştürme misyonunu farklı siyasi kutuplar üzerinden gerçekleştirmeye çalışan gençlik grupları arasında tırmanan çatışma ortamı, genç örgütlülüğünün toplumsal bir tehdit olarak yeniden tanımlanmasına bir zemin oluşturmuştur (Beyazova,2008). Bu süreç, gençlerin içinde son derece aktif oldukları, tüm kitle örgütleri ve siyasal partilerin çalışmalarına son veren 1980 darbesi ile sonuçlanmıştır. 1981 yılında çıkarılan Yüksek Öğrenim Kanunu (YÖK) ile özerkliğini kaybeden üniversiteler, atamaya dayalı siyaset dışı yapılara dönüştürülmüş, tüm öğrenci temsilcilik sistemleri ortadan kaldırmıştır (Orhaner,2008). Yükseköğretim amacını; öğrencilerini Atatürk inkılapları ve ilkeleri doğrultusunda Atatürk milliyetçiliğine bağlı; Türk milletinin milli, ahlaki, insani, manevi ve kültürel değerlerini taşıyan, Türk olmanın şeref ve mutluluğunu duyan; toplum yararını kişisel çıkarının üstünde tutan, aile, ülke ve millet sevgisi ile dolu; Türkiye Cumhuriyeti Devletine karşı görev ve sorumluluklarını bilen ve bunları davranış haline getiren bireyler olarak yetiştirmek, *şeklinde tanımlamıştır*. 1997 yılına kadar öğretim görevlilerine herhangi bir siyasal partiye ve rektörlük izni olmadan kamu yararına çalışmayan bir derneğe üye olma hakkı vermeyen; 2004 yılına kadar Genelkurmay üyeleriyle, Bakanlar Kurulu ve Milli Eğitim Bakanlığı temsilcilerinin yürütme kurullarında yer almalarını öngören bir yasa çerçevesinde, Yüksek Öğretim Kurulu tarafından verilen üniversitelerde, özerklikten ve örgütlenme özgürlüğünden ne

ölçüde bahsedebileceği sorgulanması gereken bir durumdur (Beyazova,2008). Yasanın günümüzde hala geçerli olan disiplin yönetmeliğine göre *öğrenciler*, örgütlenme özgürlüğü çerçevesinde değerlendirilmesi gereken yükseköğretim kurumu içinde siyasi faaliyetlerde bulunmak ve bildiri dağıtmak, afiş ve pankart asmak; Yükseköğretim Kurumuna ait kapalı ve açık mahallerde yetkililerden izin almadan toplantılar düzenlemek veya bu tür toplantılara katılmak; siyasal ve ideolojik amaçlar dışında boykot, işgal, engelleme gibi eylemlere teşebbüs etmek; siyasal veya ideolojik amaçlı bildiri, afiş, pankart, bant ve benzerlerini bulundurmamak, çoğaltmak, dağıtmak gibi eylemler üzerinden iki yarıyla kadar uzaklaştırma veya kurumdan atılma cezalarıyla karşı karşıya gelebilmektedirler. Üniversite öğrencilerinin bireysel ve örgütlerinin kolektif örgütlenme özgürlükleri, uzun yıllar sadece üniversite bünyesinde değil, toplumsal hayatın içinde de bol yasaklı bir Dernekler Kanunu üzerinden kısıtlanmaya devam etmiştir. Bu yasalar çerçevesindeki ilişkilendirme ve dayanışma yasakları 1995 yılına kadar, tüzükte belirtilen alan ve amaçlar dışında toplantı ve gösteri yürüyüş yasakları ise 2001 Anayasa değişikliklerine kadar yürürlükte kalmıştır. Dernekler, AB uyum süreçleri çerçevesinde değişen mevzuat ve oluşan kamuoyuyla ancak 2004 yılında emniyet örgütünden bağımsız, İç İşleri Bakanlığı Dernekler Şefliklerine bağlı bir yapıya kavuşmuşlardır (Beyazova,2008). Öğrenci derneklerinin kurulması, derneklerin amaç ve faaliyetlerine ilişkin geniş çaplı yasaklar, derneklerin

yayınlamak istedikleri bildirimlerin mülki amirin denetiminden geçmesi gerektiği gibi kurallar ancak 2004 yılında uygulamadan kalkmıştır. Ancak, tüzükte belirtilen amaç ve araçlar dışında etkinlikte bulunmayı sınırlayan, bununla birlikte Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü'nün kaynaklarından yararlanma hakkını ancak Dernekler Masası dışında gençlik derneği-kulübü olarak Genel Müdürlüğe tescil ettirmeye ve teşkilatın ilgili kanun, tüzük, yönetmelik, yönerge, genelge, tebliğ ve emirlerine uyulacağını taahhüt etmeye bağlayan yasalar hala yürürlüktedir (Kurtaran,2008).

Üniversite içindeki önemli bir diğer ifade ve katılım kanalı , 1980 öncesinde, tabandan hareketli bir yapı içinde, oldukça aktif ve politik bir yapısı olan öğrenci temsilcilik sistemleri olmuştur. Bu dönemlerde öğrencilerin ihtiyaç, istek ve düşüncelerini aktif bir şekilde yönetim kademelerine taşıyıp, öğrencilerin akademik düzeyde temsiliyetlerini ve eğitimle ilişkili sorunların çözümlerini destekleyen bir işleve sahip olan temsilcilikler, 1980 sonrasında tamamen ortadan kaldırılmalarının ardından, 2000li yılların başında Avrupa Eğitim Alanının geliştirilmesini hedefleyen Bologna sürecinin etkisi ve beklentileri ışığında, yukarıdan aşağı dayatılan örnek bir yönetmelik çerçevesinde yeniden tanımlanmıştır. Seçim ve temsiliyete ilişkin sorunlar barındıran bu yönetmelik model alınarak kurulan temsilciliklerin çoğu, öğrencilerin ihtiyaç ve taleplerini karşılamaktan uzak, göstermelik yapılar olarak görülmektedir. Söz konusu yönetmelik çerçevesinde geniş bir

tabanı temsil ediyor olmamalarına rağmen seçilebilen temsilciler, elde ettikleri gücü siyasi propaganda aracı olarak kullanmaları üzerinden eleştirilmektedirler (Orhaner, 2008). Bu anlamda oldukça sorunlu olan yönetmelik, üniversiteler özelinde de genişletilmemiş, aksine not ortalaması, disiplin durumu gibi kriterlerle örgütlenme özgürlüğü açısından daha da sorunlu hale gelmiştir.

Üniversitelerde örgütlenme özgürlüğü dendiğinde akla gelen ilk yapılardan olan üniversite kulüp ve topluluklarının işleyişi, farklı üniversitelerde farklı şekillerde ve Rektörlük, Dekanlık, Öğrenci İşleri Müdürlüğü, Sağlık, Kültür ve Spor Daire Başkanlıkları ve Öğrenci Temsilciler Kurulu / Birliği gibi farklı yapılar kontrolünde gerçekleşmektedir. Hak temelli standart bir yasal düzenlemeden yoksun olan bu işleyiş, üniversitelerin yapısına ve görevde bulunan kişilerin duruş, tercih ve niteliklerine göre şekillenmekte olup, genel olarak YÖK Kanunu 47. maddesi uyarınca, 'Öğrencilerin beden ve ruh sağlığını korumak, hasta olanları tedavi etmek veya ettirmek, barınma, beslenme, çalışma, dinlenme ve ilgi alanlarına göre boş zamanlarını değerlendirmek, yeni ilgi alanları kazanmalarına imkan sağlayarak, gerek sağlık ve gerekse sosyal durumlarının iyileşmesine, yeteneklerinin ve kişiliklerinin sağlıklı bir şekilde gelişmesine imkan verecek hizmetler sunmak ve onları ruhsal ve bedensel sağlıklarına özen gösteren bireyler olarak yetiştirmek, birlikte düzenli ve disiplinli çalışma, dinlenme ve eğlenme alışkanlıkları kazandırmak'

olarak tanımlanan ve bu amaçlarla kurulan Sağlık, Kültür ve Spor Daire Başkanlıkları (SKS) Yönetmeliği çerçevesinde yapılandırılmaktadır.

Örgütlenme Özgürlüğü ve Adrese Büyüteç Projesi

Adrese Büyüteç Projesi örgütlenme özgürlüğü değerlendirmeleri, sağlık, psikolojik danışma ve rehberlik; sosyal, kültürel ve spor alanlarında tanımlı görev ve hizmetleri olan SKS'lere yönelik izleme raporları temel alınarak sunulacaktır. Proje kapsamında, gerekli temel eğitimleri alan ve süreç içinde proje ekibi tarafından desteklenen gençler, 6 ayrı bölge 16 ayrı ilde, 20si ilk, 16sı ikinci döneme dair toplam 36 izlem raporu hazırlayıp paylaşmışlardır. Aynı il içinde farklı dönemlerde ya da farklı kişiler tarafından yapılan değerlendirmelerde birtakım farklılıklar gözlemlenmiş olmakla birlikte, bu farklılıklar verilerin gerçeklik ve tutarlılığını gölgeleyen bir durum olarak değerlendirilmemiş, kurumların işleyiş ve hizmetlerin sunuluş şekline ilişkin standart yoksunluğunun bir göstergesi olarak kabul edilmiştir. Bu anlayışa paralel olarak her izleme raporu, farklı kişilerin farklı deneyimleri olarak analiz sürecine dahil edilmiştir. Veriler, SKS'nin ilgili yönetmelik çerçevesinde farklı hizmet alanlarına ilişkin tanımlanmış yükümlülükleri üzerinden aktarılacaktır.

SKS'ler yönetmeliğin 14.maddesi uyarınca 'Yeni giren öğrencilere, üniversite, kurallar ve yakın çevre hakkında tanıtıcı ve aydınlatıcı bilgiler vermek, öğrencinin çevreye ve üniversiteye alışmasını sağlamak' görevini üstlenmişlerdir. Ancak izleme raporlarının %44'ünde bu yönde

etkinlikler düzenlenmediği; söz konusu bilgilerin üniversitelerin sitelerinde bulunma durumunun da %60'larda kaldığı belirtilmiştir. Raporların yarısında duvarlarda bilgilendirme posterleri ve afişleri olduğu belirtilse de, katılımcıların %64'ü tabelaları yetersiz bulmaktadır. Genel olarak, uygulanan çalışma saatleri, öğrencinin ders saatleriyle çakıştığı için SKS'lerin olanaklarından yararlanma konusunda sıkıntılar yaşanabildiğini belirten gençler, bürokraside yaşanan sıkıntılardan bahsetmişler, bilgilendirme için ayrılan zamandan, görevli kişinin tavrının genç dostu olup olmamasına kadar, deneyimlenen farklı durumların görevli kişiyle geliştirilmiş olan kişisel ilişkilere bağlı olarak şekillendiğini aktarmışlardır. İlişki kurulan görevlileri, genç dostu ve cana yakın olarak nitelendiren raporların oranı %75'leri bulmuştur. Bulguların değerlendirildiği toplantıda gençler, herkesin görüşmeyi kabul etmediğini, görüşmeyi kabul eden görevlilerin genelde öğrencileri ve projeye ilgili motivasyonlarını anlayan bireyler olduğunu, dolayısıyla bu bulgunun temsiliyetinin göz önünde bulundurulması gerektiğini dile getirmişlerdir.

Yönetmelikte yer alan bir başka maddeye (15.d) göre SKS'ler, 'Öğrencilerin ve çalışanların ulaşım hizmetlerinin görülmesini temin etmek veya bu konuda faaliyet gösteren kuruluşlarla anlaşarak, hizmetin en iyi şekilde yürütülmesini sağlamak' durumundadır. Ancak raporların yarısından fazlası kampüsler arasında veya merkeze ulaşım olanakları konusunda yetersizliklere dikkat çekmiş, ilgili diğer sorulardaki bulguların karşılaştırılması var olan hizmetlerin

Ücretli olduğu durumlarda öğrencilerin %30'luk bir kesiminin bundan faydalanamadığını ortaya koymuştur.

Yönetmeliğin 15. maddesinin a bendinde bulunan 'Öğrencilerin barınma, beslenme, burs ve kredi gibi temel ihtiyaçlarının karşılanması için gerekli hizmetleri sağlamak, bu hizmetleri sunan kuruluşlarla işbirliği yaparak hizmetin daha iyi yürütülmesini sağlamak ve yurt kantin ve kafeteryalarının en iyi şekilde hizmet vermesi için çaba göstermek' gibi görevler de SKS yükümlülükleri arasında tanımlanmıştır. Ancak raporların yarısı barınma konusundaki bilgilendirmenin yetersiz olduğunu ortaya koymuş, burs olanaklarının olduğu belirtilmişse de açık uçlu sorularda bu bursların ulaştığı kişi sayıları hakkında sunulan veriler arasındaki uçurum bu konudaki bilgilendirilmenin de yetersiz olduğu şeklinde değerlendirilmiştir.

Yönetmeliğin 17. maddesinde SKS'lerin spor hizmetleri alanındaki sorumlulukları tanımlanmıştır. İzleme raporlarının %90'a yakını bir spor tesisinin varlığından söz etse de, bunların ancak yarısı ücretsiz hizmet vermektedir. Tesislerin farklı kampüslerde var olmaması ile çalışma saatlerinin bilinmiyor oluşu ve/veya öğrencilerin ders saatleriyle çakışıyor oluşu, bu tesislerin kullanım sıklığına ilişkin soru işaretleri yaratmıştır. İçerilen spor branşları çeşitlenip özel ekipman gerektirdikçe ödeme koşullarının ağırlaştığı da gündeme getirilen durumlar arasındadır.

Yönetmeliğin 16. maddesi SKS'lerin kültürel alanlardaki sorumluluklarını

aktarmaktadır. Bu sorumlulukların bir kısmı öğrencilerin ilgi alanlarına göre boş zamanlarını değerlendirmek, yeni ilgi alanları ile birlikte dinlenme ve eğlence alışkanlığı kazanmalarını sağlamak amacıyla sergi, konser, konferans, tiyatro vb kültürel ve sanatsal etkinliklerin düzenlenmesi ve ilgili alanlarda kursların ve çalışma gruplarının oluşturulmasıyla ilgilidir. Raporların %70 kadarında bu maddede belirtilen kültürel faaliyetlere ilişkin bilgilendirmelere internet sitesinden ulaşılmasının mümkün olduğu belirtilmiş olmakla birlikte, açık uçlu sorularda yarısı kadarı ücretsiz olan bu etkinliklerden haberdar olmak için ekstra çaba sarf etmek gerektiği vurgulanmıştır.

Yukarıda aktarılan bulgular ilk etapta SKS'lerin öğrencilerin boş zamanlarını değerlendirebilecekleri olanaklar yaratmakla ilgili genel göreviyle ilişkilendirilmektedir, ancak bu olanakların gençlerin bir araya gelebilecekleri ve birbirleriyle ilişkilenebilecekleri alanlar olarak değerleri küçümsenmemeli, bunun örgütlenme hakkının kullanılmasıyla ilgili bir adım, bir zemin olabileceği göz ardı edilmemelidir

İlgili yönetmeliğin 16. maddesinde yer alan yükümlülüklerin diğer bir kısmı sosyal, kültürel ve sanatsal alanlarda faaliyetlerde bulunan kuruluşlarla işbirliği yapmayı öngörmektedir. Özellikle bu son durum, üniversitelerle sivil toplum kuruluşları arasındaki ilişkilerin geliştirilmesine yönelik bir dayanak olarak değerlendirilebilir. Yine açık uçlu sorularda ortaya konulan ilginç bir başka durum, öğrenci

kulüp ve topluluklarının varlığının, üniversitenin gerçekleştir(e)mediği sosyal, kültürel ve sanatsal etkinliklerin düzenlenmesini üstlenmek üzerinden güçlenmeye başladığının aktarılması olmuştur. Üniversitenin tanıtımına katkı sunabilecek büyük çaplı Bahar Şenlikleri gibi etkinlikleri, yönetimlerin ve onlarla birlikte hareket eden öğrenci temsilciliklerinin istekleri doğrultusunda yapan kulüp ve toplulukların statüsünün güçlendiğini gösteren örnekler verilmiştir.

Üniversitede örgütlenme özgürlüğü dendiğinde ilk akla gelen yapılar olan öğrenci kulüp ve toplulukları genelde, SKS'lerin Kültür Başkanlıkları bünyesindeki iç yönetmelikler üzerinden yönlendirilmektedir. Ancak YÖK SKS yönetmeliğinde örgütlenme özgürlüğüne değinen, kulüplerin haklarını ortaya koyan ve güvence altına alan hiçbir madde bulunmamaktadır. Çoğunlukla SKS ya da Öğrenci İşleri internet sayfalarında kampus yaşamı menüsü altında yer alan öğrenci kulüp ve topluluklarına ilişkin bilgilerin güncellemesi de düzenli bir şekilde yapılmamaktadır. Hukuksal güvenceden yoksun ve tanıtımları-ulaşılabilirlikleri sınırlı olan kulüplerin kuruluş ve kapanma kriterleri ile işleyiş süreçleri üniversiteden üniversiteye farklılık gösteren sorunlu bir yapıya sahiptir.

İzleme raporlarının %66 kadarı kulüplerin kuruluş süreçlerine ilişkin bilgilerin internet ortamında yer aldığını göstermektedir. Ancak bu süreçlerde başvurunun hangi merciyeye yapılması gerektiği çeşitlilik göstermekte, danışman hocadan dekanlık onayına,

SKS Kültür müdürlüğünden öğrenci temsilciler kurullarına, farklı ara merciler ne olursa olsun, bu sürecin rektörlük onayı üzerinden işlediği belirtilmektedir. Dernek kurmak için 7 kişinin bulunması yeterli olurken, üniversitede bir topluluk kurmak için yeter sayı kriteri, raporların %45 kadarında 15 ve üzeri olarak ortaya konmuştur. Açık uçlu sorularda eğlence, spor, eğitim, sanat, kültür, bilişim, gezi, kariyer, iletişim; toplumsal fayda / sosyal sorumluluk ve mesleki alanlar gibi farklı konularda faaliyet gösteren kulüpler yer almış olmakla birlikte, izleme raporlarının % 35 kadarı istenilen alanda kulüp kurulmadığını, %40 kadarı aynı alanda birden fazla kulüp kurulmasının mümkün olmadığını göstermiştir. Gençlerin % 90'ı kulüp kurma süreçlerinde danışman hoca onayının gerekli olduğunu vurgulamış, izlemelerinin %25 kadarında not ortalamasının da kulüp kurma kriterleri içinde yer aldığı belirtmiştir. Kulüp tüzüklerini hazırlarken kabul edilmiş SKS örnek tüzüklerinden yararlandıklarını belirten öğrenciler, bu süreçlerin genelde danışman hocalar ya da SKS hukuk büroları tarafından yönlendirildiğini; hazırladıkları tüzükleri gerçekte yapılmak istenilen şeylerden bağımsız olarak, mevcut mevzuata uygun, okul ilke ve topluluk yönergelerine bağlı kalınan maddeler üzerinden şekillendirdiklerini aktarmışlardır. Raporların % 60'ı kulüp yönetmeliklerine internet sitesi üzerinden ulaşılabildiğini ortaya koymuş, % 80 kadarı üniversite yönetimlerinin tüzüklere müdahale ettiği gerçeğini vurgulamıştır.

Zorlu süreçler sonunda kurulabilen kulüplerin sahip oldukları olanaklar kısıtlı, hukuksal bir korumadan ve şeffaf bir hizmet dağıtım sürecinden yoksundur. Kulüplerin %50'den fazlasının odalarının olmadığı gözlemlenmiş, raporların % 40'ında kulüplerin oda sahibi olabilmeleri için üye sayısı, faaliyet sıklığı, yönetmeliklere uygunluğu, SKS ile olumlu ilişkiler geliştirilmesi, köklü bir kulüp olması, rektörlük onayı gibi bir takım belirli belirsiz kriterler olduğu belirtilmiştir. Kulüplerin oda sahibi olduğunun gözlemlendiği durumların sadece %30'unda her kulübün kendine özel bir odası olduğu, geri kalan durumlarda kullanım saati belirsiz ve çoğunlukla da mesai saatleri ya da bir iki saat fazlasıyla sınırlı olan odaların birçok kulüp tarafından paylaşıldığı ortaya çıkmıştır. Ayrıca raporların %41'inde kulüp odalarında internet olmadığı belirtilmiştir. Gençlerin yarıdan fazlası, kulüplerin, üniversitelerin finansal kaynaklarından yararlanabilmesiyle ilgili olarak ne gibi kriterlerin gözetildiğinin belli olduğunu bildirmiş olsalar da, açık uçlu sorularda, kulüplerin bu konularda sıkıntı yaşadıkları ortaya konmuştur. Finansal desteğin, 'olanaklar ölçüsünde' SKS-Genel Sekreterlik-Rektörlük üçgeni tarafından öğrenci etkinlikleri için ayrılan bütçeye ve kulüp-topluluk sayılarına göre değiştiği ve çoğu zaman her topluluğun sponsorlar ya da üyelerinden makbuz karşılığı topladığı aidatlar aracılığıyla kendi bütçesini kendi sağlamak durumunda kaldığı belirtilmiştir. Bunun yanında, bütçe dağıtımının, istenilen faaliyetin üniversite tanıtımındaki etkisi, kulübün

yönetimle olan ilişkisi ve faaliyetin konusuna bağlı olarak değişebildiği vurgulanmıştır. İzleme raporları, kulüplerin, faaliyetleri için üniversitenin farklı mekanlarını kullanabildiğini ortaya koymuş olsa da; izin istenilen etkinliğin gerçekleşmesi için, etkinliğin yönerge ve kriterlere, kulübün amaç ve yıllık faaliyet planlarına uygun olması, ayrıca danışman hocanın ve SKS'nin onayından geçmiş olması gibi kriterler olduğu belirtilmiştir. İzleme raporlarının %73'ünde kulüplerin faaliyetlerine dair danışman hoca ve bağlı olunan birimlere raporlama yapmak zorunda oldukları ortaya konmuştur.

Tüzüğe ve üniversitenin aldığı kararlara aykırı, üniversite yönetimi karşıtı hareketler içeren, 'izin verilmeyen' konulara eğilimli olan, siyasal içerikli etkinliklerde bulunan, bölücü ve Atatürk ilke ve inkılaplarına aykırı bulunan, izinsiz etkinlik yapan ve/veya senelik güncellemesini yapmayan kulüp ve toplulukların, SKS Kültür Müdürlükleri, Üniversite Yönetimi, Rektörlük ve/veya Öğrenci Kulüpleri Koordinasyon Kurulları tarafından kapatılabileceğinin ifade edildiği izleme raporlarının %30'unda, bu kriterlere internet üzerinden ulaşılacağı belirtilmiştir. Raporların % 58'inde gençler SKS'lerin yükümlü olduğu hizmetleri yerine getirdiğini söylerken, gençlerin % 70'i bürokrasi yüzünden işlerin yavaş yürüdüğünden yakınmışlardır.

Üniversite tarafından tanınmış olan herhangi bir kulübe üye olmayan öğrencilerin etkinlik düzenlemelerinin hayli zor olduğunun belirtildiği izleme rapor sonuçları değerlendirilirken, polisin görev ve yetkilerini belirleyen

Polis Vazife ve Salahiyetleri Yasası'ndaki bir takım belirsizlik ve değişikliklerin, özellikle öğrencilerin gündemde olan olaylara karşı kendilerini ifade etmek, duruşlarını ve tepkilerini ortaya koymak istedikleri eylemlere yapılan müdahalelerdeki keyfi tavrı meşrulaştıran olumsuzluklar içerdüğinden bahsedilmiştir.

İzleme raporlarının %80'inde, farklı bir katılım kanalı olan öğrenci temsilciliklerinin varlığından söz ediliyor olsa da, Bologna süreci etkisiyle değişen yönetmeliğe uygun olarak tepeden inme bir şekilde yerleşmeye başlayan bu geleneğin 'sözde demokratik' görünen bir yapısı olduğundan bahsedilmektedir. Bunun yanında, öğrenci temsilciliklerinin, bilinçli ve geniş bir tabana yayıl(a)-mayan seçim ve temsil sistemleri yüzünden, siyasi grupların egemenliğinde işleyen bir yapısı olduğu da belirtilmiştir.

Raporların %50'sinde gençlerin kulüplerin bağlı bulunduğu SKS'lerde gönüllü olarak; % 60'ında ücretli asistan olarak çalışma olanaklarının olduğu belirtilmiş olsa da, verilerin değerlendirildiği buluşmada, bu çalışmalarda yapılan işlerin karar verme süreçlerinde etkin olmaktan uzak, göstermelik bir katılım etkinliği olduğundan bahsedilmiştir.

İzleme raporlarında, toplumsal cinsiyet alanına yönelik olarak, kulüplere üye olan ve SKS'lerde çalışan kişilerin cinsiyet dengesi üzerine sorular kullanılmıştır ancak gençler bu sorularla ilgili sağlıklı sayısal verilere ulaşmanın çok da mümkün olmadığını belirtmişler, bu soruları genellikle boş

bırakmayı tercih etmişlerdir. Verilerin değerlendirildiği toplantıda gençlerin bu alandaki kendi deneyim ve gözlemleri ışığında aktardıkları bilgi ve görüşler, kulüplere üye olmak söz konusu olduğunda büyük farklar olmadığını ancak yönetim kurullarında yer alanlara ve öğrenci temsilciliklerine bakıldığında erkeklerin çoğunlukta olduğunu ortaya koymuştur. Ayrıca, kulübün faaliyet alanına göre cinsiyet dengesinin değişebildiği ifade edilmiş, bu ifadelerde erkeklerin çoğunlukta olduğu spor kulüpleri ve kadınların çoğunlukta olduğu sosyal sorumluluk kulüpleri örnek olarak kullanılmıştır.

ÖNERİLER

Üniversitelerde örgütlenme özgürlüğünün sağlanması, örgütlenmenin bir hak olarak talep edilip kullanılması yönünde yapılacak öneriler ve bu öneriler ışığında gerçekleşmesi beklenen çalışmalar, hukuksal bir zemin üzerinden güvence altına alınmalıdır. Örgütlenme özgürlüğünün güvence altına alınması ve bir hak olarak kullanılmasıyla ilgili sorunlu maddeler içeren yasa ve yönetmeliklerin ortadan kaldırılması gerekmektedir. Bu yönetmeliklerin yeniden düzenlenmesine yönelik olarak, öğrencilerin ve örgütlerinin günlük yaşam pratikleri, ihtiyaçları ve talepleri göz önünde bulundurulmalıdır. Tüm bunların yanı sıra, mevcut olan yasal düzenlemelerde ilgili kurumların sorumlulukları olarak yer aldığı halde, uygulamada eksik ve sorunlu olan hizmetlerin izlenmesi ve iyileştirilmesine yönelik çalışmalar gerçekleştirilmelidir. Bu izleme ve

iyileştirme çalışmalarında gençlerin göstermelik değil, karar süreçlerini etkiler nitelikte aktif katılımının sağlanması son derece önemlidir.

Üniversitelerin özerkliğini, bünyesindeki akademik ve idari personelin ve öğrencilerin düşünce, ifade ve örgütlenme hak ve özgürlüklerini sınırlayan YÖK sistemi ve yasası, çok ciddi bir şekilde sorgulanmalı; ilgili paydaşların ihtiyaç, talep ve düşüncelerini aktarabilecekleri ve karar alma mekanizmalarında aktif olabilecekleri, katılım mekanizmalarına açık ve şeffaf bir sistemle yeniden yapılandırılmalıdır. Bu yapılandırma sürecinde, yüksek öğretim sistemine dair çok temel değişikliklerin gündeme alınması gerekmektedir. İfade ve örgütlenme özgürlüğü temelinde, özellikle üniversiteli gençlerin siyasal etkinliğini ve eyleme dayalı ifade yollarını çok büyük ölçüde sınırlayan ve keyfi cezai yaptırım ve uygulamalara olanak tanıyan maddeler içeren YÖK Disiplin Yönetmeliğinin değiştirilmesi gerekmektedir. Gençlerin eyleme dayalı ifade yollarını sınırlayan ve kendilerini ifade ederken büyük sıkıntılar yaşamalarına yol açan Polis Vazife ve Salahiyetleri Yasası'yla, Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu'nda da keyfi uygulamalara mahal veren maddeler kaldırılmalı; örgütlenme ve eylemliliği sınırlayan maddeler üzerinden yapılan şiddet içerikli ve/veya cezalandırıcı uygulamalar engellenmelidir.

2000'li yılların başında Avrupa Eğitim Alanı'nın geliştirilmesini hedefleyen Bologna sürecinin etkisi ve beklentileri ışığında yürürlüğe konan Öğrenci Temsilcisi Yönetmeliği ve bu yönetmelik çerçevesinde yukarıdan

aşağı bir dayatma şeklinde yürütülen uygulamalar gözden geçirilmelidir. Temsilcilik sisteminin, gücünü geniş gençlik tabanından alan, öğrencilerin ihtiyaç, istek ve düşüncelerini aktif bir şekilde yönetim kademelerine taşıyarak, karar mekanizmalarına etki edebilmelerinin önünün açılması için gerekli değişiklikler yapılmalıdır. Bu yöndeki değişiklikler, farklı üniversitelerin farklı yapı ve ihtiyaçlarına cevap verir şekilde kurgulanmalı, üniversitelerin kendi içlerinde gençlerin talepleri doğrultusunda farklı yönetmelik ve uygulamalar hazırlamalarına imkan vermelidir. Bu anlamda, yönetmelikler üzerinde tek merkezi sınırlandırma, üniversitelerde not ortalaması, disiplin durumu gibi kriterler üzerinden örgütlenme özgürlüğünün sınırlandırılması hakkında olmalıdır. Temsilcilik seçimlerinde temel değer geniş katılım olmalı; öğrencilerin seçimleri akademik ya da idari herhangi bir üst merciinin onayından geçmek durumunda olmamalıdır.

Üniversite örgütlenme özgürlüğü dendiğinde ilk akla gelen yapılardan olan öğrenci kulüp ve topluluklarının bağlı olduğu SKS'lerin işleyişi ve yönetmeliği gözden geçirilmelidir. SKS'ler kulüplerin bağlı olduğu denetim mekanizması olmaktan çıkıp, kendilerini tanımladıkları alanlarda öğrencilere hizmet veren yapılar olarak varlıklarını devam ettirmeli; üniversitelerin, öğrencilerin farklı ihtiyaç ve taleplerini karşılar nitelikte özerk yönetmelikler hazırlamalarına imkan sağlanmalıdır. Öğrencilerin hakları olan hizmetlerden yararlanabilmeleri için internet de dahil olmak üzere farklı kanallardan güncel,

görünür ve herkesin ulaşabileceği şekilde bir bilgilendirme süreci işletilmelidir. Verilen hizmetlerin ve bu hizmetleri sunan görevlilerin hizmet alanlar tarafından şeffaf bir şekilde izlenip değerlendirilebileceği sistemler kurulmalıdır.

Üniversitede örgütlenme özgürlüğü ve öğrenci örgütlenmelerinin varlığı, oluşturulacak yeni bir yönetmelikle hukuki güvence altına alınmalıdır. Kulüp kurma aşamalarında konulan not ortalaması, üye yeter sayısı, 'kabul edilebilir' bir alanda faaliyet göstermesi, danışman onayı, SKS tüzük kabulü gibi kriterler terk edilmeli, kulüp kurmak için ilgili bölüme yapılacak bir bilgilendirme yeterli olmalıdır.

Kulüplerle ilgili yürütme süreci öğrencilerin katılımıyla belirlenmeli, akademik ve/veya idari herhangi bir üst merciinin sınırlandırmalarına ve örgütlenmelerin iç işlerine karışmalarına olanak sağlayan sistem ve uygulamalar terk edilmelidir. Geniş tabanlı temsiliyete dayalı öğrenci kulüpleri koordinasyon kurulları ve/veya öğrenci temsilciliklerinin bu kurulların kurulma süreçlerinde aktif rol oynamaları, yapılacak düzenlemelerin gençlerin ve örgütlenmelerinin ihtiyaçları doğrultusunda gerçekleştirilmesi adına anlamlı bir uygulama olabilir.

Kulüp kurmadan kendini ifade etmek, etkinlik ve eylemlerde bulunmak isteyen öğrenci ve gruplara da imkanlar sağlanmalı; bunun için öğrencilerin katılımıyla belli prosedürler belirlenmelidir.

Üniversitedeki örgütlenmelerin yararlanabilecekleri finansal destek

ve mekan, oda, internet kullanımı gibi hizmet ve olanaklar genişletilmeli; şeffaf ve izlenebilir bir sistem üzerinden dağıtılmalıdır. Bu olanaklardan faydalanmak, örgütlenmenin faaliyet alanı, öğrencilerin kimler olduğu, faaliyetin üniversitenin tanıtımındaki etkisi, üniversite yönetiminin görüşüyle ilişkisi vb. kriterlere bağlı olmamalıdır. Örgütlenmeyi güçleştiren, öğrencileri inanmadıkları bir şeyi zoraki ve göstermelik bir şekilde ifade etmeye ve/veya yapmaya zorlayan (zoraki konformizm: Lüküslü, 2008) tüm finansal yükler üniversite yönetimleri tarafından karşılanmalıdır. Üniversite yönetimleri her sene hangi örgütlenmelerin hangi etkinliklerine ne kadar kaynak ayırdıklarını öğrencilerle paylaşmalıdır.

Üniversite dışından gelen sivil toplum kuruluşlarının öğrenci örgütlenmeleriyle ortak çalışmalar içinde yer almalarına izin verilmeli, bu konudaki ayrımcı uygulamalar terk edilmelidir.

Tüzüklerinde kendilerini gençlik kulübü olarak tanımlamış olan öğrenci ve genel olarak gençlik örgütlenmelerinin, Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü tarafından sunulan kaynak, olanak ve hizmetlerden faydalanabilmeleri için Genel Müdürlük tarafından tescil edilmiş olmalarına gerek duyulmamalıdır. Bunun yanında, kulüpler ve gençlik örgütlenmeleri, Genel Müdürlüğün yönerge, tebliğ ve emirlerine uyacaklarını taahhüt etmeye ve gerekli gördüğü takdirde il müdürlükleri tarafından denetlenmeyi ve bu 'gerekler' doğrultusunda içişlerine müdahale edilmesini kabul etmeye mecbur bırakılmamalıdır. Özellikle

Dernekler Masası'nda kayıtlı bulunan örgütlenmelerin ayrı bir yönetmelik tarafından sınırlandırılması kabul edilemez bir durumdur.

Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü'nün gençlik örgütlerine 'yardım ödeneği' olarak sunduğu aynı ve nakdi kaynaklar arttırılmalı; bu kaynakların dağıtımı ve sunulan hizmetlerin çerçevesi şeffaf ve izlenebilir bir süreç olmalı; ve bu süreçte örgütlerin kimliği, faaliyet alanı ve geldikleri bölge gibi farklı kriterler üzerinden gerçekleştirilecek her türlü ayırıcı uygulama engellenmelidir.

Başlangıçta da belirtildiği gibi, üniversitede örgütlenme özgürlüğü alanında yaşanan gelişmelerin şeffaf ve geniş katımlı bir şekilde izlenmesi son derece büyük önem taşımaktadır. Bu anlamda Adrese Büyüteç Projesi'nde modellenen izleme sistemlerinin yaygınlaştırılması gerekmektedir. Bu doğrultuda, akademik personel değerlendirme sistemi uygulaması gibi, öğrencilerin hizmet aldıkları idari personeli ve üniversitedeki ifade özgürlüğünü değerlendirebilecekleri sistemler oluşturulması son bir öneri olarak ortaya konabilir. Bu sistemler sonunda elde edilen bulguların, örgütlenme özgürlüğü karneleri olarak, üniversitelerin değerlerinin ve prestijlerinin yerini belirler bir şekilde kamuoyuyla paylaşılması iyimser bir beklenti, ancak uzun bir yol olan bu iyileştirme sürecinde anlamlı bir gösterge olabilir.

KAYNAKÇA

Beyazova, Ayşe (2008). Örgütlenme Özgürlüğü Ekseninde Türkiye'de Üniversiteli Gençlerin Örgütlenme Deneyimlerine İlişkin Nitelikli Bir Analiz, İstanbul Bilgi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Hukuk Yüksek Lisans Programı İnsan Hakları Hukuku Yüksek Lisans Tezi.

Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (2008) . Türkiye 2008, İnsani Gelişme Raporu, Türkiye'de Gençlik., Çankaya, Ankara.

Kaboğlu, İbrahim, (1989) , Kolektif Özgürlükler, DÜHF, Diyarbakır, İçinde Beyazova, Ayşe (2008). Örgütlenme Özgürlüğü Ekseninde Türkiye'de Üniversiteli Gençlerin Örgütlenme Deneyimlerine İlişkin Nitelikli Bir Analiz, İstanbul Bilgi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Hukuk Yüksek Lisans Programı İnsan Hakları Hukuku Yüksek Lisans Tezi

Keyman, Fuat, (2004), Avrupa'da ve Türkiye'de Sivil Toplum, Sivil Toplum ve Demokrasi Konferans Yazıları, No 3, İstanbul Bilgi Üniversitesi Sivil Toplum Kuruluşları Eğitim ve Araştırma Birimi.

Kurtaran, Yörük, (2008). Türkiye'de Gençlik Alanında Devletin Rolü, İçinde Yentürk, N.

Kurtaran, Y. Ve Nematlı G. (der.), Türkiye'de Gençlik Çalışması ve Politikaları, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul.

Lüküslü, G.Demet,(2008). Günümüz Türkiye Gençliği: Ne Kayıp Bir Kuşak Ne De Ülkenin Aydınlik Geleceği, İçinde Yentürk, N, Kurtaran, Y. Ve Nematlı G. (der.) ,(2008), Türkiye'de Gençlik

Çalışması ve Politikaları, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul

Nemutlu G. ve Kurtaran, Y. (2008). Gençlik Çalışmaları Temelinde Gençlik Politikaları Önerileri, İçinde Yentürk, N, Kurtaran, Y. Ve Nemutlu G. (der.) , Türkiye’de Gençlik Çalışması ve Politikaları, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul.

Neyzi, Leyla, (2004). Nesne ya da Özne? Türkiye’de Gençliğin Paradoksu, Ben Kimim? Türkiye’de Sözlü Tarih Kimlik ve Öznellik, İletişim Yayınları, İstanbul.

Orhaner, Berkay (2008). Türkiye Üniversitelerinde Öğrenci Temsiliyetinin Durumu ve Geleceği, Birikim: Öğrenci Hareketleri.

Yentürk,N., Kurtaran, Y., Uran, Ş., Yurttagüler, L, Akyüz, A. ve Nemutlu N, (2008). İstanbul Gençliği: STK Üyeliği Bir Fark Yaratıyor mu?, İçinde Yentürk, N, Kurtaran, Y. Ve Nemutlu G.

(der.) Türkiye’de Gençlik Çalışması ve Politikaları, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul.

Yurttagüler, L., Sosyal Dışlanma ve Gençlik, (2008). İçinde Yentürk, N, Kurtaran, Y. Ve Nemutlu G. (der.) , Türkiye’de Gençlik Çalışması ve Politikaları, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul.

Tarhanlı, Turgut, (2002), STK’larda Gönüllülük ve Gençlik, Türkiye’de Sivil Toplum Kuruluşları Sempozyumu, Tarih Vakfı, İstanbul.

Toplum Gönüllüleri Vakfı (2009), Üniversite Gençliği’nin İhtiyaçlar Araştırması.

2010 Yılı Kamu Harcamalarını İzleme Raporu: http://www.kamuharcamalariniizlemeplatformu.org/site_media/docs/milletvekili_mektup_2010.pdf

MEDİKO

ÜNİVERSİTELERDE SAĞLIK HİZMETLERİ

Tuna Çağlar Öztürk

Herkes için temel bir hak olan sağlık hakkı ve sağlıklı yaşama hakkı, yalnızca ulusal anayasada değil, birçok uluslararası sözleşmede de özel olarak tanımlanmıştır. Devlet, her vatandaş için bu hakkı sağlamakla yükümlüdür.

Bu hak çerçevesinde yararlanılması gereken hizmet ve olanaklara çocuklar ve gençler için bazı belgelerde daha ayrıntılı yer verilmiş, herkes için eşit koşullar sağlanması için düzenlemeler yapılmıştır.

Resmi verilere göre ülkemizde nüfusun yarısından fazlası 20 yaş ve altındadır. Bu nedenle sağlık hakkının tanımlanması ve uygulamada erişimi çok daha önemli olmaktadır. Böylelikle gençlerin bu haklarının farkında olması, bilgilenebilmesi, talep etmesi, hakkı olduğu bilincine varması ve bu sayede gündelik yaşamda bunlardan yararlanır olması çok önemli hale geliyor. Bu aynı zamanda söz konusu hakların iyileştirilmesi, kapsamının genişletilmesi ve yaygınlaştırılması açısından da yararlı bir hal alıyor.

Bu hakları tanımlayan birçok kanun var. Bir de bu kanunların gündelik hayatta uygulanış biçimleri var. Bu makale üniversite gençliğinin üniversiteden aldığı sağlık hizmeti ve bu hizmetin ulaşım biçimi hakkında değerlendirme yapma amacı taşıyor. Bir yandan

sağlık hakkı tartışırken, diğer yandan da aslında birçok başka hakın ve bu haklardan yararlanabilmenin koşullarını da tartışmış oluyor.

Üniversitelerdeki medikoların hizmet biçimi ve gündelik hayattaki uygulamalar ilk bölümü oluşturuyor. Üniversite gençliğinin sağlık haklarını, genel sağlık hakkı çerçevesinden bağımsız tartışmamak gerekir. Gençlik, devlet ve sağlık hakkı bağlamında birkaç sözleşme dışarı çıkarak genel bir sağlık tartışmasına giriyoruz. Bu anlamda sağlık alanında verilen sendikal mücadeleden bahsetmeden olmazdı. Son bölümde ise geçtiğimiz 5 yılda sağlık alanında en büyük toplumsal tepkiyi içeren Sosyal Sigortalar Genel Sağlık Sigortası Yasası (SSGSS)'na karşı var olan tepkiye eğiliyoruz.

Bu makalede Adrese Büyüteç Projesi kapsamında 16 ildeki üniversitelerde periyodik olarak yapılan gözlemlerden faydalandık. "Kampüs içindeki hastaneler" olarak da tanımlayabileceğimiz medikolar, üniversite öğrencileri tarafından izlendi ve değerlendirildi.

MEDİKOLARDA SAĞLIK HİZMETİ VE KOŞULLAR

Mediko nedir?

Medikoların tanımı, amacı ve hizmet şekli "Yüksek Öğretim Kurumları, Mediko-Sosyal, Sağlık, Kültür ve Spor İşleri Dairesi Uygulama Yönetmeliği(1)" ile kanunlaşmış: "Üniversite öğrencilerine ve çalışanlarına, sağlık ve danışmanlık hizmetlerini yerine getirmek üzere sorumlu hekim

yönetiminde birinci basamak sağlık hizmeti veren birimlerdir. Hizmet verdiği kesimin sağlığının korunması, geliştirilmesi ve gerektiğinde birinci basamak tedavi hizmetleri verilmesi, ikinci ve üçüncü basamak tedavi hizmetlerinin planlanması ve izlenmesi görevini yerine getirirler.”

Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığı'nın açıkladığı “Sosyal Güvenlik Kurumu Sağlık Uygulama Tebliği(2)”ne göre medikolar 1. basamak resmi sağlık kuruluşu olarak çalışırlar. Üniversite bünyesinde Mediko-Sosyal Sağlık, Kültür ve Spor İşleri Dairesi'ne bağlı olarak faaliyet gösterirler.

Genel durum ve koşullar

Adrese Bütüteç Proje çalışması üniversitede verilen sağlık hizmetlerinin günlük hayatta nasıl işlediğini gözlemliyor ve bu hizmetin yönetmelikte belirtilen haliyle arasında bir fark olduğunu gösteriyor. Elde edilen bulgulara göre üniversite gençliği mevcut durumdan mutlu değil ve çoğunluk sağlık hizmetinden nasıl faydalanabileceğini bilmiyor. Medikoların kendini tanıtmaya ve hizmet verdiği kesime kendisini farketme konusunda kampüs içi çalışmaları yetersiz ya da hiç yok. Bilgilendirme (afiş, el ilan), tanıtım, etkinlik (film gösterimi, konferans) vb. yapılmıyor. Her 3 öğrenciden 2'si medikonun görev ve işlevini bilmiyor.

Üniversitelerimizde verilen sağlık hizmeti kısıtlı ve yetersiz. Yeterli tesis, donanım ve personele sahip üniversite sayısı çok az. Son yıllarda kurulan üniversitelerde ve Doğu Anadolu'daki üniversitelerin sağlık merkezlerinde

çok kısıtlı hizmet veriliyor. Birçok şehrin üniversitesinde uzman hekim eksikliği ve poliklinik yetersizliği yüzünden öğrenciler bu ücretsiz sağlık hizmetinden faydalanamıyor.

Bugün birçok üniversite, medikodan hizmet alan her öğrenci ve çalışanından düşük bir vizite ücreti ya da bağış alıyor. Bazı üniversitelerde ücret alınmazken, genele baktığımızda bu duruma dair belirli bir standart olmadığını görüyoruz. Üniversitenin tedavi masraflarının sadece bir kısmını karşıladığı durumlarda aradaki ücret farkı öğrencinin cebinden tamamlanıyor. Her öğrenci bu bedeli sağlayabilecek olanağa sahip değil. Üniversite öğrencilerinin %70'den fazlasının sosyal güvencesi yok. Ülkemizde üniversite öğrencilerinin çoğunluğu başka şehirlerden geliyor. Ailesinin gelir düzeyi düşük, sosyal güvencesi olmayan öğrenciler için medikolar ücretsiz tek sağlık güvencesi anlamını taşıyor.

Mediko sosyal merkezlerinde verilen sağlık hizmetlerinden yararlanmak amacıyla başvuruda bulunan kişi, yönetmelikteki hizmet alan kesimden olduğunu belgelemek zorunda. Alacağı hizmet için gerekli işlemler buna göre değişiklik gösteriyor. Sosyal güvencesi olan öğrenciler, bağlı oldukları sosyal güvenlik kurumuna reçete yazdırarak ilaç, gözlük gibi ihtiyaçlarını karşılıyor. Sosyal güvencesi olmayan öğrenciler ise sağlık karnesi ile tedavi olabilirken, sağlık karnesi olmayan öğrencilere üniversite karne veriyor. İlaç, gözlük, ortopedik cihaz vb. ihtiyaçların bütçe imkanları ölçüsünde sağlanması da üniversitenin yükümlülüğünde olan hizmetler. Üniversiteler

kendi öğrencilerinin yanısıra diğer üniversiteden öğrencilere de sağlık hizmeti veriyor. Bu sayede öğrenci en yakınındaki üniversitede bu haklarından yararlanabiliyor.

Mediko sosyal merkezlerinin fiziki yapısı, donanımı, personel sayısı ve hizmet türü, hizmet verilen kesimin sayısal yoğunluğu ve ihtiyaçları göz önünde tutularak düzenleniyor. Fakültelerin ve kampüsteki diğer yerleşkelerin coğrafi durumuna göre konumlandırılan bu küçük hastaneler, üniversitenin her türlü sağlık hizmetini yürütmek ve yataklı sağlık hizmeti sağlamakla görevliler.

Üniversitelerimizde medikolar sadece mesai saatleri içinde hizmet vermekteler. Kampüs içi yurtlarda barınan öğrenci ve personel mesai saatleri dışında medikodan faydalanma olanağı bulamıyor. Yurtta yaşayan bir öğrenci gece hastalandığında medikonun açılmasını bekliyor ya da dışarıdan hastane hizmeti almak zorunda kalıyor. Ambulans bulandıran mediko sayısı ise çok az. Kampüs içinde öğrencinin her an erişebileceği bir sağlık sistemine ihtiyaç var.

Bu tür bir sağlık sistemi sağlanmış olsa bile bugün medikoların çoğu fiziki açıdan ve sağlık personeli bakımından yetersiz. Hekim sayısının yetersiz olduğu medikolarda öğrenciler, başka branşlarda uzmanlaşmış doktorlar tarafından tedavi ediliyor.

Birçok mediko fiziksel engellilerin rahatça faydalanabileceği şekilde dizayn edilmemiş. Çoğu kampüste fiziksel engelliler için özel bir uygulama yok.

Üniversitelerin Mediko-Sosyal Kültür ve Spor İşleri Dairesi Uygulama Yönetmeliği(3)'nde belirtilen diğer bir görevi de üniversitedeki bütün öğrencileri imkanlar ölçüsünde her yıl bir defa sağlık kontrolünden geçirmek ve tespit edilen bulguları sağlık fişine işlemek. Adrese Büyüteç Proje çalışmasında öğrencilerin elde ettiği veriler bu konuda üniversitelerin hiçbir çalışma yapmadığını gösteriyor.

Aşağıda günlük hayattan bir örnek var. Elbette durum ve koşullar üzerinden genelleme yapmak yanlış olacaktır. Fakat, bu bir örnek bile nitelikli bir sağlık hizmeti verme konusunda sınıfta kalındığını gösteriyor. Bir üniversitede yaşanan olayda rahatsızlanan öğrenci kampüsteki medikoya götürülüyor...

“Okuldaki ağır derslerle uğraşırken bir derste arkadaşlarımızın birisi “Rahatsızım, beni acil hastahaneye yetiştirin” mesajıyla bizi uyardı. Arkadaşımız en arka sıraya geçmiş, sancularıyla boğuşuyordu. Dersten çıkıp arkadaşımızı medikoya yetiştirdik. Fakat medikoda doktor yoktu. Zaten doktor olsa da fazla bir şey yapacağından emin değildim. Çünkü medikodaki doktor dış doktoruydu. Bu şokun ardından arkadaşımızı şehrin bir tarafında olan üniversiteden şehrin diğer tarafında olan hastahaneye yetiştirmek için yola koyulduk. Yaklaşık yarım saat sonra hastahaneye vardık ve arkadaşımızın hastahaneye girişini yaptık. Arkadaşımızla ilgilenen acil doktorunun bize verdiği bilgiye göre arkadaşımız sudan zehirlenmişti. Üniversitede ambulans olmaması yüzünden biraz vakit kaybetmiştik.

Arkadaşımız tedaviden sonra iyileşmiş ve onu yurduna bırakmıştık. Biz de okula tekrar döndük ve mediko nerede diye sormaya karar verdik. Mediko üniversitede yoktu ve nerde olduğunu yanında çalışan hemşire bile bilmiyordu.

Bir hafta boyunca git-geller yaşayarak mediko ne zaman gelecek diye bekliyorduk. Bir hafta sonra medikonun tatili bitmiş ve okula gelmişti. Medikodaki doktorla biraz muhabbet etme imkanımız oldu. Doktor medikoyu kullanan fazla kimsenin olmadığı bilgisini verdi, sadece sevk işlemleri için kullanılıyordu. “Mediko var, ama tam donanımlı değil. Bizim de yapabileceğimiz pek bir şey yok” diye sitem ediyordu doktor. Zira bu olaydan sonra Adrese Büyüteç Projesi’ne başvurmak benim ve arkadaşlarım için çok anlamlı oldu.”

Bir İzlem Raporu

GENÇLİK, DEVLET VE SAĞLIK HAKKI

Günümüz dünyasında gençlere baktığımızda, dünyada var olan küresel piyasa sisteminin onları çok zor yaşam koşullarına doğru ittiğini, sistemin yarattığı olumsuzluklardan en çok onların etkilendiğini görüyoruz. Diğer bir yandan ise bu dönemi yaşayan gençlere ilişkin olarak dünyada giderek büyüyen bir tepki alanı olan insan hakları savunuculuğunun da etkisiyle yeni hakların tanımlandığını ve bunların sürekli geliştiğini fark ediyoruz.

İşte tüm bu nedenlerden dolayı “sağlık hakkı”, “sağlıklı yaşama

hakkı” ve “sağlık hizmetlerinden yararlanırken sahip olunan haklar” daha fazla önem kazanıyor. Bunların her biri ulusal anayasa ve uluslararası sözleşmelerle tanımlanmış haklardır. Sosyal devlet anlayışına göre devlet bu hakları her vatandaşına ulaştırır ve takipçisi olur. Bu hakları herhangi bir nedenden dolayı (fiziksel engel, fırsat eşitsizliği, ekonomik, kültürel vs.) kullanamayacaklar için devlet pozitif ayrımcılık yapmalı ve müdahaleci olmalıdır. İhtiyaç temelli, özel çözümler üretmeli ve bu çözümleri hayata geçirerek vatandaşlarının erişebilmesini sağlamalıdır.

1982 Anayasası’nın “Sağlık, çevre ve konut” bölümünde yer alan “Sağlık hizmetlerinin ve çevrenin korunması” başlıklı 56. maddesinde(4) “Herkes sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşama hakkına sahiptir. Çevreyi geliştirmek, çevre sağlığını korumak ve çevre kirlenmesini önlemek devletin ve vatandaşlarının görevidir. Devlet herkesin hayatını beden ve ruh sağlığı içinde sürdürmesini sağlamak; insan ve madde gücünde tasarruf ve verimi artırarak, işbirliğini gerçekleştirmek amacıyla sağlık kuruluşlarını tek elden planlayıp hizmet vermelerini düzenler” denilmektedir.

Nitelikli ve kaliteli bir sağlık için önemli olan nokta, bu hakların herhangi bir mücadele sürecini gerektirmeden, o hakları sağlayanlarca -burada en önemli sağlayıcının devlet olduğu unutulmamalı- yararlanması gereken kesime sunulması ve gündelik yaşamın içinde var olmasıdır. Bu bağlamda üniversite gençliğinin sağlık hakkı, genel bir sağlık hakkı tartışmasının dışına çıkmıyor.

Bu hakların çeşitli nedenlerden dolayı yokluğunu ya da yetersizliğini, yurttaşların yararlanamamasına sebep olduğu için olumsuz değerlendirmek gerekir. Hakların dile getirilmesi ve bunlardan yararlanacak olanların bilgilendirilmesi, ayrıca bu haklardan yararlanma ve kullanma süreçlerinin izlenmesi, başta bu hakların muhatabı olan gençler -üniversitelerde öğrenciler- olmak üzere herkesin hakkıdır.

Bir üniversitede öğrencisi ve personeline yönelik, örneğin HIV+ konusunda bilgilendirici, öğretici bir faaliyet yürütülmesi kuşkusuz olumlu bir şeydir. Bu bilgilendirme eğer tüm öğrenci ve personel için koşulsuz bir olanak olarak sunulmuşsa hedeflenmesi gereken şey, bu faaliyetin üniversitedeki herkes için gerçekleştirilmesi ve herkesin bu konu hakkında bilgi edinebilmesinin sağlanması olmalıdır. Bu hizmeti alması gereken kesim, herhangi bir koşulda karşılaşmadan ona kolayca ulaşabilmelidir.

Yüksek Öğretim Kurumu'nun, üniversite öğrencilerinin nitelikli ve kaliteli bir sağlık hizmeti alabilmesi için sorumluluk üstlenmesi, çaba sarfetmesi, üniversite öğrencilerinin de bu hakkın her bir öğrenciye ulaşabilmesi ve mevcut durumun bir noktadan başlayarak iyileştirilmesi için devamlı talep mekanizmalarının işlerliğini denetlemesi gerekiyor. Bu sürece gençlerin katılımı çok önemli. Çünkü ulaşılabilir, ücretsiz, nitelikli sağlık hakkı onların en temel haklarından birisi.

SAĞLIK HAKKINDA ALANA DAİR

Sosyal Sigortalar Genel Sağlık Sigortası Yasası (SSGSS) ve Aile Hekimliği yoğun tepki ve tartışmalara rağmen hayatımızdaki yerini aldı. Dünya Bankası, Aile Hekimliği için yaptığı tanımlamada, "Özel sağlık hizmetlerinin temelini oluşturması için gerçekleştirilmelidir" demiştir(5). Bu sistemin bir gerekliliği olarak sağlığın özelleştirilmesi ve sosyal devlet anlayışının dışına çıkılması gibi bir durum var. Aile hekimliği sağlığın hizmet kısmını yeniden düzenlerken, Genel Sağlık Sigortası da sistemin maddi ihtiyacını düzenliyordu. Kendi kendini karşılayabilen bir sağlık sistemi söz konusuydu.

Bu yasaya en başta sağlık sektöründe çalışanlar karşı çıktı ve büyük bir sağlık hakkı kampanyası örgütlediler. Çalıştıkları her hastanede, her sağlık ocağında halkla konuştular, sorunlarını paylaştılar. Türk Tabipleri Birliği (TTB) ve Sağlık Emekçileri Sendikası (SES) bir eylem takvimi açıkladı ve 2007 Mart ayında "Beyaz Eylemler(6)" adıyla bir dizi eylem örgütledi. Beyaz Eylemler çerçevesinde sağlık ocaklarına sahip çıkma amaçlı nöbet, kitlesel miting ve sağlık emekçilerinin katıldığı bir referandum düzenlendi. TTB ve SES açıklamalarında sağlık hakkı, özlük hakları, iş güvencesi ve meslek onuru için bu eylemleri yaptıklarını duyurdu.

Sağlık çalışanları birçok şehirde paneller, toplantılar düzenleyerek meslektaşlarına ve vatandaşlara SSGSS ve Aile Hekimliği sistemini anlattılar. "Beyaz Referandum" ile sağlık kurumlarında gerçekleşen referandumla sağlık politikaları

hakkında oylama yapıldı. 11 Mart günü Ankara Sıhhiye’de Sağlık Bakanlığı önünde bütün illerden gelen sağlık çalışanlarının da katıldığı bir miting ile Beyaz Referandum sonuçları açıklandı. Referandumun sonucu “Sağlıkta Dönüşüm Programı”na onay vermedi.

Yasa üniversitelerdeki Mediko’ların da yapısını değiştiriyordu. Üniversite öğrencileri de “Medikomu vermiyorum” adıyla bir kampanya örgütlemeye başlamıştı. Her öğrencinin içinde aktif olarak yer alabildiği kampanya kısa zamanda birçok üniversitede kendine karşılık bularak kendi kendini örgütledi.

Dünyada sağlık harcamaları her yıl giderek artıyor. Sağlıkta dönüşüm programını küresel piyasa sisteminin bir gerçeği olarak değerlendirmek mümkün. SSGSS gibi yasalar sosyal devlet anlayışıyla paralel olmayan bir yapıda dünyadaki benzer örneklerinin arasına giriyor.

Fransa’da benzer yasaya karşı yürütülen kampanya birkaç kampüste başlamış, hızla diğer üniversitelere yayılmış ve büyük tepkilere yol açmıştı. Ardından sendikaların desteğiyle 3 milyon kişinin katıldığı bir grev ve boykota dönüştürülmüş, hükümet yurttaşlarının taleplerini geri çevirememişti. Yunanistan ve Şili’de de benzer tepkiler söz konusu olmuş sağlık hizmetinin ne kadar önemli bir kamu hizmeti olduğu dünya kamuoyunca görülmüştür.

Sağlık hizmetlerine yönelik çıkarılan yasalar ülkelerin yurttaşları tarafından önemle izleniyor dahası gündelik hayatlarını ilk elden en hızlı biçimde etkilediği için duyarlı bir alan olarak beliriyor. Piyasa ekonomisinin sonuçları

30 yıla yakın bir süredir gittikçe genişleyen ekonomik politikaların bir bütünü olarak, başta eğitim ve sağlık olmak üzere birçok alanı kamu hizmetinin dışında bırakıyor. Kısacası temel haklardan ve kamusal hizmetlerden kar etmeye çalışarak yurttaşların ödediği vergiler dışında ücret ödenilmesini zorunlu hale getiriyor.

SSGSS Yasası ve Aile Hekimliği’nin mecliste yasalaşmasını engellemek için yeteri kadar kamusal meşruiyet sağlanamadığı gibi, bu yasanın yasalaşmasından önce kamuda farklı paydaşlarca yürütülen tartışmanın boyutu sınırlı ve yanlı kaldığı için sağlıklı bir yasama süreci gerçekleştirilemedi. Fransa’daki yurttaşların benzer programa karşı gerçekleştirdiği eylemler ve hak arama yöntemlerinde olduğu gibi SSGSS’yi daha hak temelli bir yasa haline getirmek, kamunun toplumdaki tüm paydaşlarla birlikte bu yasayı tasarlamasını, geniş ve güvenli bir tartışma ortamının yaratılmasını ve diyalog kanallarının açık tutulması için bütünsel bir hareketle yurttaşların hareket etmesini gerektiriyor. Yıllarca yatırım yapılmamış, iflas etmiş eski sağlık sistemine olan tepkilerin de yeni yasanın çıkartılma sürecinde sağlıklı karar vermeyi perdelediği de bir gerçektir.

SSGSS Yasa Tasarısı TBMM’de 17 Nisan 2008 tarihinde kabul edildi ve 8 Mayıs 2008 tarihli Resmi Gazete’de 5754 sayılı Kanun olarak yayımlandı(7). 1 Ekim 2008 tarihinden itibaren yürürlükte olan yasa ile sağlık alanında edinilmiş birçok hakkın eskisinden daha olumsuz olduğunu söylemek mümkün.

Zamanla sistemin sonuçlarının yaratacağı toplumsal sorunlar ortaya çıktıkça herkes için parasız ve eşit bir sağlık sistemine olan ihtiyaç kendini gösterebilir. Bugünden yapılması gerekense, piyasanın dalgalanamalarına bırakılan sağlık sistemindeki her türlü eksiklik, hata ve hak ihlallerini görüp önleyici mekanizmalar oluşturmak, özel sektörün insan sağlığı üzerindeki olumsuz etkilerini göstererek sağlığın bir kar alanı ve kazanç kapısı olamayacağını bilmek gereklidir.

Bu ise, bir yandan sağlık alanında çalışanların ve sağlık hizmeti alanların diğer yandan sağlık hizmeti sağlayan ve karar alıcı pozisyonlarda bulunan kamu yetkililerinin bir platformda bir araya gelmesiyle mümkündür. Sağlık hizmeti ihtiyacı ve sağlık hakkı en temel insan

hakkı olarak devletin yurttaşlarına sağlamakla yükümlü olduğu bir haktır. Bu açıdan bakıldığında sağlık hizmetleri piyasa sisteminin dalgalanmalarına bırakılmayacak kadar önemlidir.

Notlar

- (1) <http://www.mevzuat.adalet.gov.tr/html/20349.html>
- (2) http://www.ttb.org.tr/mevzuat/index.php?option=com_content&task=view&id=755&Itemid=35
- (3) <http://www.yok.gov.tr/content/view/472/183/lang,tr/>
- (4) <http://www.anayasa.gen.tr/1982ay.htm>
- (5) Dünya Bankası-2004
- (6) <http://www.ttb.org.tr/index.php/ttb/ttb-hakinda/afiler/538-beyaz-eylemler>
- (7) <http://www.resmi-gazete.org/tarih/20080508.html>

GENEL ÖNERİLER

GENEL ÖNERİLER

Yörük Kurtaran

Adrese Büyüteç bünyesinde 250 genç 16 şehirde⁶⁷ Kent Konseyleri altındaki Gençlik Meclisleri, Yurt Kur'a bağlı yurtlar, Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü bünyesindeki Gençlik Hizmetleri Dairesi Başkanlığı ile ilişkili – ve İl Gençlik ve Spor Teşkilatına bağlı – Gençlik Merkezleri, Üniversiteler bünyesindeki AB Ofisleri, Sağlık Kültür Spor Daireleri/Mediko'ları izlediler. Bu gençlik gruplarının tümü Toplum Gönüllüleri Vakfı ağındaki üniversiteli gençlerin içinde bulunduğu üniversite kulüpleri ve topluluklarıydı. Toplam 167 kere izlenen bu 5 tür kuruma yapılan izlemeler sonucu AB Ofisleri 30, Yurtlar 37, Gençlik Merkezleri 39, Gençlik Meclisleri 27 ve SKS/Mediko'lar da 34 kere izlendi.

İl bazındaki izlemelerin %64'ü birinci, %36'sıysa ikinci izlemeler olarak gerçekleşti. Ayrıca yine il bazında 5 kuruma yapılan toplam izlemelerin sayıları da şöyle gerçekleşti:

Adana 4, Aksaray 8, Ankara 9, Edirne 3, Erzurum 7, Hatay 9, İstanbul 7, İzmir 10, Kars 17, Kocaeli 20, Kilis 20, Konya 6, Malatya 12, Muğla 12, Trabzon 10 ve Samsun 13.

İlk bakışta ulaşılan kurum sayısı, yapılan izleme sayıları gibi faktörlere bakıldığında 16 aylık bu çalışmadan ortak bir çıkarım sağlamanın zorluğu ortaya çıkacaktır. Buna ek olarak

mevcut illerin coğrafi dağılımı gibi konular da her zaman genellemeler yapmayı önleyen faktörlerin en önemlilerindendir.

Ancak kavramsal zemini devletin yurttaşlara kurduğu ilişkide asgari bir eşitlik tahayyülü temelinde aldığımızda mevcut bulguların bir temsil yeteneğine sahip olup olmadığı önemsizleşir. Çünkü demokratik bir ortamda, genel uygulamalar dışında tekil uygulamalar ve bu uygulamaların hikayeleri önemli veriler haline gelir. Tüm bunlara ek olarak her kurumla ilgili yapılan izleme analizlerinde ortak noktaların çokluğu da benzer sonuçlara ulaşmamızı kolaylaştırmaktadır. Bu çerçevede, aşağıdaki noktaları tüm izlemeler sonucu izlenen kurumların hepsini aynı anda yatay kesen konular olarak tespit edebildik. Tabii ki bu tespitlerin kurumlarla ilişkisinin dozu kurumlar arasında ve/veya iller arasında farklı olabilir. Ancak bu – genel bir yönelik açısından – bu tespitlerin içeriğini değiştirmiyor.

Mevcut kamu kurumlarının gençlerle kurduğu ilişkilerde bir standart bulunmuyor. Öyle ki uygulamalar ilgili kurumdaki görevlilerin kim olduğuna göre aynı kurumdaki izlemelerde farklılık gösterebildiği gibi benzer bir kurumla ilgili il bazında da bir farklılık göze çarpabiliyor. Bu çerçevede çok temel bir yaklaşımla, kamu kurumlarının eşitlik temelinde benzer hizmetleri vermesiyle ilgili süreçlerin iyileştirilmesi gerekiyor.

Toplumsal cinsiyet eşitliğinin geliştirilmesiyle ilgili gözlemler, farklı kurumlar karşılaştırdığında farklı dozlarda olsa da, bu konuda ciddi

67 Adana, Aksaray, Ankara, Edirne, Erzurum, Hatay, İstanbul, İzmir, Kars, Kilis, Kocaeli, Konya, Malatya, Muğla, Trabzon, Samsun.

bir zihniyet ve uygulama değişikliği yapılması gerektiğine işaret ediyor. Toplumun genelinde ve her alanında kadınlara yapılan ayrımcılıkla paralellik gösterecek biçimde genç kadınların mevcut hizmetlere ulaşımıyla ilgili sorunların yanısıra erkeklerle karşılaştırıldığı zaman uğradıkları davranışların kamu kurumları çalışanları tarafından yapılması da ciddi bir kanun ihlaline işaret edebiliyor.

Mevcut kanunlar ve yönetmeliklerle belirlenmiş hizmet çerçeveleriyle uygulamalar arasında farklar mevcut. Öyle ki, genç kadınların başlarına gelenlerde olduğu gibi, mevcut yönetmeliklerin tanımladığı bazı uygulamalara, hem de “doğal” karşılanacak biçimde, sıklıkla rastlanabiliyor. Oysa mevcut kanun ve yönetmeliklerle ilgili hizmet içi eğitimler, sadece teknik bazı uygulamalar dışında demokratik toplum ilkelerini de içine alacak biçimde yeniden tanımlansa ve uygulansa, burada olumlu gelişmeler olabilir.

Mevcut kanunlar ve yönetmelikler bazı alanlarda gençlerin ihtiyaçlarının gerisine düşmüş durumda. Bu da ihtiyacı karşılamayan, bürokratik kamu uygulamalarının halen yürürlükte kalması ve uygulamada ciddi sorunların olmasını getiriyor. Oysa hayatla bağı kuracak biçimde bu metinlerin değişmesi hem gençlerin hem de ilgili kurumlardaki görevlilerin hayatını kolaylaştırabileceği gibi devlet ve gençler arasındaki ilişkiyi de olumlu etkileyecektir.

Tüm bu süreçlerin iyileştirilmesiyle ilgili en önemli girdiyi verebilecek kesim

gençler olmasına rağmen neredeyse tüm uygulamalarda gençlerin seslerini kendi istedikleri biçimde duyurabilecekleri mekanizmalar mevcut değil. Buna ek olarak bazı uygulamaların sınırı kanunen belirlenmediği için bu bazı yöneticilerin “iyi niyetine” bağlı hale geliyor. Oysa bir hak olarak tanımlanan, süreçleri ve araçları belirlenmiş katılım mekanizmaları sonucu hem gençlerin ihtiyaçlarını dile getirmelerinin önü açılır, hem de hayatla ilişkisini organik biçimde kurabilen kamu kurumları daha etkin, ihtiyacı ve memnuniyeti temel alan hizmetleri hedefleyebilir.

Kaynak tüm izlemelerde ortaya çıkan bir sorun olmakla birlikte bazı geliştirilmesi gereken uygulamaların mazereti olmaya da devam edebiliyor. Bu çerçevede bir çok alanda olduğu gibi mevcut kurumların mutlaka kaynağa ihtiyacı mevcut olmasına rağmen, bu kısıtlı kaynaklarla bile çeşitli katılım mekanizmaları hayata geçirilerek çok daha olumlu uygulamaların önünü açmak mümkün.

Neredeyse tüm kamu kurumlarının günü yakalamakla ilgili bazı sorunları mevcut. Bunun en somut göstergelerinden biri interneti nasıl kullan(anama)dıkları ile ilgili gelen geri bildirimler. Oysa toplumun diğer kesimlerini bir kenara bırakarak internet gibi araçların gençlerin hayatlarının vazgeçilmez birer unsuru olduğu gerçeğini kabullenmek ve buna yönelik bedava internet hizmeti de dahil olmak üzere çözümleri ilgili kitlenin ihtiyaçlarını temel alacak biçimde kurgulamak, kamu hizmetlerinin hem ulaşılabilirliğini arttıracak, hem de memnuniyeti olumlu etkileyecektir.

Görüldüğü üzere yukarıda yapılan tespitler, tüm izlemelerde ortaya çıkan genel tespitlerin birer uzantısı olarak genel tespitlerin birer uzantısı olarak genel tespitlerin birer uzantısı olarak genel tespitlerin birer uzantısı olarak üstünde önemle durulması gereken konuların başında gelmekte. Ancak bu maddelerin birer somut tespit olmaları ötesinde ciddi bir zihniyeti deşifre etme anlamında da işlevsel olduğunu belirtmek gerekiyor. Bu anlayışa göre gençlerin devletle kurduğu ilişkide “doğruyu” bilen devlettir. Bu yüzden ilişkinin başlangıcı eşitsiz olduğu için bu taleplerin hayata geçmesiyle ilgili yapılacak herhangi bir hareket, “huzur” bozmaya yönelik bir hareket olarak kolaylıkla algılanabilir.

Oysa hakların talep edilmesi, bu taleplerin şiddet içermeyen biçimde demokratik hakların tümünün kullanımına olanak verecek biçimde dile getirilmesi, ve kamunun burada kendi isteği ötesinde gençlerin ihtiyaçlarını temel alarak kendini şekillendirmesi için ciddi bir değişime ihtiyaç vardır. Adrese Büyüteç, bu değişimin hayata geçmesiyle ilgili bu sorunların sıklıkla,

her yerde ve farklı biçimlerde dile getirilmesini sağlamaya yönelik araçlardan sadece biri. Bu kitaplar da hem bu aracın hem de bulguların daha fazla kesim tarafından bilinmesi ve yerelleştirilerek kullanılmasını sağlamaya yönelik birer araç. Yukarıda sayılan maddeler, devletin yurttaşlarla kurduğu ilişkide, farklı alanlar için de söylenebilecek kadar doğru ve genel tespitler içeriyor. Tespit etme yönteminin kendisi de özneyi – bu durumda gençleri – doğrudan sürecin içine katmakla ilgili bir alternatif sağlıyor.

Umarız bu ve benzeri çalışmalar ve tespitler hem sivil toplumun güçlenmesine, hem hak taleplerinin artmasına hem de kamu ile yurttaşlar arasındaki eşitsiz ilişkinin yurttaşlar lehine dönmesine katkı yapıyordur. Adrese Büyüteç’in en temel derdi insanca yaşamla ilgili gençlerin gözünden hayata ve devlete bakmaktı. Biz kendimizce bunu başardığımızı düşünüyoruz.

EKLER

12-17 Mart 2010 Adrese Bütöteç Projesi
Eğitim Oturumları

Çalışma Ziyaretleri

Lobi Maratonu

ADRESE BÜYÜTEÇ PROJESİ EĞİTİM OTURUMLARI

(12-17 MART 2010)

OTURUM: Hoş geldiniz

Programda Yer Aldığı Gün/Oturum:
0. Gün

Süre: 10 Dakika

Amaç: Proje eğitiminde ilk adımı atmak.

Hedefler: Proje eğitiminin açılışını yapmak. Katılımcıların yolculuklarını nasıl geçtiğini, ulaşımında herhangi bir sorun yaşayıp yaşamadıklarını öğrenmek. Tanışma etkinliği için ilk girişimde bulunmak.

Uygulanış: Tanışma etkinliğini yapacak eğitmen katılımcılara sorular sorar ve cevapları yorumlar.

OTURUM: Saat Kaç?

Programda Yer Aldığı Gün/Oturum:
0. Gün

Süre: 60 Dakika

Gerekli Malzemeler: Her katılımcı için önceden hazırlanmış, belli bir (tam) saati gösteren A5 boyutundaki saatler.

Amaç: Katılımcılar ile proje ekibinin kendilerini ortak bir rahat alanda hissetmelerini sağlamak.

Hedefler: Katılımcıların ve eğitmen ekibin kaynaşabilecekleri, kendilerini rahat ifade edebilecekleri güvenli alanı oluşturarak kaynaşmalarını sağlamak.

Uygulanış: Hazırlanmış olduğumuz

saatleri katılımcılara rastgele dağıtıyoruz. Katılımcı sayısına göre aynı saati gösteren birden fazla saat olabilir. Bizim elimizde yine önceden hazırlanmış olduğumuz her saate karşılık gelen 1 dakikalık performanslar var. Oturumu yöneten kişi, 'saat 3:00, yeni uyandın ve dün gece gördüğün korkunç rüyayı anlatarak plates yapıyorsun' gibi bir görevi okur ve elindeki saat 3'ü gösteren katılımcılar (kendi belirledikleri) sıra ile çıkıp belirtilen performansı gerçekleştirirler.

Öneriler/Görüşler: Her performansın en az diğeri kadar keyifli ve zorluk derecesinin benzer olmasına dikkat edilmeli. Analog saat yerine dijital saat kullanılırsa 24 ayrı zamanı gösteren saat hazırlanabilir. Böylece herkes ayrı performanslar sunar.

OTURUM: Teknik Bilgilendirme

Programda Yer Aldığı Gün/Oturum:
0. Gün

Süre: 10 Dakika

Amaç: Lojistik bilgilendirme yapmak.

Hedefler: Katılımcıların eğitim tarihinin son gününe kadar vakit geçirecekleri mekan hakkında ve eğitim hakkında teknik ve fiziki bilgi edinmeleri.

Uygulanış: Katılımcılara otel, eğitim programı, eğitimin genel hedefleri, programda uyulması gerekli ve dikkat edilmesi gerekli noktalar anlatılır.

OTURUM: Proje ve Program Tanıtımı

Programda Yer Aldığı Gün/Oturum:
1. Gün 0. Oturum

Süre: 60 Dakika

Gerekli Malzemeler: Poster Kağıdı, Tahta Kalem, Bilgisayar, Projeksiyon, Projeksiyon Perdesi, Bilgi Üniversitesi Gençlik Çalışmaları Birimi Çalışma Ziyaretleri Görsel Dokümantasyonu

Amaç: Proje ve eğitim hakkında genel bilgilendirme yapmak.

Hedefler:

- Katılımcıları projenin hedefleri, geçmiş çalışmaları hakkında bilgilendirmek.
- Eğitim süresince katılımcıların eğitimi bir bütün olarak algılayabilmeleri ve takip edebilmeleri için eğitim programı hakkında bilgi sahibi olmalarını sağlamak.

Uygulanış: Proje Koordinatörü projenin genel hedefleri ve hangi tarihten bu yana uygulandığına dair bilgi verir. Sonra da projenin çıkış noktasını oluşturan “çalışma ziyaretleri” görseli projeksiyona yansıtılarak katılımcılara izlettirilir. Videonun hemen ardından varsa genel cevaplanacak sorular alınır ve cevaplanır. Ardından eğitimin her oturumunun isminin yazdığı önceden hazırlanmış A-4 kağıtları eğitmen tarafından boş bir duvara sırayla asılarak oturumlar kısaca tanıtılır.

Öneriler/Görüşler: Video gösterimi sonrası projenin içeriğine dair ayrıntılı sorular gelebiliyor. Bu durumda soruları sonraki oturumları referans göstererek ertelemek gerekir. Çünkü çoğu cevaplar eğitim süresince diğeroturumlarda veriliyor.

OTURUM: Yurttaşlık

Programda Yer Aldığı Gün/Oturum:

1. Gün, 1. Oturum ve 1. Gün 2. Oturum

Süre: 120 Dakika

Gerekli Malzemeler: Katılımcı sayısının 2 katı kadar yapışkanlı kağıt, Poster kağıtlar, Tahta Kalem.

Amaç: Bu oturumun amacı, eşitlik üzerine kurulu olan yurttaşlık kavramının hangi nedenler dolayı bazı gruplar için dezavantajları gideremediğini ve dezavantajlı gruplar için katılım yollarının neler olabileceğini tartışmaktır.

Hedefler:

- Yurttaşlık kavramı hakkında güvenli bir tartışma ortamı sağlamak
- Gençlerin yurttaşlık kavramını kendileri ile ilişkilendirmelerini sağlamak
- Gençlerin yurttaşlık kavramıyla ilişkilendirdikleri kavramları dile getirmelerini sağlamak
- Yurttaşlığın eşitlik üzerine kurulu ve sivil, siyasi ve ekonomik haklardan oluşan bir bütün olduğu konusunda farkındalık yaratmak.

Uygulanış:

Her katılımcıya 2 tane yapışkanlı kağıt dağıtılır. Her katılımcıdan yapışkanlı kağıtlar üzerine “yurttaşlık denilince aklınıza gelen 2 kavram nedir?” sorusunun cevabını ayrı ayrı yazmaları istenir. Katılımcılara düşünmeleri ve yazmaları için 10 dakika süre verilir. Bu süre boyunca düşüncelerini birbirleri ile paylaşmamaları istenir.

Katılımcılar yapışkanlı kağıtlara düşüncelerini yazdıktan sonra duvara yapışkanlı kağıtlarını yapıştırır.

Her katılımcı duvara kavramları yapıştırdıktan sonra, katılımcılardan hem fikir olmadıkları kavramların üzerine farklı renkte bir kalemle işaret koymaları istenir. Katılımcılara duvardaki tüm kavramları incelemeleri ve itirazlarını ortaya koyabilmeleri için toplam 15 dakika verilir.

Tüm katılımcılar ilgili kavramları inceledikten ve itirazlarını ortaya koyduktan sonra tüm grup ile kavramların gruplanmasına başlanır.

Birbirine benzer ya da aynı olan kavramlar katılımcıların katılımı ve onayı ile gruplanır.

Kavramlar gruplanırken, katılımcılardan neden hem fikir oldukları ve/ya olmadıkları konusunda düşüncelerini söylemeleri istenir.

Kavramlar hakkında tartışıldıktan sonra, oturum T. H. Marshall'ın yurttaşlığı sivil, siyasi ve sosyal haklar olarak ayıran ve tanımlayan çalışması paylaşılarak sonlandırılır.

Öneriler/Görüşler: Uygulamanın çözümleme kısmında aşağıdaki sorular sorulabilir.

1. Nasıl gitti? Kolay mıydı? Zor muydu?
2. Yurttaşlıkla ilgili bir kavram bulma konusunda zor olan ne? Kolay olan ne?
3. Neden bu kavramları yazdınız?
4. Nasıl ilişkilendiriyorsunuz?

5. Yurttaşlık ve eşitlik arasındaki ilişki sizce nedir? Her yurttaş "eşit" midir?
6. Sizce yurttaşları birleştiren/ortaklaştıran temel özellik(ler) nelerdir?
7. Yurttaşlık deyince hangi haklar aklınıza geliyor? Duvardaki hak olarak tanımlanmış alanları sınıflamak isteniz, nasıl tanımladınız?
8. Sizce yurttaşların ayrı ayrı sivil, siyasi ve sosyal hakları nelerdir?

Bilgi Notu: Bu oturumun sonunda T.H. Marshall'ın "Sosyal Sınıf ve Yurttaşlık" makalesinde tartıştığı ana kavramsal çerçeve kullanılmıştır. Yurttaşlığın eşitlik üzerine kurulu; sivil, siyasi ve sosyal temel üç hak alanından oluştuğunu söyleyen T.H. Marshall'ın ilgili makalesini Ayşe Buğra ve Çağlar Keyder tarafından derlenen "Sosyal Politika Yazıları" isimli kitapta bulabilirsiniz. (T.H. Marshall, "Sosyal Sınıf ve Yurttaşlık", "Sosyal Politika Yazıları" içinde, derleyen Ayşe Buğra ve Çağlar Keyder [İletişim Yayınları: 2005], İstanbul.)

OTURUM: Babil Kulesi - Dezavantajlı Gruplar ve Katılım Yolları

Programda Yer Aldığı Gün/Oturum:

1. Gün 3. Oturum ve 1. Gün 4. Oturum

Süre: 180 Dakika

Gerekli Malzemeler: Rol kartları, Apartman oturum çizelgesi, Poster kağıtlar, Tahta Kalem.

Hedefler:

- Dezavantajlı olma ve dezavantajlı yurttaşlar hakkında güvenli bir tartışma ortamı sağlamak.
- Hangi yurttaşların ve neden dezavantajlı olabilecekleri konusunda tartışma ortamı sağlamak.
- Yurttaşların katılım yolları ve biçimleri hakkında tartışmak ve farkındalık sağlamak.
- Gençlerin katılımı, katılımları önündeki engeller ve imkanları tartışmak.
- Temsili demokrasinin yanı sıra katılımcı demokrasi yolları hakkında da farkındalık sağlamak.

Uygulanış:

Katılımcılara uygulamanın bir rol oyunu olduğu ve temasının yurttaşlık ve dezavantajlı gruplar olduğu konusunda bilgilendirme yapılır.

Katılımcılar bazı sorunların yaşandığı bir apartmanda, olağanüstü bir apartman toplantısına davet edilirler.

Ardından katılımcılara eğitmenler tarafından rol kartları ve apartman toplantısına davet mektubu dağıtılır. Rol kağıtları ve apartman toplantısına davet mektubunu bölümün sonunda bulabilirsiniz.

Katılımcıların rol kağıtlarını ve davet mektubunu okumaları için zaman verildikten sonra, eğitmenler dışarıdan gelen uzman rollerini oynamaya başlayarak “apartman toplantısı”nı açar. Toplantı açılışında, bu apartman toplantısının diğerlerinden farklı olarak,

tüm apartman sakinlerinin söz hakkı olabilmesi için dışarıdan gelen uzmanlar tarafından yönetileceğini belirtir. Mektupta vurgulanan, rol oyunun sınırlarını çizen düzeneği özetler. Örneğin, bu apartman toplantısında, genel uygulamadan farklı olarak, oy verebilmek için en az 2 yıldır apartmanda oturuyor olmak şartı yoktur kararını tekrarlar.

Temel roller ve toplantının amacı anlaşıldıktan sonra, katılımcıların birbirleri hakkında daha fazla fikir sahibi olmalarını sağlamak için, bir poster kağıt üzerine apartmandaki sakinler ve apartmandaki yerleşim yerleri çizilir, önceden hazırlanır ve paylaşılır.

Mektupta yer alan gündem konuları üzerinden, her birine en fazla 10 dakika ayıracak şekilde, apartman sakinleri tarafından, tartışma yöneticilerinin idare edeceği tartışmalar yürütülür. Hangi konuda daha fazla odaklanacağı ya da tartışmaların nerede kesileceği eğitmenlerin tercihine bağlıdır. Gündemlerle ilgili tartışmalar bittikten sonra, her sorunun/tartışmanın oylaması yapılır.

Apartment sakinlerinin yeterince tartıştığına karar verildiğinde moderatörler, yapılan oylamaların da içinde yer alacağı bir tutanak hazırlayacaklarını söyleyerek oturumun ilk bölümünü kapatırlar.

Oturumun ikinci kısmında çözümlenmeye geçilir. Oturumun çözümlenme sorularından bazılarını aşağıda bulabilirsiniz.

1. Rol oyunu nasıl gitti?
2. Nasıl hissettiniz?

3. Hangi rol kendini diğer sakinlere göre daha dezavantajlı hissetti?
4. Rolünden ötürü sözünün dinlenmediğini ya da dikkate alınmadığını hissettiğin oldu mu?
5. Kararlar verilirken oylama (çoğunluk-azınlık) yönteminin kullanılıyor olması hakkında ne düşünüyorsun?
6. Günlük yaşantında genç olduğun için dinlenmediğin ve/ya dikkate alınmadığın durumlar oluyor mu? Oluyorsa bunlar neler?
7. Oylama yönteminin uygun karar verme yöntemi olduğunu düşünüyor musun?
8. Oylama yöntemi ile ihtiyaçlarını ve/ya taleplerinin karşılanmadığını düşündüğün gruplar var mı?
9. Bu konuda sence neler yapılabilir?

Çözümleme tartışmasından sonra, genelleme bölümünde katılımcılarla Kymlicka ve Norman'ın yurttaşlık tartışması paylaşılır. Ardından temsili demokrasi ve katılımcı demokrasi hakkında genel kavramlarla oturum kapatılır.

Öneriler/Görüşler:

- Yukarıda yazılan metot ile çalışırken, özellikle kalabalık gruplarda, tartışma süresinin uzayacağı göz önünde bulundurulmalıdır. Bu yüzden moderatörlerin zaman yönetimi konusunda duyarlı olmaları önerilmektedir.
- Kalabalık gruplarla çalışırken, katılımcılar tartışma sırasında zaman zaman söz almakta zorlanabilirler ve/ya söz almaktan çekinebilirler. Özellikle rol oyunu sırasında moderatörlerin katılımcıları yüreklendirmesi önerilmektedir.
- Katılımcılara, rol oyunu sırasında binadaki yerleşim düzenini hatırlatmakta yarar olabilir.
- Oturumun amacına ulaşması için temsiliyet ile ilgili tartışma en önemli yer olabilir.

Bilgi Notu:

Bu oturumun sonunda Will Kymlicka ve Wayne Norman tarafından tartışması yapılan yurttaşlık kuramı, genelleme bölümü için kullanılmıştır. Bu kuramda Kymlicka ve Norman, yurttaşlığın eşitlik temelli bir statü olduğunu, farklı aidiyet tanımlamalarını barındırabileceğini ve demokratik mekanizmalar aracılığıyla karar verme mekanizmalarına katılabileceğini belirtirler. Kymlicka ve Norman'ın ilgili makalesini, Ayşe Kadioğlu tarafından derlenen "Vatandaşlığın Dönüşümü: Üyelikten Haklara" isimli kitabın içinde bulabilirsiniz. (Will Kymlicka ve Wayne Norman, "Vatandaşın Dönüşü: Vatandaşlık Kuramındaki Yeni Çalışmalar Üzerine Bir Değerlendirme", "Vatandaşlığın Dönüşümü: Üyelikten Haklara" içinde, derleyen Ayşe Kadioğlu, [Metis Yayınlar: İstanbul], 2008.)

**Oturumda Kullanılan
Rol ve Senaryo Kartları**

Apartman Toplantısına Çağrı Mektubu

Dilek Apartmanı sakinlerine,

Altı ayda bir yapılan Dilek Apartmanı olağan genel kurul toplantısı, itirazlar, genel rahatsızlıklar ve ihtiyaçların karşılanmaması üzerine bu sene “olağanüstü” olarak yapılacaktır.

Dilek Apartmanı sakini olarak siz de saat 17:00 sularında apartmanımızın Selimpaşa toplantı salonunda başlayacak olan olağanüstü genel kurul toplantısına davetlisiniz.

Rutin toplantılardan farklı olarak, bu sefer toplantıya katılım için en az iki senedir apartmanımızda ikamet etme şartı aranmayacaktır. Olağanüstü yapılan bu toplantıya apartmanda oturan her sakin davetlidir. Ancak toplantı süresince her hanenin sadece 1 oy hakkı bulunacaktır.

Toplantının sıhhati için, bu seneye özgü olarak, dışarıdan Sener Bey ve Laden Hanım toplantıyı yönetmek üzere bize katılacaklardır.

Toplantının Gündemi:

1. Genel kurul toplantısına katılım koşullarından “en az 2 sene Dilek Apartmanında ikamet etmez ise genel kurul toplantısına katılamaz” şartının tartışmaya açılması.
2. Ortak yakıt ve su parası ödemek yerine, dairelere bölüşüm sisteminin tartışmaya açılması.
3. Çocuk parkı yerine otopark inşası konusunda karara varılması.
4. Evcil hayvanlar konusu.
5. Çatı aktarması için kullanılacak kaynak/lar konusunda karara varılması.
6. Mülk sahiplerinin kiracı seçimi konusunda ortak karar alımı.
7. Apartman kapıcısının SSK’sı ve boş kazan dairesinin apartman kapıcısına verilmesi konusunda karara varılması
8. Emeklilerin apartman giderlerinden muaf tutulması konusunda karar alınması.

Bu önemli toplantıya katılımınızı bekliyoruz.

Bina içi yerleşim planı

Emekli öğretmen (çatı akıyor)	Emekli öğretmenin kocası (çatı akıyor)	Kuyumcu karı koca	Kuyumcu karı koca	Emekli albay	Emekli albayın karısı	İki kardeş
Öğrenci evi- öğrenci 1	Öğrenci evi- öğrenci 2	Öğrenci evi- öğrenci 3	Öğrenci evi- öğrenci 4	Yabancı aile kadın	Yabancı aile erkek	Yabancı aile çocuk
Cerrah (karı koca doktor)	Cerrah (karı koca doktor)	Kedi sahibi 1	Kedi sahibinin kocası 1	Papağan sahibi 1	Papağan sahibi kocası 1	Genç kadın öğretmen (yalnız oturuyor)
Bekar reklamcı (otopark sorunu)	Bekar reklamcının sevgilisi	Köpek sahibi 1	Köpek sahibi karısı 1	Sendikali memur çift (1,5 yıldır orada yaşıyor)	Sendikali memur çift (1,5 yıldır orada yaşıyor)	İki kardeş
Hacı amca	Hacı teyze	Hacı amca ve teyzenin oğulları	Memur (5 senedir oturuyor)	Memur (5 senedir oturuyor)	Yönetici	Yöneticinin Karısı
Yalnız teyze (evinden koku geliyor)	Bakkal dükkanı	Engelli kadın/erkek	Engelli kadın/erkek	Araba galericisi	Kapıcı	Kapıcının karısı

ROL KARTLARI**Emekli Öğretmen Çift: (6.kat)**

Dilek Apartmanı'nda 7 senedir oturuyorsunuz. Apartmandaki dairenizi emeklilik ikramiyesi ile aldınız. Şu ana kadar belirli dönemlerde akan çatıya dair apartmanda kalıcı bir çözüm üretilmedi. En üst katta oturduğunuz için bu sorunla, özellikle yağışlı havalarda sık sık karşılaşıyorsunuz. Karşılayamayacağınız kadar büyük masraflar yüzünden ve bu sorunu aslında tüm apartmanın sorunu olarak gördüğünüz için çatı ile ilgili sorunda

tüm apartman sakinlerinin sorumluluk alması gerektiğini düşünüyorsunuz.

Bu seneki apartman aidatlarının bir bölümünün çatı ile ilgili soruna aktarılmasını içeren gündeminiz toplantının gündemine taşındı.

Ancak bazı apartman sakinleri bu sorun için aidatlarını yükseltmeyi kabul etmiyorlar.

Kuyumcu çift: (6.kat)

Dilek Apartmanı'nda 2,5 senedir oturuyorsunuz. Şu ana kadar belirli dönemlerde akan çatıya

dair apartmanda kalıcı bir çözüm üretilmedi. En üst katta oturduğunuz için bu sorunla, özellikle yağışlı havalarda sık sık karşılaşıyorsunuz. Mali durumunuz çatının masraflarını tek başınıza karşılamaya el veriyor. Fakat masrafların tüm apartman sakinleri tarafından karşılanması, hiç değilse en üst kattaki sakinler arasında bölüşülmesi gerektiğini düşünüyorsunuz. Zaten otopark alanının düzenlenmesi için de aidatların yükseltilmesini istiyorsunuz.

Bu seneki apartman aidatlarının bir bölümün çatı ile ilgili soruna aktarılmasını içeren gündeminiz toplantının gündemine taşındı.

Ancak bazı apartman sakinleri bu sorun için aidatlarını yükseltmeyi kabul etmiyorlar.

Emekli Albay Çift: (6.kat)

Dilek Apartmanı'nda 10 senedir oturuyorsunuz. Apartmandaki dairenizi emeklilik ikramiyesi ile aldınız. Şu ana kadar belirli dönemlerde akan çatıya dair apartmanda kalıcı bir çözüm üretilmedi. En üst katta oturduğunuz için bu sorunla, özellikle yağışlı havalarda sık sık karşılaşıyorsunuz. Ayrıca apartmandaki daireniz kuzey cephesine baktığı için şu anki ısınma koşulları ile yeterince ısınmıyor. Halbuki sizin yöneticilik döneminizde böyle bir sorunla karşılaşmamıştınız. Isınabilmek için kaloriferlerin daha fazla yakılması gerektiğini düşünüyorsunuz. Ancak bu aidatların yükselmesi demek. Siz ısınabilmek için aidatların yükselmesine sıcak bakıyoruz, fakat diğer sakinler ısınma koşullarından memnun oldukları için aidatın arttırılmasını istemiyorlar.

Bu seneki apartman aidatlarının bir bölümün çatı ile ilgili soruna aktarılmasını içeren ve aidatların düzenlenmesine ilişkin gündeminiz toplantının gündemine taşındı.

Ancak bazı apartman sakinleri hem çatı onarımını, hem de aidatların yükseltilmesini kabul etmiyorlar.

İki kardeş: (6.kat)

Dilek Apartmanı'nda 1,5 senedir oturuyorsunuz. Devamlı seyahat ettiğiniz için çok fazla evde değilsiniz. Ancak yakıt ve su parası dairelere ortak bölüştürüldüğünden, kullandığınızdan daha fazla aidat ödediğinizi düşünüyorsunuz.

Bunun çözümü olarak her bir daireye münferit su ve yakıt sayacı takılmasını istiyorsunuz. Bunun genel gidere ek yük getireceğini düşünerek apartman sakinleri karşı çıkıyorlar.

Bu seneki toplantı gündemine öneriniz tartışma konusu olarak alındı. Ayrıca daha önceki toplantılara 2 sene şartından dolayı katılamamaktan şikayetçisiniz.

Öğrenci evi: (5.kat)

Dilek Apartmanı'nda 1 senedir oturuyorsunuz. Alt kat komşunuz olan doktor aile sizden gürültü nedeniyle şikayetçi ve apartmandan ayrılmanızı istiyorlar. Size genç olduğunuz için çifte standart uygulandığını düşünüyorsunuz. Zaten köpekli ailenin gürültüsü sizden kat be kat fazla. Ayrıca 3 kuruş paranz var, ancak emekliler aidattan muaf tutulmak istiyorlar ve bunun haksızlık olduğunu düşünüyorsunuz.

Bu seneki toplantı gündemine kat sahiplerinin kiracı seçimi ve aidat miktarları konusundaki sorunlarınızı katmayı başardınız.

Yabancı uyruklu aile: (5.kat)

Dilek apartmanında 2 senedir oturuyorsunuz. Apartmanı çocuk parkı yüzünden tercih ettiniz. Ancak şimdi çocuk parkını otoparka dönüştürmek isteyenler var. Buna şiddetle karşı çıkıyorsunuz. Zaten yabancı uyruklu olduğunuz için size bir garip davranıyorlar.

Bu seneki toplantı gündemine çocuk parkı konusundaki sorunlarınızı katmayı başardınız.

Doktor aile: (4.kat)

Dilek apartmanında 3 senedir oturuyorsunuz. Son 1 senedir üst kattaki gençlerin ve köpekli ailenin gürültüsünden, kedili ailenin kedisinin apartman içine pislemesinden ve kapıcının sigorta diye tutturmasından bıktınız. Bu sorunlar çözülmezse, hakkınızı yasal yollardan aramaya kararlısınız. Özellikle gürültü yapanların bu apartmandan gitmesi gerektiğini düşünüyorsunuz.

Bu seneki toplantı gündemine sorunlarınızı katmayı başardınız.

Kedi sahipleri: (4.kat)

Dilek apartmanında 4 senedir oturuyorsunuz. Biricik kedinizi bu apartmanın sokağında buldunuz. Apartmanda kedinizi istemeyenler var. Dahası sokaktaki güzeller güzeli kediler için bir sığınma yeri olan boş kazan dairesinin kapıcıya verilmesine şiddetle

karşısınız. Zaten kapıcınızın da tembelin teki olduğunu düşünüyorsunuz. Hem kendi kedinizin, hem de diğer kedilerin haklarını savunmaya kararlısınız. Ancak hayvan severliğinizle dalga geçip, söylediklerinizi ciddiye almıyorlar.

Bu seneki toplantı gündemine sorunlarınızı katmayı başardınız.

Papağan sahipleri: (4.kat)

Dilek apartmanına yeni taşındınız. Ortamda bir gerginlik seziyorsunuz, ev alma komşu al zihniyetinin bu apartmanda gün geçtikçe yok olduğunu düşünüyorsunuz. Sorunlardan öte yaklaşımların önemli olduğunu düşünüyorsunuz. Herkes birbirine anlayışlı davranırsa ne iyi olur diye düşünüyorsunuz. “Toplantıya ara bulucu olabilir miyim acaba?” diye katıldınız.

Genç kadın öğretmen: (4.kat)

Dilek apartmanında 2 senedir oturuyorsunuz. Şu ana kadarki hiçbir toplantıya en az 2 senedir apartman sakini olma şartından dolayı katılım gösteremediniz. Hem aidatların arttırılması için, hem emeklilerin muaf tutulması için, hem de kapıcının SSK’lanması için getirilen öneriler sizin bütçeniz için kabul edilemez.

Bunların tümüne karşı çıkmaya geldiniz.

Bekar reklamcı ve sevgilisi: (3.kat)

Dilek apartmanında 1,5 senedir oturuyorsunuz. Sıklıkla sevgiliniz sizde kalıyor. Bu durumdan rahatsız olan Hacı Amca’nın tavrını anlamakta güçlük çekiyorsunuz. Bunun yanında yeni aldığınız son model aracınızı apartmanda güvenli bir şekilde

park edebilecek bir alana ihtiyaç duyuyorsunuz. Otoparkın yapılması için elinizden gelen her şeyi (buna aidatların yükseltilmesi de dahil) yapmaya hazırsınız. Apartmanın kaynaklarının sizin ihtiyaçlarınız doğrultusunda harcanmadığını düşünüyorsunuz.

Bu gidişata bir son vermeye geldiniz.

Hacı Amca ve ailesi: (2.kat)

Dilek apartmanında 10 senedir, yani yapıldığından beri oturuyorsunuz. Apartmanın arsası da sizindi. Son dönem apartmana taşınanlardan hiç memnun değilsiniz. Hem öğrenciler, hem tek başına yaşayan genç öğretmen, hem de, özellikle, üst katınızda oturan ve sıklıkla sevgiliyle kalan reklamcı bey sizi ahlaken rahatsız ediyor. Ayrıca bu kapıcı da SSK diye tutturdu. Siz emekli olduğunuz için aidatlardan muaf tutulmayı talep ederken, onun yüzünden bir kamyon dolusu para ödemek zorunda kalacaksınız.

Bu gidişata bir son vermeye geldiniz.

Köpek sahibi: (3.kat)

Dilek apartmanında 3 senedir oturuyorsunuz. Ölen amcanızın köpeği son 3 aydır sizinle.

Ölen amcanızın hatırı için köpeğine bir yuva sağlamaya, ölmeden önce söz verdiniz. Ancak apartmanda köpeğinizi istemeyen bazı insanlar var. Bu kaba, gaddar ve acımasız tutumu anlamanız mümkün değil. Bununla ilgili alınabilecek herhangi bir kararı engellemek için toplantıda olmanız sizin için çok önemli.

Sendikalı çift: (3.kat)

Dilek apartmanında 2 senedir oturuyorsunuz. Daha önceki toplantılara katılamamış olmaktan dolayı büyük rahatsızlık duyuyorsunuz. Bu rahatsızlığı ifade etmek ve bu yanlış düzeltmek için bugün buradasınız. Apartmandaki yanlışlar saymakla bitmiyor ki... Kapıcınız onca emeğine ve özverisine rağmen, sigortalı değil. Ayrıca sigortalanması için yaptığınız tüm girişimler ciddi bir dirençle karşılaşılıyor. Oysa bu yasal değil.

Kapıcınızla dayanışmak ve bugüne kadar duyulmayan sesinizi yükseltmek için toplantıya katılıyorsunuz. İşiniz çok zor.

Memur çift: (2.kat)

Apartmanda 3 senedir oturuyorsunuz. Evin borcunu ödediğiniz için, bütçeniz darda. Bu yüzden aidatların yükselmesi ile ilgili herhangi bir öneriye sıcak bakmıyorsunuz. Hatta bütçenizin rahatlaması için aidatların düşürülmesi gerektiğini düşünüyorsunuz. Bunun için de boş duran kazan dairesinin kapıcıya değil, kiraya verilmesi gerektiğini ve bu paranın aidatların azaltılması için kullanılması gerektiğini düşünüyorsunuz.

Zaten kapıcınız da sizin gibi çalışıp kazansın canım.

Ayrıca bu toplantıya katılması için çağrılan dükkan sahiplerinden son derece rahatsızsın. Onların apartman sakini olmadıklarını düşünüyorsun.

Yönetici: (2.kat)

Dilek apartmanında 5 senedir oturuyorsunuz. Apartman yöneticiliğini son 2 senedir yapıyorsunuz. Ancak ne

yapsanız kimseye yaranamıyorsunuz. Bir takım sorunlar olduğunun siz de farkındasınız ancak kimse çözüme yanaşmıyor. Bir yandan da herkesi memnun etmek mümkün değil. Zaten apartmanı doğru düzgün tanımayanlar da kararlara katılmak istiyorlar. Olacak şey değil! Siz aidatların ve toplantılara katılımın apartmanda oturma senesine göre ayarlanması gerektiğini düşünüyorsunuz.

Toplantıya tartışmaları yönetmeleri için 2 uzman çağırdınız. Böylelikle siz de sözünüzü söyleyebileceksiniz.

Yalnız Teyze: (giriş kat)

Dilek apartmanında 6 senedir oturuyorsunuz. Oğullarınız yurtdışında oldukları için her sorunla tek başınıza mücadele etmek zorundasınız. Apartmandaki pek çok sorunun farkındasınız ve bu sorunların giderilemeyecek sorunlar olmadığını düşünüyorsunuz. Ancak geliriniz oğullarınızın size gönderdiği destek ile sınırlı. Bu yüzden parası olanın daha fazla apartman giderlerine katkı yapması gerektiğini ve yaş durumundan apartman giderlerinden muaf tutulmanız gerektiğini düşünüyorsunuz.

Engelli: (giriş kat)

Apartmanda 1 senedir oturuyorsunuz. Apartmanın girişinin düzeltilmesini istiyorsunuz. Ancak bu madde gündeme bile alınmadı. Toplantıya bu derdinizi paylaşmak için gidiyorsunuz. Ayrıca çocuk bahçesi alanının, otopark olması hayatınızı çok kolaylaştıracak.

Sesinizi duyurmak için orada olacaksınız.

Bakkal dükkanı: (giriş kat)

Dilek Apartmanı'nın giriş katındaki dükkanı 2 senedir işletiyorsun. Apartmanın giriş katında dükkanın olduğu için tüm apartman sakinlerini tanıyorsun. Özellikle gençlerden çok memnunsun, ne de olsa her gün ve daima senden alışveriş ediyorlar. Ancak tüm aidatlara katılman için alınan karar sana haksızlık gibi geliyor. Ayrıca dükkanın o kadar da büyük değil. Ayrıca çocuk parkı yerine yapılması düşünülen otopark senin işlerini de azaltacak. Bu toplantıya katılıp sesinin duyulmasını istiyorsun. Ancak dükkan sahibi olduğun ve apartman sakini olmadığını için kimse seni ciddiye almıyor. Sen de bu apartmanın bir parçasısın... daha neler...

Oto Galeri sahipleri: (giriş kat)

Apartmanın giriş katında bulunan dükkana yeni taşındın. Aidatlarını düzenli ödemeni bekliyorlar. Ancak kimse sana fikrini sormuyor. Emlakçı sen bu apartmana taşınırken, önündeki çocuk parkının otoparka dönüşeceğini söylemişti. Ancak apartmanda bu konuda ciddi bir muhalefet var. Ama bu muhalefet devam ederse nasıl iş yapabilirsin ki...?

Kapıcı: (giriş kat)

Apartmanda 3 senedir çalışıyorsun. Apartmanın işleri hiç bitmiyor. Hem sana kalacak bir yer vermiyorlar hem de sigortanı yapmıyorlar. İlk defa apartman toplantısında bir söz hakkı şansı buldun. Bu sefer sonuna kadar haklarını savunacaksın. Seni desteklemek için diğer kat sakinlerine ihtiyacın var.

OTURUM: Politikaları Etkilemek

Programda Yer Aldığı Gün/Oturum:

1. Gün Akşam Oturumu ve 2. Gün 1. Oturum

Süre: 270 Dakika

Gerekli Malzemeler: Farklı çalışma alanlarından savunuculuk örnekleri, Kaynak bilgi ve belgeler Bilgisayar ve internet erişimi, Poster kağıtları, tahta kalem

Amaç: Katılımcıların sivil alanda farklı aktörlerin kamu politikalarını etkileme amacıyla geliştirdikleri yöntemler ve çalışma alanları konusunda bilgi edinmelerini sağlamak.

Hedefler:

- Sivil alan aktörlerinin kamu politikalarını etkileme yöntemleri hakkında bilgi vermek
- Farklı çalışma alanlarına dair (çevre, bilişim, insan hakları vs) geliştirilebilecek yerel ulusal ve uluslararası düzeyde geliştirilen savunuculuk çalışmaları konusunda farkındalık yaratmak
- Farklı savunuculuk yöntemlerine ilişkin farkındalık yaratmak (model oluşturma, lobcilik, kampanyacılık ve raporlama)
- Katılımcıların, bu kamu politikalarını etkileme süreçlerini, içerisinde yer aldıkları savunuculuk projesi ile bağdaştırmalarını sağlamak.

Uygulanış:

Katılımcılar 8 gruba ayrılırlar.

Oluşturulan gruplarda kadın/erkek dengesi gözetilir. Her bir gruba, farklı

taktiklerden örnekler ve bu örneklerle ilgili bilgi, belge ya da bilgiye erişim kanalları verilir. Örnekler şu şekildedir:

- Raporlama: Uluslar arası Af Örgütü, Eğitim Reformu Girişimi
- Model Yaratma: Enformasyon Yığını Anımlı Hale Getirmek: İnsan Haklarını Geliştirmede Kütüphanecilik ve Enformasyon Hizmetleri, İnsan Haklarında Yeni Taktikler
- Lobcilik: Türkiye’de Kadın Hareketi / Zelal Ayman
- Kampanyacılık: Yozlaşmaya Son Verme Çağrısı: Sürekli Aydınlik İçin1 Dakika Karanlık, İnsan Haklarında Yeni Taktikler; Sansüre Sansür Girişimi

Her bir gruptan ellerindeki örneğe ilişkin aşağıdaki soruların cevaplarını içeren ve tüm gruba yönelik bilgilendirme yapacakları sunumlar hazırlamaları istenir. Sorular şu şekildedir:

- Konu nedir? Ne hedeflenmiş?
- Kim / Kimler tarafından gerçekleştirilmiş?
- Ne zaman gerçekleştirilmiş?
- Kullanılan metod nedir? Ne tür araçlar seçilmiş?
- Sonuç nedir?
- Taktikle ilgili size çarpıcı / ilginç gelen noktalar nelerdir?

Gruplar akşam saatlerini kendilerine verilen çalışmalarını değerlendirerek ve sunumlarını hazırlayarak geçirirler.

Bu oturumu takip eden oturumda her bir grup kendisine verilen taktik ile ilgili

sunumunu tüm gruba yönelik yapar. Her bir taktik ile ilgili gruptan gelen sorular yanıtlanır. Oturumun sonunda tüm katılımcılar, yerel, ulusal ve uluslar arası düzeylerde geliştirilmiş farklı savunuculuk taktikleri konusunda bilgi sahibi olmuş olur.

Oturum kapatılmadan, moderasyon yapan kişi farklı aktörlerin, farklı yollarla kamu politikalarını etkileyebileceği üzerine bir toparlama yapar. Ardından örnekleri incelenen dört farklı savunuculuk yönteminin (model oluşturma, lobicilik, kampanyacılık ve raporlama) ne olduğuna ilişkin bilgi vererek oturumu kapatır.

Öneriler/Görüşler:

Oturumun moderasyonunu yapan kişi, mutlaka, gruplara verilen örnekler hakim olmalıdır. Bu durum ekiplerin çalışmalarına destek vermek ve ikinci oturumda soru-cevap kısmını zenginleştirmek için önemlidir.

Grupların kendilerine verilen örnekler ile ilgili daha detaylı çalışma yapabilmeleri için gerekli bilgi, belge ve ekipman (bilgisayar, internet erişimi vs) ekiplere sağlanmalıdır. Grup çalışmaları esnasında eğitmen ekibinin, grupları ziyaret etmeleri ve yönlendirmeleri önemlidir.

Özellikle ikinci oturumda zaman yönetimine dikkat edilmeli ve grup sunumları dikkatli modere edilmelidir.

Bilgi Notu:

- Aksakoğlu, Yiğit. Stk'lar İçin Savunuculuk Rehberi, Sivil Toplum Geliştirme Merkezi

- Enformasyon Yığınına Anımlı Hale Getirmek: İnsan Haklarını Geliştirmede Kütüphanecilik ve Enformasyon Hizmetleri, İnsan Haklarında Yeni Taktikler
- <http://sansuresansur.org/>
- <http://www.erg.sabanciuniv.edu/>
- <http://www.amnesty.org.tr/ai/>
- Türkiye'de Kadın Hareketi, Zelal Ayman, Savunuculuk ve Politikaları Etkileme Konferans Yazıları no 1, 2004
- Yozlaşmaya Son Verme Çağrısı: Sürekli Aydınlik için1 Dakika Karanlık, İnsan Haklarında Yeni Taktikler

OTURUM: İzleme Nedir?

Programda Yer Aldığı Gün/Oturum: 2. Gün 2. Oturumu

Süre: 90 Dakika

Gerekli Malzemeler: Farklı renkte karton ve kalem, Poster kâğıtları, Tahta Kalemi.

Amaç: Katılımcıların gençlik alanında sivil izleme aracı ile savunuculuk yapabilmelerine ilişkin savunuculuk, sivil izleme ve "Adrese Büyüteç" projesi arasındaki bağ hakkında bilgilendirme yapmak.

Hedefler:

- Savunuculuk araçlarından biri olan sivil izlemeyi katılımcılara tanıtmak
- Sivil izleme metodunun süreçleri ve hedeflediği değişim konusunda katılımcılara bilgi vermek

- Gençlik alanında kullanılacak sivil izleme yöntemi üzerine tartışmak
- Savunuculuk, sivil izleme ve Adrese Büyüteç projesi arasında ilişki kurulmasını sağlamak

Uygulanış:

Bu oturum, tüm katılımcılar ile beraber gerçekleştirilir. Oturumun başında bir önceki oturuma referans verilerek, savunuculuk konusu tekrar tartışmaya açılır. Bir savunuculuk yöntemi olarak “sivil izleme” metodu tanıtılır.

Adrese Büyüteç Projesinin gençlik alanı, savunuculuk ve sivil izleme kavramları ile ilişkisi ve bu bağlamdaki konumu netleştirilir.

Moderatörün yönlendirdiği bu oturumun, mümkün olduğunca katılımcı yöntemlerle yürütülmesi tavsiye edilir. Oturum, katılımcıların soruları ve katkıları ile zenginleştirilir.

Oturumun ana soruları şunlardır:

- İzleme nedir? Sivil izleme nedir?
- Sivil izleme yönteminin aşamaları nedir?
- Yöntem neyi hedefler?
- Yöntemin ilkeleri nelerdir?
- Yöntem, gençlik alanında nasıl kullanılabilir?
- Yöntem, gençler tarafından nasıl kullanılabilir?
- Adrese Büyüteç Projesi, tüm bu tartışmalarda nerede durmaktadır?

Öneriler/Görüşler: Oturumun moderasyonunu yapan kişi, oturumu mümkün olduğunca katılımcı yöntemlerle yürütmeli ve verilen bilgiler

ile Adrese Büyüteç Projesi arasında bağ kurmalıdır.

Bilgi Notu:

Neden İzleme?

Savunuculuk, STK'ların ortak bir çıkar için herhangi bir kamu politikasını etkileme girişimidir. Karar vericileri etkileyerek, yasaları veya politikaları toplumdan dışlanmış kesimler lehine değiştirmek için, bilgiyi stratejik olarak kullanma süreci olarak da tanımlanabilir. Savunuculuk, politika veya yasa değişiklikleri talep etmeyi veya yapılan değişikliklere katkıda bulunmayı amaçlar.

Politika ve yasa değişikliklerinde karar vericiler önemli bir konumdur. Karar vericiler, yerel, bölgesel, ulusal veya uluslararası düzeyde, atanmış veya seçilmiş kişiler olabilir. Örneğin, bakanlar ve milletvekilleri ulusal düzeyde seçilmiş karar vericiler, valiler ve kaymakamlar yerel düzeyde atanmış karar vericilerdir. Çözmeye çalıştığınız sorun için ulusal, yerel ve uluslararası düzeylerde, atanmış veya seçilmiş karar vericileri etkilemeniz gerekebilir.⁶⁸

Adrese Büyüteç Projesi de bu kapsamda, bir savunuculuk faaliyetidir. Savunuculuk projelerinin hedeflerine ulaşabilmek için belirledikleri yöntemler vardır. Bunlar; kampanyacılık, lobicilik, model yaratma, gündem oluşturma, raporlama gibi farklı yöntemler olabilir. Adrese Büyüteç projesinin, bu anlamda kendisine belirlediği yöntem “katılımcı izleme” yöntemidir.

⁶⁸ Aksakoğlu, Yiğit. “STK’lar İçin Savunuculuk Rehberi”, Sivil Toplum Geliştirme Merkezi, 2006, s:4

Neden Katılımcı İzleme?⁶⁹

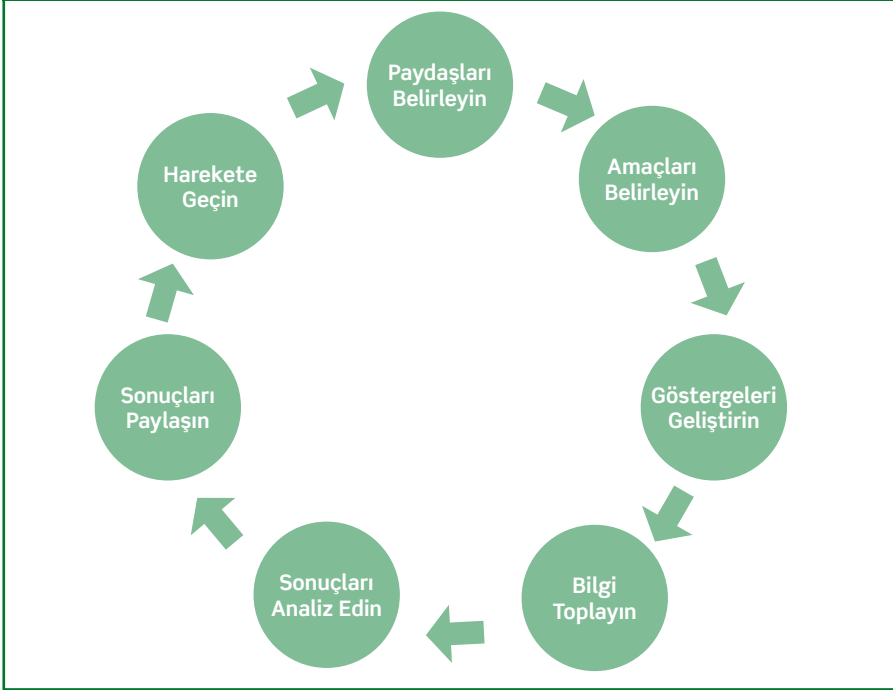
İspanyolcada kazmak anlamına gelen “cavar” ilk defa izleme süreci için Homero Fuentes tarafından bir metafor olarak kullanılmıştır.

Farklı düzeylerdeki paydaşların belirli bir proje, program ya da politikanın izleme sürecine dâhil oldukları, izlemenin içerik gelişimi, yürütülmesi ve sonuçlanması süreçlerine aktif katılım gösterdikleri ve sonuçları takip edecek adımların

C A V A R

Context (Bağlam) **Archive** (Arşiv) **Visit** (Ziyaret) **Analysis** (Analiz) **Report** (Raporlama)

Katılımcı izlemenin süreci, aşağıdaki gibi şemalaştırılabilir:

69 “Katılımcı İzleme” kavramının açıklanmasına yönelik olan kısımda “Participation and Civic Engagement” adlı metinden yararlanılmıştır. <http://web.worldbank.org/WBSITE/EXTERNAL/TOPICS/EXTSOCIALDEVELOPMENT/EXTPCENG/0,,contentMDK:20509352~menuPK:1278203~pagePK:148956~piPK:216618~theSitePK:410306,00.html>

geliştirilmesi sürecinde müdahil oldukları bir süreçtir.

Katılımcı izlemenin en önemli özelliği; ana paydaşların aktif katılımıdır.

Katılımcı izleme önemlidir; çünkü:

- Birinci dereceden etkilenenlerin ihtiyaçlarına ve isteklerine daha kapsayıcı ve hızlı cevap verebilecek değişimlerden öğrenmeyi sağlar,
- Etki analizi için doğrudan yararlanıcının katılımını sağlayan bir yöntem önerir,
- Yapılan izleme çalışmasına yönelik aidiyet duygusu geliştirir,
- Yararlanıcıları konu özelinde güçlendirir,
- Hesap verebilir ve şeffaf bir süreç üzerinden yürür,
- Sonuçlar doğrultusunda doğru ve etkili eylemlerin geliştirilmesini sağlar.

Katılımcı izlemenin ana ilkeleri de şu şekildedir:

- Ana paydaşlar aktif katılımcı olmalıdır. / Sadece bilgi kaynağı değildir!
- Yereldeki katılımcıların analiz etme, sorgulama ve eyleme geçme yönünde kapasitelerini geliştirmelidir.
- Farklı düzeydeki paydaşların beraber öğrenmelerini sağlamalıdır.
- Sonucunda ortaya çıkacak eylem planına yönelik ortak taahhüt geliştirmelidir.

Adrese Büyüteç projesi, gençlik alanında gençlerin aktif katılımcı olarak yer aldıkları bir katılımcı izleme projesidir. Çünkü gençlik alanında

yapılacak bir izlemenin en etkin şekilde; bizzat hizmetlerin doğrudan etkileneni olan, kendi ihtiyaçlarını tanımlayabilen ve bu ihtiyaçları günlük hayatında deneyimleyen gençler tarafından yapılabileceğini düşünüyoruz.

Bu izleme aracını kullanmak genel olarak sivil alanın “izleme” biçimine ne katıyor?

Genel olarak Türkiye’de yönetim kavramının uygulama alanlarının genişlemesi, özel olarak da ihtiyaç temelli ve etkili bir gençlik politikası geliştirmesi için, gençlerin kendileri ile ilgili karar süreçlerine katılımı kadar; bu kararların uygulanma aşamasının izlenme sürecine katılımları da önemlidir. Gençler, kendi ihtiyaçlarını ve haklarını tanımlama ve ifade etme yönünde güçlendirilmelidir. Katılım, demokratik düzenlerin sadece bir çıktısı değil aynı zamanda temeli olduğu için; bu durum, demokrasi kültürünün gelişmesine katkı sağlayacaktır.

Bu kapsamda, Adrese Büyüteç projesinin çıkış noktası, gençlik politikaları gelişim sürecinde gittikçe daha fazla şekilde beliren, gençlerin katılımına duyulan ihtiyaçtır. 16 farklı ilde gençler tarafından, yerellerindeki gençlik hizmetlerini izleme süreci sonunda ortaya çıkacak raporun, ülkedeki gençlik politikaları gelişim sürecine katkı sunması beklenmektedir. Bu çalışmanın, devlet tarafından sunulan hizmetlerin doğrudan yararlanıcıları tarafından izlenmesi anlamında, sivil alana bir model oluşturması hedeflenmektedir.

Önerilen Kaynaklar:

- Aksakoğlu, Yiğit. Stk'lar İçin Savunuculuk Rehberi, Sivil Toplum Geliştirme Merkezi
- "Katılımcı İzleme" kavramının açıklanmasına yönelik olan kısımda "Participation and Civic Engagement" adlı metinden yararlanılmıştır. <http://web.worldbank.org/WBSITE/EXTERNAL/TOPICS/EXTSOCIALDEVELOPMENT/EXTPCENG/0,,contentMDK:20509352~menuPK:1278203~pagePK:148956~piPK:216618~theSitePK:410306,00.htm>

OTURUM: Türkiye'de Savunuculuk Bazında Neler Oluyor

Programda Yer Aldığı Gün/Oturum: 2. Gün 3. Oturum

Süre: 90 Dakika

Gerekli Malzemeler: 6 farklı günlük gazete, katılımcı sayısı kadar yapıştırıcı, makas, renkli karton, poster kağıdı, renkli kalemler, sulu boya, 20 adet A4 kağıt, zımba.

Amaç: Türkiye'de kültür-sanat, kadın, engelli, işçi hakları, insan hakları ve çevre alanlarında neler olduğuna dair bilgi vermek ve bu temalar üzerinden Türkiye'deki savunuculuk örnekleri hakkında katılımcıları bilgilendirmek. Türkiye'de hak alanlarında yaşanan sorunlara dair katılımcıların gazete taraması yöntemiyle farkındalıklarını arttırmak.

Hedef:

- Türkiye'de savunuculuk çalışması yürütülen hak alanları hakkında

katılımcıların bilgi edinmesini sağlamak.

- Savunuculuk örnekleri üzerinden savunuculuk kavramının arka planına dair bilgi vermek ve farkındalık yaratmak.
- Adrese Bütüteç Projesi kapsamında yürütülecek savunuculuk çalışmasına dair katılımcıları bilgilendirmek.
- Hak alanlarında yaşanan sorunlara dair katılımcılarda farkındalık oluşturmak.

Uygulanış: Katılımcılar 6 gruba ayrılır. Her gruba birer gazete ve yeteri kadar kırtasiye malzemesi verilir. Kültür sanat, kadın, engellilik, işçi hakları, insan hakları ve çevre alanlarından her biri bir gruba verilir. İlgili temalar hakkında günlük gazetelerde gördükleri sorun, model, öneri ve haberi istedikleri şekilde önlerinde bulunan poster kağıtlarını ve kırtasiye malzemelerini kullanarak gazete kolajı yapmak için kullanmaları istenir.

Her grup tıpkı günlük gazetelerdeki gibi manşeti, sürmanşeti, köşe yazıları, resimleri olan bir gazete hazırlayacaklardır. Her gruba, tartışma, gazete taraması ve gazete kolajı için 45 dakika verilir.

45 Dakika sonunda her grup yaptıkları gazeteyi boş bir duvara yan yana asar. Herkesten diğer grupların gazetelerini incelemeleri istenir. 5 dakikalık inceleme sonunda gruplardan yaptıkları gazeteyi aşağıdaki çerçevede sunmaları istenir.

- Gazete taraması öncesi yaptığınız tartışmada nelere dikkat ettiniz?
- Gazetelerin en çok hangi bölümlerinden faydalandınız?
- Hangi haberleri kullandınız ve neden?
- Yaptığınız çalışmada ne tür mesajlar vermek istediniz?
- Zorlandığınız bir konu veya herhangi bir şey oldu mu?

Sunumların ardından eğitmen Türkiye’de uygulanan savunuculuk örnekleri üzerine kısa bir sunum yapar.

Öneriler/Görüşler: Oturum boyunca grupların tartışmalarını dinlemek, yaptıkları çalışma esnasında ne düşündüklerini gözlemek önemli. Gözlem süresince katılımcıların tartışma ve ekip çalışmasına müdahil olmadan hareket etmek de ayrıca önemli.

Bilgi Notu: Savunuculukla ilgili bakınız: <http://stk.bilgi.edu.tr/stkcd.asp>

OTURUM: Gençlik Tarihi 101

Programda Yer Aldığı Gün/Oturum:

2. Gün 4. Oturumu

Süre: 90 Dakika

Gerekli Malzemeler: Önceden yazıcıda farklı renk kağıtlara basılarak hazırlanmış ve sunumun yapılacağı salonun her tarafından kolaylıkla görülebilecek büyüklükte hazırlanmış özet tarihsel olayların fişleri ve bunları duvara yapıştırmak için yeteri kadar sakız yapıştırıcı.

Amaç: Yerelde izleme yapacak gençlik gruplarının tarihsel bir perspektif

çerçevesinde bu izleme çalışmasını neden bugün ve burada yaptıklarını tartışmaya yönelik bir farkındalık yaratmak.

Hedef:

Katılımcıların;

- Kendi faaliyetlerine tarihsel perspektiften bakmalarını sağlayarak sivil toplumdaki çalışmaların tarihsel olaylarla neden – sonuç ilişkisini kurmalarına katkı sağlamak.
- Genel tarihsel koşulların bir sonucu olarak gençlikle ilgili konuların tartışıldığı anlamalarına katkı sağlamak,
- Türkiye ve Avrupa’da gençlerle ilgili gelişmelerin bir sonucu olarak bugün hem bir metod olarak izleme hem de gençlere yönelik kamu hizmetlerinin izlenmesini konuşuyor olduğumuz konusunda farkındalık yaratmak.

Uygulanış:

Oturumdan önce duvarın alt kısmına 2. Dünya Savaşından sonraki her 10 yıla ilgili tarih gelecek biçimde “1950’ler”, “1960’lar”, vb. kağıtları aralıklarla yapıştırılır. İlgili on yıllar içinde anlatılması planlanan başlıklar önceden hazırlanmış, yazıcıdan çıkarılmış ve kronolojik bir sıraya yerleştirilmiş olur. Bu başlıklar, ilgili on yılın toplumsal mücadeleler tarihinin önemli olaylarından seçilir. Seçilen her olayın doğrudan/dolaylı olarak gençlerle ilgili olmasına özen gösterilir. Fakat, dönemin ruhunu yansıtacak genel bazı kavramlar da kullanılabilir.

Özellikle 90'lardan itibaren, doğrudan gençlerle ilgili konulara ağırlık verilmesi katılımcıların kendi yaşamlarıyla paralellik kurmasını kolaylaştırır.

Bu kağıtlar duvara asılmaya hazır biçimde kenarda bekletilir.

Katılımcıların boş bir duvarı kolaylıkla görebilecekleri biçimde rahat oturmaları sağlanır. Bu oturumda yaklaşık 45 dakikalık bir sunum yapılacağı, sunum yapılırken anlatılanı daha iyi kavramak için soru sorulabileceği, buna ek olarak sunumdan sonra genel bir tartışmayla tüm oturumun sonlanacağı katılımcılarla sözlü olarak paylaşılır. Ayrıca anlatılanların – bu eğitimin genel amacı gereği - daha çok toplumsal tarihle alakalı başlıkları kapsadığının altı çizilir. Ek olarak bu sunumda seçilen konuların, konuların anlatılma biçimlerinin kişiden kişiye değişebileceği fakat önemli olanın ilgili başlıkların nasıl açıklandığından öte bir hatırlama egzersizi olduğunun belirtilmesinde fayda vardır.

Önceden hazırlanmış sakız yapııştırıcılar kullanılarak, tarihsel sıraya sokulmuş fişler, teker teker anlatılarak, 2. Dünya Savaşından başlayarak günümüze gelene kadar duvara soldan sağa yerleştirilmeye başlanır. Başlıklar ilgili on senedeki uygun yere yerleştirilirken her konu başlığıyla ilgili bir dakikayı geçmeyecek biçimde açıklama yapılır. Bu anlatıda her konu başlığının anlatılan diğer başlıklarla ilişkisi de mutlaka kurulur. Her on seneden diğer on seneye geçerken ilgili dönem hakkında toparlayıcı bir analiz yapılır.

Sunum sonunda tüm duvar, geçmiş 60 yılın önemli toplumsal olaylarıyla

ilgili dolu hale gelmiş olur. Katılımcılarla bir tartışma başlatmak için aşağıdaki sorular yöneltililebilir:

1. Bu duvara baktığınızda ne düşünüyorsunuz?
2. İlgili dönemlerin birbiriyle bağlantısını kurduğunuzda gençler özelinde nasıl bir değişim olduğunu düşünüyorsunuz?
3. Sizce buradaki hangi olayların günümüze nasıl bir yansıması oldu?
4. Özellikle son dönemdeki olaylara, kurumlara ve imkanlara baktığınızda ne düşünüyorsunuz?

Öneriler/Görüşler: Sunumu yapacak kişinin toplumsal tarih konusunda bilgisinin olması, sunumun genel gidişatı açısından olumlu etki yapmaktadır. Sunum esnasında da katılımcıların soru sormalarına yönelik alan sağlamak belirli bir dinamizm getirmektedir.

Bilgi Notu: Sunumda kullanılan ve ayrı birer fiş olarak yazılmış toplumsal olaylar, konular, gelişmeler ve imkanlar:

1950 – Avrupa'da savaş sonrası yüksek doğum oranı, soğuk savaş, sosyal devletin yükselişi

1960 – TR'de askeri darbe, yeni anayasa, toplumsal uyanış, öğrenci hareketi, yeni toplumsal hareketlerin doğuşu, Vietnam/Amerika Savaşı, barış hareketi, 1968'ler

1970 – TR'de askeri müdahale, Petrol krizi, yeni toplumsal hareketlerde ayrışma/radikalleşme, öğrenci hareketinden toplumsal hareketlere, çevre hareketi, Demokratik Kitle Örgütleri, 1979 Genç Tur

1980 - Yeni muhafazakarlık, Glasnost/Perestroyka, TR'de askeri darbe, yeni anayasa, siyasal İslam'ın yükselmesi, Kürt sorununun tekrar gündeme gelmesi, feminizmin yükselişi, Sivil Toplum Kuruluşları, 1985 Gençlik Servisleri Merkezi, 1989 eylemleri

1990 - Reel sosyalizmin çöküşü,

1999 Seattle, Parasız eğitim mücadelesi, başörtü yasağına karşı öğrenci muhalefeti, 1993 AEGEE İstanbul,

1996 Habitat zirvesi,

1999 Kocaeli depremi,

1998 Avrupa Akdeniz Gençlik Eylem Programı (TR Koordinatörü),

1997 Habitat için Gençlik Derneği,

1999 Avrupa Gençlik Festivali,

1999 Gençlik Kulüpleri Tescil Yasası,

2000 - Küresel kriz, 9/11 New York, AB süreci yasal değişiklikler,

2002 Toplum Gönüllüleri Vakfı,

2002 Ulusal Ajans,

2002 GSGM ve Avrupa Konseyi ortaklığı,

2003 Bilgi STK,

2004 STGP – STGM,

2003 Ulusal Gençlik Parlamentosu,

2003 Türkiye Gençlik Konseyi Girişimi,

2003 3D Eğitimci Eğitimi

2005 Y-Peer Ağı, 2005 Hayata + Gençlik Fonu,

2005 Gençlik Sosyal Gelişim Programı,

2005 Gençlik Çalışmaları Birimi,

2006 Milletvekili seçilme yaşı düştü,

2006 ve **2008** GePGeNç Festival,

2009 ve **2010** GAPGeNç Festival

OTURUM: Gençlik Homojen Değil⁷⁰

Programda Yer Aldığı Gün/Oturum:

3. Gün 1. Oturum

Süre: 90 Dakika

Gerekli Malzemeler: Renkli tükenmez kalemler ve tahta kalemleri (mümkünse her katılımcıya farklı bir renkte), her katılımcıya birer yaprak kağıt, kağıtlı tahta ve tahta kalemleri

Amaç:

- Bir genç olarak kendimizin ve başkalarının bireyselliğinin farkına varmak
- Diğer insanlarla paylaştığımız ortak yönleri tanımlamak

Hedef:

- “Gençlerin” homojen olmadığıyla ilgili farkındalık yaratmak.
- Farklı gençlerin farklı ihtiyaçları olduğuyla ilgili farkındalık yaratmak.
- Tüm farklılıklarına rağmen gençlerin bazı ortak karakteristikleri olabileceğiyle ilgili farkındalık yaratmak.

70 Der. “Pusulâ; Gençlerle İnsan Hakları Eğitimi Klavuzu”, Bilgi Üniversitesi Yayınları, 2008, S.257 [Ben Kimiz? oturumu]. İlgili oturumdan uyarlanmıştır.

Uygulanış:

Isınmak için katılımcılar, “vızıltı grupları” oluşturmak üzere çiftler halinde ayrılırlar. Birbirlerine yabancıymış gibi davranmaları ve kendilerini birbirlerine tanıtmalarını isterler.

İkinci aşama olarak, bir insanla ilk karşılaştıklarında, o insan hakkında bilgi alırken nelerin önemli ya da ilgi çekici olduğu sorulur. Bir insanı tanımak için ihtiyaç duyulan bilgiler üzerine bir beyin fırtınası yapılır. Örneğin, isim, yaş, cinsiyet, milliyet, ailedeki yeri, din, etnik köken, meslek, eğitim, müzik zevki, hobiler, spor, sevdiği ve sevmediği şeyler vs.

Katılımcılardan şimdi de grubun diğer üyeleriyle ortak yönlerinin ne olduğunu bulmaları istenir. Kağıt ve kalem dağıtılır, ardından her katılımcının kimliğini temsil eden bir çizim yapmasını istenir. Kendilerini yıldızlar gibi düşünmeliler; kimliklerinin farklı yönleri topluma ışık saçıyordur. Grup üyelerinden kimliklerinin en önemli 8-10 özelliğini dikkate alıp kendi yıldızlarını çizmeleri istenir.

Bir sonraki adımda, katılımcılara odanın içinde dolaşıp çizdikleri yıldızları karşılaştırmaları söylenir. Bir ışın ya da parıltıyı paylaştıkları bir katılımcı olduğunda ışının yanına o kişinin ismi yazılmalı (Örneğin, Aysu ve Bulut’un “repçi” ışını varsa, o ışının yanına birbirlerinin ismini yazmalılar). Bunun için 15 dakika süre ayrılır.

Genel oturuma geri dönülür. Katılımcılara her birinin ne kadar bireysel olduğu sorulur.

Şu sorular sorulabilir:

- İnsanlar kimliklerinin hangi yönlerini paylaşıyorlar? Hangi yönler kişiye özel?
 - Grup üyeleri birbirine ne kadar benziyor, birbirinden ne kadar farklı? Katılımcılar sahip oldukları farklı yönlerden daha fazla ortak özellikler mi taşıyor?
6. Son olarak, insanlar tarafından seçilen ve doğuştan gelen kimlik özellikleri üzerine bir beyin fırtınası düzenlenir. Bunlar yazı tahtasına iki sütun halinde yazılır.
 7. Katılımcıların, kendileri hakkında, diğer grup üyeleri hakkında ve insan hakları üzerine neler öğrendiği tartışılır.
 8. Gençlerin tıpkı oturumda bulunan gençler gibi heterojen bir yapıda olduğu vurgulanır ve oturum kapatılır.

Öneriler/Görüşler:

Isınma bölümünde bazı katılımcılara bir örnek vererek yardım etmeniz gerekebilir.

Kendinizi ya da hayal ürünü bir kişiyi örnek olarak gösterebilirsiniz: Örneğin; Olena, kadın, Ukraynalı, anne, eş, eğitimci, gezgin, müzik dinlemeyi sever.

Her katılımcıya farklı renk bir kalem vermektteki amaç herkesin biricik olduğu mesajını ve grubun farklı kimliklerden oluşan bir gökkuşağı olduğu duygusunu vermektir.

Kimliğin nasıl meydana geldiği, kimliğin hangi özelliklerinin toplumsal temelli olduğu, hangilerinin doğuştan olduğu

üzerine yapılan tartışma, konu özellikle din ve cinsiyet ise grubu anlaşmazlığa sürükleyebilir. Katılımcılara büyüme süreçlerini, yıllar geçtikçe bazı kimlik özelliklerinin nasıl değiştiğini, belki de doğuştan geldiğini düşündükleri özelliklerin nasıl değişime uğradığını sorabilirsiniz.

Bilgi Notu: Türkiye’de Gençlik Çalışması ve Politikaları kitabı giriş bölümü.

OTURUM: İhtiyacım Ne?

Programda Yer Aldığı Gün/Oturum:

3. Gün 3. Oturum

Süre: 90 Dakika

Gerekli Malzemeler: 8 adet A3 kağıt, 8 adet poster kağıdı, katılımcı sayısının 7 katı kadar sayıda post-it, katılımcı sayısı kadar tükenmez kalem ve A4 kağıt.

Amaç: Katılımcıların gençlik alanında hizmet veren kamu kurumlarıyla ilgili deneyimleri çerçevesinde, hangi hizmetlerin olduğu gibi devam etmesi ve/ya geliştirilmesi gerektiğinin haritalanması sonucu, ihtiyaçlarla mevcut durum arasındaki (varsa) farklılıkların paylaşılması.

Hedefler: Katılımcıların:

- Kamu kurumlarıyla ilgili yaşam deneyimlerini hatırlamalarını sağlamak
- Deneyimler çerçevesinde kendi ihtiyaçlarını ortaya çıkarmalarına olanak sağlamak
- İhtiyaçlarla mevcut durum arasında (varsa) farklılıklara dikkat çekmek

Uygulanış:

Katılımcılar 8 gruba ayrılırlar. Oluşturulan gruplarda kadın/erkek dengesi gözetilir.

İlk dört grup, gençlerle ilgili çalışan kamu kurumlarıyla ilgili olumlu uygulamaları, diğer dört grup mevcut uygulamalarla ilgili geliştirilmesi gerekenleri belirleyecek grup olur. Her gruba ayrı birer kamu kurumu verilir.

Her masaya bir adet A3 kağıt, gruptaki katılımcı sayısının 6 - 7 katı kadar sayıda post-it, her katılımcıya birer kalem ve A4 kağıt verilir. Her katılımcı elindeki post-it’e kamu kurumuyla ilgili iyi giden ve/ya geliştirilmesi gereken bir uygulamayı yazar. (hangisini yazacağı, hangi masada oturduğuna göre değişir). Örnek:

- “Genç kadınların kaldığı yurtların kapıları erkek yurtlarının kapılarına göre erken kapanıyor”; veya
- “Personel güler yüzü” gibi.

Herkes elindeki post-it’i kendisine verilmiş A4 kağıda yapıştırır. Tüm katılımcıların bu işlemi yaptığından emin olunur. Daha sonra aynı anda tüm katılımcılar önlerinde post-it yapıştırılmış A4 kağıdı sol taraflarındaki katılımcıya verir.

Şimdi, herkesin önünde, üzerinde sağdaki katılımcının yapıştırdığı post-it’in olduğu A4 kağıt vardır. Her katılımcı bu post-it’te yazmayan, ama kamu kurumuyla ilgili iyi giden ve ya geliştirilmesi gereken başka bir uygulamayı tek cümle halinde boş bir post-it’e yazar. A4’e ekler, herkes bitirince solundaki katılımcıya A4 kağıdı

herkesle beraber verir. Bu işlem 6- 7 defa tekrarlanır.

Daha sonra tüm grupların durması söylenir. Her masanın kendi içinden bir kolaylaştırıcı seçerek tüm A4 kağıtların üzerindeki post-it'lere yazılan cümleleri büyük bir poster kağıdına özetlemesi istenir.

Her masadaki katılımcılar, bu işlemi bitirdikten sonra kendi içlerinden bir sözcü seçer. Sözcüler sol taraflarındaki diğer masaya gidip özetin bulunduğu poster kağıdını anlatır. Eğer masadakilerin bu maddelere katkıları varsa poster kağıdına yansıtılır. Her sözcü her masayı sırayla gezerek tüm katkıları poster kağıdına yansıtır ve son haline getirir.

Daha sonra tüm masalardaki katılımcılar bir yuvarlak oluşturur. Masalardaki gruplardan gelen posterlerde yazılanlar üzerinden geçilir. Gençlerin ihtiyaçlarının mevcut iyi uygulamaların devamı ve geliştirilmesi gereken uygulamaların da ihtiyaca göre şekillenmesi olduğu paylaşılır.

Öneriler/Görüşler: Katılımcılar masalarda gruplar halinde çalışma yaparken her masadaki katılımcının her grupta aynı anda ellerindeki A4 kağıtları soldaki katılımcıya vermesi gerekiyor. Böylece grupların kabaca aynı sayıda madde üzerinde çalışmalarını sağlanabilir.

Ayrıca bu çalışma devam ederken 4 – 5. turdan sonra katılımcılar zorlanmaya başlayabilir. Zorlanmaya başladıktan sonra da 2 – 3 tur devam etmeleri, çıkan maddelerin üzerinde daha çok düşünülmüş olmasını sağlayabiliyor. Bu yüzden böyle bir durumda devam etmek iyi olabiliyor.

OTURUM: Aileler Yarışıyor- Hayal Ettiklerimiz, Gerçek Olanlar

Programda Yer Aldığı Gün/Oturum:

3. Gün 3. Oturum, 3. Gün 4. Oturum

Süre: 180 Dakika

Gerekli Malzemeler: 10 adet poster kağıdı, 2 adet masa, 8 adet Sandalye, 45 kişiye yetecek kadar farklı renklerde yapışkan kağıtlar, Kurumların yönetmeliklerindeki görevlerinin yazdığı, görev sayısı kadar, önceden kesilmiş ve hazırlanmış uzunlamasına poster kağıtları, 5 farklı renkte poster kalemi, yarım paket sakız yapıştırıcı, önceden hazırlanmış, kurumların amaç ve hedeflerinin yazdığı 5 renkli karton, 1 tane kravat, 10 adet balon, biri kalın diğer ince ses veren 2 adet el zili, sorulara verilecek cevapların puanlarını gösterir sayıda post-it kağıtları.

Amaç: Katılımcıların proje kapsamında izlenecek kurumları nitelikli bir şekilde izleyebilmeleri için, işlevleri hakkında düşüncelerini sağlamak ve kurumların yapısı ve görevleri hakkında bilgilenmelerini sağlamak.

Hedefler:

- Avrupa Birliği Dış İlişkiler Ofisleri'nin, Kredi ve Yurtlar Kurumu'nun, Gençlik Spor Genel Müdürlüğü Gençlik Hizmetleri Dairesi'ne bağlı Gençlik Merkezleri'nin, Kent Konseylerine bağlı Gençlik Meclisleri'nin ve Üniversitelerin Sağlık, Kültür ve Spor birimlerinin işlevi ve yapısı hakkında düşüncelerini sağlamak ve bilgilendirmek.
- Gençlere sağlanan kamu hizmetleri hakkında katılımcıların bilgilenmesini sağlamak.

- Katılımcıların izleyecekleri kurumların yönetmelikleri ve hizmetleri hakkında tartışma yürütebilecekleri kadar bilgi edinmesi.
- Kurumlarda gözlemlenebilir hizmetlerin neler olduğuna dair farkındalık yaratmak.

Uygulanış:

Katılımcılar iki gruba ayrılır. Önceden hazırlanmış birbirinden iki insan boyu uzaklıktaki masaların arkasına geçmeleri aralarında 4 sözcü belirleyip sandalyeye oturmaları istenir. Masaların açısı düz ve büyük bir duvara bakacak şekilde ve orta alanı boş olacak şekilde ayarlanmıştır.

Düz ve boş duvarın önünde açık alanda iki eğitmen yarışmanın sunucuları olarak kendilerini tanıtır. Eğitmenlerden biri yarışma sonuçlarını tabelayla yansıtır ve uyarı sesleri ile ilgilenir. Kravatlı eğitmen ise yarışmanın kurallarını açıklamak, yarışmacılara soruları sormak ve doğru cevapları vermek için yarışmanın moderasyonunu üstlenir. Her doğru cevapta diğer eğitmen ince zili çalar; her yanlış cevapta ise kalın zili çalar.

Moderatör sorulacak her soru öncesinde “100 kişiye sorduk 5 [aranan cevaplar kurumların görevlerine göre değişiklik gösterebilir.] popüler cevap arıyoruz!” der.

Sorular sorulmaya başlamadan önce renkli kartonlara yazılmış ilgili kurumun amaç ve hedefleri duvarın en üstüne asılır. Katılımcılar popüler cevapları bu amaç ve görevler çerçevesinde bulmaya çalışacaklardır.

Yarışmanın kuralları ise şöyledir:

- a. Yarışma en çok 40 kişiyle en az 10 kişiyle oynanır.
- b. Yarışma toplam 5 turdan oluşur.
- c. Yarışma boyunca sadece iki grup yarışabilir.
- d. Her grup bir tur boyunca sözcülük yapacak 4 kişiyi seçer.
- e. Her turda sözcü olacak 4 kişi grup üyeleri tarafından daha önce sözcü olmamış kişilerden belirlenir. Böylelikle iki gruptaki toplam 40 kişi de sözcülük yapmış olur.
- f. 5. Turun sonunda en yüksek puanı alan grup oyunu kazanmış sayılır.
- g. Popüler cevaplar ilk sıradan son sıraya kadar farklı puanlanmışlardır. Fakat her turda bir grubun alabileceği maksimum puan sayısı 100 dür.
- h. Her turun başında renkli kartona yazılmış ilgili kurumun amaç ve hedefleri moderatör tarafından duvarın en üstüne [altına cevaplar asılacaktır] asılır.
- i. Yarışmada ilk cevap hakkı için yazı-tura atılır.
- j. Cevaplama süresi 3 dakikadır.
- k. Grup sözcüleri aralarında cevabı tartışır ve nihai kararı en soldaki sözcü verir ve açıklar.
- l. Üç dakika geçtikten sonra hala cevap gelmemişse veya yanlış cevap gelmişse sıra diğer gruba geçer.
- m. Her turda grupların verebileceği yanlış cevap sayısı 3'tür.

- n. Her iki grubun toplam yanlış cevap sayısı 6'yı geçtiğinde moderatör cevapları açıklar.

Proje kapsamında izlenecek 5 kurumun amaç ve hedefleri her tura bir tanesi denk gelecek şekilde görünür bir yere asılır ve katılımcılara “Kurumun amaç ve hedeflerini görüyorsunuz buna göre 100 kişiye sorduk 5 popüler cevap aldık. Sizce bu kurumun görevleri neler olabilir?” diyerek sorulur.

Katılımcıların ilgili kuruma yönelik algıları, kurum hakkında düşündükleri ve kurumun gerçekteki görevleri yarışma süresince katılımcılar tarafından fark edilir, görülür ve tartışılır. Tüm bunlar olurken eğlenceli bir yarışma geçirmektedirler.

Yarışma sonuçlandıktan sonra kazanan puan tablosundaki kayıtlardan hesaplanır. Ödülü ise kaybeden grup tarafından koro halinde bir şarkı dinlemektir.

Bunun ardından katılımcıların hepsinden yarışma ortamından çıkmaları ve kurumların duvarda asılı olan amaç, hedef ve görevlerine göz atmaları istenir. Çözümlemeye ve kurumların yapısına geçilmeden önce kahve arası verildiği duyurulur.

Blok oturumun ikinci kısmında kurumların önceden hazırlanmış kurumsal yapılarını yansıtır şemaları eğitmen tarafından sunulur. Sonrasında da ilk oturumun çözümlenmesine geçilir.

Çözümlemede sorulabilecek sorular:

1. Nasıl gitti, ne hissediyorsunuz? Eğlendiniz mi?
2. Aklınızda kurumlara dair neler kaldı?

3. Kurumlar hakkında neler bilmiyordunuz?
4. Yarışma boyunca en çok nerelerde zorlandınız?
5. Hangi kurum hakkında cevap verirken zorlandınız?
6. Kurum yönetmelik ve yapılarında size dikkat çekici gelen herhangi bir şey oldu mu?
7. Yarın bu kurumları izlemeye gitseniz ilk bakacağınız şey ne olurdu?
8. Gençlere hizmet verecek olan bir kamu kurumu kursanız öncelikle neye dikkat ederdiniz?

Öneriler/Görüşler:

Yarışmanın kuralları uzun ve dikkat dağıtıcı. Soruların cevaplanması ve yarışmanın yüksek tempoda devam etmesi için eğitmenlerin cevapları duvara yerleştirmesi ve uyarı zili, skor tablosuna puanın işlenmesi gibi süreçlerde hızlı ve ikna edici davranması gerekir. 40 kişi ile uygulandığında sözcü olmayanların sözcülerin dikkatini dağıtmaması ve karar sürecine müdahil olmamaları için ayrı bir yerde olmaları önemli. Akıcı bir yarışma sunumu olmadığı oranda katılımcıların dikkati dağılılabılır.

Bilgi Notu:

<http://www.ua.gov.tr/>

<http://www.icisleri.gov.tr/>

<http://www.ghdb.gov.tr/>

<http://www.yok.gov.tr/>

<http://www.kyk.gov.tr/>

OTURUM: Adrese Büyüteç Kardeşliği

Programda Yer Aldığı Gün/Oturum:

4. Gün 1. Oturum, 4. Gün 2. Oturum

Süre: 180 Dakika

Gerekli Malzemeler: 60 A4 kağıt, 5 tükenmez kalem, 79 farklı renklerde balon, 4 poster kağıdı, 5 farklı renk pastel boya, 3 makas, 1 gazete, 1 fosforlu kalem, 1 renkli karton, 1 uhu.

Amaç: Katılımcıların buldukları örgütlenmede faaliyet gösterirken, farklı gruplardan destek alıp ihtiyaca göre benzer desteği diğerlerine sağlamasına yönelik farkındalık yaratmak.

Hedef: Katılımcıların:

- Kısıtlar çerçevesinde önceliklerini belirlemelerini sağlamak
- Çalışma kapsamında diğer illerde benzer işleri yapan gençlik gruplarıyla işbirliği olanakları konusunda farkındıklarını arttırmak

Uygulanış:

Eldeki malzemeler aşağıda ayrıntısı verilen biçimlerde önceden ayarlanır. Her malzeme paketinin içine ilgili grubun verilen sürede başarması için gereken görev kağıdı da eklenir. Katılımcılar oluşturulan gruplara rastlantısal biçimde dağıtılır. Her grupta 6-7 kişilik bir ekibin olması sağlanır. Toplam 6 grup oluşturulur. Oluşturulan gruplarda kadın/erkek dengesi gözetilir. Katılımcılara her grubun bir görevi olduğu ve görevi 30 dakikalık bir çalışma sonucu başarması gerektiği söylenir.

Grup sayısına göre eğitimcilerden iki – üç kişi postacı olur. Postacıların simülasyon başladıktan sonra katılımcılarla konuşması yasaktır. Postacıların görevi “haberleşmeyi” sağlamaktır.

Gruplar, birbirlerini görmeyecekleri biçimde eğitim mekanına yerleştirilir. Mümkünse çalışmanın yapıldığı binada farklı odaların kullanılmasına yönelik düzenleme yapılır. Her grubun malzeme paketi ve görev kağıdı gruplar yerlerine giderken verilir.

Gruplar çalışmalarını yaparlar. Grupların kendi aralarında konuşmalarıyla ilgili bir engel yoktur. Postacılar gruplardan talep gelmesi durumunda gruplar arası mektup taşıyabilirler.

Sürenin sonunda tüm grupların bir arada büyük bir daire biçiminde oturması sağlanır. Verilen görevleri ve ilgili görevin yerine getirebildikleri kadarını herkesle paylaşmaları istenir. Daha sonra aşağıda önerilen sorularla tartışma devam ettirilir:

- Kendi grubunuzda nasıl bir görev dağılımı yaptınız?
- Elinizdeki eksik malzemeleri temin etmek için diğer gruplarla iletişime geçtiniz mi? Evetse bu süreç nasıl ilerledi?
- Verilen görevi bitirdikten sonra diğer gruplara destek olmak için çalışan var mı? Neden?
- Bu çalışmanın bir yarısı olduğunu düşünen var mı, neden?
- Grupların içinde ve/veya arasında yaşananlar sivil toplumda başınıza geliyor mu?

- Bu simülasyonda başınıza gelenler Adrese Büyüteç Projesi ile nasıl ilişkilendirilebilir?

Öneriler/Görüşler:

- Postacılar katılımcılarla konuşmamalılar ve gerçek bir postacı gibi (mektupların alımı ve dağıtılması) görevlerini yerine getirmeliler. Grupların diğer gruplara verilmesi için yazdığı mektupların üzerinde adres olmadığı sürece mektuplar postada “kaybolabilir” ve ya farklı bir adrese “yanlışlıkla” teslim edilebilir. Cevaplanan mektuplar üzerinde de adres yoksa benzer “hatalar” yapılabilir.
- Gruplardan birinin malzeme dağıtımını açısından (mesela mektuplaşmak için kağıt ve kalemleri olmaması gibi) diğerlerine nazaran görevi başarmasının imkansız olduğu bir durum yaratılabilir. Böylece simülasyonun çözülmesi yapılırken diğer grupların bu grubun varlığını bilmelerine rağmen neden destek vermedikleri (özellikle mektuplaşma üzerinden malzeme alışverişi başlamışsa) konuşulabilir. Fakat böyle bir durumda, özellikle çözümleme sırasında, bu grubun hüsrana hissiyatının giderilmesine yönelik ayrı bir çaba sarf etmek gerekebilir.

Bilgi Notu:

Grupların malzeme ve görev dağılımı aşağıdaki gibi yapılır.

Grup I

Görevler: 5 kıtılı/kafiyeli gönüllülük şiiri yazmak, 25 adet balon şişirmek, 2 poster kağıdına 4 renk ile boya yapmak.

Verilecek Malzeme: 3 adet A4 kağıt, 1 tükenmez kalem, 5'er adet 7 renk balon, 2 poster kağıdı ve 3 farklı renk pastel boya.

Grup II

Görevler: 5 kıtılı/kafiyeli gönüllülük şiiri yazmak, kağıttan 150 üçgen keserek yapmak, 29 adet balon şişirmek

Verilecek Malzeme: 1 kalem, 21 A4 kağıt, 1 makas, 4 renkli toplam 29 balon.

Grup III

Görevler: 5 kıtılı/kafiyeli gönüllülük şiiri yazmak, gazetede ki 've'lerin altını sarı fosforlu kalemle çizmek, kağıttan 150 üçgen yapmak.

Verilecek Malzeme: 1 kalem, 1 gazete, 1 fosforlu kalem, 21 A4 kağıt, 1 makas.

Grup IV

Görevler: 6 kıtılı/kafiyeli gönüllülük şiiri yazmak, her gruptan düzenli rapor almak, kağıttan 50 üçgen yapmak, 1 poster kağıdına 2 renkle boya yapmak, 15 adet balon şişirmek.

Verilecek Malzeme: 1 tükenmez kalem, 11 adet A4 kağıt, 1 makas, 1 poster kağıdı, 2 adet farklı renkli pastel boya, 15 adet renkli balon.

Grup V

Görevler: Eğitimle ilgili bir sayfalık kompozisyon, renkli kağıtlardan soyut bir resim, 25 adet yuvarlak kağıt.

Verilecek Malzeme: 1 renkli karton, 3 adet A4 kağıt, 1 poster kağıdı.

Grup VI

Görevler: 3 adet yeni üretilmiş fıkra, gruptakilerin kim olduğuyla ilgili tanıtıcı bir yazı, 1 adet yap boz

Verilecek Malzeme: 1 adet uhu, 1 A4 kağıt, 1 kalem.

OTURUM: Proje Eğitimi Sonrası

Programda Yer Aldığı Gün/Oturum:

4. Gün 3. Oturum

Süre: 90 Dakika

Amaç: Katılımcıların buldukları örgütlenmelere döndüklerinde, projenin örgütlenme, izleme, raporlama, koordinasyon ve iletişim çalışması ihtiyaçlarını, eğitim süresince edindikleri, bilgi ve beceri ile uygulayabilmelerini sağlamak için, proje ekibi ile proje gönüllüleri arasında etkin işbirliği ortamı ve güven ortamı oluşturmak.

Hedef:

- Katılımcıların örgütlenmelerine geri döndüklerinde eğitim içeriğini etkin bir şekilde aktarabilmelerini sağlamak için ellerine araç vermek.
- İzleme yöntemini yerellerinde uygulayabilmeleri için gerekli olan ofis desteğine dair güvence vermek ve işbirliği sürecine dair planlama yapmak.
- Proje takviminin işletilmesine dair ve koordinasyonuna dair iletişim araçlarını birlikte oluşturmak.
- İnternet sitesi, blog, mail grubu gibi araçların etkin ve verimli

bir şekilde kullanılabilmesine sağlamak için katılımcılarda beceri geliştirilmesini sağlamak.

Uygulanışı:

Eğitim katılımcıları iki gruba ayrılır. Bir grup proje koordinasyonu, izleme yönteminin uygulanabilirliğine dair deneyim ve bilgi aktarımı, proje ekibinin proje gönüllülerinin yanında olduğuna dair güvence aktarımı ve ilgili araçların geliştirilmesi için bir oturuma girer.

Diğer grup projenin internet sitesi, blog, mail grubu, facebook gibi iletişim ve sosyal medya araçlarını kullanabilmesine dair bilgi aktarımı ve uygulama almak için diğer oturuma girer.

1 saatin sonunda gruplar oturum değiştirir. 2 saatlik paralel oturum sonunda eğitim sona erdirilir.

ADRESE BÜYÜTEÇ EĞİTİMİ'NİN KAVRAMSAL ÇERÇEVESİNE DAİR BAZI ÖNEMLİ NOTLAR

Volkan Akkuş, Proje Uzmanı

1-Yurttaşlık Kavramı Tartışması

Yurttaşlık kavramı içerisinde tartışmalı olan yargıların üzerine bir süre konuşularak literatürde vatandaşlık-yurttaşlık kavramları arasındaki ayrım ve teorik tartışmalar üzerine bir beyin fırtınası yapıldı.

Tartışmalardan yorumlar ise şöyle:

- Vatandaşlık bölgesel, yurttaşlık daha yerel bir kavram
- Yurttaşlık sol, vatandaşlık sağ söylemde kullanılıyor.

- Vergi ve askerlik gibi konular yurttaşlıkla, devletten beklentiler ise vatandaşlıkla ilgili.
- Yurttaş olmayanların hak talep etmeleri meşru olur mu?
- Mültecilere olanakların sağlanmaması gayet normal. Devlet çalışanlara olanak sağlar, diğerleri üretime katkıda bulunmak durumundalar ama mülteciler üretmeden talep ediyorlar.
- Mülteciler ülkeye gizli ve yasadışı yollardan geliyorlar, bu yüzden bir deneme süresi olması ve bazı hizmetlerin sunulmaması gayet normal.
- Yurttaşlık anlaşması herhangi başka bir grubu ötekileştirmek üzerine yapılan bir anlaşma değildir.

Gözlem Notu: Tartışılmayan ve itiraz gelmeyen belirgin örneklerden en dikkat çeken, yurttaşlık kavramının birlik, birleşme, birliktelik referansları taşıdığıydı.

- Dayanışma tartışmaları sosyal dayanışma mekanizmaları üzerine değil yardımlaşma üzerine yapılıyor.
- Haklar devlet tarafından verilir. Devlet var olan haklarla ilgili olarak hizmetleri değil, hakları verir.

Oturum sonunda T. Marshall ve yurttaşlık tartışmasının genel çerçevesi çizildi. Sivil, sosyal ve siyasi haklar (kuşak hakları) sınıflandırması yapıldı.

Öneri ve Notlar:

Oturumun ikinci kısmında tartışmalı kavramlar kısmı kısa olduğu için, vatanın bölünmezliği, milliyetçilik, Türk Ulusu gibi çokça itiraz alan bazı konular tartışılmadan geçildi.

Katılımcılar, genel olarak, sistem ve devletin şu anda neler yaptığı konusunu tartışmamak eğiliminde olduğu için sistemin kendisi, devlet-sosyal haklar-hizmetler tartışması eksik kaldı.

Bunun yanında bazı enformatik yanlışlar da söz konusuydu. Türkiye’de mülteciler için bir deneme süresi olduğu ve mültecilerin “vatanımıza” illegal yollardan ve kaçak olarak geldikleri ile ilgili bir algı var. Türkiye Cumhuriyeti Devleti’nin kadınlara seçme ve seçilme hakkı veren ilk devlet olduğu bilgisi ayrıca dikkat çekicidir.

2-”Dezavantajlı Gruplar Var” Oturumu (Babil Kulesi)

Tartışmalardan yorumlar ise şöyle:

- Temsiliyet ve oy vermekle alakalı tartışmanın asıl zemini, apartman simülasyonunda sürekli olarak tartışılan konu “aidatı ödeyenin” oy verme hakkı olacağı konusuydu. Yani simülasyondaki apartmanda yaşama durumu katılım için yeterli koşul değil, aslında elde bulunan kaynağa katkıda bulunup bulunmadığı asıl koşul.
- Hemen tüm katılımcıların az (su) tükettiğini iddia ettiği oturum boyunca bazı taleplerin “resmi” olarak imkansız, bazılarının da “sisteme aykırı” olduğu savı, talep

edenlerin tartışmadan çekilmesi için yeterli oldu.

- Genel olarak gereksinim ortak olsa da, herkes gereksinimlerini “kendi imkanlarıyla” sağlamalı fikri tartışmaları “tatlıya bağlamaya” yeterli oldu.
- Karara varmak için “oy çokluğu” her durumda yeterli sonuç olarak görüldü.
- Simülasyonda sendikalı olan öğretmenlerin “kapıcının haklarını verelim” savı dikkat çekiciydi. Diğer yandan sigorta “çalışanın hakkı”ydı.
- “Simülasyondaki -yönetici hariç- her katılımcı “ben yönetsem daha iyi yönetim yargısına sahipti.

Çözümlemeye Dair Notlar

- İnsanların çıkar peşinde olması (oyun alanı, sigorta gibi) bencilliktir.
- Lütfen herkes kendi sorununun muhatabını bulsun.
- Çok kişiyle karar almak zor, demokrasiyi geliştirmek gerek. Tavizsiz demokrasi olmaz.
- Sesini duyurabilen konuşuyor, biz bu durumdan şikayetçiyiz ama öyle.
- Başkalarının seçtiği birisi tarafından yönetilebiliyorum ama oy veremiyorum, öyle mi?
- Birileri için bir şey yapmak iyi hoş da... herkesi de aynı anda mutlu edemeyiz ki!
- Tarafsız olan apolitiklidir.

- Her haneden 1 oy alacaksak doğrudan demokrasiye ne oldu? Peki ya ev sahipleri oy vermeyecek mi? Ya 9 dairesi olan ev sahibine kaç oy hakkı vermeliyiz?

Oturum sonundaki veri girdisi Kymlicka ve Norman’ın yurttaşlık tartışması üzerine yapıldı.

3-Politika Nedir? {Eğitim Günü Akşam Çalışması} Oturumundan katılımcıların Sunumlardan Önemli Olanlar.

- Af Örgütü Çalışmasından: Mülteci tanımıyla ilgili genel sıkıntı, bu sunumda yöntemin konuşulmasını bir miktar engelledi.
- ERG Çalışması: Genel olarak katılımcılardan gelen sorular, sunumu yapan ekibin bilgisini sınamaya yönelikti. Eğitimde atölyeler yapılıyor gibi bir hava oluştu.
- Kadın Hareketi Çalışması: Diğer bütün sunumlarda da gözüme çarpan bir durum olarak yapılan çalışmanın neyi sorun olarak gördüğü konusu bu sunumda da eksik kaldı.
- İnsan Hakları Kütüphanesi: Sunumu yapan grup oldukça net bilgi verse de bu yöntemin neye hizmet ettiği konusu belirsizdi. Bilgiye erişimi kolaylaştırmak konusu neredeyse hiç açılmadı.
- Sansüre Sansür: Sunumu yapan grup hukukla daha ilgili olduğu için olabilir, konuyla ilgili belgelere ve anlaşmalara referans sadece bu sunumda verildi. Ancak,

sunum boyunca yapılan iş ya da yöntem tercihinden çok, sunumu yapanların ve katılımcıların görüşleri konuşuldu.”Sadece o kısmı mı sansürleyelim yani?” sorusu bence oldukça ilginçti.

- TCK 301: Bu sunum boyunca katılımcıların birbirlerine alan bırakmadıklarını düşünüyorum

4-Savunuculuk:

Savunuculuk başlığı altında konuşulan bazı örneklerin -silahları denetleyin kampanyası gibi- neden seçildiği konusuna çok dikkat çekilemedi. Yine de belgeler ve sözleşmeleri referans olarak kullanmak ve savunuculuk faaliyetine zemin oluşturmak konusunda konuşulanlar etkili oldu.

5-Aileler Yarışıyor: Kurumlar Nedir?

Katılımcı Grubundan Notlar:

- Bana puan vermeyen sunucu diğer gruba da vermezse adil olur.
- Gençlik merkezleri kişisel gelişim için kurulmuş kurumlardır.
- Kurumların bağlı olduğu üst kurumlar (bakanlık vs) yok mu, neden “denetlemeyi” biz yapıyoruz?

ADRESE BÜYÜTEÇ PROJESİ ÇALIŞMA ZİYARETLERİ RAPORU

(23-26 EYLÜL 2010)

Adrese Büyüteç Projesi; Toplum Gönüllüleri Vakfı, İstanbul Bilgi Üniversitesi Gençlik Çalışmaları Birimi ve İstanbul Bilgi Üniversitesi Sivil Toplum Kuruluşları Eğitim ve Araştırma Birimi ortaklığı ile Avrupa Birliği Türkiye Delegasyonu ile National Endowment for Democracy'nin finansal desteği ile uygulanmaktadır. Proje kapsamında; Adana, Aksaray, Ankara, Erzurum, Hatay, İstanbul, İzmir, Kars, Kilis, Kocaeli, Konya, Malatya, Muğla, Samsun ve Trabzon illerinde oluşturulan yerel izleme grupları, buldukları illerde gençlere sunulan, sunulması gereken hizmetlerin mevcudiyetini, ulaşılabilirliğini, kalitesini ve verimliliğini tespit etmeye yönelik bir sivil izleme çalışması yürütülmektedir.

2010 yılı içerisinde izleme grupları tarafından, belediye gençlik merkezleri, üniversitelerin Avrupa Birliği Ofisleri, üniversitelerin Sağlık, Kültür ve Spor Daire Başkanlıkları, Kent Konseyi Gençlik Meclisleri, Kredi ve Yurtlar Kurumu'na bağlı öğrenci yurtlarına toplam 90 izleme ziyareti yapılmıştır.

Proje, 2011 yılı Nisan ayına kadar devam edecek, yapılan izleme çalışmaları çıktılarının, gençler tarafından karar alıcılar ile paylaşıldığı bir lobicilik aktivitesi ile proje dönemini sonlandırılacaktır.

Proje kapsamında, 23-26 Eylül 2010 tarihlerinde, İstanbul'da, projenin yerel ekiplerinden temsilcilerin katılımı ile bir çalışma ziyareti düzenlenmiştir. Çalışma ziyaretinin hedefi, yerel ekiplerin, Adrese Büyüteç projesi kapsamında yaptıkları araştırma, sivil izleme ve savunuculuk faaliyetleri konusunda kapasitelerini artıracakları örnekler ile tanışmalarını sağlamaktır.

Çalışma ziyaretleri kapsamında şu kurum ve kişiler ziyaret edilmiştir:

- Uluslar arası Af Örgütü / Cennet Özcömert
- Doğa Derneği / Derya Engin
- Konda / Bekir Ağırdir
- Kamu Harcamalarını İzleme Platformu / Nurhan Yentürk
- Kadının İnsan Hakları – Yeni Çözümler Derneği / Şehnaz Kıymaz Bahçeci
- Türkiye Üçüncü Sektör Vakfı / Başak Ersen – Zeynep Meydanoğlu
- Eğitim Reformu Girişimi / Batuhan Aydagül – Işık Tüzün
- Hale Akay
- Sosyal Değişim Derneği / Levent Şensever
- Çocuk Çalışmaları Birimi / Gözde Durmuş

Çalışma ziyaretleri kapsamında; randevu talebimize olumlu karşılık veren, bizlere vakit ayıran, deneyimleri ile projemize güç katan tüm kişi ve kurumlara teşekkürü bir borç biliriz.

Bu kitapçık ile çalışma ziyaretlerinde yer alan kişi ve kurumlarla yapılan görüşmelerden kısa notlar sizlerle paylaşılmaktadır.

Proje hakkında detaylı bilgi için:
www.adresebuyutec.net

Uluslararası Af Örgütü – TÜRKİYE <http://www.amnesty.org.tr/ai/>

Çalışma Ziyaretleri kapsamında,
“Uluslararası Af Örgütü 2010 Raporu:
Küresel adalet boşluğu milyonları
istismara maruz bırakıyor” raporunun
temel alındığı görüşmede;

- Af Örgütü'nün kuruluşundan başlayan ve Türkiye ofisinin kuruluşundan bu güne kadar geçen süreç anlatıldı.
- Af Örgütü'nün çalışma şekliyle alakalı olarak, raporlama ve izleme süreçlerinde başka ülkelerden uzmanların çalışıyor olması konusu, metot olarak Adrese Büyüteç ekibine katkıda bulundu. Dışarıdan uzman çalıştırmak-katılımcı izleme metodu karşılaştırması ve bilginin raporlama için kullanım şekli, Adrese Büyüteç ekibi için yeni bir metot ve yaklaşımla tanışma fırsatı oldu.
- Bilginin, izleme-raporlama-savunu süreçlerinde kullanımıyla ilgili olarak Af Örgütü'nün nesnellik ve aktivistlerin güvenliğini gözetme yaklaşımı, hem TOG hem de Adrese Büyüteç ekibi için yeni bir yaklaşım olarak göze çarpıyor.
- Af Örgütü'nün savunu süreçlerinde resmi kurumlarla ilişkisi karşı durma yerine işbirliği yapma olduğu için, Adrese Büyüteç ekibi konuyu tartışmalı buldu. Af Örgütü, kurumlarla pazarlığa girmek ya da kurumlara karşı durmak yerine, bilgiyi

yorumsuz olarak ortaya koyup, stratejik olarak resmi kurumlarla ilişkilerini germemeyi tercih ediyor. Bu durum, savunu süreçlerinde ilerleme kaydetmek konusunda Adrese Büyüteç ekibine uzak bir tutum olarak görüldü.

KONDA Araştırma ve Danışmanlık <http://www.konda.com.tr/index.php?sf=7>

Bekir Ağırır ile yapılan görüşmede, toplumsal araştırmaların önemi, yöntemi ve içerikleri hakkında bilgi almak hedeflenmiştir.

- Görüşmenin büyük kısmı, anlamlı bir istatistiki bilgiye ulaşmak için KONDA'nın kullandığı “örneklem metodunun” paylaşılmasıyla geçti.
- Adrese Büyüteç ekibi için yeni olan bu örneklem metodu içinde, “demografik durum, coğrafya, birbiriyle ilişkili olma durumu, eğitim seviyesi” gibi ölçülebilir ve gözlemlenebilir temellerin kullanılması, izleme-araştırma metotları arasındaki en net fark olarak ortaya çıktı.
- Araştırmacıların metot olarak kullandıkları “tanımlı ölçek” ve “nitelikli bilgiye ulaşmak için konuya hassas olmayan tarih aralığında araştırma yapmak” katılımcılar için yeni ve ufuk açan bir fikir olarak öne çıkıyor.
- Hem araştırma hem de izleme metotlarında, elde edilecek verinin sağlıklı yollardan elde edilmesi ve bu bilginin etkili kullanımı, katılımcılar tarafından kritik nokta olarak ele alındı.

Doğa Derneği

<http://www.dogaderneği.org/ana-sayfa.aspx>

Doğa Derneği ile yapılan görüşme savunuculuk ve kampanyacılık temelinde gerçekleşmiştir. "Hasankeyf Yok Olmasın!" kampanyasındaki deneyimlerin paylaşılmasının hedeflendiği görüşme;

- Doğa Derneği'nin çalışma alanının tanıtılması ve genel olarak yaptığı çalışmalardan bahsedilmesi ile başladı.
- Öncelikle savunuculuk yürütülecek alan hakkında bilgi toplamak gerekliliğinden bahsedildi. Bunun için uzmanlarla yürütülen bir çalışma yapıldığı belirtildi.
- Çalışmanın hemen ardından, tespit edilen sorunlu alanların nedenleri arasından, önem seviyesi yüksek olan 3 neden üzerinde durulmaya başlandığı paylaşıldı. Bu üç neden; baraj yapımı, kötü avlanma ve doğal alanların tahribi olarak belirtildi.
- Bunun ardından, sorunlara yol açan bu 3 temel nedenin ortadan kaldırılmasına ilişkin çalışmalar yürütülmeye başlandığı paylaşıldı. Hasankeyf Kampanyası da bu nedenlerin ortadan kaldırılması hedefiyle ortaya çıkıyor.
- Katılımcılar, savunuculuk yapılacak alan hakkında bilgi toplamak, sorunları tespit edip nedenleri ortaya koymak ve savunuculuk faaliyeti yürütmek üçlemesi ile Adrese Büyüteç arasındaki bağı açıkça görebildiler.

Kamu Harcamalarını İzleme Platformu

<http://www.kamuharcamalariniizlemeplatformu.org/index.html>

Prof. Dr. Nurhan Yentürk'le yapılan görüşmede kamu harcamalarının izlenmesi süreci üzerine deneyimler paylaşılmıştır.

- Birçok alanda sivil inisiyatiflerin devletin birçok politikasını izlemeleri konusuyla giriş yapıldı.
- Kamu Harcamaları devletin sosyal harcamalarına odaklanmıştır. Bu harcamaların eksikliklerini göstermek ve bu eksiklikler üzerinden öneri oluşturmak anlamında platform gayet önemli ve Türkiye'de olmayan bir iş yapmaktadır.
- Platformun kuruluşundan önce bir eğitim ve bir kamp gerçekleşmiştir. Bu etkinliklere gelen STK'lar ile izlemenin yapılmış olması önemli görülmektedir. Böylelikle çalışmanın çıktılarının sahiplenilmesi daha da kolaylaşmıştır.
- Platformun bundan sonraki süreçte çok daha fazla STK'nın bir araya gelmesini sağlaması hedeflenmektedir. Basit ilkelerle bir araya gelmiş paydaşlardan oluşan, kamu harcamalarını izlemek ve çıktılarıyla savunuculuğunu yürütmek işlerini yürüten bir platform olması hedeflenmektedir.
- Katılımcılar kamunun gençlik harcamalarının izlenmesi ve yerel seviyede ve yaygın nasıl

yapabileceği üzerine tartışma yürütmüşlerdir.

Kadının İnsan Hakları - Yeni Çözümler Derneği Hakkı

<http://www.kadinininsanhaklari.org>

Kurumla yapılan görüşmede “Kadına Karşı Her Türü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi (CEDAW)”nin gölge rapor hazırlama süreci üzerine fikir alışverişini yapılması hedeflenmiştir. Görüşme; derneğin kuruluş süreci ve genel olarak işleyişiyle başlayıp savunuculuk süreçlerinde durduğu yerle devam etti. Görüşmede,

- Sürdürülebilir hale getirilen, “kadının insan hakları eğitim programı”nın izlediği süreç TOG sahadan gelen katılımcılar için oldukça tanidik ve faydalı görüldü.
- Örgütün kullandığı “gölge rapor” metodunun ne olduğu ve savunu süreçlerinde nasıl kullanıldığı tartışıldı.
- Örgütün kullandığı izleme yöntemi ve izlenen vakalar hakkında bilgiye nereden ulaşıldığı soruları tartışmada uzun zaman aldı.
- Bu tartışmalar sonunda, yapılan lobi faaliyetlerinin uluslar arası muhatapları ve resmi kurumların gölge raporlara verdiği önem Adrese Büyüteç ekibinde büyük şaşkınlık yarattı.
- Uluslar arası lobi faaliyetlerinde örgütün işbirliği yaptığı isimler, (milletvekilleri, bakanlar, yazarlar, entelektüeller) Adrese Büyüteç ekibi için, yaratılan gündemin paylaşıldığında nereleri etkileyebileceği konusunda yol

gösterici oldu ve heyecan verici olarak algılandı.

- Savunu ve lobi süreçlerinin uzun vadede düşünülmesi ve yürütülmesi gerektiği, konuşulan konular arasında önemli noktalardan birisi oldu.
- Örgütün fon-kaynak politikası –bağımsızlığı etkileyebilecek fon sağlayıcılarla çalışmaması-konusu Adrese Büyüteç ekibi için yeni ve dikkat çekici bir bilgi oldu. Bu tartışma, uluslar arası fon prosedürleri, Türkiye’de kadın alanındaki fon sağlayıcılar, fon verenlerin projelere müdahale etme eğilimleri gibi konuların açılmasına vesile oldu.
- Kamu kurumlarının tam olarak yerine getirmediği görevleri konusunda, savunuculuk yapmanın gerekliliği üzerine tartışmalar yürütüldü.

Türkiye Üçüncü Sektör Vakfı - TÜSEV

<http://www.tusev.org.tr/>

TÜSEV ile yapılan görüşmede “Sivil Toplum Endeksi Projesi” ve “Türkiye’de Derneklerin Örgütlenme Özgürlüğü Önündeki Engeller” araştırmalarının süreçleri ve yöntemleri üzerinde durulmuştur.

- Tartışmanın başlangıcı sivil toplum alanındaki “3.sektör” söylemi üzerine oldu.
- TÜSEV’in çalışmalarında, öncelikle ihtiyaç analizi ve model izlemeler yapıyor olması savunu metodu olarak ilgi çekti.

- TÜSEV'in dışarıdan uzman çalıştırması ve internet üzerinden anket çalışmaları yapması metod tartışmalarının temeli oldu.
- Bu çerçevede savunu faaliyetlerinde kullanılan verilerin sağlığı konusu uzun tartışmalara neden oldu.
- Metoda dair tartışma, katılımcı izleme-anket çalışması arasında karşılaştırma yapılmasına vesile oldu.

Eğitim Reformu Girişimi

<http://www.erg.sabanciuniv.edu/>

ERG ile yapılan görüşmede eğitim alanında yapılan lobcilik ve savunuculuk faaliyetleri ile yöntemlerin paylaşılması hedeflenmiştir.

- Bu kurumdaki tartışma –ortak gündem üzerinden- daha çok eğitimin içeriği ve savunuculuk faaliyetinin metodu üzerine ilerledi.
- ERG konuyu yapısal, süreç ve sonuç odaklı olarak inceleyerek, mevzuata ve işleyişe etki etmeyi amaçlayan işler yapmakta. Bu bakış açısı –özellikle de mevzuata etki etmek- Adrese Büyüteç ile aynı düzleme olduğu için ilgi çekti.
- Savunu faaliyetinde kullanılacak veri için uygun metodu bulma tartışması oldukça verimli geçti.

Hale Akay ile Görüşme

http://www.tesev.org.tr/UD_OBJS/PDF/DEMP/guvenlik%20siyasa%201.pdf

Hale Akay ile yapılan görüşmede, yazarı olduğu ve TESEV tarafından yayınlanan

Türkiye'de Güvenlik Sektörü: Sorular, Sorunlar, Çözümler “ raporunun içeriği, hazırlanış süreci ve yöntemi üzerinde durulmuştur.

- Yazılan rapora temel olarak kullanılan mevzuata bakmak bu tartışmada da ortak konulardan birisiydi. Hem Adrese Büyüteç hem de savunma harcamaları raporu, kullandığı bilgiyi öncelikli mevzuatı inceleyerek oluşturmayı tercih ediyor.
- TESEV raporunun en sorunlu taraflarından bir tanesi verilere erişmek konusunda yaşanan zorluklar olarak göze çarpıyor. Adrese Büyüteç için bu durum geçerli değil.
- Her iki çalışma için önce mevzuata, daha sonra mevzuat üzerinden tanımlı çalışma sistemine ve son olarak gerçek işleyişe bakmak öncelikli görünüyor.
- Çalışmaların ortak zorluklarından birisi de kamu kurumlarından alınacak bilgilere, bilgi edinme hakkı üzerinden değil yetkililerin keyfiyeti üzerinden erişilmesi olarak göze çarptı.

Sosyal Değişim Derneği

<http://www.sosyaldegisim.org/>

Dernekle yapılan görüşmede, “Ulusal Basında Nefret suçları: 10 yıl 10 Örnek” çalışmasındaki deneyimlerinin paylaşılması hedeflenmiştir.

- Kurumun genel olarak nefret suçlarıyla ilgili bir mevzuat oluşturma amacının olması “nefret suçu ve nefret söylemi”

kavramlarını tartışmaya açtı. Uzun süren bu tartışma ve soru-cevap süreci İnsan Hakları Gündemi Derneği'nin yayınladığı "Türkiye'de Nefret Suçları Kitapçığı"na kadar ilerledi.

- Adrese Büyüteç ve nefret suçları izlemesi işlerinin her ikisi de işleyişe dair yorum yapmayı ve işleyişe etki etmeyi amaçlıyor; ancak, medya izleme ve katılımcı izleme metodları bilgiye erişim konusunda başka yollar kullanılmaktan geçiyor.
- Nefret suçları ve nefret söylemi konusunda Türkiye'de az sayıda kurumun çalışması, akademik çalışmaların azlığı ve uluslar arası bir ağın olmayışı, nefret söylemi ve nefret suçlarına karşı yapılan savunuculuğun önündeki en önemli engeller olarak ortaya çıkıyor.

İstanbul Bilgi Üniversitesi Çocuk Çalışmaları Birimi - ÇOÇA

<http://cocukcalismalari.bilgi.edu.tr/>

Kurum ile yapılan görüşmede, özellikle çocuk hakları alanında yapılan savunuculuk faaliyetleri ve yöntemleri konusunda bilgi almak hedeflenmiştir. Görüşmede,

- Birimin yaptığı çalışmaların 4 ana başlığı –eğitim, araştırma, savunu ve güçlendirme- üzerine konuşuldu.
- Bu başlıklar altında birimin yürüttüğü çalışmalar kapsamında, bilgiye ulaşma yöntemi olarak araştırma ve medya izlemesinin nasıl kullanıldığı gibi konular tartışmaya açıldı.

- Çocuklarla çalışmak konusunda ÇOÇA'nın en çok önem verdiği çocuk katılımı kavramıyla Adrese Büyüteç metodunun katılım odaklı olması arasında bir bağlantı kuruldu.
- Savunuculuk aracı olarak kullanılan radyo programı, kutu oyunu "Söz Küçüğün" gibi araçlar, Adrese Büyüteç ekibi için ileriki dönemde savunuculuk ile ilgili araçlar tasarlamak konusunda heyecan yarattı.

ADRESE BÜYÜTEÇ PROJESİ UYGULAYICI KURUMLAR

Toplum Gönüllüleri Vakfı, 2002 yılından beri, Türkiye'deki üniversite öğrencilerinin toplumsal katılımını arttırmak amacıyla, yine gençler tarafından kurulan, 94 Toplum Gönüllüsü örgütlenmenin uyguladığı birçok faaliyeti destekliyor. Vakıf'la ilgili ayrıntılı bilgiye www.tog.org.tr adresinden ulaşabilirsiniz.

Gençlik Çalışmaları Birimi, 2006 yılından beri İstanbul Bilgi Üniversitesi bünyesinde Türkiye'de gençlik politikalarının oluşturulmasına katkı sağlamak amacıyla çeşitli faaliyetler yürütüyor. Birim'le ilgili daha ayrıntılı bilgi için <http://genclik.bilgi.edu.tr/> adresine bakabilirsiniz.

STK Eğitim ve Araştırma Birimi, hak temelli çalışan STK'ların güçlendirilmesine yönelik faaliyetlerini 2003 yılından beri İstanbul Bilgi Üniversitesi bünyesinde sürdürüyor. Birim'le ilgili daha ayrıntılı bilgiye <http://stk.bilgi.edu.tr> adresinden ulaşabilirsiniz.

ADRESE BÜYÜTEÇ PROJESİ LOBİ MARATONU RAPORU

(28 Şubat-3 Mart 2011)

Lobi Maratonu

Adrese Büyüteç projesi kapsamında Ankara’da gerçekleştirilen “Lobi Maratonu”na, Türkiye’nin 16 ilinden 31 proje gönüllüsü katılım sağladı. Dört gün boyunca devam eden etkinlik kapsamında gençlere hizmet veren ve katılım mekanizması görevi gören bir dizi özel-tüzel kişiler ve özel-kamu kurumu ziyaret edildi.

Görüşmelerin içeriği, üçer aylık iki periyot olarak, toplamda 6 aylık bir sürede gençlere hizmet ve temsiliyet sağlayan beş kamu kurumunun izlenmesi, gözlem verilerinin raporlanması ve ilgili uzmanların verileri analiz etmesiyle ortaya çıkan durum ve önerilerden oluştu.

“Lobi Maratonu”nun hedef kitlesi; amaçlar doğrultusunda kapasitelerinin artırılması hedeflenen ve proje ekiplerinde yer alan genç gönüllüler, bir ağ kapsamında olası işbirliği sürecine dahil olabilecek Sivil Toplum Kuruluşları, gençlik alanında var olan ihtiyaçları karşılamak ve sorunları çözmek için icra yetkisi olan kamu kurumları ve karar alıcılarıdır.

6 Ay boyunca izlenilen kurumlar aşağıdaki gibidir:

- AB Dış İlişkiler Ofisleri
- Gençlik Meclisleri
- Üniversitelerin SKS-Mediko’ları,
- Kredi ve Yurtlar Kurumu’na bağlı Devlet Yurtları
- GSGM-Gençlik Hizmetleri Dairesi Başkanlığı’na bağlı Gençlik Merkezleri

Sonuç ve önerilerin paylaşılması için ziyaret ettiğimiz kurumlar ise aşağıdaki gibidir:

- Avrupa Birliği Türkiye Delegasyonu
- Cumhuriyet Halk Partisi⁷¹
- Devlet Planlama Teşkilatı Gelir Dağılımı ve Sosyal İçerme Dairesi
- Gençlik Hizmetleri Dairesi Başkanlığı
- Gençlikten Sorumlu Devlet Bakanı Danışmanlığı
- İçişleri Bakanlığı Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü
- Kredi ve Yurtlar Kurumu Genel Müdürlüğü
- Sağlık Emekçileri Sendikası⁷²
- TBMM Gençlik Komisyonu ve YASA-DER.

71 Türkiye Büyük Millet Meclisi’nde sandalyesi olan tüm siyasi parti gençlik kollarına görüşme talebi iletilmiş olmasına rağmen tüm partilerden randevu onayı alma şansımız olmadı.

72 Aynı şekilde görüşme talebi ilettiğimiz her odalar birliği, sendika ve sivil toplum kuruluşundan da randevu onayı alma şansımız olmadı.

- Ulusal Ajans Başkanlığı
- Ulusal Öğrenci Konseyi Başkanlığı

Görüşmeler öncesinde Adrese Büyüteç Projesi'nin "Final Toplantısı"na katılarak lobi faaliyeti için hazırlıklara başlayan, 16 ilden proje ekibi temsilcisi, izlenen kurumlarla ilgili aralarında iş bölümü yaparak lobi etkinliği tarihine kadar ilgili kurumlar hakkında veriler toplayıp, ilgili kurumların gözlem verilerinden oluşan uzman makalelerinin oluşturulmasına destek sağladılar. "Lobi Maratonu" etkinliğinin içerik ve teknik hazırlık aşaması proje ekibi ve proje gönüllüleriyle birlikte yürütüldü.

"Lobi Maratonu" etkinliğinin hedefleri ise aşağıdaki gibidir:

- Kamu kurumları ve karar alıcılarla bilgi ve deneyim temelli bir diyalog süreci oluşturmak.
- "Gençlik" alanının değeri, önemi ve ihtiyaçları hakkında kamu kurumlarının ve karar alıcılarının bakış açılarında yapıcı bir imaj yaratmak.
- Gençlerin karar alma süreçlerine katılımını sağlamak.
- Gençlik politikalarının var olan durumu ve olası geleceği hakkında karar alma süreçlerine katkı sağlamak için karar alıcılarla diyalog ve tartışma ortamı oluşturmak.
- Kamu kurumlarına ve karar alıcılara gençlik politikaları hakkında gelecek eylem planı sunmak.
- Kamu kurumları ve karar alıcıları ile projenin uygulayıcıları arasında kurumsal ilişki kurmak.

KURUM ZİYARET İÇERİKLERİ

1. Avrupa Birliği Türkiye Delegasyonu

Web: <http://www.avrupa.info.tr>

Görüşülen Kişiler:

- Erwan Marteil, Müsteşar, Bölüm Başkanı, Kurumsal Gelişim ve Sivil Toplum
- Selda Paydak, Basın ve Enformasyon Yöneticisi (AB Bilgi Merkezleri ve AB Bilgi Ağı.)
- Eser Canalıoğlu, Sektör Yöneticisi, Sivil Toplum ve Demokratikleşme
- Lise Pate-Yilmazer, Sektör Yöneticisi, Sivil Toplum ve Demokratikleşme
- Domenica Bumma, Sektör Yöneticisi, Sivil Toplum ve Demokratikleşme

Avrupa Birliği Türkiye Delegasyonu, Adrese Büyüteç Projesi'nin finansal destekçisidir. Türkiye Cumhuriyeti Devleti karar organlarıyla sıklıkla projenin de kapsamına giren konularla ilgili görüşmeler yapmaktadırlar.

Bu kuruma gitme amacımız; projenin bundan sonraki sürekliliğini sağlamaya ilişkin projenin içeriğini ve çıktılarını paylaşmak ve ifade edeceğimiz sonuç/durum/sorun ve önerilerin, kamu kurumlarının ilgili birimleri için, delegasyon aracılığıyla bilinirliğini sağlamak.

Bu çerçevede ilgili kamu kurumlarıyla ilgili elde ettiğimiz verilerin sonuç ve önerilerini delegasyon yetkilileriyle paylaştık.

Sonucunda projenin sürdürülebilir olmasını istediklerini söyleyen delegasyon yetkilileri, projenin yürütüldüğü illerdeki arkadaşları ziyaret etmek istediklerini belirttiler.

Gerçekleştirdiğimiz sunum sonrasında yapmış olduğumuz çalışmanın derinleştirilmesini istemekteler. Bundan sonraki süreçte proje örgütlenmeleri ile iletişimde kalma niyetlerini ifade ettiler.

Delegasyon yetkilileri de yürüttükleri çalışmalar hakkında bilgi verdiler.

Buna göre AB Bilgi merkezleri ile her ilde kurmak istedikleri network için görüşmeye katılan gönüllülerden ve Toplum Gönüllüleri Vakfı'ndan destek istediler. Bu konuda işbirliği yapabileceklerini belirttiler.

Bunun yanı sıra delegasyonun gençler için düzenlediği bir dizi etkinliğe katılımın yolu toplum gönüllüsü gençler için açıldı. Delegasyon, ilgili etkinlikler için bizlere gerekli bilgilendirmeyi yapacağını ifade etti.

Proje ekiplerinin iletişim bilgileri, delegasyonun gençlik ile ilgili birimleri tarafından kullanılması ve işbirliği taleplerinin bu iletişim bilgileri yoluyla ekiplere iletilmesi için delegasyona iletildi.

2. Cumhuriyet Halk Partisi (CHP)

Web: <http://www.chp.org.tr/>

Görüşülen Kişi:

- Kerem Yıldırım, AR-GE sorumlusu

Cumhuriyet Halk Partisi, mecliste sandalyesi olan ana muhalefet partisi. Hükümetin politikalarının sınanması

ve demokratik bir tartışma ortamının yaratılmasını sağlayan muhalefet unsurlarından biri. Son dönemde yeni bir yapılanmaya giden parti, parti organlarının yeniden yapılandırılmasına ilişkin yürüttükleri çalışmalar kapsamında gençlik kollarının yapılanmasını da gündeme almış durumda.

Hedefimiz; TBMM'de gençlik alanına ilişkin alınacak kararların etkilenmesi ve gençlik politikaları tartışmaları için demokratik bir sürecin işletilmesini garanti altına almaya çalışmak. Aynı zamanda, partinin yeniden yapılanması sürecinde gençlik kollarının yaptığımız izleme çalışmaları sürecinde elde ettiğimiz veriler ışığında düzenlenebilmesini sağlamak.

Görüşme genel olarak olumlu geçti. Partinin yaklaşan seçim sürecine hazırlığı kapsamında, projeye ve genç arkadaşlara yönelimleri ilgi ve merak doluydu. Bu kapsamda, seçim sürecinde ifade edecekleri vaat ve önerileri tek elden duyma ve üzerine fikir beyan etme fırsatı yakaladık.

113 Akademisyen ile birlikte gençlik politikaları üzerine çalışmalar yürüttüklerini kurumsal olarak bu sürece katılabileceğimizi ifade ettiler. İktidarları döneminde üniversitelerin yeniden evrensel şartlara göre düzenleneceğini, bu aşamada gençlerin deneyimlerinin önemli olduğunu ifade ettiler.

Önümüzdeki yasama döneminde kurulması beklenen 'Gençlik Ajansı' ile uzun vadeli gençlik politikaları geliştirilebileceğini ifade ettiler.

Elde ettiğimiz verileri ve talepleri sıralayıp proje ve çalışmalarımız hakkında bilgilendirme yaptık. Bundan sonraki süreçte, iktidar olsun veya olmasın, kurumsal ilişkilerin sürdürülmesi ve danışmanlığımızın gerekli olduğu üzerine ortaklaştık.

3. Devlet Planlama Teşkilatı; Gelir Dağılımı ve Sosyal İçerme Dairesi

Web: <http://www.dpt.gov.tr>

Görüşülen Kişiler:

- Yusuf Yüksel, DPT; Gelir Dağılımı ve Sosyal İçerme Dairesi Başkanı

Görüşme beklenilenden olumlu geçti. Görüşme boyunca tüm genç arkadaşlarımız söz alıp proje kapsamında toplanan veriler ve kişisel fikirleri ışığında kendilerini ifade edebildiler. Görüşmeye Devlet Planlama teşkilatından bir dizi uzman daha katıldı. Görüşme boyunca ifade ettiklerimiz üzerinden çok fazla not aldılar. Bu bağlamda bizi ilgi ile dinlediler ve sorular sordular.

Devlet Planlama Teşkilatı; Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin başta bütçesi olmak üzere, devletin temel kurumlarının stratejik belgelerini hazırlayan, genel politikalarını ellerinde var olan bilgiler ışığında belirleyen ve Türkiye Büyük Millet Meclisi'ne konu ile ilgili bakanlıkların sunduğu yasa metinlerinin vizyonel arka planını tasarlayan, stratejik önemde bir kurum. Aynı zamanda kamunun gelecek faaliyetleri için araştırmalar hazırlayan ve verileri toplayan bir kurum.

Hedefimiz, kurumun bu hazırlık süreçlerinde özellikle gençlik ile ilgili

kamu kurumlarının bütçe, vizyon ve politikalarına etki etmektir. Bu bağlamda, ilgili uzmanlarla yapacağımız görüşmeler ve sürdüreceğimiz ilişkiler, devlet organlarının temel karar alma mekanizmalarından biri olan DPT ile paydaş bir süreç geliştirmemizi sağlayacaktı.

Görüşmeler süresince uzmanlar genç dostu bir tavır sergilediler. Aktarılan tüm bilgileri dikkatle dinleyip kendilerinin başka çalışma alanlarıyla ilişkilendirmeye çalıştılar. Bu açıdan meraklı, yapıcı ve sorgulayıcı bir pozisyona sahiptiler.

Genel olarak, kamu kurumlarının, özel olarak da özerk kamu kurumlarının zihniyetinin yeniden yapılandırılmasına ilişkin bir dizi hedeflerinin olduğunu ifade ettiler. Bu hedefleri doğrultusunda yapacakları çalışmalar için önerilerimizi ifade ettik.

Devlet Planlama Teşkilatı kamu kurumlarının bütçesini oluşturuyor olmasına rağmen bu bütçelerin nasıl kullanılacağına karışamıyor.

Gençlik Meclisleri ve Gençlik Merkezleri hakkında tespit ettiklerimiz üzerine bolca yorum yaparak bu iki kurum hakkında ilgili olduklarını ifade ettiler.

Gençlik Merkezleri'nden atıl olanların şehir merkezlerine çekilmesi ve gençlik ile ilgili kamu kurumlarının bütçelerinin artırılması yerine, daha verimli nasıl kullanılabilmesine dair görüş birliğine varmaya çalıştık.

4. Gençlik Hizmetleri Dairesi Başkanlığı

Web: <http://www.ghdb.gov.tr/>

Görüşülen Kişiler:

- Adnan GÜL, Gençlik Hizmetleri Dairesi Başkanı
- Abdurrahman KARABUDAK, Gençlik Merkezleri Şube Başkanı

Gençlik Hizmetleri Dairesi Başkanlığı Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin gençlik alanında faaliyet gösteren en büyük kurumu. İzlediğimiz kamu kurumlarının içinde var olan Gençlik Merkezleri de Türkiye çapında 131 yerde faaliyet gösterdikleri için ilk bakışta en yaygın hizmet ağı olarak karşımıza çıkıyor. Gençlik Merkezleri'nin koordinasyonu Gençlik Hizmetleri Dairesi Başkanlığı tarafından yürütülüyor.

Bu bağlamda, bu kuruma yaptığımız ziyaret, devletin gençlere en yaygın hizmeti sağlayan kurumu olarak, bu yaygın hizmetlerin, kendilerine yönelteceğimiz öneriler ve talepler üzerinden yeniden düzenlenebilmesiyle ilgiliydi.

Kurum içi yapılanmada nitelikli ve gençlik çalışması yürütebilecek insan kaynakları ile ilgili eksiklerinin olduğunu belirttiler.

Üyelik ve etkinlikler için ücret talep edildiği tespitine karşılık, bu konuda bir genelge yayınladıklarını ve hizmetlerden ücretsiz yararlanılması gerektiğini vurguladılar.

Ayrılırken, iletişim yollarını açık tutacağımız konusunda hemfikir olduk.

5. Gençlikten Sorumlu Devlet Bakanı Danışmanı

Görüşülen Kişi:

- Ali YENER, Gençlikten Sorumlu Devlet Bakanı Danışmanı

Gençlikten sorumlu Devlet Bakanlığı, Türkiye'de, gençlik alanında yasa hazırlama ve yürütme yetkisi olan tek kurum. Bu anlamda, yaptığımız çalışmalar sonucunda tespit ettiğimiz ihtiyaç alanları ve sorunların ilk elden muhatabı kamu kurumu.

Ali Yener, Gençlikten Sorumlu Devlet Bakanı olan Faruk Nafiz Özak'ın danışmanı. Gençlik alanında, yeniden yapılanma süreci içerisinde yasa tasarısı olarak hazırlanan "Gençlik Ajansı" kurumu, Ali Yener başta olmak üzere, bakanlığın uzmanlarınca çeşitli STK'ların da katılımıyla oluşturulmuştur. Bu süre zarfında, proje kapsamında elde edilen verileri sürekli olarak Ali Yener nezdinde bakanlık ile paylaştık.

Süre giden olumlu ilişkilerimizin bir durağı olarak "Lobi Maratonu" etkinliğini gerçekleştirdik.

Görüşme, daha çok yol gösterici pozisyonunda ve bürokrasinin daha iyi tanınmasına yönelikti.

Görüşme boyunca ilgili ve meraklıydı. Sürekli notlar alıp detaylı sorularla tartışmayı zenginleştirdi.

Başbakanlık İletişim Merkezi'nin (BİMER) iyi işleyen bir mekanizma olduğunu ve bu mekanizmanın kullanılmasının önemli olduğunu ifade etti.

6. İçişleri Bakanlığı Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü

Web: <http://www.mahalli-idareler.gov.tr>

Görüşülen Kişiler:

- Murat ZORLUOĞLU, Mahalli İdareler Mülki Amiri
- Dr. M. İlker HAKTANKAÇMAZ, Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü Şube Müdürü
- Leyla Şen, Uzman
- Ed Cornies, UNDP Temsilcisi
- Ülge UĞURLU, Uzman
- Sinan ÖZDEN, Uzman
- Sezin ÜSKENT, Uzman
- Aslı ŞAHİN, Uzman

Toplantı 8 kişi ile gerçekleşti. Uzmanlar bizi sıcak karşıladılar ve sunumdan önce kurumlarının işleyişinden ve yapısından bahsettiler.

Gençlik Meclisleri'nin de içinde olduğu Kent Konseyi yapılanmasına ilişkin çalışmalarının devam ettiğini; bizim kendilerine ilettiğimiz eksikleri dikkate alarak bazı temel eksikliklerin farkında olduklarını ilettik. Bakanlığın projeyi desteklediğini ve çalışmalarının devam edeceğini ifade ettiler.

Yapılan izlemelerin detaylı raporunu, kendi yaptıkları çalışmada da kullanmak istediklerini söylediler. Ayrıca Gençlik Meclisleri ile ilgili, il bazında detaylı bir raporun paylaşılmasının kendileri açısından güzel olacağını ifade ettiler. 26 ilde yaptıkları bir çalışmayı Mart ayında yayınlayacaklarını ve bulgularımızı bu rapor içerisinde değerlendirmek istediklerini belirttiler. Bunun yanında, 26 ilde Kent Konseyleri ile ilgili yapacakları bu çalışmada proje

ekiplerinden destek istediler.

Özetle, Toplum Gönüllüleri Vakfı ile bir işbirliği süreci başlatma niyetlerini açıkça ifade ettiler.

Toplantıda olan UNDP temsilcisi, Toplum Gönüllüleri Vakfı ile görüşmek istediğini ve bizimle Yerel Gündem 21 çerçevesinde ortak bir proje yürütebileceklerini ifade etti. Mart ayı sonunda Kent Konseyleri toplantısının Kocaeli'de yapılacağını ve bu toplantıda Adrese Büyüteç Projesi'nin çıktılarının sunumla paylaşılmasını istedi.

7. Kredi ve Yurtlar Kurumu Genel Müdürlüğü

Web: <http://www.kyk.gov.tr>

Görüşülen Kişiler:

- Mustafa ÖZGÜL, Kredi ve Yurtlar Kurumu Genel Müdür Yardımcısı

Kredi ve Yurtlar Kurumu, Türkiye'de üniversite öğrencilerine barınma hizmeti sağlayan tek kamu kurumudur. Proje kapsamında, gençlerin KYK yurtları ile ilgili gözlem verileri ve taleplerini kurumun Genel Müdür Yardımcısı Mustafa Özgül'e ilettik.

Kredi ve Yurtlar Kurumu, barınma hizmeti konusunda var olan ihtiyaçların ve sorunların iletileceği en üst organlardan biri.

Görüşmenin gidişatı genel müdür yardımcısının yürütülen faaliyetlerle ilgili bize toplantının sonuna kadar bilgi vermesiyle geçti.

Bu aşamada sorunların genel merkezden kaynaklı olmadığını belirtti. Yereldeki yurtlarda sorun olduğunu

ve bu konuda çalışma yaptıklarını söyledi. Kurumlardaki çalışanların geliştirilmeye çalışıldığını, genç dostu olacağını ve bu yönde çalışanlara eğitim verdiklerini ifade etti. Yeni yurtlar yapıldığını ve bu yurtların lüks olduğunu söyledi. Yatak kapasitelerinin ve yurt kampüslerindeki hizmetlerin kalitesinin yükseltilmesiyle ilgili çalışmaların yoğun olarak devam ettiğini ifade etti.

Taleplerimizin bir kısmı için Kredi ve Yurtlar Kurumu Genel Müdürü ile iletişime geçmemiz gerektiği ifade edildi.

8. Sağlık Emekçileri Sendikası

Web: <http://www.ses.org.tr/>

Görüşülen Kişi:

- Bedriye Yorgun, Sağlık Emekçileri Sendikası Yönetim Kurulu Başkanı

Sağlık Emekçileri Sendikası, Türkiye’de sağlık sektöründe çalışanların, çalışma koşullarının belirli kriterlere göre düzenlenmesinde kamuyla pazarlık yürüten, çalışan haklarının gözetilmesi sürecini koordine eden sendika örgütlerinden biri.

Proje kapsamında izlediğimiz kurumlardan biri olan üniversitelere bağlı MEDİKO sağlık birimleri, üniversite öğrencilerine, bağlı buldukları üniversite bünyesinde sağlık hizmeti sağlamaktadır. Son dönemde, yeniden yapılandırılan sağlık sigortası sistemi kapsamında, öğrencilerin üniversitelerdeki tek sağlık birimi olan bu kurumlar kapatılma aşamasında. İzlemeler sırasında bu kurumların hizmet kalitesinin ve fiziki koşullarının bir bütün olarak nasıl yeniden

tasarlanabileceğine dair veriler topladık ve bu verilerin kamuoyunda ses getirebilmesi için verilerin yaygınlaşmasını sağlayacak Sağlık Emekçileri Sendikası’nı ziyaret ettik.

Görüşmenin genel olarak taraflara çok bir şey katmadığını belirtmeliyiz; çünkü elde ettiğimiz verilerin sendika tarafından uzun süredir bulunduğu ifade edildi. Bunun yanında, sendika yönetimi, üniversitelerde yaşanan bu sorunlara ilişkin birlikte hareket edebileceğimizi belirtti.

9. TBMM Gençlik Komisyonu ve YASA-DER.

Web: http://www.tbmm.gov.tr/develop/owa/komisyonlar_sd.komisyon_bilgi?p_kom_kod=16, <http://www.yasader.org>

Görüşülen Kişiler:

- Muaz Ayhan IŞIK, TBMM Kütüphane ve Dokümantasyon
- Habip KOCAMAN, Kanunlar ve Kararlar Müdürü
- İrfan NEZİROĞLU, Yasama Dairesi Genel Sekreter Yardımcısı

Yasama Derneği, TBMM etkinliklerinin şeffaflığı ve yasama süreçlerinin bilinirliğini arttırmaya ilişkin çalışmalar yürüten ve TBMM bürokratlarından oluşan bir Sivil Toplum Kuruluşu. Toplum Gönüllüleri Vakfı olarak YASA-DER ile zaman zaman gençlik alanı ile ilişkili çalışmalar yürütmekteyiz.

Aynı zamanda, yasama sürecinde danışmanlık hizmeti sağlayan TBMM Milli Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor Komisyonu, yasama süreçlerinde

içeriğın ve metnin oluşturulmasına uzman katkısı sağlamaktadır.

Görüşme gayet olumlu ve verimli geçti.

İzleme yapılan kurumlarda yaşanan sorunlara yönelik soru önergesi hazırlamamız ve bu soru önergelerini meclis gündemine taşıyacaklarını söylediler. Bu kapsamda toplum gönüllüleri sahasına bir dizi soru önergesi oluşturma ve yasama süreçleriyle ilgili bilgilendirme konulu atölyeler düzenleyebileceklerini bildirdiler.

İhtiyaçların keskin, sorunların da yoğun olduğu gençlere hizmet veren kamu kurumları için Meclis Araştırma Komisyonu'nun devreye geçirileceğini ve denetiminin yapılabileceğini söylediler.

İzlenen kurumların yönetmelikleri hakkında Toplum Gönüllüleri Vakfı ile birlikte çalışma yapabileceklerini söylediler.

Yürütülecek çalışmalarımızın meclise taşınması gerektiğini ve bu konunun takipçisi olmamız gerektiğini ifade ettiler. Ayrıca, bu konuda bize yardımcı olacaklarını da eklediler. Bu bağlamda, ortak bir hareket alanı tanımlama niyetlerini ifade etmiş oldular.

Bunun dışında, TBMM etkinliklerinden biri olan Kadın – Erkek Fırsat Komisyonu'nun çalışmalarından bahsettiler.

10. Ulusal Ajans Başkanlığı

Web: <http://www.ua.gov.tr/>

Görüşülen Kişiler:

- Sefa YAHŞI, Ulusal Ajans Başkanı
- İlyas ÜLGÜR, ERASMUS Programı Koordinatörü
- Melih ÇALIKOĞLU, Halkla İlişkiler ve İletişim Koordinatörü

Ulusal Ajans (Avrupa Birliği Eğitim ve Gençlik Programları Merkezi Başkanlığı), Gençlik Programı ve Hayat Boyu Öğrenme Programı olmak üzere iki ana program kapsamında koordinasyon, içerik ve finansal destek sağlama çalışmaları yürütüyor.

İzlediğimiz kurumlardan biri olan, üniversitelerin “Avrupa Birliği ve Dış İlişkiler Ofisleri” Gençlik Programı kapsamında gençlere üniversitelerde hizmet veren bir kurum. Ulusal Ajans, bu kurumlara içerik desteği sağlıyor. Bu kurumlar da gençlerin, gençlik programlarından yararlanabilmesi için koordinatör kurum olarak hizmeti veriyor.

Biz de bu bağlamda Ulusal Ajans'ı bu kurum hakkında konuşmak üzere ziyaret ettik.

Görüşme genel olarak olumlu geçti. Üniversitelerde devamlı toplantı yapıldığını ve Adrese Büyüteç çıktılarını bu toplantıda dile getireceklerini ifade ettiler.

AB Ofislerinin bilinirliği konusunda yaşanan sorunları gidereceklerini söylediler.

Erasmus öğrencilerinin vize sorunlarını gidermek için kamuoyu oluşturmamız

istendi. Bunun için, üniversite rektörlerinden, vize sorununun yaşandığı ülkelerin konsolosluklarına dilekçe göndermelerini talep etmemizi istediler.

Üniversitelerde var olan AB Ofisleri çalışanlarının sadece Erasmus Programı hakkında bilgili olduklarını, proje içeriği geliştirme ve teknik destek sağlama konusunda bilgi ve becerilerinin az olduğunu ifade ettiler. Bu bağlamda, yerelerde bu eksikliği giderecek eğitimler verilebileceğini, toplum gönüllüsü gençlerin bu eğitimlerin içeriğini ulusal ajansın eğitimlerinden edinebileceğini söylediler.

Sosyal medyada, Toplum Gönüllüleri Vakfı'nın, Ulusal Ajans'ın tanıtımını yapabileceğini ifade ettiler.

Erasmus Programı seçim süreçlerinde adaletsizlik veya şeffaf olmayan uygulamalar olduğunu düşünüyorsanız bunu Ulusal Ajans'a bildirebileceklerini ifade ettiler. Durumu denetlemek üzere ilgili birime müfettiş yollayabileceklerini söylediler.

AB ofisleri ile ilgili olarak yaşanan sorunlar devam ederse Ulusal Ajans'a bildirmemizi ve bu konuda çalışmalar yapacaklarını söylediler.

11. Ulusal Öğrenci Konseyi Başkanlığı

Web: <http://www.tuok.org/>

Görüşülen Kişi:

- Sinan KARTAL, Ulusal Öğrenci Konseyi Başkanı

Ulusal Öğrenci Konseyi; öğrencilerin, üniversitelerin karar alma

mekanizmalarına katılımını sağlayan bir başka mekanizma. Son dönemde, iktidar partisinin bu mekanizmanın Türkiye'deki öğrencilerin yasal ve demokratik tek kuruluşu olduğunu beyan etmesi, üniversite alanında yaşanan sorunların çözüm yollarının da bu mekanizmadan geçeceğini dolaylı yollardan ima etti.

Görüşme, genellikle Öğrenci Konseyi üzerinden devam etti. Öğrenci Konseyi temsilcilerinin seçim süreçlerinin şeffaf olmadığını söylediğimizde, önerilere açık olduklarını belirttiler. Bu kapsamda, seçim sürecini kapsayan önerilerin birlikte oluşturulabileceğini belirttiler.

Öğrenci kulüplerinin bütçelerinin eşit dağıtılmaması konusunda bir çalışma yapacaklarını söylediler.

Adrese Bütütleç Projesi kapsamında izlenen her ildeki verilerin paylaşılması istendi. Bu verilerin YÖK ile paylaşılacağı ifade edildi.

Bunun yanında, projelere destek olabileceklerini söyleyerek, SKS'ler ile ilgili, birlikte bir yönetmelik hazırlama teklifi sundular.

Bahar şenliklerini artık öğrenci kulüplerinin organize edeceğini belirterek, üniversitelerde öğrenci kulüpleri üzerinde birlikte çalışabileceğimizi vurguladılar.

Hobyar Mahallesi Rahvancılar Sokak No: 5
1. Vakıf Han Kat: 1 34112 Eminönü/İstanbul
T. 0212 522 10 30-32 | F. 0212 522 10 34

PROJE
UYGULAYICILARI

PROJE
DESTEKÇİLERİ

Bu yayın, Avrupa Birliği ve National Endowment for Democracy mali desteğiyle hazırlanmıştır.
Bu yayının içeriğinden sadece uygulayıcılar sorumludur.
Hiçbir durumda Avrupa Birliği ve National Endowment for Democracy'nin pozisyonunu
yansıttığı şeklinde yorumlanamaz.